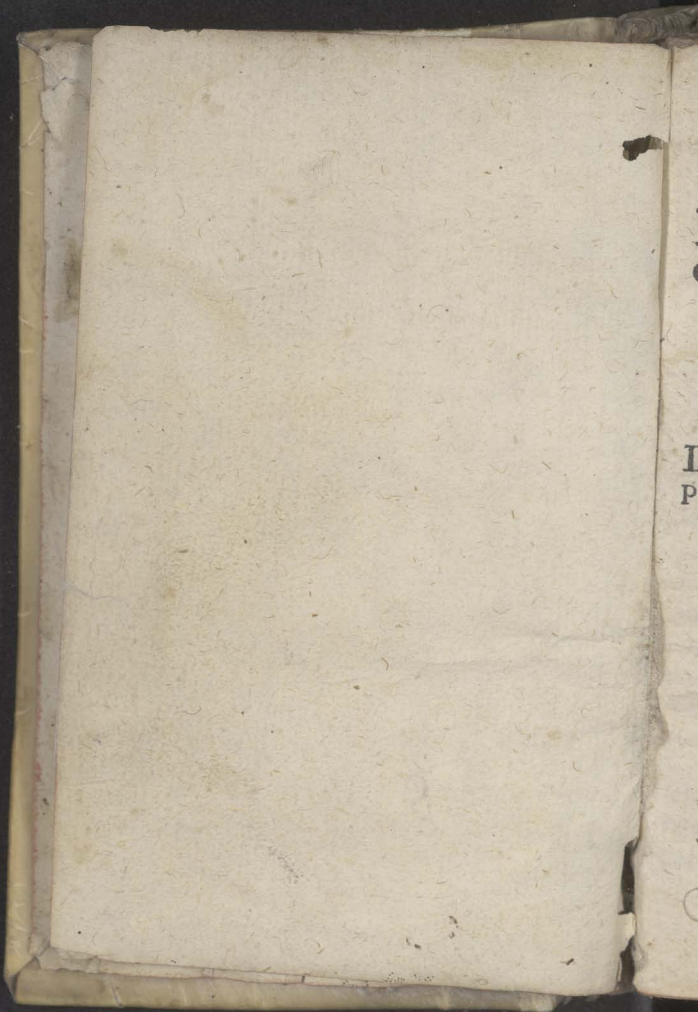

Incom

Handwritten scribbles and faint markings, possibly including the word "HYPER" in the center.

Handwritten scribbles and faint markings at the bottom of the page.

I
P

R. P.
I V L I I F A T I I
S O C I E T A T I S I E S V ,
L I B E R
D E M O R T I F I -
C A T I O N E N O S T R A -
R V M P A S S I O N V M , P R A -
u o r u m q u e a f f e c t u u m .

N V N C P R I M V M E X I T A L I C A
lingua in latinam translatus.

Cui nouiter adiunctum est
D. H E N R I C I H A R -
P H I I D I R E C T O R I V M A V -
R E V M C O N T E M P L A T I V O -
r u m , c o m p l e c t e n s M o r t i f i c a t i o -
n e s d u o d e c i m .

C O L O N I Æ,
Sumptibus Bernardi Gualtherij.

A N N O M . D C . I I I I .

Cum Gratia & Priuilegio.

Congreg. S. Mariae Cameracensis
ad Vasa 4. 8. 16 25 *Legis*

ANNO 1711

DE MORTUO
CATHOLICI

A

B. VI. M

ANNO 1711
CATHOLICI

1711

1711

I

qu
tis,
rub
ad
cer
han
re c
cent
huc
bus
terr
temp

DE MORTI- FICATIONE.

PRÆFATIO AVCTORIS.

V M Deus aliquando ex
ardente rubo vocaret Moy-
sen, qui tunc in monte O- *Exod. 3.*
reb pascebat greges, cum-
que commotus ille & voce Dei se vocan-
tis, & vehementi desiderio videndi, cur
rurus accensus non combureretur, eoq;
admiratione plenus accedere volens, di-
ceret; Vadam & videbo visionem
hanc magnam: gradum protinus siste-
re coactus est, elata voce Domino sibi di-
cente; Moyses, ne appropinques
huc, solue calceamentum de pedi-
bus tuis, locus enim in quo stas,
terra sancta est. Cui monito statim ob-
temperavit.

Hoc factum, vti obseruatione dignif-
 simum fuit, ita & admirandis myste-
 rijs plenum est, quæ ad Tractatus nostri
 propositum valde conducunt. Nullum
 enim dubium est, quin fideles omnes,
 quos gremio suo complectitur Ecclesia,
 stent in terra sancta: Ecclesia namque ab
 institutionis suæ exordio sancta, & Chri-
 sti deinceps sanguine, multorum Docto-
 rum exemplis ac doctrina, innumera-
 biliumque Martyrum cruore & Con-
 fessorum sudore sanctificata est. Quia
 verò in Ecclesia, Religiosus & Ecclesia-
 sticus status præcipue Deo consecratus
 est, ijque qui in hoc statu viuunt, singu-
 lari quadam ratione, diuino ipsius cul-
 tui destinati sunt, idè non iniuria vni-
 cuique illorum suggeri possunt hæc ver-
 ba: Locus, in quo stas, terra sancta
 est; quod & Sanctus Bernardus ad Epi-
 genium significare videtur, cum dicit
 Locus, in quo stas, terra sancta est.
 Locus Petri est, vbi steterunt pedes
 eius.

Bernar. E-
 pist. 237.

Quæ

Quapropter oportet huiusmodi vi-
 vos probè cognitam habere obligatio-
 nem suam, qua tenentur Christi gre-
 gem pascere verbo & exemplo: sibi què
 persuadere debent, se esse potissimum à
 Deo, sub persona Moysis vocatos ad spi-
 ritualem perfectionem, qua vt sacra-
 rum rerum Doctoribus placet, in ad-
 ceptione charitatis consistit; est què diui-
 nus ille ignis, in quo Deus apparet, atque
 in eorum animis, à quibus possidetur, ita
 exardescit, vt ardendo non consumat,
 sed potius vitam ipsis pulchritudinem-
 què tribuat tantam, vt vel ipsius Dei o-
 culos in sui amorem rapiant. Isti proin-
 de cum Moysè, citato gressu, hunc san-
 ctum ignem, ad quem vocati sunt ad-
 ceant, vt in eo per mutuos cum Deo ser-
 mones, beneficio orationis, cognoscant,
 & exequantur, quidquid ab vnoquoque
 exigit.

Sed videor mihi videre, & magno
 quidem dolore pariter ac rubore Deum
 nos ob indignitatem nostram ab hoc

dulci consortio repellentem, & quidem illis ipsis verbis, quibus Moysen repulit: Ne appropinques huc, Ne appropinques huc. eò quòd pedes anima nostra, potentia scilicet nobis insita, quibus ad Deum propinquare deberemus, constricti sint vinculis quibusdam ex pellibus animalium confectis, affectibus, inquam, animalibus & sensualibus, qui nos impediunt, quò minus proximè ad Deum accedere possimus, atque idcirco; Solue, inquit, calceamentum de pedibus tuis. Quod autem quivis affectus inordinatus vinculum quoddam sit, animam rebus imis & caducis alligans & implicans, testis est Divus Chrysostomus, qui ait: Vinculum est terrenarum rerum affectio. Nec dixit DEVS Moysi: Solue calceamenta, sed, calceamentum. Divus item Chrysostomus prædicitis verbis non dicit: Vincula, sed, vinculum est terrenarum rerum affectio: Vt videlicet intelligamus, quem-

Chrysost.
homi. 66.
in Ioan.

que
ma
deb
eleu
Q
age
clar
liq
lib
la
fua
pra
plan
si a
ue
Hin
nec
qui
ri c
com
cta
est
stro
re

quemcunq; affectum inordinatum anima nostra sufficere, quò minus ad Deum debita promptitudine & incenso ardore eleuetur.

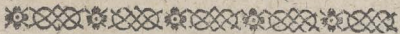
Quod & Beatus Dorotheus hac de re Dorothe.
serm. II.agens, pulchra aquila similitudine declarauit: Aquila, inquit, quæ reliquo corpore à laqueo omninò libera est, si vnica tamen vngula detenta fuerit, omnem vim suam ex ea modica particula, qua præpeditur amittit. Atqui ex his planum esse puto, quàm iure Deus Moyse ad se accedere volenti dixerit: Solue calceamentum de pedibus tuis. Hinc etiam certò sequitur, maximè necessariam ijs esse mortificationem, quibus propositum est in oratione versari cum Deo, & familiaritatem cum eo contrahere: quandoquidem huius sanctæ Mortificationis exercitij proprium est, pedes anime nostræ vinculis nostrorum prauorum affectuum exsoluere, eamq; liberam promptamq; redde-

reddere, vt ad Deum tam facile sese attollat, quàm facile aquila omnibus nexibus soluta in altum subuolare consuevit.

Operapretium ergo me facturum existinaui, si quàm optimè potero, quæ de diuino hoc studio sanctæ mortificationis occurrunt, in medium adferam, eo consilio, vt eius beneficio, ab omnibus impedimentis liberi, sine vllò obstaculo velociores ad Deum creatorem nostrum per orationem euolare possimus. Atque eò libentius hunc suscepi laborem, quò maioris momenti hoc argumentum mortificationis esse video, & quò pauciores hæctenus exstiterunt, qui ex professo de hac materia scripserunt. Precor autem omnes, qui hæc sunt lecturi, maximè verò RR. PP. fratresquæ charissimos Societatis nostræ, quorum præcipuè commodis hæc dicata volumus; vt eo animi candore, quo illis offeruntur, omnia acceptent, Deumquæ precentur, vt quemadmodum,

dum, præter eius gloriam nostrorum-
 que emolumentum spirituale (quæ est
 diuina bonitas) in hoc meo quantulo-
 cunque labore nihil mihi propositum
 fuit, sic idem gratiam largiatur, quæ
 vita moribusque ad viuum ea
 exprimam, quæ hic ver-
 bis doceo.

CAPVT I.

Quid sit Mortificatio.

MOMEN *mortificationis* deriuatur à nomine *mortis*, ob quandam similitudinem, quæ est inter *Mortificationem* & mortem nostram naturalem, vt quemadmodum mors naturalis consistit in separatione, quam efficit anima nostra, corpore relicto mortuo: ita quoque *Mortificatio* consistat in separatione voluntaria ipsius animæ à corpore, viuo quidem illo remanente, ita tamen vt per *mortificationem* anima ab inordinatis affectibus & passionibus corporis diuellatur, vt ab ipsis amplius non dependeat. Quò fit, vt sicut mors priuat hominem vita naturali, ita *mortificatio* eum priuet vita *sensuali*; reprimendo, imò penitus auferendo superfluum illam animi viuacitatem, quæ efficiebat, vt vita eius in corpore nimis soluta, carnalis & libera esset.

Veram esse hanc *mortificationis* notionem, vel inde manifestum euadit, quod quando dicere volumus, hominem non esse

esse
 n
 app
 gul
 in c
 mo
 fist
 deb
 nat
 app
 tate
 siue
 hab
 rum
 tas,
 ad
 prin
 vide
 lis,
 eun
 cuti
 deno
 dice
 tolle
 quer
 viua
 plus
 E
 uand

DE MORTIFICAT. 11

esse mortificatum; dicere solemus, cum nimis esse viuacem in suis passionibus & appetitionibus, hoc est, eâ vitâ, quæ regulam rationis excedit. exempli gratia, in oculo considerare possumus quodammodo duas vitas, alteram, quæ consistit in distincta visione alicuius obiecti, debita distantia distanti, quæ vita oculo naturalis est; Alteram, quam possumus appellare inordinatam quandam viuacitatem videndi id, quod sibi obijcitur, siue bonum illud sit, siue malum, nulla habita ratione temporis, loci, personarum, &cæt. & hæc est quædam viuacitas, aut vita oculi inordinata: Quemadmodum igitur mors priuat oculum prima illa vita naturali, vnde ea actio videndi procedebat, ita mors spiritalis, quam nos *mortificationem* vocamus, eundem oculum altera vita priuat, id est, cutiosa illa & inordinata viuacitate videndi, quod & infra de passione amoris dicemus; Mortificationem videlicet non tollere amorem & desiderium, quo alicui, quem amamus benè & bona volumus, sed viuacitatem illam inordinatam amandi plus quàm oportet.

Ex quo sequitur, veritas valde obseruanda, nempe mortificationis officium

12 DE MORTIFICAT.

non esse, vt funditus passiones extirpet, quæ ex sua natura malæ non sunt, imò bonæ sunt, & ad multarum virtutum acquisitionem planè necessaria; sed vt inordinatam illam viuacitatem, & excessum auferat atque retundat, qui solet hominis vitam multis vitijs & perturbationibus maculare. Hoc Apostolus videtur insinuare voluisse cùm de concupiscentiæ fomite sub nomine peccati differens:

Rom. 6. Non regnet, inquit, peccatum in vestro mortali corpore, vt obediatis concupiscentijs eius. Vbi non ait. Non sit: sed; Non regnei; ita vt appetitionibus eius morem geratis. Idem quoque Seneca videtur innuere, cùm scribens ad Lucilium dicit: *Vna est catena, quæ nos alligatos tenet, amor vitæ, qui, vt non est abijciendus, ita minuendus est.* Significare volens, passiones ad virtutes comparandas necessarias, non penitus euellendas, sed excessum illarum temperandum esse.

Est igitur *Mortificatio*, vt concludam, repressio & mors quædam nimix viuacitatis, & moderatio eius excessus, qui in potentijs nostris, earumque actibus elucescit. Quo loco animaduertendum est, posse nos cum Beato Dorotheo (quantum quidem ad hanc mortificationis materiam

*Dorothe.
serm. 10.*

teriam

DE MORTIFICAT. 13

materiam attinet) tres hominum status distinguere. Primus est eorum, qui secundum inclinationem suarum passionum & prauorum habituum plerumque operantur, quo in genere sunt potissimum hi, qui sese libidinibus & cupiditatibus suis volentes immergunt. Alter illorum est, qui non ita facile passionibus atque appetitionibus suis obsequuntur, sed eò vsque duntaxat illas refrenant, vt in externum aliquem actum non erumpant, quos Beatus Dorotheus *philosophicè viuere* affirmat, propterea quod veteres philosophos imitantur, qui de vitiosis habitibus extirpandis, prauisque cupiditatibus coercendis nihil laborabant, sed tantum cauebant, ne se exteriori actu proderent; idque honoris & existimationis conseruandæ gratia.

Tertius demum status eminentioris gradus homines complectitur, quibus non satis est diligenter elaborare, ne illorum passiones inordinatæ actu aliquo exteriori sese prodant, sed conantur insuper vitiosos habitus, & immoderatas passiones vi contrariorum actuum funditus extirpare; id quod peculiariter fit, sanctæ mortificationis studio, eo quo diximus modo. Atque in hoc statu est ille, qui, vt in-

14 DE MORTIFICAT.

*Richard.
Super Ge-
nesin.*

*Climach.
Grad. I.*

quit Dorotheus, certat viriliter, Quoniam quicquid vitio suo passionique contrarium animaduertit, id totis viribus aggreditur & operatur. Quod & Richardus de S. Victore voluit significare, cum dixit: *Seruorum Dei hoc esse proprium, non solum carnales sensus per disciplinam restringere, sed etiam per mortificationem extinguere.* Hoc ipsum & B. Climachus indicauit, cum describens verum religiosum, in eius velut definitione tanquam conditionem & proprietatem planè necessariam posuit: *Mortificationem naturæ & indefessam sensuum custodiam.* Sic enim ait: *Monachus est perpetua naturæ violentia, sensuumque vigilantissima & indefessa custodia.* Quapropter oportet eos, qui spiritalem ac religiosam vitam degunt, semetipsos explorare diligenter, ad quemnam illorum trium statuum pertineant, summoque conari studio, vt obligationi gradus, suæque professionis hac in parte respondeant.

CAPVT II.

*De fine & proprio Mortificationis officio,
& de duobus eius generibus.*

Communis est Philosophorum sententia; Medium in rebus naturalibus partici-

DE MORTIFICAT. 15

ticipare de suis extremis. Exemplum esse
 potest vernal tempus, quod cum sit me-
 dium inter hiemem & æstatem, ab hac ca-
 lorem, ab illa verò frigus accipit, vnde ea
 temperies efficitur, quæ temporis huius
 est propria. Idem videre est in aurora, quæ
 cum sit media inter noctem & diem, vt de-
 fitio illius, huius verò principium; habet
 aliquid de obscuritate noctis, & claritate
 diei, ita vt lumine quidem inaurata, adum-
 brata autem tenebris appareat, & quia
 propriè nox appellari non potest, cum ha-
 beat aliquid lucis, neque etiam dies, quia
 aliquid adhuc tenebrarum manet, com-
 muniter *aurora* vocatur. Ita dicendum de
 homine, qui cum sit à Deo constitutus
 tanquam medius inter naturam angelo-
 rum & brutorum, quia natura sua est An-
 gelis inferior, superior verò brutis, fit, vt
 tanquam medius inter duas illas naturas,
 de vtraq; participet, id quod liquido con-
 stat: Quod enim ad animam attinet, habet
 esse Angelicū, cū sit natura sua spiritualis,
 immortalis, intellectualis & liber: *ratione*
 autem corporis, habet aliquid de brutis,
 cum sit natura sua corruptibilis, sensualis,
 carnalis, atq; ex his duabus partibus quasi
 contrarijs, vinculo tamen naturali conso-
 ciatis, resultat hoc compositum: *Homo;*
 & quia

& quia secundum ordinem Iustitiæ naturalis & Politicæ, quicumque conditione & gradu inferior est, subiectus esse debet & subordinatus ijs, qui in eadem Republica sunt potestate & gradu superiores; ut D. Paulus monet, cum dicit; *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit*: Sequitur manifestè, carnem & sensus in homine, tanquam gradu & conditione inferiores, ex vi Iustitiæ subordinatos & subiectos esse debere rationi seu spiritui, ut naturaliter & politicè superiori. Quod & Aristoteles significare videtur, qui cum dixisset:

Aristot. 1. polit. c. 3. *Animus quidem in corpus, dominicum seu herile habet imperium, mens verò in appetitum civile & regium; statim subiungit; In quibus clarum est secundum naturam & utilitatem imperari ab animo corpori, & ab ea parte, quæ habet rationem, ei parti, quæ subiacet perturbationi: æqualitatem verò & vicissitudinem omnibus nocere.* Ex quibus verbis perspicuè colligitur, animæ secundum ordinem naturæ competere imperium in corpus, & rationi in sensum; æqualitatem autem inter ipsos ac successiuam præeminentiam utrique parti turpem & damnosam esse.

Cæterum quia in homine, propter sensus rebellionem, concinnus hic ordo naturæ

DE MORTIFICAT. 17

turæ subuersus est, cumque quotidiana constet experientia, quomodo sensus & caro sæpenumero aduersus spiritum & rationem insurgentes eam inquietent, & bella acerrima moueant, necessarium planè est, vt tam graue hoc incommodum homo, conueniente aliqua industria & arte amoliatur & emendet. In hunc finem, sanctum hoc Mortificationis exercitium sapienter institutum est, cuius præcipuum munus est & finis in hominibus spiritualibus & religiosis, carnem sensumque rationi ac spiritui subijcere; rationem autem & spiritum Deo, tanquam legitimo vtriusque domino. Vnde postmodum in horum animis pax illa & tranquillitas nascitur, quam S. Augustinus vocat, *Regnum Dei*; *Vbi ita sunt ordinata omnia*, inquit, *vt id quod est in homine præcipuum & excellens, hoc imperet, cæteris non reluctans, quæ sunt nobis bestijque communia*. Verè felix & optatissimus status, qui hominem quasi ad illam Originalis Iustitiæ felicitatem reducit, à qua ob primi parentis peccatum miserabiliter excidit.

Verùm quia homo ad acquirendum hunc tam nobilem statum, non solum interioribus animi, sed etiam exterioribus corporis passionibus, ipsiusque insolentibus ap-

Augustin.
lib. i. de
serm. Do-
mini in
monte.

18 DE MORTIFICAT.

bus appetitionibus plerumque impeditur, necesse est, vt *Mortificatio* ad vtrumque se extendat, ad corpus, inquam, & animam, remouendo nimirum ab vnoquoque illorum, quidquid impedit, quò minus inferior pars superiori debito ordine subijciatur. Quare sicuti motus accipit suam denominationem à termino ad quem tendit, ita & *Mortificatio*, quæ spectat ad animæ culturam, extirpando passiones & affectus inordinatos, videtur *Mortificatio interior* dici posse: Illa autem, quæ corpus ieiunijs, vigilijs & cilicijs coercendum suscipit, *Mortificatio exterior* iure appellabitur, quam vt à Christo Domino vitæ propriæ exemplo, ieiunando, vigilando carnemque innocentissimam paupertate & incommodis grauissimis affligendo approbatam, & apud omnes sanctorum præstantes viros vñtatam celebratamque, non nisi pro diuina & sancta habere debemus. De hac Apostolus loquens: *Castigo, inquit, corpus meum, & in seruitutem redigo.*

Cassian.

Collat. 1.

cap. 7.

Climach.

de discre.

Grad. 36.

Et Cassianus exercitium huius exterioris Mortificationis inter instrumenta perfectionis ponit. Quod & Climachus affirmat, cum inquit, *Quod sicut exsiccatum ludum, iam non porcis vsui esse potest, vt ibi se voluent: ita & caro per abstinentiam mar-*
cida

DE MORTIFICAT. 19

cida effecta, demonibus ultra non præbebit in se quiescendi locum. Diuus Bernardus de- mum exaggerando hanc Mortificatio- nem Martyrio eam comparat. Genus mar- tyrij est, inquit, spiritu facta carnis mortifica- re, illo nimirum, quo membra ceduntur ferro, horrore quidem mitius, sed diuturnitate mo- lestius.

Bern. ser. 30. super Cant.

Neque profectò negari potest, quin in- ter alias huius exterioris *Mortificationis* condiciones hæc sit præcipua, quod ora- tioni dat efficaciam impetrandi maxi- mam, quando cum ipsa coniungitur, quod multi atque illustres Sancti tam veteris, quàm noui testamenti experti sunt.

Ex his omnibus concludimus, mortifi- cationem exteriorem, maximè, vt vidi- mus, vtilem esse, nihilominus tamen fa- tendum est Mortificationem interiorem passionum & prauorum affectuum animi nostri; huic exteriori mortificationi lon- gissimè præstare; cum certissimum sit, Mortificationem corporis parùm facere ad acquirendas virtutes sine animi Morti- ficatione, hanc autè sine illa plurimum cõ- ferre. Imò verò corporis Mortificatio ea- tenus dicitur utilis, quatenus animi mortifi- catione adiuuat, & promouet, quod Ri- chardus de S. Victore non obscurè signi- fica-

†

20 DE MORTIFICAT.

Rich. lib.
de præpa-
rat. ad cõ-
templat.
cap. 32.

ficauit his verbis: *Hoc autem nosse oportet, quia disciplina corporis sine disciplina cordis absque dubio inutilis est: Et merito sanè; quia quemadmodum sal condire aliquid, ac præseruare non potest nisi in intimos eius recessus penetret, ita quoque sal Mortificationis, virtutibus bonisque moribus Dei seruum condire debet; Et si is à multorum vitiorum ac defectuum corruptione & foetore præseruandus est, oportet, vt interiora animi ipsalque potentias, & passionem penetret, quod Mortificationis interioris proprium est; quæ quamuis exteriori præponenda sit: (nobilior est enim plurisque faciendâ, vt diximus) fatemur tamen, ei qui perfectus euadere velit, vtramque Mortificationem esse amplectendam, ita vt virtute spiritus facta carnis mortificet, & eadem virtute praua animi desideria potenter reprimat; quod ipsum Richardus de S. Victore affirmat cum dicit: *Perfectus est qui virtute spiritus & voluntates carnis, & voluntatem cordis potenter comprimit.* Et D. Basilius. *Quia ex duplici, inquit, materia constamus, duplex quoque virtutis esse studium debet, idque cum strenuitate corporis, tum animi etiam industria exerceri.* Et hæc pro huius capituli explicatione sufficiant.*

Richard.
super cap.
2. Cantic.
cap. 22.
Basil. in
Constit.
cap. 4.

*In Mortificationibus, præsertim exterioribus,
mensuram & regulam esse tenendam; &
quænam illa sit.*

VT melius intelligatur modus, qui in hoc præclaro Mortificationis exercitio tenendus est; notare oportet, ad omnes actus humanos, vt virtutis nomine censeantur, certam aliquam regulam & normam requiri, qua dirigantur, ne suam excedant mediocritatem. *Virtus enim, inquit, S. Bonaventura, medium vitiorum tenet, & ab viroque latere, vitijs est obsessa, ita vt si modicè à discretionis tramite declinauerit, iam virtus non sit.* Atque ita, si exercitium hoc Mortificationis, virtuti consentaneum & rectum esse velimus, lege aliqua aut mensura id metiri debemus, ne ad extrema declinet, Exempli causa, si in mortificatione iræ, neglecto modo, nimium progrediamur, ita vt in actibus suis fiat remissa & languida; vel si sit tam exiguum iræ comprimendæ studium, vt viuacior & ardentior remaneat, quàm par sit: huiusmodi mortificatio, primo quidem casu, excessui; altero autem, defectui obnoxia est. Quod item in Mortificatione

*S. Bona.
li. de pro-
cessu Re-
ligionis
cap. 35.*

exter-

externa corporis, facillè accidere potest, vt declinetur ad extrema, si nimirum afflictionibus & asperitate corpus nimium debilitetur; aut è contra, si sub prætextu aliquo, corpori mortificando tam parum insistamus, vt inde contra nos rebellionis & contumaciæ occasionem sumat.

Itaque tam in Mortificatione appetituum corporis, quàm passionum animi, debita mensura tenenda, & modus obseruandus est. Quia verò: *Nemo vnquam, vt scriptura testatur, carnem suam odio habuit, sed fouet & nutrit illam*, propter affectum naturalem, quem erga carnem nostram gerimus; ideò longè facilius erratur in mortificatione appetituum corporis, quàm in affectuum animi: Quocirca necessarium est, vt in hac parte tantò cautius & vigilantius nos geramus, quantò maius periculum subest. Quæ de causa Beatus Climachus, ostendere volens perplexitatem, quam incurrebat, cum amore virtutis cogeretur odisse in se ipso hominem carnalem, amore autem sensus obligaretur ad eundem nutriendum & fouendum; ita dicit: *Quomodo illum vinciam, quem vt amem, à natura suscepi? Quid illi rationabile dicam,*
qui per

Ephes. 5.

Climach.

de castit.

Grad. 15.

DE MORTIFICAT. 23

qui per naturam mille rationibus ac persuasionibus mentitur, estque mihi cooperator & hostis; adiutor atque aduersarius; auxiliator simul & insidiator; si foueatur, oppugnat: si affligatur, debilior fit; lasciuuit per quietem; rursus verbera & flagella non sustinet: Si illum contristo, periclitor, si foueam, per quem virtutes adquiram non habeo.

Hinc dæmon, tanquàm miles astutissimus, solet quandoque hominem sub prætextu zeli, ad nimias & extraordinarias mortificationes inducere; atque hoc idè, vt eum postea ordinario & durabili fructu priuet, quem ex seruitio Dei, communi via & more viuendo, percepisset, sitque hac de causa, vt sub prætextu maioris boni, incurramus malum incurabile; quod diuinè prorsus Cassianus his verbis demonstrat; *Nosse debetis, hanc esse subtilissimam diaboli calliditatem, hanc occultissimam foueam, in quam miserabiles & incautos quosdam præcipitat, vt dum ijs maiora promittit, necessaria quotidiani fructus emolumenta surripiat.* Ita que cum hæc mortificatio exterior ex vna parte necessaria sit, ex altera verò parte, actu ipso eam exercere sine periculo excessus, valdè difficile videatur, tam ob diuersitatem complexionum, quàm

Cassian.

Collat.

24. cap.

19.

quàm ob illusiones dæmonum, quæ circa hanc materiam frequenter contingunt, existimo Religiosi esse suo iudicio in hac re non nimium fidere, sed se se spiritualis patris prudenti subijcere directioni, quò in via Dei tutius dirigatur, sibi que persuadeat, se nisi hoc faciat, magnis periculis exponi, in quæ multi incurrerunt, vt & Climachus af-

Climach. de discre. Grad. 36. firmat: *Sicut qui sine duce est, inquit, etiamsi prudentissimus sit, in via errabundus incedit; ita & qui suo arbitrio in via Domini pergit, etiamsi in omni mundana sapientia fuerit instructus, facillimè perit.*

Verùm posita prædicta ratione, tria in hac materia maximè notanda veniunt: Primum est, vt religiosi firmiter apud se statuunt, Deum ac Dominum nostrum, tanquam verissimum amatorem eorum, qui fideliter illi seruiunt, nunquam permissurum, vt decipiantur, quando se illi, in persona prudentis patris spiritualis, cum omni confidentia submittrunt. *Neque enim est*

Climach. de discre. Grad. 26. *iniustus Deus, ait Climachus, vt animas nostras decipiat, quæ se per fidem & innocentiam proximi consilio atque iudicio humiliter submiserint.*

DE MORTIFICAT.

25

Alterum est, vt prædicto patri internum
 animi statum, tentationes que ac spiritua-
 les necessitates, promptè, plenè, magna que
 cum fiducia ac puritate aperiant, vt ipse
 postmodum maiori luce ea possit docu-
 menta ac monita spiritualia suppeditare,
 quæ in Domino magis oportuna iudica-
 uerit. Hanc manifestandi rationem, ad
 errores in spirituali via tollendos; sancti
 viri semper tanti fecerunt, vt quamlibet
 cogitationem, quæ sub verecundiæ seu ti-
 moris alicuius velo subrepat, grauissimæ
 tentationis loco duxerint: Affirmat hoc
 D. Basilius pluribus locis; idque B. Doro-
 theus expertum se esse fatetur, notabili
 planè cum fructu, dum in monasterio cū
 alijs habitaret. Denique in hoc, veluti in re
 magni momenti, Religiosi Scithi ab ini-
 tio suæ conuersionis instituti erant, de qui-
 bus Cassianus hunc in modum: *Instituun-*
tur, inquit, nullas penitus cogitationes pruriē-
tes in corde perniciose confusione celare, sed
confestim vt exortæ fuerint, eas suo patefacere
Seniori, nec super earum iudicio quidquam suæ
discretionis committere, sed illud credere ma-
lum esse, vel bonum, quod discussit ac pronun-
ciauerit senioris examen.

Dorothei
serm. 5.Cass. lib.
4. cap. 9.

Tertium documentum est, vt religiosi
 sint fideles & diligentes obseruatores co-
 rum quæ ipsis à prædicto patre prudente

Luc. 2.

iniunguntur. Quemadmodum enim pharmaca à medicis præscripta, quantumvis optima, ægros nõ iuuant, nisi sumantur; ita consilia & documenta patrum spiritualiũ, nisi debito tempore executioni mandentur, nihil profunt; licet longè sint sanctissima atque vtilissima; imò hac ipsa de causa maiorem poenam incurremus in altera vita; iuxta illud Christi: *Seruus, qui cognouit voluntatẽ Domini sui, & non se preparauit, & nõ fecit secundũ voluntatẽ eius, vapulabit multis.* Necessè ergo est, vt religiosi, qui maiore cũ securitate & merito in diuino seruitio progredi, & ab his omnibus damnis, quæ ex cõtraria viuendi ratione cõmuniter sequuntur, immunes esse volũt, se iuxta arbitrium prudentis sui patris spiritualis regi permittant, & prædicta documenta diligenter obseruent.

CAPVT IV.

De necessitate Mortificationis, quæ cuius hominĩ in suo statu incumbit.

QVinqve modis hominem quemlibet considerare possumus, iuxta quinque diuersos status & gradus, qui in ipso reperiuntur. Primus modus considerandi est secundum esse rationale & humanum, quod ipso sue originis principio homo à natura accepit. Alter, secundum esse mo-
rale

DE MORTIFICAT. 27

rale & politicum, quod acquiritur educatione & diuturna consuetudine cum hominibus prudentibus, ac bene moratis, obseruando illorum mores & vitæ actiones. Tertius, vt Christianus & fidelis est, esse in Baptismate accepit. Quartus, vt Religiosus in aliqua religione approbata. Quintus denique modus considerandi hominem est, vt Prælatum, aut Episcopum est, vel in aliquo dignitatis gradu constitutus. Nos itaq; quemadmodum cuiuslibet homini ad viuendum & operandum, iuxta formam sui status, necessaria sit Mortificatio, quã poterim⁹ breuissimè demonstrabimus.

Principio igitur ad hoc, vt homo viuat & operetur vt verus homo, hoc est, secundum illud esse humanum & rationale, quod accepit à natura, necessaria illi est Mortificatio: Quia naturale est, & omnium viuenti commune, viuere & operari conformiter suæ naturæ. Cũ igitur homo naturã suã rationis particeps sit, necessariò sequitur, vt si conformiter suæ naturæ viuere velit, ex rationis præscripto illi viuendum & operandum sit: Et ad hanc viuendi & operandi normam, ab ipsa anima sua rationali, tanquam ad rem naturæ suæ conuenientem, impellitur, vt D. Thomas docet his verbis: *Inclinatur vnumquodque naturaliter ad operationem conuenientem* 2. 3.

D. Thom.

sibi secundum suam formam, sicut ignis ad calefaciendum. Unde cum anima rationalis sit propria forma hominis, naturalis inclinatio inest cuilibet homini ad hoc, quod agat secundum rationem. Imò B. Dionysius. *Anima malum est, inquit, esse contra rationem.* Seneca quoque Philosophus in hanc sententiam: *Suum, inquit, bonum hominis est, ex nature voluntate se gerere.*

S. Dion.
lib. de di-
uin. Non.
cap. 4.
Sen. li. 9.
Epist. 67.

Quærat aliquis, quidnam sit illud vivere hominis ex rationis præscripto, in quo bonum ipsius consistit secundum sententias adductas. Respondeo secundum doctrinam Aristotelis, sine dubio naturaliter maius bonum esse dominari, quam seruire; Cum autem meliori & digniori parti cuiuscunq; compositi tam naturalis, quàm politici, melior quoque ac dignior debeatur locus, sequitur etiam naturaliter in homine debere animam dominari corpori, & rationem sensui, cum anima sit præstantior corpore, & ratio sensu. Hinc fit, ut rationalis vita & operatio hominis, nihil aliud sit, quàm vita & operatio instituta secundum imperium & normam animæ & rationis, Qui viuendi & agendi modus, addeò proprius est hominis, ut si aliter agat, hoc est, si iuxta imperium carnis & sensus operetur & viuat, hoc non aliunde, nisi à quadam praua & peruersa eius dispositione
pro.

DE MORTIFICAT. 29

proueniat. Imò, vt rectius dicam, nihil aliud est, quàm more tyrannorum, rebellare, nam sensus non aliter contra rationem insurgit, ac rebelles serui & Vasalli in heros suos ac domines.

Quia verò quilibet homo prauam hanc dispositionem, culpâ primorum parentû, sic contrahit, vt, quemamodû quotidie experimur, caro sensusque, insurgendo contra rationem, fortiter eam impugnet, inque suam ditionem redigere tentent, necessariò illi idem faciendum est, quod legitimi Domini & Principes cum rebellibus suis subditis facere solent; accipienda videlicet sunt arma, pugnandum viriliter, reprimendaque illorum audacia tandiu, donec eos ad obedientiam sibi debitam reduxerit. Et quia hoc ipsum est rationis proprium munus, quod virtute Mortificationis in carnem & sensum exercet, necessariò concedendum est, sanctam hanc Mortificationis exercitationem cuius homini, qui vitam homini dignam velit instituerè, ad eò esse necessariam, vt quemadmodû B. Iustinianus loquitur: *quicumque ista scire Laurent. aut operari neglexerit, non rationalis, sed potius animalis nuncupandus sit: Eo enim plane lib. de humo laborare deprehenditur, què Diogenes Philosophus Atheniësis suis insinauit, cum accensa sub meridië lucerna,*

30 DE MORTIFICAT.

vrbem multis millibus refertam lustrans, homines se quærere distitabat, significans, nullos nisi secundum rationis normam viuentes; hoc nomine dignos esse, quorum tam illius, quàm nostra quoque ætate tanta est penuria, vt lucerna quærendi sint. Atque ex his satis pater, quàm necessarium sit exercitium Mortificationis, cuius cum is sit finis, vt homines ad rationalem humanamque vitam traducat, meritò *rationalis & humana* vocari potest.

Posteaquam ergo satis superque probauimus, quàm necessaria sit Mortificatio homini, viuere volenti, vt verum hominem decet, non erit iam laboriosum probare, ad moralem, politicamque vitam ducendam, mortificatione itidem opus esse, tum quod moralis vita, magna ex parte in ratione fundetur, tum etiam quod viuere moraliter & politicè non significet vitam illam, quæ omnibus cupiditatibus habenas laxet, sed potius illam, quæ externas suas actiones intra recti limites contineat, & ad leges ciuiles, consuetudines, sapientumque placita & instituta conformet, ita vt ne latum quidem vnguem ab illis discedat. Quia verò hoc sine Mortificationis subsidio fieri nequit, multa enim hanc vitam viuenti subeunda sunt.

DE MORTIFICAT. 3F

da sunt, quæ sensibus repugnant, à multis item quæ sensibus grata & iucunda sunt, abstinendum est, hinc fit, vt non immeritò iudicetur homini moraliter viuere volenti, valde esse necessarium, vt se mortificet, seque frequentet in istis duobus, quasi finibus exerceat, ad quos prisci Philosophi totam vitam moralem & Philosophicam referebant; qui sunt: vt ipsi aiebant, *sustine & abstine*: vt Plato, Socrates, Seneca, Diogenes & alij Philosophi fecerunt: & nunc itidem faciunt multi Principum aulici, & quotquot vitam sectantur ciuilem. Atque hæc Mortificatio *Politica & Moralis* appellari potest.

Si deinde consideremus hominem Christiana fide imbutum, procul dubio tantò maiori Mortificatione indigebit, quantò magis vita Christiana cæteris præcellit. Quia si ipse viuere velit, vt Christianum decet, secundum normam & regulam diuinorum præceptorum atque Ecclesiasticorum Canonum ei viuendum est. Quæ quidem lex diuina non solum actus prohibet externos, vt blasphemix; homicidij, furti, fornicationis, &c. eo modo, quo politicæ leges faciunt; sed affectus etiam interiores & cupiditates vetat. Ex quo necessariò sequitur, huiusmodi homini assidua &

indefessa tam passionum animi, quàm exteriorum corporis sensuum mortificatione opus esse, ad hoc, vt se intra limites horum præceptorum contineat, quando quidem certissimum est, ob naturæ nostræ corruptionem & cōtinuum peccati fomitem, cum sine huiusmodi mortificatione, à desiderijs & operibus prohibitis abstinere non posse, & quod hinc colligitur, nec Christianè viuere, nec salutem consequi. Atque hoc est, quod Saluator noster significare voluit, cum dixit: *Regnum celorū vim patitur, & violenti rapiunt illud*: Dicere, sine violentia regnum celorum acquiri non posse; quid aliud est, quàm quod supra dictū est, sine mortificatione hominem Christianè viuere non posse, & quod hinc est consequens, nec saluari. Quod & S. Basilius indicat, cum in prædicta Christi verba; tum Christianos Christianè, inquit, viuere & Christi esse imitatores; *Cum voluntatē propriam, & corporis laxamentum abnegant omne, & magistrī sui præcepta omnia conseruant*. Vnde ita infert: *Quocirca si tibi in animo est, rapere regnum Dei, violentiæ te dato, ceruices tuas Christi seruitutis iugo submittitō, & eius loris collum tuum rectè circumquaque cohibito*. Quoniam autem mortificatio hæc normam & regulam suam sumit à lege Christi & Euangelij, conuenienter mortificatio

Basil. de
abdicat.
huius vi-
tæ.

trō euangelica & Christiana appellari potest.

Si verò spectemus hominem in statu religionis alicuius approbatæ constitutum, certissimum est tantò ei plus mortificatione opus esse, quantò hic status perfectione reliquos omnes supradictos superat, dum non solum requirit moderationem excessuum, passionum, potentiarum & sensuum, tam in exterioribus quàm interioribus actibus, secundum normam præceptorum legis Euangelicæ & Canonum Ecclesiasticorum eo modo, quo de Mortificatione Christiana dictum est: Verum etiã restringit hominem & obligat ad consilia, quæ ad tria vota essentialia Religiosorum reducuntur, & ad obseruationem Constitutionum & regularũ suæ cuiusque religionis. Atque idcirco non solum his prohibetur quæcunque species aut desiderium immundiciæ, & ipsius etiam matrimonij, neque solum iniusta alicuius rei usurpatio, sed etiam quodcunq; licitum dominium & proprietas, exigitur autem animus ab omnibus rerum possessionibus abstractissimus, quæ alijs Christianis, magna licet virtute præditis, & in suo statu perfectis, sunt concessæ.

Et hoc est, quod D. Bernardus indicat, cum monstrare volens differentiã, quæ ad fratres
hac de causâ debeat esse inter Religiosos, de monte

34 DE MORTIFICAT.

& alios Christianos: *Fratres*, inquit, *aliorum est seruire Deo, vestrum autem adherere.* Et alibi declarans, quàm firmam oporteat esse nostram cum Deo coniunctionem, ne quando mentis nostræ instabilitate ab eo diuellamur, ita scribit:

D; Bern. Innata tibi leuitas vicina est lapsui: instabili
serm. 13. quodam vagæ mentis motu facillimè abripie-
super can. ris, si non firmè adhaeseris. Statim enim
tiçq. ac Religiosus propria quadam infirmi-
 tate ab hac sancta coniunctione declinat, facillimè incurrit notam illam, qua S. Basilius huiuscemodi Religiosos insignit, cum ait: *Hic flagitiosissimè ac peruersissimè fecerit, si voluptatum blanditijs delinitus, ad carnis vitia denuò delabatur, & si suscipiendis, quæ inde sursum ascendunt, exhalationibus, animi oculos sibi veluti crassissimæ quadam nebula offusos esse patiatur.* Hæc Basilius.

Cùm autem fieri non possit; vt Religiosus graue hoc vitet incommodum, & ex altera parte obligationi suæ professionis, vt debet, respondeat, nisi à sui ipsius, omniũque rerum vitæ huius amore quàm longissimè separetur, sequitur, vt, cum hoc absque diuina gratia, & continua quadam mortificatione passionum & affectuum nostrorum, fieri nequeat, Religioso homini hoc sanctum

Mor-

DE MORTIFICAT. 95

Mortificationis exercitium sit maximè necessarium & salutare. Et quia hæc Mortificatio Religiosorum ad normam statui suo conuenientem reducit, merito poterit *Mortificatio Religiosa* vocari.

Sed vt ad Episcoporum, aliorumque Prælatorum statum tandem veniamus, non est vllum dubium, quin, quemadmodum horum status alijs prædictis dignitate & splendore antecellit (sunt enim huiusmodi personæ in statu perfectionis) ita hoc sanctum Mortificationis exercitium ipsis maximè sit necessarium. Est enim doctrina communis S. Thomæ, aliorumque Theologorum; Vnumquemque hominem obligatum esse, vt viuat secundum suum statum; Cum igitur status Episcoporum, sit status perfectissimus, vt dictum est, sequitur vnumquemque in tali statu constitutum, obligatum esse ad perfectè viuendum, ita, vt quemadmodum inquit D. Gregorius: *Sicut honore ordinis, etiam bene operantes subditos superat, ita etiam morum excellentia transcendat.*

S. Greg. in
pastorali
p. 2. cap. 2.

Quia verò fieri non potest, vt hoc modo viuat, sine adiumento continuæ & insignis Mortificationis tam interioris, quam exterioris, non solum ei ad hunc effectum necessarium erit sese

36 DE MORTIFICAT.

mortificare, sed potius opus erit, ut iam magnam partem sit mortificatus, domitasque cupiditates habeat, quando ad hunc gradum peruenit; quando quidem hominem ad hunc gradum ascendisse, non est aliud, quam ut dicit S. Gregorius; *Pertrahi ad exemplum viuendi, & ad normam irreprehensibilem Euangelicæ vitæ, & ille modis omnibus debet ad exemplum benè viuendi pertrahi, quò eunctis carnis passionibus moriens, iam spiritualiter viuut. Hæc ille.*

Quare quemadmodum speculum, ut perfectè repræsentet intuentium maculas, quas auferre volunt, duas præcipuè debet habere conditiones; altera est, ut nulla macula aut rubigine sit infectum; altera, ut clarum sit atque pellucidum; ita Episcopus, qui speculi instar in Ecclesia cõstitutus est, ad hoc, ut populus videndo perfectionem & sanctitatem vitæ eius, imperfectiones & prauitates suas emendet, ipse prius omni macula & culpa, omni que scandalo carere debet, prout ad Titum scribens Apostolus monet, cū ait; *Oportet Episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem;* quæ verba exponens Ecclesia in Decreto, tantam in eis requirit conscientia puritatem, ut nesciam an maior possit excogitari; Ita enim loquitur: *Quod autem sine crimine iubetur esse, qui in Episcopum eligitur, non ante bap-*

S. Grego.
n pastor.
p. 2. c. 10.

Ad Tit.
cap. 1.

d. 25. post
C. an. vñ
o rarium.

bap-

baptisma, sed post baptismum intelligendū est, vt à tempore, scilicet baptismatis, nullius criminis conscientia mentem eius remordeat. Itaque si Episcopus hunc in modum sine crimine fuerit, facile quoque irreprehensibilem sese præstabit; vt D. Paulus volebat. cum ad Timor. Oportet, inquit, Episcopum irreprehensibilem esse: Atque hoc modo poterit liberius aliorum vitia reprehendere, prout eius exigit officium, neque sibi propria vitia obijci reformidabit.

Nec minoris faciendā est altera conditio, quæ in Episcopo requiritur, videlicet, vt in seipso sit virtute & doctrina clarissimus. Episcopis enim præcipuè dixit Christus, in persona Apostolorum: Vos estis lux mundi; significans quod vitæ & doctrinæ suæ splendore mundum debeant illuminare.

Quare quemadmodū lucernas, quas Dominus in templo indefinenter ardere volebat, aureis præcepit emunctorijs frequenter emungi, ne lux & claritas earum semusti lychni excessu obscuraretur; ita planè cum Episcopos quasi lucernas in Ecclesia collocarit, vt eam exemplo vitæ atque doctrina illuminent, quid aliud voluit, nisi vt ipsi præ cæteris enitentur, emunctorio insignis mortificationis continuo emungere excessus concupiscentiarum & sensualium appetituum, ne ynquam offu-

scetur vitæ illius claritas, quæ in actionibus eorum splendere debet; *Quia tenetur lucere*, inquit S. Chrysostomus, quem Dominus voluit habere officium lucernæ. Ut igitur finem huius capiti imponam, quem admodum Episcopus obligatus est, ut resplendeat; ob rationes paulò antè allatas, ita ei necessarium est ad hoc, ut obligationi sui officij satisfaciat, sæpè omnique studio uti hæc sancta Mortificationis forficè, ut sicut lucerna tanto clarius lucet, quanto maiori diligentia suo tempore emungitur; ita Episcopi, hoc studio frequentis emunctionis, eueadant indices clariore & illustriore in cōspectu Domini Dei, ad maiorem gloriam diuinæ maiestatis, & fidelium commune emolumentum.

Atque ita consilio meo, nisi fallor, satisfeci, ut nimirum demonstrarem, quàm necessarium sit cuius statui sancta hæc Mortificationis exercitatio: Quia tamen, ut initio dicebam, religiosis præcipuè hic tractatus dicatus est, visum est mihi operæpretium, nonnullas alias considerationes fructus non poenitendi huc apponere, ex quibus clarissimè perspiciant, quanta sint ipsi ex hoc diuino Mortificationis exercitio commoda per-

ceptu-

cepturi. Eas ergo sequenti capite proponemus.

CAPVT V.

Quam necessariam atque utile sit Religiosis sanctum Mortificationis exercitium.

Quemadmodum ædificium attolli, & ad perfectionem suam, finemque peruenire non potest, nisi iactis in primis & stabilitis eius fundamentis; ita Religiosus ad illum perfectionis spiritualis terminum, ad quem aspirat, peruenire non potest, nisi prius in se ipso fundet & stabiliat usum assiduæ & indefessæ Mortificationis, tanquam primum lapidem omnis noui ædificij spiritualis. Vnde Cassianus proponendo modum, quo Religiosus ad culmen huius fabricæ spiritualis pertingere possit, absolutè ponit Mortificationem nostrorum appetituum, tanquam primum lapidem fundamentalem; ita enim scribit: *Mortificatione voluntatum extirpantur, atque marcescunt vitia vniuersa; Expulsione vitiorum virtutes fructificant atque succrescunt; Pullulatione virtutum, puritas cordis acquiritur; Puritate cordis Apostolicæ charitatis perfectio possidetur.*

Cass. lib. 4. Instit. cap. 43.

Sicut:

II. Sicut Salomonem, dum mulæ regie insideret, omnis Iudæa regem agnouit & proclamauit: Sic quicumque mulam regiam carnis, sensusq; proprii subigit, Rex illico suiq; ipsius dominus euadit. Et sicut periti equitis est inhibere frenum, quando ad ima tendit; si verò in altum; laxare, ita & nos, cum ad virtutum culmina ascendimus, potentijs nostris, quàm maximè possumus, frena laxemus; tendendo autem ad ima, id est, ad mundi huius voluptates, frenum maximo inhibeamus conatu, nisi labi sapiusq; in abyssum infiniti erroris & stultitiæ præcipites agi velimus.

III. Ut auis nouis plumis contegi non potest, nisi veteribus prius exutis, ita Religiosus veris & solidis virtutum plumis vestiri non potest, nisi prius veteres inordinatorum suorum affectuum & passionū exuat, quæ illum grauem reddunt, & ineptum ad perfectionis volatum. Quocirca, quemadmodum accipiter renouaturus seipsum, beato Iob teste, ad Austrum alas expandit: ita religiosus radijs diuinis per orationem se se exponere debet, & mortificationis alas frequenter concutere, vt dilatato in se desiderio professionis, virtute caloris diuini, atque veteribus malarum cōsuetudinum & affectuum inordinatorū plumis excussis, renouetur omni ex parte, & vestiatur fan-

DE MORTIFICAT. 41

sanctis religiosarum virtutum plumis, quibus tandem ad illam euolet perfectionem, ad quam, ut verus religiosus, aspirat.

Ut nauis littori multis alligata funibus, nunquam in portum progredi poterit, quantumuis vela pandantur, remisque impellatur; ita profusus homo, quantumuis incepto virtutis itinere laboret, bonaque desideria, quasi vela quaedam explicet, nunquam tamen in via Dei progredi, aut ad perfectionis portum appellere poterit, nisi mortificatione prauorum affectuum vincula soluerit, quae ipsum terrenis rebus detinent illigatum, Quamobrem certo animi decreto, in mortificationem totis viribus quibus incumbat, consiliumque S. Hieronymi sibi datum existimet, cum, inquit, ad Paulinum: *Festina, queso te, & herentis in salo nauiculae funem praescinde potius, quam solue.*

Si cuius religioso necessaria est illa mentis illustratio, & gustus spiritualis, qui virtute orationis acquiritur, eidem procul dubio necessaria erit mortificatio passionum & affectuum suorum. Etenim ut aere nebula obscurato, sol aspectum nostrum fugit; neque quenquam vitali radiorum calore recreat, ita tranquillitate animae nostrae passionum nebulis obtenebrata, neque virtute Orationis, ad verum solem, Deum
& Deo

IV.

Hier. in
prologo
ad Paulinum.

V.

& Dominum nostrum, homo sese leuaerit, neque vigorem & calorem benedictionis & gratiæ diuinæ perceperit. Quod si Plutarchus, Aristoteles alijque Philosophi negant, vllum hominem sapientiam humanam adipisci posse, nisi prius passiones animæ suæ pacauerit atque domuerit; quomodo fieri potest, vt Religiosus aptus sit adquirendæ diuinæ sapientiæ, quæ in vera cognitione & amore Dei consistit, nisi firmiter statuatur, vsu continuæ mortificationis animum ab omnibus prauis appetitionibus expurgandum esse.

71.

Si ad acquirendas virtutes morales requiritur & præsupponitur necessariò, moderatio nostrarum passionum, vt vult S. Thomas, cum ait: *Virtus prærequirit passiones sedatas*; sequitur necessariò, hominem, ad acquisitionem virtutum Christianarum & religiosarum peruenire non posse, nisi prius passiones suas probè compresserit. Imò quanto maior aut minor erit mortificationis vsus, tanto maior aut minor erit in virtutibus progressus. Qua enim ratione fieri non potest; vt cum vitio incontinentiæ, sit virtus ipsa continentiæ, aut cum excessu iræ, virtus mansuetudinis, eadem fieri nequit, vt hæc similesque virtutes in ani-

DE MORTIFICAT. 43

ma locum habeant, nisi prius ab ea vitiorum & passionum contrariarum excessus auferatur.

D. Augustini sententia est, *ibi pacem esse non posse, ubi non est subiectio repugnantium.*

VII.

S. Aug. lib. de civ. dit. Dei.

Quia verò ea quæ rebellant in regno animæ nostræ, quæque imperij & obsequij detrectatione, sæpè belli & contentions materiam præbent, nihil aliud esse possunt, quàm ipsæ nostræ concupiscentiæ & affectus inordinati; teste S. Iacobo, dum ait: *Vnde bella & lites in vobis? nonne ex concupiscentijs vestris, quæ militant in membris vestris?* Oportet, ut qui veram pacem, animique tràquillitatem assequi cupit, repugnantiam hanc rebellium suarum appetitionum vincat, easque imperio rationis subijciat.

Iacob. 4.

Ut oliua, licet natura sua sit acris & amara, qualis videlicet in arbore creuit; si tamen vel exiguo condimento aspergatur & condiatur, dulcis & grata fit gustui: Sic homo ob sensus rebelles, peccatique fomitem, quem secum, tanquam parentum suorum hæreditatem, circumfert, ex seipso adè amarus & ingratus est, ut nisi Mortificationis sale condiatur, & naturalem hanc suam amaritudinem temperet, coërcendo nimium sensuum vigorem, & sensualitatis excess.

VIII.

44 DE MORTIFICAT.

excessum, nunquam dulcis, iucundusque gustui Domini erit.

IX.

Ut vitis, naturali quodam instinctu, ramis suis & pampinis se huc illucq; diffundit, & se quibusdam quasi filis, vbicunque potest, alligat; ita homo, post lapsum Adami, à natura sua quandam habet inclinationem ad diffusionem sui, opera & ministerio sensuum & cupiditatū, ad diffusionem, inquam, in infinitos pampinos inutilium verborum, operum, vanorum desideriorum, & cogitationum, atque his se quasi filis, minima etiam data occasione, alligat. Quemadmodum igitur vinitoris munus est, compescere vitem, putare pampinos nimium luxuriantes, quò certis illa terminis circumscripta fructus vberiores ferat; ita planè Religioso necessarium est, vt se prauæ suæ inclinationi opponat, & falce Mortificationis omnem superfluitatem inutilium desideriorum, & vanarum appetitionum detruncet, & amputet, quò rectè rationis limitibus, suiq; instituti norma circumscriptus, maiori vigore in acquirendis solidis virtutibus, proximoūque salute curandā progressum faciat.

X.

*Cassian.
collat. 19.
cap. 8.
Galat. 5.*

Si finis Cœnobitæ, vt apud Cassianum vult Ioannes Abbas, consistit in mortificatione & crucifixione omniū appetituum; necesse erit, vt serio huic sanctæ mortificationis

DE MORTIFICAT. 45

tionis exercitationi se tradat, concupiscentias suas & appetitus crucifigat, si, ut verū Religiosum decet, viuere & ex Christi discipulorum numero esse velit, de quibus Apostolus dicit: *Qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis.* Quemadmodum igitur infirmus, non ad eò sentit dolorem vulneris, aut scissionis, si partem carnis seindēdam industrius chirurgus prius varijs modis mortificauerit, sic qui passionum, voluntatum, sensuumque suorum superfluam viuacitatē prius sancto mortificationis exercitio domuerit; persecutionum postea incisiones, aduersitates, & cruces, quas amore Domini sui sepē in hac vita sustinere debebit, nō admodum difficulter tolerabit: imò verò tanquam mundo & amori proprio mortuus, Christo crucifixo, ut summæ perfectissimæque mortificationis speculo vnico, & vero exemplari simillimus erit.

Quemadmodum cholericus aut phlegmaticus quis dicitur, quia in ipso cholerae & phlegmatis prædominatur humor, ita spiritualis & rationalis dici poterit is, in quo spiritus & ratio prædominatur; & carnalis aut sensualis, in quo dominatur caro & sensus. Quoniam verò spiritus & rationis dominium in carnem ac sensum, à mortificatione maxima ex parte dependet.

XF.

det, huic secundum gratiam diuinam merito adscribitur, cum quis spiritualis sit, & rationalis. Ut igitur inter illustriores titulos, qui homini in hac vita tribui possunt, non minimus est, aliquem esse virtute præditum, spiritua-lem, rationalem, &c. Ita Mortificationis vsus & exercitatio tanquam singulare instrumentum tanti boni, maximi sanè fieri debet.

CAPVT VI.

Considerationes quædam magis particulares circa potentiarum anime nostre, passionis amoris proprii, & sensuum corporis mortificationem.

Consideratio prima, circa mortificationem intellectus.

Considera tria potissimū vitia intellectus mortificanda & emendanda esse, nisi in mille errores præcipitari velis. Primum vitium est curiositatis, quando nimirum intellectus tuus indagat ea, quæ vel ipsius captum excedunt, vel quæ maiores, aut proximos tuos concernunt, vel certè, quæ scire tua nihil interest, quæ sine perturbationis & erroris periculo nunquam inuestigaueris. Securus

DE MORTIFICAT. 47

igitur consilium Salomonis dicentis: *Ne Eccles. 13.*
tiorate ne quaeris. Et paulò post: *In super-*
uacuis rebus, noli scrutari multipliciter: sancte
 mortificationis freno, intellectum tuum
 coërcebis, cum se occasio obtulerit, ne in
 hunc tam perniciosum curiositatis exces-
 sum prorumpat.

Alterum vitium est temeritatis, quan-
 do scilicet ex coniecturis aut dubijs in-
 certisque indicijs, formas tibi iudicium
 de vita aut moribus alterius hominis,
 atque ita, repugnante charitate, non
 solum iudicas, sed condemnas etiam,
 notabili animæ tuæ damno, illud, quod
 potius deberes approbare, aut minimum
 excusare; quo facto inexcusabilem te
 & reum facis in conspectu Dei. In te e-
 nim expetunt illæ minæ Apostoli: *In- Rom. 2.*
excusabilis es, ô homo, omnis, qui iudi-
cas, in quo enim alterum iudicas, te ipsum con-
demnas.

Tertium vitium est pertinaciæ, quan-
 do tuæ opinioni ita mordicus inhære-
 scis, vt nullius consilium aut persuasio-
 nem in deliberando admittas: Quo mo-
 do reddis te indocilem, ac planè in-
 capace[m] directionis maiorum tuorum,
 quæ multas ob causas tibi est necessa-
 ria, & quod hinc sequitur, ijs te peri-
 culis impingendi & conuendi, exponis,
 que

48 DE MORTIFICAT.

quæ cœco, per incertam & difficilem viâ
 gradienti, meritò timeri possunt. Sequaris
 ergo consiliū sapientis hunc in modum
 te exhortantis: *Ne imitaris prudentia tua,*
ne sis sapiens apud te metipsum; omniaque
 tua iudicia de rebus tuis, tibi sint suspecta;
 conaberis quoque præbere te non modò
 facilem, sed & cupidum, vt dirigaris, con-
 siliumque à superioribus tuis in omnibus
 tuis actionibus accipias.

Considera necessitatem hanc mortifi-
 candi intellectum tuum circa prædicta vi-
 tia esse maximam; vtilitatem verò, quæ in-
 de redundat, non solum ad intellectū, sed
 ad ipsum quoque hominem internum &
 externū manare. Quemadmodum enim
 fractâ, vel loco motâ præcipuâ horologii
 rotâ, mox etiam turbantur inferiores ro-
 tæ, nec earum motus amplius ordine & de-
 bita mensura cietur, nec horæ signum tē-
 pore statò auditur: ita quoque perturbato
 hominis intellectu, qui est suprema eius
 potentia; mox omnes aliæ inferiores potē-
 tiæ perturbantur. Ex intellectus enim ex-
 cessu in intelligendo; sequitur excessus vo-
 luntatis in volendo. Excessus item poten-
 tiarum executiarum in operando; & vt
 paucis absolvam, totâ hominis harmonia
 & concentus ille operationum tam inter-
 narum, quàm externarum confunditur &

intec.

intercidit. Quocirca ob hanc, & alias multas ob causas, eo conatu mortificando intellectui insistere debes, quo inuictus quispiam belli Dux expugnando alicui munitissimo propugnaculo insistit, à quo ciuitatis ipsius, aut totius regni expugnatio pendet.

Consideratio secunda, circa mortificationem voluntatis.

CONSIDERA primò voluntatem tuam, potentiam esse natura sua cæcam, atq; idcirco illi, ne erret, maximè opus esse ductore. Quia verò experientia ipsa, & grauisimo tuo cū damno edoctus es, te ipsum nequaquam bonum eius ducem esse, necesse est, vt eam directioni voluntatis diuinæ, & eorum, qui te loco Dei gubernant mortificationis vsu, subijcias, si non velis incurrere in ea pericula, quæ Dominus ipse tibi prædixit cū ait: *Si cæco cæcus ducatum præstet, ambo in foveam cadunt.* Matt. 18.

CONSIDERA secundò, voluntatē tuam esse natura sua liberam, atq; idcirco fræno opus habere, ne rationis limites suis intempestiuis affectibus transgrediatur. Precaberis ergo Deū cum Psalmista assiduè: *In chamo & fræno maxillas eorum constringe.* Psal. 31.

CONSIDERA terriò, voluntatē tuam naturā suā esse appetitiuam, & ideò instar illius infamis fornicinæ, de qua Deus per Hieremiam

C

miam

DE MORTIFICAT.

50
Hiere. 2. miam: *Sub omni ligno frondoso prosternebaris meretrix: saepe facta est praeda suorum appetituum, illecta nescio qua umbra & specie boni alienius, quæ in ipsis apparebat, atq; ita partim habitu prauo, partim naturali etiam affectu, minima oblata occasione, rãto in objecta sua fertur impetu, vt nisi mortificationis frãno retineatur, expositura sese procul dubio sit illis incõmodis, à quibus sapiens nos absterret cum ait:*

Eccl. 18. *Post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere: si prestes animæ tuæ concupiscentias eius, faciet te in gaudium inimicis tuis.*

Cõsidera quanto attentè, quanta necessitate compellamur, vt mortificemushanc nostrã voluntatem, cum teste S. Bonaventura; *Tota religionis perfectio in voluntatis propriæ abdicatione consistat, cumq; auctore S. Augustino, vnicuique propria voluntas sit causa damnationis vel saluationis. Seneca item Philosophus gẽtilis ad quendam amicum scribens, affirmare audet, ad eò necessariam esse mortificationem propriæ voluntatis virtutibus comparãdis, vt tantum & non plus virtutum adepturus sis, quantum tibi de tua propria voluntate detraxeris. Hoc solum virtuti adicies, inquit, quod propriæ voluntati subtraxeris.*

Consideratio tertia, circa Memoriam & Imaginationis Mortificationem.

S. Bonavent. in speculo discip. c.

4. S. August. in Manu. lib. 6. 25.

DE MORTIFICAT. 11

Considera primò, quomodo propheta Ezechiel spiritu in templum Hierosolymitanum introductus, præter alia Ezech. cap. 8.
 multa, duo præcipuè ibi summa obseruatione digna viderit: primò quidem, *omnem similitudinem reptilium & animalium abominationem & vniuersa idola domus Israel depicta in pariete, in circuitu per totum.* Deinde, quod nõ minus erat admiratione dignum, *Septuaginta viros de senioribus Israel, prædictis imaginibus thura adolentes:* Ita & tu, si cogitatione templi animæ tuæ intraueris, videbis in primis ingentem multitudinem abominabilium similitudinum bestiarum & idolorum, quæ in memoria & imaginatione tua perpetuò visuntur. Deinde, quod peius est, cum eiusmodi imagines & species amaris lachrymarum imbribus eluendæ, & ferro seueræ cuiusdam mortificationis ex animo recidendæ essent, tu potius eas foues, positoque incenso veneraris, nõ sine intima quadam sensuum oblectatione & iucunditate. Dolebis igitur de tãto errore, firmiterq; statues, te huiusmodi cogitationum simulacris euerendis, & perpetua obliuione sepeliendis diligentem operam nauaturum.

Considera secũdò Deum nostrum memoria & imaginationi tuæ magis inhætere, quàm tu ipse tibi, diuiniq; sui intui-

tus perspicacia, multò clarius videre & penetrare ea, quæ ibi adumbrantur & effigiantur, quam tu imaginatione tua assequi possis. Hinc sumes materiam erubescendi, ob confusionem turpitudinemque huius spectaculi, quòd oculis diuinæ maiestatis in mente tua assidue exhibetur, colligesque te ipsum, & tandem huiusmodi phantasias ac vanitatibus sine impones; apposita portis sensuum tuorum vigilanti custodia.

Considera tertio damnum inæstimabile, quod ex libertate, leuitate & immortificatione huius tuæ imaginationis & memoriæ ad animum tuum miseratione dignum redundat. Cùm enim intellectus tuus similis sit molæ, quæ, quidquid affunditur, commolit & conterit, tu verò nihil aliud intellectui tuo suggeras, quàm abominaciones & chimæras, quid mirum, si omnes deinde cogitationes eiusdè fiât farine, cumque contemplatione rerù celestium suspensus esse deberes, tunc subito abriperis, & inuolueris immunditijs, vanitatibus atque stultitijs huius terræ.

Consideratio quarta, circa Mortificationem partium concupiscibilis & irascibilis.

Considera primò, hominem, secundum inferiorem sensuum suorum partem brutis esse similem; habet enim in hac arte

parte duas potētias sensitivas, brutorū instar est. Prima *concupiscibilis*, quæ appetit & procurat necessaria & convenientia ad conseruationem *sui esse* sensitui. Altera est *irascibilis*, qua fugit, quantum potest, & defendit se à contrarijs. Differunt tamen hæ duæ potentiæ in homine ab illis, quæ sunt in brutis, quoad hoc, quod cum in brutis non sit alia potentia superior, sequuntur bruta has, & operantur consentaneè instinctui utriusque potentiæ, & rectè quidem, ita enim eorum fert natura; At in homine, in quo etiam pars superior, ratio videlicet, reperitur; hæ duæ potentiæ sensitivæ, regi duci que possunt & debent à ratione, ita ut eatenus possit homo dici vivere vitā hominis, quatenus plus aut minus appetitio partis *concupiscibilis* & *irascibilis* dirigitur secundum legem & normam rationis.

Cōsidera secundò, quemadmodum camelus, ut fertur, aquam pedibus turbat, naturali quodam instinctu, ne scilicet in eius claritate, corporis sui deformitatem videat, talique aspectu absterritus, abhorreat postea ab hoc naturæ subsidio: ita sæpissimè solet capitalis noster hostis pedibus indomitum appetituum, qui in *concupiscibili* & *irascibili* grassantur, turbare claritatem luminis nostri intellectus, ne in

46 DE MORTIFICAT.

ipso & per ipsum deformitates & miseriae nostras videamus, deueniamusque ad contemptum & horrorem nostri ipsorū, qui solet esse quasi basis & verum fundamentum aedificij nostri spiritualis.

Considera tertio, Passiones huius partis inferioris sensus nostri, nisi diligenter reprimantur, quasi condensari, suaque caligine diem & caeli conspectum nobis eripere, instar vaporum, qui ex terra eleuantur in altum, ita vt paulatim homo edelabatur, vt nihil aliud vel videat vel gustet amplius, quàm res terrenas & sensuales. Hinc non secus ac immunda animalia, rostro in terram dimisso, nil nisi terrenas voluptates sectamur gruniendo praetimore, ne vel in minimo impediatur aut minuatur liberris illa, quam infelici hac negotiatione praetendimus & imaginamur.

*Consideratio quinta, circa mortificationem,
Amoris proprii.*

Considera primo; cum Amor sit naturalis passio animi nostri, non est naturā suā malus; sed dicitur malus aut bonus, cū eo malè aut benè utimur. Dicitur etiam proprius aut communis, quando finis eius proprius est aut communis. Quamdiu enim homo hoc suo amore se ipsum amat, & alia propter Deum, non potest

DE MORTIFICAT. 53

potest dici amor malus, sed bonus, quandoquidem finē bonum praestitū habet. Neque proprius appellandus est, sed communis, & idem cum amore Dei, quandoquidem & se & alia amat eodem fine, quo ea Deus amat & conseruat. Si verò se ipsum statuatur finem sui amoris, vsūque aliarum rerum, tunc sine dubio hic amor non solum proprius, sed & peruersus erit: proprius, quia in propriam personam desinit; peruersus, quia, quantum est in se, peruertit ordinem, quem Deus secundum diuinam suam prouidentiam homini, ceterisque creaturis praescripsit, vt nimirum ad se omnes contendant, & in se desinant, tanquam in verum & vltimum finem.

Considera secundo; Si ea est conditio boni, vt sese diffundat & propaget; non potest non magnum esse malum Amor proprius; quippe qui efficiat, vt homo, illud, quod in alijs cernit; bonum, ad se totum pertrahat; nec de suo vel minimum quid cum alijs communicet. Quod si tanto maius aliquod malum est, quanto maiori priuat bono, erit certè Amor proprius malum maximum. priuat enim hominem bono, quo maius in hac vita habere nequit, hoc est, Amore Dei. Vnde euidenter constat, quod *si totum hominis bonum est amare Deū, vt vult S. Augustinus.*

S. Aug. in stinus, totum hominis malum sit amare se-
Manual. ipsum.

cap. 26.

Considera tertio; Quemadmodum fer-
 rum nulla re magis atteritur & destruitur,
 quam rubigine, quam producit ex seipso
 & fouet: Sic quoque nihil est, quod ita a-
 nimam debilitet, eneruetq; in via spiritua-
 li, ac rubigo proprii amoris, quam ipsa ex
 se producit, & in se fouet ac nutrit. Sicut
 autem ferrum ignis ardore & ictibus mal-
 leorum, excussa rubigine, renouatur totū
 & perpolitur; ita conuenit, ut igne feruen-
 tis orationis, mortificationisque ictibus
 assiduis pessimam amoris proprii rubiginem
 excutias, teque sic renoues; idque ed-
 citius, quod maiora in dilatione insunt pe-
 ricula; accrescunt enim difficultates, & mi-
 nuitur illa alacritas statim resistendi, quæ
 ad hoc requiritur.

Considera quarto; Sicut ex effectibus
 cognoscuntur causæ, ita ex nimia sollicitu-
 dine, quæ plerumq; habes de tua existima-
 tione, tuis comodis, & te ipso, ex nimio et-
 iam dolore ob aduersa, quæ tibi solent ac-
 cidere; facillimè colligere poteris, amorē
 hunc, qui in te regnat, esse amorem tui i-
 psius: Et quia æquali gradu cum amore,
 quo vnaquæque res amatur, procedit etiā
 existimatio, quam de eadem re concipi-
 mus; hinc si te ipsum plus amaueris, quam
 omnes

omnes alias res, te ipsum quoque affirmatione tui ipsius omnibus alijs rebus prætulisti, factusque es idolum tui ipsius, quandoquidem, vt affirmat D. Augustinus, *id ab homine colitur, quod præ cæteris diligitur.*

*Consideratio sexta, circa Mortificationem
quinque sensuum exteriorum.*

Considera primò, quàm parum ab infantia tua sensus tuos custodieris, & quàm magnâ libertatē ex hac tã diuturna tua negligētia & socordia acquisierint, quàm insolentes euaserint. Hinc enim animam tuam, vt ciuitas portis destituta, manet exposita omnibus inimicorum insidijs & assaultibus. Similis item facta est vasi, quod operculo caret, & quemuis liquorem siue bonum, siue malum recipit, atque idcirco, secundum legem antiquam, immundum & prophæum est. Quamobrem cum te toties cordis puritatem, quietem conscientia gustumque rerum diuinarum inde amisisse aduertas, deslebis amarissimè hanc desolationem & ruinam animæ tuæ cum Propheta Hieremia, dicesque: *Defixæ sunt in terra portæ eius, perdidit & contriuit vestibulus eius. Item cum Dauid: Factus sum tanquam vas perditum.*

Considera secundò; filios Israël vt fla-

58 DE MORTIFICAT.

gellum Angeli primogenita Aegyptio-
rum occidentis, euitarent; ædiū suarū po-
stēs Agni paschalis sanguine linisse: pari
modo nos, vt effugiamus mortem pecca-
ti (quod omniū maximum flāgelli genus
est, quo anima nostra puniri potest) vnge-
re oportet portas sensuū nostrorum san-
guine veri Agni Christi Iesu, perpetuò ob-
oculos habendo sanctissimam eius mor-
tem & passionem, & procurando in nobis
sensum alicuius effectus sanguinis pro-
nobis effusi, ministerio perfectæ mortifica-
tionis nostrorum sensuū ac re ipsa experi-
endo id quod Apostolus Paulus in se ex-

2ª Cor. 4. pertus est, cū dixit: *Semper mortificationem
Iesu in corpore nostra circumferentes.*

Considera tertio, quemadmodum in-
formatione circuli, si centrum non sit fir-
mum & stabile, circumferentia nunquam
fiet vniformis & æqualis; ita quoque si cor-
tuum (tanquam centrum omnium actio-
nū, quæ à potentiis tuis tam internis, quā
externis formantur) non fuerit solidum &
fixum in Deo, nunquam fieri poterit, vt
actiones sensuum tuorum exteriorum
debita mensura, proportione & decen-
tia perficiantur; *De corde enim exeunt
cogitationes male*, ait Saluator, *homici-
dia, adulteria, &c.* Propones igitur fir-
miter hanc ob causam stabilire cor tuum

Matt. 15.

In Deo ut quemadmodum centrum præcedit circumferentiam, ita ratio præcedat & regat sensuum tuorum functiones. Atque hoc ipsum est fortassis, quod significare voluit Salomon cum dixit: *palpebræ tuæ præcedent gressus tuos.*

Consideratio septima, circa Mortificationem oculorum.

Considera, quod per hanc portam visus peccatum intrauerit in mundum. Nam ex incauto aspectu pomi vetiti, inuasit Eua desiderium gustandi. *Vidit mulier, quod bonum esset lignum ad vescendum, & pulchrum oculis, & tulit.* *Genes. 3.* Nec aliunde, quam per hanc ipsam portam, irrepsit adulterium in animam eximij illius Regis Davidis. Tu ergo cum non sis innocentior Eua, dum esset in statu innocentiae, nec sanctior Dauide de quo Dominus; *Inueni hominem secundum cor meum;* horum duorum exemplo, illius scilicet negligenti custodia; huius vero nimia curiositate videndi, factus cautior, custodies & defendes hanc portam oculorum tuorum ab utroque excessu, vi seueræ & continuæ mortificationis.

Considera secundò: Quemadmodum pleraque ciuitates munitæ, cingi solent

60 DE MORTIFICAT.

duplici muro, vt superato ab hostibus altero muro, se possint adhuc altero defendere: Ita necesse est, vt si fortè tuâ incuriâ primus murus exteriorum oculorum à nimia curiositate videndi expugnatus sit, altero muro oculis interioris, imaginatiōis scilicet, & intellectus, ita resistas, vt neque nunc, neque postea vllum amplius, obiectum illicitum, ne momento quidem temporis, in mente tua pedem figat; ne fortassis tandem magno tuo damno cogaris lamentari cum Hieremia: *Ansemurale & murus pariter dissipatus est.*

Confidera tertio; quibusdam auibus, vt accipitri, operiri oculos, vt hoc modo facilius cicurentur & tractabiliores fiant: pari ratione, si velis in oratione familiaris fieri Deo, atque in ipso dulciter conuiescere, oportet, vt nimiam viuacitatem oculorum tuorum sancta Mortificatione restringas, quandoquidem sæpè expertus es, neque sine iactura, illos deprædari animam tuam, & efficere, vt à rebus terrenis & caducis diripiatur, cum potius ex officio totam sese rerum cælestium contemplationi & inuestigationi tradere deberet. Dolebis igitur ob hanc tuam incuriâ, hætenus à te commissam, plangesque cum Hieremia: *Oculus meus deprædatus est in animam meam.*

Consideratio octava, circa Mortificationem gustus & lingue.

SI tanta fuit ingluvies, quæ commouit Esau, vt venderet primogenita sua ob lenticulæ escam, cogita tuam fuisse tanto maiorem, quanto minori occasione, quam Esau, qui tunc fame enccebatur, vendidisti multo maiora bona, æterna scilicet, vt satisfaceres insatiabili tuo gustui, nullo ciborum modo obseruato, siue multitudinem, siue qualitatem & conditionē spectes. Dolēs igitur de tam graui errore, paulatim hunc tuum sensum, fræno seueræ Mortificationis coerceris, atque ad illam parsimoniam normam reduces, quam Cassianus sapienter præscripsit, cum monet; *vt tantummodo, quæ fragilitas, non quæ voluptas exigit, vsurpentur.*

Cass. lib. 5 Instit. cap. 7.

Considera secundò, insigne illud factum Regis Dauidis, qui cum quadam vice in castris, vehementi siti torqueretur, desideraretque haustum aquæ ex cisterna propè portam Bethleemiticam, allatam à militibus aquam gustare reuens, eam vnà cum voluptate, quam inde bibendo percipere potuisset, Domino obtulit, his additis verbis: *Propitius sit mihi Dominus, ne faciam hoc.* Si tantus Rex, qualis fuit Dauid, voluit à potu abstinere,

2. Reg. 23.

62. DE MORTIFICAT.

& negare gustui suo, amore Dei, delectationem rei tam licitæ, quàm erat potio aquæ, siti tam vehemente & æstuante, quanto studio par est, Religiosum, gustus mortificandi causa, abstinere à rebus minus necessarijs & permissis, dum à gulæ illecebris irritatur. Quando magis conuenit, vt has immoderatas cupiditates Domino offerat, dicatque: *Propitius sũ mihi Dominus, ne faciam hoc.*

Considera tertio, brutis æquè ac hominibus communem esse linguã; prudenter verò ac benè ea vti, soli homini esse concessum, neque cuiuis, sed sapienti tantum & probo: *Bonus enim homo*, ait Christus, *de bono thesauro cordis sui profert bonum.* Et qualis quisque est animo, talem se linguã prodit; quod & Socrates Philosophus affirmabat cum Iuveni cuidam, quæ nosse volebat, diceret: *Adolescens loquere, vt te videam.* Solet enim plerumque quilibet verbis prodere, quod animo conclusum gerit, siue id bonum, siue malum sit. Necessarium igitur est, vt qui solidè & benè linguam suam in locutione gubernare cupit, passiones & affectus componat.

Considera tertio, Te qui linguã in eius laudem, qui tibi eam dedit, & in emolumentum animæ tuæ, proximorumque
tuo

DE MORTIFICAT. 63

tuorum, ut par erat, uti debueras, eadem
velut venenoso telo Deum sapissimè of-
fendisse, animam tuā sauciaste, proximo-
que tuo insignè damnum tot detractioni-
bus, blasphemijs ac periurijs attulisse.

*Consideratio nona, circa mortificationem
auditus.*

Considera primò; Qui iuxta sapien-
tis consilium ita debueras *sepire spinis*
aures tuas, sicuti sepiuntur vineæ, *Eccle. 28.*
ne feræ, vel latrones damnum eis infe-
rant; tu contra, ingenti animæ tuæ da-
mno, murmurationibus, lasciujs, consilijs
que, peruersis, & quidem innumeris, cas-
apperuisti; imò illos, quod peius est, qui
de his verba facerent, non rarò prouo-
casti; studioseque loca huiusmodi au-
diendis opportuna quæsiuisti, tanta ala-
critate & auiditate, ac si ab hoc errore, cen-
to quodam modo, salus felicitasque tua
penderet. Ergo ob tantam impudentiam
tuam erubescere, simulque statue, te in po-
sterum, insolentiam huius tui sensus repres-
surum, & mortificaturum, auresque tuas
consideratione atrocium illarum spinarū,
quæ caput Domini Dei cinxerunt, circum-
septurum.

Considera secundò; Quemadmodum
ob exiguum aliquod foramen, aliquando
magna:

magna naus perditur, nisi tempeſtiuè naua ſollicitus, illud obturet, & aquas exhauriat: ſic etiam ob leue quandoque uerbum incautè auditum; ſolet hoſtis noſter, ſæpè ingentem nobis machinari cladem; niſi quàm diligentiffimè aures occludantur, uel niſi quis, ſi in admittendis ad aures huiusmodi dictis fuerit remiſſior, maiori poſtmodum ſollicitudine admiſſas has peſtes ex imaginatione ac memoria ſua exterminet. Quæ quidem damna ſi probè intelligas; exclamabis cum Propheta Dauid: *Saluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ uſque ad animã meam, infixus ſum in limo profundi, & non eſt ſubſtantia.*

Conſidera tertio; ſicut ciuitas non benè gubernatur, quæ ſub portis, etiam pacis tempore; ſuas non habet excubias, quæque inſtante iam bello, non ſolum has non auget, ſed nec maiora tormenta hoſtium proſtigandorum gratia adhibet; pari modo licet anima tua ſumma huius uitæ tranquillitate gauderet, ſemper tamen portam auditus tui deberes habere munitam cuſtodia aliqua, ne quiſquam contra legem & præcepta Domini Dei tui per eam ingredi poſſet in animam tuam Tempore autem obſidionis, quando uidelicet iam ab inimicorum tuorum m

exer.

DE MORTIFICAT. 65

exercitu inuaditur, & vndique obside-
tur, Deus bone, qualis tunc custodia erit
necessaria, præcipuè verò ad portam au-
ditus, cæteris infirmiolem; quot item
propugnacula sanctorum præparationum
& cautionum opponi deberent, nec
vlla pars quietis capienda esset, donec
edito in loco constitutum esset, tormen-
tum illud timoris Dei, quod tantum ede-
bat fragorem in auribus S. Hieronymi,
vt diceret: *Semper sonat in auribus meis illa
terribilis vox, surgite mortui, & venite ad iu-
dicium.*

*Consideratio decima, circa mortificationem
sensus tactus.*

Considera primò, cum sensus tactus
nulli certæ corporis parti sit astrictus,
vt alij sensus, sed sparsus & diffu-
sus per totum corpus, accidit, vt quo
latius diffunditur, eo maior hominibus
incautis & improvidis periculum & de-
trimentum afferat. Cumque similis sis
ciuitati, portis & muris destitutæ, quæ
hostium incuribus vndique patet; curan-
dum tibi est, vt ab omni parte tui ipsius
custos sis sollicitus, reiiciendo quàm citis-
simè omnem occasionem, quæ te ad la-
psum inducere possit.

Considera secundò, sicut ardentes
prunæ

prunæ tangi non possunt, quin vrant, nec extinctæ etiam, quin aliquantulum saltem etiam inficiant: ita quoque contactu rerum viuatarum aut morbidarum tam in te, quam in alijs personis, resultat quoddam incentiuum, aut nescio quæ titillatio affectus sensualis: vnde concupiscentiæ nostræ stupa inflammatur, aut minimum puritas mentis nostræ contaminatur, quod sapiens quodam in loco alijs verbis insinuare videtur, cum

Pror. 6. inquit; *Numquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, vt vestimenta eius non ardeant?* Et alibi: *Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea.* Atque hac de causa sancti homines pro antidoto contra primum incommodum adhibere solebant contactum rerum asperarum, & contactui valde aduersantium, vt sunt cilicia, catenæ ferreæ: Cauendi verò alterius incommodi causa, abstinabant prudenter à contactu rerum, quantum poterant: Exemplo erunt nobis SS. Benedictus & Franciscus: quorum alter nudum se in spinas, alter in niuem abiiecit. corpusque in illis & in hac circumuolutauit, D. verò

S. Pachō.

Reg. 53.

Pachomius in regula sua sanxit; *Vt manum alterius nemo teneat, & siue ambulauerit quis, siue sederit, aut steterit, uno saltem cubito distet ab altero.* Cum itaq; tu,

DE MORTIFICAT. 67

non minus his remedijs ceas, quàm sanctitate præstantes viri, qui ea usurparunt, sibiq̃ ipsi adhibuerunt, usurpabis illa & tu, eorumq̃ beneficio victoriam de hostibus referes; usurpabis, inquam, debita tamen cum moderatione, quanquam, vt S. Bonauentura, cùm de Nouitijs in hac materia loqueretur, ait: *Feruorem nouitiorum non decent quædam misericordes in se ipsis discretiones.*

Considera tertio; primam mortificationem factam in hoc mundo, fuisse tactus, quâdo scilicet Adam post peccatum nuditatem suam non alijs voluit tegere folijs, quàm ficulneis, vt eorum asperitate, quasi naturali quodam cilicio, hunc sensum tactus in se ipso mortificaret. Tu ergo cùm eiusdem sis peccati particeps in Adamo; imitaberis illum etiam in poena; tanto maiori asperitate sensum tactus in te ipso mortificans, quantò peccata tua numero saltem fuerunt plura & grauiora, quàm quæ ipse commisit Adam in Paradiso terrestri.

Consideratio vndecima, circa Mortificationem Odoratus.

Considera; vsum odorum, si in cultum & honorem Dei tendat, vt rem sanctissimam in lege diuina commendari,

S. Bonauent. in speculo discipl. cap. 4.

DE MORTIFICAT.

dari, concedi etiam ac permitti, in remedium alicuius nostri infirmitatis. Si autem ad solum olfactus sensum, siue nostrum siue alienum, pascendum & oblectandum vsurpetur; ordinariè non erit sine culpa aliqua, cum nullius virtutis actus sit, neque etiam finem alicuius virtutis respiciat; quæ culpa sine dubio tanto erit grauior, quanto finis huius erit vsus perniciosior.

Considera secundò: Quemadmodum canis inuestigando feram, ductus odore vestigiorum eius, huc illucque cursitando non quiescit, donec feram apprehendat & teneat vnguibus: Sic & tu tractus odore creaturarum, quæ veluti certa Domini tui sunt vestigia, sæpè te ad ipsius cognitionem & amorem ita eleuare deberes, vt vitæ, diuinæque ipsius perfectionis fragrantia motus, nunquam quietem caperes, præ desiderio illius in cælo persiuèdi. Considerans verò, quàm frequenter sensus huius tui insatiabilem impetum secutus, instar corui ad foetorem cadaverum huius mundi aduolâris, qui ad verum Noë, à quo vitam & omne bonum accepisti, velut altera columba; redire debueras, dolorem in te competentem excitabis.

Considera tertio; Simulatque Isaac patriar-

DE MORTIFICAT. 69

patriarcha vestimentorum filij sui Iacob
 fragrantiam sensit, benedicens illi dixit:
Ecce odor filij mei, sicut odor agri pleni, cui Gen. 27.
benedixit Dominus; det tibi Deus de rore caeli,
& de pinguedine terrae abundantiam frumenti,
vini & olei; seruiant tibi populi; & adorent te
tribus, & incuruentur ante te filij matris tuae:
 ita planè tu quoque ex odore vestimento-
 rum huius mundi, vt arborum, plantarū,
 florumq; pulcherrimorum, quibus ornan-
 tur campi, & colles amœnissimè vestiun-
 tur, deberes sæpè sumere occasionem lau-
 dandi ac benedicendi Dominum dicens
 cum Patriarcha Isaac: *Seruiant tibi populi,*
& adorent te tribus, & incuruentur ante te,
filij matris tuae, & qui benedixit te, benedi-
ctionibus repleatur. Seruiant, inquam, tibi
 amabilissimè Domine, omnes Angelorū
 chori in caelis, quod & perfectissima fa-
 ciūt voluntate: & adoret te in terra omnis
 gēs, & tribus, & populus qui sub caelo est,
 præ aliis tamē sanctissimæ Matris tuæ Ma-
 riæ deuoti filij, incuruentur ante conspe-
 ctū diuinæ Maiestatis tuæ, maximo amo-
 ris affectu te laudent ac benedicant, dum
 perpendūt donorum magnitudinem, qui-
 bus dulcissimam tuam & nostram matrem
 cumulasti. Atque hinc fiet, vt quemadmo-
 dum suauissima spirante aura horti flori-
 feri florum suorum fragrantiam latè &
 suet

70 DE MORTIFICAT.
fusè spargunt: sic resonantibus vndique
Mariæ dulcissimis laudibus, ipsa velut a-
mœnissimus hortus benedictionis & fa-
uoris sui in nos dffundat odorem; sic per-
ficietur in nobis id, quod Patriarcha Isaac
alio fine dixit. *Qui benedixerit te, benedictio-
nibus repleatur.*

CAPVT VII.

*Quomodo ad praxin reducenda sit Mortifica-
tio, vt victoriam de potentijs ac pas-
sionibus nostris refera-
mus.*

SI perpetua militia est vita hominis su-
per terram, vt Iob affirmat, ipsum cet-
tè viuere nostrum nil aliud erit, quàm
militare perpetuò. Quod & Seneca Philo-
sophus ad Lucilium scribens intellexit. *Vi-
uere mi Lucili, inquit, militare est.* Neque a-
lius finis in hac generali militia nobis pro-
positus est, quàm vt defendamus ciuitatē
animæ nostræ ab insultibus & insidijs triū
illorum capitalium inimicorum, qui assi-
duè nos impugnant, mundi videlicet, car-
nis & diaboli, efficiamusque vt legitimis
Dominis, Deo & Rationi, suum constet in-
sensus nostros, potentiasque imperium
pacificè & absolutè, compresso omni tu-
multu; qui forsan ab illis cieri posset. Inter
arma autem, quorū aliquis vsus est in hac

communi militia, Mortificatio præcipuū locum tenet, quam Dominus noster à militibus suis sub titulo abnegationis & crucifixionis requirit, cū dicit: *Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, &c.*

Matt. 16

Operæpretium igitur erit in hoc capite proponere conditiones huius militiæ, quæ aduersus nos ipsos interuentu mortificationis suscipere debemus, vt intelligamus, quo modo etiã expugnata aliqua passione de nobis ipsis triumphū instituere possimus. Quoniam verò ex modo pugnandi, quæ milites communiter in militia obseruant, facile sumere & accipere possumus spiritualis nostræ militiæ formam & modum, quando quidem, vt affirmat B. Iustinianus: *Quod in corporali certamine, hoc in spirituali sepius enuenire contingit, multum proderit, si in specie consideremus modos, quibus ciuitas aliqua, aut alius locus munitus oppugnari solet, quorum vnitiores sex esse video. Primò, obsidetur vix arctissimè. Secundò, frequentibus impressionibus inuaditur. Tertiò, diuertuntur vires aliò. Quarto, verberantur muritorum. Quintò, aguntur cuniculi. Sextò & vltimò omnis armorum, munitionum, aut commeatus facultas & copia impeditur.*

*Lam. 10
sim. de
conf. 8.
interiori
cap. 3.*

ditur, ne quidquam horum vbi inferatur, vt hoc modo deficientibus viribus resistendi, paulatim debilitentur obsessi, & tandem sese dedere cogantur.

Eadem planè ratione licebit nobis in hac nostra mortificationis militia, oppugnando & expugnando castrum aliquod nostrarū passionum aut potētiarum, procedere ad similitudinem prædictorum sex modorum. Exempli gratia, in mortificatione iræ.

Iuxta primum modum nos geremus, more obsidentium, restringendo videlicet iram imperio & vi rationis tam arctè, vt etiamsi data aliqua occasione prouocetur, non possit erumpere, sed continere se debeat tamquam obsessa & arctè constricta intra terminos rationis. Quod si hoc pugnae genus, assiduo vsu teramus, efficiemus, vt quemadmodum auicula caueæ inclusa, quamuis primò vehementer resistat, magnumque excitet strepitum, paulatim tamen assuefacta quiescit, ita vt aliquando, apertâ caueâ, id vel non aduertat, vel si aduertat, euolare nolit. Sic ira licet fræno compressa, in initio perstrepat & omnia turbare videatur, progressu tamen temporis condocescit, seque ipsam intra rationis limites continet.

Hoc pugnandi genere vsu, credibile

est,

DE MORTIFICAT.

73

est, magnum illum Ioannem, qui, vt de eo narrat Cassianus, cum in eremo venerandum quendam senem Pæsum nomine, amicum suum inuississet, quæsissetque ab eo, quem fructum his quadraginta annis, quibus se mutuo non viderant, fecisset; & alter respondisset: *Numquam me vidit sol rescipientem.* Subiunxit Abbas Ioannes: *Nec me iratum.* Vbi observa, non dixisse, *se non fuisse iratum;* sed *se non visum esse iratum:* vt intelligamus, quod licet interdum senserit aliquem motum iræ, refrenauerit tamen, atque ita obsidione presserit, vt nunquam signo aliquo, puta verbo aut gestu, foras eruperit.

Cass. lib.

1. Instit.

cap. 27.

Secundo pugnandi genere mortificatur & vincitur ira per modum inuasionis, quando frequentibus mansuetudinis actibus iræ contrarijs, omnis ille nimius ardor iræ retunditur. Quia sicut omne simile per suū simile cōseruatur, & per cōtrariū corrūpitur, ita cū vitium iræ per proprios suos actus crebro iteratos, sit genitum & cōseruatum; per contrarios item mansuetudinis actus exterminandum & profligandum erit. Et quia amor & regnum nō patiuntur consortem, vt inquit quidā Philosophus, præsertim quando alter alteri est contrarius, ideo & virtus mansuetudinis, si in anima nostra regnare cœperit, nō patietur

D

iram

iram consortem, sed confestim eam tanquam sibi aduersam eiiciet.

Tertio pugnandi genere, id est, auer-
tendo vires aliò; expugnatur iræ passio, si
diuertendo eius impetum aliorsum, cu-
remus, vt quem ardorem contra alium
hominem, eiusve res gestas conceperat,
cum aduersus nos ipsos & propria nostra
scelera euomat. Atque ita, magno nostro
merito, vtemur iisdem armis, quæ in alium
vsum conuersa, nobis, aliisque magnam
minabantur ruinam. Et quemadmodum
Dauid, eodem gladio Philistæo caput ab-
stulit, quo ille venerat contra se armatus,
atque inde victoriam suam effecit multò
illustriorem; ita nos impetu illo iræ, quem
antea in alios conceperamus, vbi in pro-
pria malefacta irrucimus, multò facilius
contra ferocem hunc Gigantem hostem-
que nostrum acerrimum triumphabimus.

Quarto pugnandi modo mortifica-
tur ira, diuerberando murum carnis no-
stræ, quo anima nostra cincta est, discipli-
nis, ieiuniis, ciliciis, & c. hinc namque pau-
latim ira, viribus amissa, debilitatur. Ha-
bet enim hæc passio, vt & aliæ, domicilium
& nutrimentum in carne, qua debilitata,
huiusmodique verberationibus fracta
debilitabitur & frangetur quoque iræ im-
petus, promptiusque rationis imperium
sub-

DE MORTIFICAT. 75

subiicit. Et hoc genere pugnae superavit
Magnus ille Benedictus vehementem car-
niscorruptionem, qua infestabatur, quan-
do se nudum in vepres induit, corporisque
sui plagis animae suae vulnera curauit, &
vi doloris extinxit stimulum ardoris sen-
sualis, quem sentiebat, de quo ita S. Gre-
gorius: *Per cutis vulnera edaxit e corpore
vulnus mentis, quia voluntatem traxit in dolorē.*

S. Gregor.
lib. 2. Di-
alog. c. 2.

Quinto modo vincitur ira, iniecto per
cuniculos igne, id est, quando inflammata
superiori animae nostrae parte, interno spi-
ritus ardore, per frequentem orationem
(vt Dauid faciebat cum diceret: *In medita-
tione mea exardescit ignis*) statim etiam pars
inferior sensus, cum passionibus & affecti-
bus suis incipit languescere; quia, *ubi abest
charitas*, inquit B. Laurentius Iustinianus, *Iustinian.
ibi carnis dominatur perniciofa libido* & pau-
lo post: *Corruscante anima charitatis incendio, fl. & inte-
rriori c. 3.* *omnis ab ea caligo voluptatis abigitur.* Et
quemadmodum mare plerumque mouetur
ad motum venti, quo afflatur, ita in nobis
singulis quasi momentis, experimur secun-
dum minorem, aut maiorem gradum affe-
ctus nostri spiritus crescere, aut deficere vim
vincendi & dominandi affectibus carnis.
Hinc de quibusdam Sanctis memoriae
proditum est, eos, dum in superiori
parte animae, ingenti spiritus dulcedine

Psal. 38

Iustinian.
li. de con-
fl. & inte-
riori c. 3.

76 DE MORTIFICAT.

inflammati essent, factos esse in inferiori parte sensus, quasi sensus expertes, vt de S. Francisco, S. Catharina Senensi, alijsque multis historiae testantur.

Sexto denique & vltimo modo mortificatur ac vincitur hæc passio, si vigilantè apponamus custodiam ad portas sensuum nostrorum, curemusque, ne submittantur ab aliqua re, commotionis aut indignationis subsidia; quibus veluti commeatu nutriti, & in nos vires resumere ira solet. *Creaturæ enim Dei (dicit Scriptura) in odium factæ sunt, & in tentationem animabus hominum.* Idcirco, sicuti concupiscentia nostra obiectu rerum iucundarum mouetur & accenditur, ita ira ab obiectis irritare consuetis fomenta & vires flammarum accipit. Vnde si hæc amoueantur obiecta, nutrimenta pariter tollantur, & vigor omnis euanescit. Quemadmodum enim fieri non potest, vt ciuitas illa diu defendatur, quæ commeatus inopia laborat; Sic deficientibus iræ fomentis & irritamentis, dedere se rationi cogitur, & istis quidem conditionibus, quas iusta & fortunata gubernatio animæ, statusque tranquillitas exigunt. Et quatenus à Cassiano verissimè sit scriptum: *Radices vitiorum potius excindi oportere quam fructus, qui procul dubio enulsis fomisibus, nequa-*

Cass. lib.
8. Instit.
cap. 19.

qua-

quaquam ulterius pullulabunt: nihilominus tamen multum iuuat ad extirpandas etiã radices, prædictis alijsque modis debilitare & infringere vires iræ, aliarumque passionum inordinatarum; hæc enim ratione, debilitatâ irâ, facilius erit eam ex animis nostris radicitus euellere.

Quolibet ergo ex prædictis sex pugnãdi generibus, pluribusque alijs licebit, gratia Dei adiuuante, decertare, non solum aduersus iram, sed etiam aduersus quamlibet passionem & vehementiam potentiarum nostrarum, gloriosamque inde consequi victoriam. Restat ergo, vt alacri animo ac debita cum prudentia & moderatione, hæc arma tam salutifera arripiamus, ijsque egregium hoc spiritualis militiæ studium proficiamus, ista animi inductione & magnitudine, qua Dauid generosus ille miles præditus erat; cum diceret: *Persequar inimicos meos; & comprehendam illos, non conuertar, donec deficiant.* Psal 17.

CAPVT VIII.

De quatuor exercitijs tamquam instrumentis
Mortificationis, Renunciationis, Abnegationis,
Resignationis, & Indifferentiæ,
Et primùm de Renunciatione.

SI quis in siluestri campo, vepribus & spinis obsito, viridacium domesticum plantare vellet: primò omnium spinas & vepres omnes euellere deberet: Ita plantaturus in anima sua hortum virtutum Christianarum, si non inanem operam sumere velit, spinas & tribulos inordinatorum affectuum, passionumque prius euellat necesse est. Et quemadmodum hac ipsa de causa in transmutationibus naturalibus, *generatio vnius est corruptio alterius*; & in mutationibus moralibus, dispositio perficiens, supponit ordinatiè remotionem suorum contrariorum: ita fit in generatione hominis spiritualis, quem semper carnalis hominis destructio præcedere debet; & ad ipsam hominis spiritualis perfectionem acquirendam, supponenda necessariò est, remotio imperfectionum & impedimentorum, quæ illi perfectioni aduersantur.

Ad hunc itaque finem, remouendi scilicet à nobis hæc impedimenta, quatuor exercitia tamquam instrumenta Mortificationis requiruntur; Renunciationis videlicet, Abnegationis, Resignationis & Indifferentiæ. Vt autem hæc materia plenius intelligatur operæpretium esse existimauimus, de singulis in specie ac distinctè disserere, atque in mediū adferre, quid
de ijs

de ijs ex grauium auctorum sententia sentiendum sit, Et vt à Renunciatone incipiamus, dicemus primò, de duobus generibus Renunciationis. Secundò, quæ sit vera & præcisa Renunciatio, distincta ab alijs tribus, quas diximus, exercitationibus. Tertio, demonstrabimus non sufficere, vt homo in principio suæ conuersionis hanc resignationem suscipiat, sed requiri vt toto vitæ suæ decursu constanter in illa perseueret.

Renunciatio igitur, vel, vt alij vocant, *Abrenunciatio* varias notiones habet apud auctores, qui de ipsa scribunt. Saepe enim latissimè accipitur pro omnium rerum terrenarum perfecta abdicatione animi, cū absoluta depēdētia in omnib⁹ nostris actionibus & desiderijs à sola Dei voluntate, eorumq; qui nos loco Dei gubernāt. Hac significatione comprehendit Renunciatio sub se Abnegationē, Resignationē, & Indifferentiam, appellaturq; à Ioanne Cassiano & Climachio *Nuditās*, aliquandò *Vacuitās*, aliquandò *Peregrinatio*. Sanctus item Basilius, postquā multis verbis & circumstātijs descripsisset latè sūmptam hāc Renunciationem, tandem concludit: *Quod sit traductio cordis humani ad conuersionem cælestem, vt dicere queamus. Nōstra cōuersatio in cælis est.* Et postquā posuisset illa, quorū

S. Basil.
Reg. sust.
us disp.
cap. 8.

10 DE MORTIFICAT.

debet fieri Renunciatio, tandem addit, hominē verè dici posse, tunc demùm hanc fecisse Renunciationem, cum eò peruenerit. *vt totus mundus ei crucifixus sit, & ipse mundo.*

Cass. lib.
4. Instit.
cap. 34.

Cassianus quoque hanc Renunciationem, Nihil aliud esse dicit, quàm crucis & Mortificationis indicium. Quam sententiam cū latius explicasset, sub persona Abbatis Pynuphij, tandem capite sequenti his verbis rem concludit: Sicut ergo crucifixus quis iam non pro animi sui motu, membra sua quocumque mouendi & conuertendi habet potestatem, ita & nos voluntates nostras ac desideria non secundum id, quod nobis suaue est ac delectat ad presens, sed secundum legem Domini, quod nos illa constringerit, applicare debemus. Hæc

Cass. col.
bat. 30.

ille. Idem Abbas alibi tres species Renunciationis huius statuit, primamque dicit esse; *Qua corporaliter vniuersas mundi diuitias, facultatesque contemnimus. Secundam. Quamores, vitia, affectusque pristinos animi carnisque respicimus. Tertiam. Quam mentem nostram de presentibus vniuersis ac visibilibus euocantes, futura tantummodo contemplamur.*

Climac.
de castit.
grad. 15.

Climachus item tractans de hac Renunciatione ita loquitur. *Abrenunciationem quidem doctissimi viri pulchrè definiunt. Aiuunt quippe, illam inimicitiam esse aduersus corpus, & aduersus quandam concupiscentiam*
inexo-

inexorabile bellum. Idem alibi eisdem ferè gradus constituit Renunciationis, quos Cassianus suprà, cùm inquit: *Nemo in caelestem thalamum coronatus ingreditur, nisi quò primam & secundam & tertiam Abrenunciationem impleuerit, vt scilicet primò abrenunciet rebus omnibus, hominibus & parentibus. secundò, volùtati propriæ. Tertio, inani gloriæ.*

Sed relicta hac Renunciatione, quæ sua latitudine Abnegationem, Resignationem & Indifferentiam cõprehendit, & tria hæc exercitamenta, de quorum singulis sancti viri distinctam faciunt mentionem, omnino confundit; agemus de altera Renunciatione speciali, quæ ab Abnegatione, Resignatione, & Indifferetia distinguitur, primoque loco ponitur, tanquam ea à qua principium ducendum est, si quis ad Abnegationem, Resignationem & Indifferentiam peruenire velit, vt infra perspicuū erit.

Renunciatio ergo deriuatur à verbo *Renunciare*, quod propriè loquendo, nihil aliud est, quàm nuncium rebus externis remittere. Hinc *Renunciatio* vi suæ propriæ significationis, non se latius extendit, quàm ad abdicationem, & fugam bonorū temporalium, qualia sunt diuitiæ, parètes, patria, honores & alia huiusmodi exteriora. Quare S. Basilus tractaturus in Regulis suis

suis de Renunciatione, capiti aut regulæ
 illi ponit titulum huic significationi con-
 formē in hunc modū; *De nuncio rebus huius
 vite remittēdo*. Ex quo colligim⁹, quòd cū
 duplicia sint impedimenta nostræ perfe-
 ctionis, alia interna, vt sunt proprię nostrę
 passiones & affectus inordinati; alia exter-
 na, vt parentes, amici, opes, patria & simi-
 lia: Renunciatio, vt hęc sumitur, nos tan-
 tum ab externis impedimentis rerum ex-
 ternarum liberet; ita vt talibus mundi in-
 uolucris liberatus homo, nudus nudum
 Christum sequatur. Idcirco B. Climachus
 describens hanc renunciationem sub no-
 mine Peregrinationis, sic ait: *Peregrina-
 tio est omnium, que sunt in patria constantissima
 desertio, quibus à pietatis destinatione atque
 exercitatione impedimur*. Cassianus item
 eadem de causa appellat eam *corporalem
 & localem abrenunciationem*. Et S. Basilius
 vult, omnimodam Renunciationem (de
 qua in principio huius capituli egimus)
 suam habere originem ab hac alienatione
 bonorum externorum. *Huius commodi Re-
 nunciatio, inquit ille, initium sumit ab aliena-
 tione rerum externarum*. Et Cassianus, de cō-
 punctione cordis, inquit, procedit *Abrenuncia-
 tio & contemptus omnium facultatum*. Qua-
 propter experientia constat primum effe-
 ctum, quem diuina vocatio & cordis cō-
 punctio

*Climac. grad. 3. de
 peregrin. Cass. col.
 3. cap. 7. S. Bas. re-
 gul. fus. disp. c. 8.*

*Cass. lib. 4
 Institut. sap. vlt.*

DE MORTIFICAT. 82

punctio in homine efficit, esse nauseam
quandam & horrorem omnium rerum
terrenarum: Vnde postmodum nascitur
Renunciatio & abdicatio earum, vt Cas-
sianus significat, cum de timore Dei ait:
*Qui cum penetrauerit hominis mentem, con-
temptum ei omnium rerum parit, obliuio-
nem parentum, mundi que ipsius gignit horro-
rem.*

Decipiuntur proinde & grauissimè er-
rant, qui putant hoc genus Renūciationis,
cū sit tantum rerum externarum, esse
parui momenti, cum tamen, vt multi san-
ctitate præstantes viri, & præcipuè Cassia-
nus, affirmant, à priscis illis patribus, &
vitæ Religiosæ Magistris, tanti semper fue-
rit æstimatum, vt non prius aliquem in suū
ordinem ascuerint, quàm absolutam fe-
cisset Renunciationem omnium bono-
rum externorum, neque hac contenti,
summa insuper diligentia inquirebant,
num de prioribus suis facultatibus sibi vel
minimum obulum reseruasset. Ita enim
Cassianus: *Summa diligentia perquiritur,*

*Cass. li. 4.
de Inst. .
cap. 39.*

*num de pristinis facultatibus suis, inhaeserit ei
vel vnus nummi contagio. Affert que hanc
rationem: Sciunt enim, inquit, eum sub mona-
sterij disciplina diuturnam esse non posse, si in
conscientia eius pecunie quantulumcumque la-
tuerit. Quod quidem nemini mirum*

84. DE MORTIFICAT.

videri debet; quemadmodū enim hēdera, quæ arbori adhæret, etsi illam ornare, & à multis iniurijs tutari videatur, re ipsa tamē eneruat, paulatimq; consumit, attrahendo ad se magnam partē nutrimenti & succi, quæ illi ad sui conseruationem, fructusque proferendos erat necessaria. Itat quamdiū homo terrena hæc possidet; licet ipsi commodum aliquod allatura, ac multa etiam incommoda propulsatura videantur, detrimento tamen sunt maximo: nā fieri non potest, vt sine sollicitudine conseruentur, quæ sollicitudo, deficiente in homine Religioso, primo spiritus seruo- re; crescit vt plurimū in animo illius, adeo vt totam aut magnam partem illius, vigoris ad se rapiat, qui ad conseruationem & fructificationem in diuino seruitio erat necessarius.

Ex quo postea sequitur, vt successu temporis ipse vel omninò pereat in Religione, aut si in ea manet, fiat tanquam lignum aridum cum exigua, aut ferè nulla luce & gustu rerum diuinarum. Quia, vt bene dicit S. Basilius: *Quindocunque vel pecuniā, vel aliquid istiusmodi, quod ad fragiles & caducas diuitias pertinet, nobis reseruamus, necesse est in his, mentē nostram, veluti in cœno quodā consepultā esse, & animo ad rerum diuinarū contemplationem aditum præcludi,*

Basil. reg. fus. disp. cap. 8.

DE MORTIFICAT. 85

enimque ita iacere, ut de celestibus ac promissis à Deo bonis, cogitare non possit. Quod si ad acquirendam rerum naturalium cognitionem, philosophi plerique iudicarunt hominem ab huiusmodi rerum temporalium triticis debere esse expeditum; ipsique philosophi hac de causa vitam in summa egestate traduxerunt: quid seruo Dei faciendum erit, ut ad huius tam præstantis Philosophiæ cognitionem perueniat, quæ in vera cognitione & imitatione Dei consistit; ad quam D. Paulus aspirans dicebat: *Philip. 3. Existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Iesu Christi.*

Hæc est igitur illa Renunciatio, quam scriptura sacra nobis præsignificauit in Abrahamo Patriarcha, quando ille, mandato Dei, egressus de terra & cognatione sua, & domo patris sui, venit in terram, quam Deus ipsi monstrauerat. Hanc nobis adumbravit Helisæus, cum ab Helia *3. Reg. 19.* vocatus, relicta patria & parentibus, patrique bouum (nec enim aliud possidebat) mactato, mox ipsum cœpit sequi, ei que ministrare. Eandem opere præstiterunt Apostoli, cum vnica Christi voce audita, continuo, relictis rebus, secuti sunt eum. Hoc ipsum consilium dedit Saluator iuueni quærenti, quid sibi faciendum esset, ut saluus fieret; Præscripto enim *Matt. 19.*
 D. 7. prius

prius documento de præceptorum obseruatione, subdidit; *Si vis perfectus esse, vade & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & veni, sequere me* Denique Saluator ad discipulos suos non semel de hac Renunciatione verba fecit. Quin & hæc verba adiecit. *Sic ergo omnis ex vobis, qui non renūciat omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus*. Et hic est primus gradus, quem facere debet, quicumque seriò Christum Dominum sequi in religioso statu cupit, vt expressè S. Basilius indicat, cùm ait:

Lucæ 14.

*Basil. ser.
de cultu
piet. &
vitæ Mo-
nasticæ.
Clim. cap.
vlt. totius
libri.*

Monachum oportet cum primis nihil in vita, quod iuris sui proprium sit, possidere. Climachus item, cum vltimum caput sui libri ita concludit: *Initium est terrenorum omnium abrenunciatio; finis verò charitatis, Deus*.

Illud autem obseruandum est non sufficere ad hoc, vt Religiosus finem sui status consequatur, exuere se semel tantum in principio conuersionis, omnibus istis bonis externis renunciatione prædicta, sed requiri ad satisfaciendum obligationi professionis, vt totâ vitâ persistat in hac renunciatione, & fuga perpetua horum bonorum, vt clarè Cassianus affirmat, cum inductâ personâ Abbatis Abrahami ait: *Parum est renunciaſſe Monachum semel, id est, in primordio conuersionis suæ contempſiſſe præſentia, niſi iis quotidie renuncia-*

*Cassianus
collat. 24.
cap. 2.*

reper-

DE MORTIFICAT: 87

re perſtiterit. Hocque ab antiquis illis Patribus Scithi & Thebaidis tota vita tam accuratè fuiffe obſeruatum; vt ne verbo quidem, inquit, audeat quis dicere aliquid ſuum, magnumque ſit crimen, ex ore Monachi proceſſiſſe; Codicem meum, tabulas meas, tunicam meam. Et ſanctus Baſilius in eandem ſententiam dicit: *Hæc verba meum & tuum in vniuerſum à fratribus uſurpari ratio vetat.*

Et certè maximæ infelicitatis, & miſeriæ argumentum eſt, videre hominem, qui ſemel omnibus bonis temporalibus Chriſti cauſâ nuncium remiſit, quibuſdâ rebus leuiuſculis adhærere, quæ quamuis parui ſint momenti; magni tamen & irreparabili damni cauſa eſſe ſolent, cum ea præſertim pace ac ſpiritus libertate priuent, quæ ad veram ſolidamque deuotionem comparandam neceſſariò requiritur: *Non niſi ex multa amentia prouenit, Dorotheus.* (inquit Dorotheus) *vt qui pretioſas ac magnas res reliquimus, ob minimas plurimum perturbemur.* Vnde magnus ille Abbas Pynuphius, alloquens quendam nouitium apud Caſſianum, exclamans dicit; *Cæſſ. li. 4. Inſtitut. cap. 36.* *Caue fili, ne quid aliquando eorum reſumas, quæ renunciâs abieciſti, & contra Domini interdiktum, de agro Euangelicæ operationis reuerſus, inueniaris tunica, qua te ſpectauer.*

33 DE MORTIFICAT.

liaueras, reuestiri. Nam sicut Climacho teste: *Nudus Monachus mundi totius est Dominus*, ita terrenarum rerum affectibus reuestitus, fit sui ipsius, earumque rerum, quas ambit, seruus & mancipium vilissimum, & quod hinc sequitur, indignus nomine serui Dei.

Neque in eo sibi quiescendum putabant illi Religiosi, quod semel parentibus in seculo valedixissent; Sed & in Religione, sese ab eorum praesentia, quantum poterant, alienabant, ob damnum videlicet, quod ex illorum congressu familiari sibi impendere intelligebant. Hinc interrogatus Abraham Abbas, num nimia parentum vicinitas Religiosis possit nocere; respondit; tunc ijs minimè nocituram, cum eò usque in Mortificatione processerint, quò Abbas Apollo peruenerat, de quo factum huiusmodi narratur. *Cum ad eum germanus suus intempesta nocte venisset, implorans ut de monasterio suo paulisper egressus, ad euellendum bouem, quem caeno palustri eminus inhaerere stebiliter, querebatur, ei esset auxilio, quia eum solus nequaquam posset eruere; Abbas Apollo pertinaciter obsecranti, cur, ait, iuniorem fratrem nostrum, què praeteriens, propiorem quàm me habueras, non rogasti?*

Cass. col.
lat. 24.
cap. 9.

Erat autem minor frater mortuus ante
annos

DE MORTIFICAT. 39

annos quatuordecim. Miratus ille fratris responsum, & existimans eum ex nimia ab alienatione à rebus huius vitæ, fratris sui demortui non amplius recordari, ait: An nescis fratrem nostrum ante annos quindecim obiisse? Cui Abbas: Ignoras ergo me quoque ante annos viginti huic mundo fuisse defunctum, nullaque iam posse, de huius Cellæ sepulchro, quæ ad presentis vitæ statum pertinent, tibi conferre solaria?

Quoniam ergo paucissimi reperiuntur Religiosi, qui ad hanc Mortificationis statum & ab alienationis ab amore parentum peruenerint, quæ Abbas Apollo monstrauit; paucissimis, aut, ut rectius dicam, nulli cohabitatio vel mora cum parëtib; diuturnior tuta fuit; id quod si necesse esset, multis eorum exemplis, quibus parentum conuictus malè cessit, testis oculatus confirmare possem. Merito igitur Climachus monet: *Et qui à seculo peregrinantur, mundum iam nullatenus attingant. Solent enim, inquit, diu sopita, vitæ facillimè reuiscere.* Idcirco Abbas Abraham sapienter iudicabat, parentum propinquitatem esse communiter Religiosis nondum omnino mundo mortuis, perniciosam. Hinc antiqui illi Patres, omnis vitæ Religiosæ veluti specula quædam clarissima, non modò pro virili curabant, ne ipsis adessent paren-

Climac.
grad. 3.
de peregrin.

parentibus præsentibus, sed nec eorum quidem recordabantur, nisi solum quando ipsos iuxta charitatis regulam Domino cõmendabant. Cui rei confirmandæ Cassianus exemplum narrat de quodam sui temporis Religioso; *Qui, cum post annos quindecim, patris ac matris, amicorumq; multorum de prouincia Ponti complures epistole delata fuissent, accipiens grandem fasciculum literarum, diuq; apud semetipsum voluēs; Quantarū, inquit, cogitationum causa erit mihi harum lectio, que me vel ad inane gaudium, vel ad tristiū in fructuosas impellent? quot diebus eorum recordatione qui scripserint, intentionem per Floris mei à proposita contemplatione reuocabunt? Post quantum temporis dirigēda est hæc mentis concepta confusio, quantoq; labore rursus iste tranquillitatis reparandus est status, si semel animus literarum permotus affectu, eorumq; recensendo sermones ac vultus, quos tanto tempore dereliquit, iterum eos reuifere, ipsisq; cohabitare & animo ac mente cœperit interesse? Quos profectò corporaliter deseruisse nil proderit, si corde eos incipiat intueri, ac memoriam, quam seculo huic renuncians quisque velut mortuus abdicauit, reuiuiscens eandem rursus admiserit. Hæc voluens in corde suo, nõ solum nullam soluere epistolam definiuit, sed nec ipsum quidem*

DE MORTIFICAT. 91

fasciculum resignare; ne scilicet eorum, qui scripserant vel nomina recensendo, vel vultus recordando à spiritus sui intèrione cessaret. Itaque vt eum constrictum susceperat, igni tradidit comburendum. Ite, inquit, cogitationes patriæ pariter concremimini, ne me vltcrius ad illa, quæ fugi, reuocare tentetis. Hæc ille.

Atque vtinam huiusmodi occasionebus conuersandi cum parentibus, non experiremur, magno nostro damno, eadem hæc, aut grauiora etiam incommoda, quàm quæ Religiosus ille sibi timebat. Nos tamen, nescio quo humano respectu ducti, dissimulamus hoc damnum nonnunquam toto vitæ nostræ spatio, semper in hoc errore versantes; imò verò, quod magis adhuc descendendum est, nulla sæpe necessitate compulsi, sub pietatis velo, cupimus parètib; opitulari aut saltem cum ipsis agere, ne aliqua eos afficiamus molestia; minimè interim perpendentes, quod dicit Climachus: *Vtilius esse parentes mærore afficere, quàm Deum, Bernardus* verbis adhuc multo grauioribus, *Serui Dei,* inquit, *qui parentum suorum vtilitatem procurant, à Dei amore se separant.* Quæ cum ita sint, serio eadem in animū inducamus, ab illorum nos confortio, quantum fieri potest, alienare, & omnè erga ipsos affectum exuere nō aliter atque

Clim. de peregrin. grad 3. Bern. ser. 7. de conuersione ad sororē.

*Basil in
Constit.
Monast.
cap. 20.*

que erga vita functos, vt. S. Basilus scribens ad Religiosos hortatur, cum ait; *A propinquis, amicis, parentibusque animi affectione nos tam longè oportet esse distinctos, quàm longè eos, qui iam sunt vita defuncti, à viuis videm⁹ distare.*

CAPVT IX.

De Abnegatione sui ipsius in genere.

Postquam Dei seruus, Renunciationis ope, ab externis perfectionis impedimentis, liber effectus est, eo quo diximus modo, restat, vt interna, appetitus videlicet carnis, prauosque animi affectus, aggrediatur. Quæ quidem impedimenta, quo nobis magis sunt interna, & altius in natura inhaerent; eò maioribus pollent viribus retardandi nos ab incepto spiritualis perfectionis cursu, Maiori igitur contentione animi, conatu ac efficacia opus est, si quidem ab eorum tyrannide liberari cupiamus. Huic finì propriè seruiunt tria reliqua instrumenta, Abnegationis scilicet, Resignationis, & Indifferetia. de quorum singulis, suo loco, Deo dante, disseremus:

De Abnegatione igitur, de qua hoc capitule agendum est, duo potissimum exponemus: Primò, quid sit Abnegatio secundum Etymologiam nominis, propriamque suam.

DE MORTIFICAT. 93

suam essentiam. Secundo, quàm necessa-
rius atque utilis sit cuius seruo Dei assi-
duus illius vsus: Et vt à primo incipiamus,
Abnegatio, vt per se liquet, deducitur à
verbo *abnegare*, quod est denegare alicuius
petitionem; quæ significatio in illum effe-
ctum optimè conuenit, cuius abnegatio-
nis exercitatio causâ est, quia vi huius Ab-
negationis negamus carnis nostræ appeti-
tui, affectibusque inordinatis, id quod cõ-
tra rectam rationem exposcunt, eo planè
modo, quo furiosis obsequi renuimus, cū
gladium, aut aliquid aliud damnosum pe-
tunt. Vnde illud, *Abnegare seipsum*; quod
Christus à discipulis exigebat; cū diceret:
Qui vult venire post me, abnegat semetipsum;
nihil aliud significat; quàm vt homo cum
ratione neget sibi ipsi, quod sine ratione
contra se à cupiditatibus sensuum & car-
nis postuletur. Ad hunc modum S. Ber-
nardus exponēs, quid sit abnegare seipsū,
dicit: *Quid est semetipsum abnegare, nisi volu-
ptatibus proprijs renunciare?* S. Basilius item
describens hanc sui ipsius abnegationem.
*Nil est, inquit, aliud sui ipsius Abnegatio, nisi
summa rerum omnium vitæ superioris obliuio
atque à suis ipsius voluptatibus recessio.* Quasi
diceret; Abnegationis proprium munus
est, delere ex mente nostra, affectu plenam
memoriam rerum secularium, & abduce-

Matth 16

Bern. ser.
7. de con-
uers. ad
sororem.
Basil. reg.
fus. dist.

re nos ab amore affectuque inordinato er-
ga nos ipsos. Et hoc ideo, quia quæ admo-
dum lapsi & iaceti in luto, ad hoc, vt ab-
tergatur & emundetur non satis est surge-
re, sed postquam surrexit, requiritur, vt so-
des illas, quæ vestibus inhæserunt, excu-
tiat: ita illi, qui multis annis in cœno pro-
prij amoris ac voluptatum huius mundi
immersus iacuit, non sufficit surgere & e-
mergere aliquando ex hoc cœno, relin-
quendo mundum, & ea quæ in mundo
sunt, per Renunciationem vt supra di-
ctum est; sed necesse est, si quidem à sordi-
bus mundus & liber esse velit, vt eas à se
excuiat, & eluat maculas, quæ in ipsius a-
nimo adhuc manent impressæ, quales
sunt affectus mundani, & quædam affe-
ctibus plena memoria rerum præterita-
rum, magna item inclinatio ad proprium
suum velle & sentire; Eluuntur autem istæ
maculæ beneficio Abnegationis, vt S. Ba-
silii in superiori descriptione manifestè
significat, cum vult, vt memoriam quo-
que nostram abducamus à rebus munda-
nis, & ab affectibus inordinatis in nos ip-
sos. Quem modum Climachus quoque
proponit, cum ait: *Surgens ab amore seculi
& voluptatum labe, projice curas, exue in-
telligentias, abnega corpus.* Quia vt rectè di-
cit Cassian, *Pecuniarum non solum est vitan-*

*Climac. de
Ora. grad.
28.
Cass. lib. 5.
instit. c. 10.*

da possessio, sed etiam desiderium earum penitus exstirpandum.

Quod quidem non solum de opibus intelligendum est, sed & de aliarum rerum mundanarum affectu, quem Religiosus pro viribus exuere debet. Alioqui talis Religiosus, dum in Religione degit, non absimilis erit equo, qui aufugiens ex Domini sui stabulo, capistrum adhuc capiti inuolutum circumfert; cuius loro dependente pedes implicantur, ita ut à cursu equus retardetur, sæpiusque impingat; imò, quod deterius est, hoc unico retinaculo, facile iterum capitur, ac denuò ad idem stabulum, vnde antea aufugerat, reducitur. Ita planè religioso contingit, qui licet vocatus à Deo, celeri fuga huius mundi stabulum, cum omnibus suis immunditijs reliquerit, nihilominus tamen affectus illos, quibus antea in stabulo tenebatur ligatus, secum tulit ad Religionem, neque multum sollicitus est, ut efficacitate sanctæ Abnegationis hoc capistrum excutiat. Talis sine dubio in via diuini seruitij vehementer impediatur, quo minus ea libertate, qua par est, progredi possit. Et quod peius est, sæpè impinget, & in grauissimos incurret errores, ut tandem extremo suo damno & dedecore, hoc unico capistro ad pristinum stabulum, &

fæto.

factores sensualium voluptatum reducitur, quos paulò antè in sæculo reliquerat; commutatio enim status secularis in statum religiosum, non consistit in mutatione habitus externi, ut per senotum est; sed in mutatione morum, cogitationum & affectuum interiorum animi, ita ut externo statui Religiosi atque habitui respondeat interior status animi, & affectus religiosus, ex quo deinde quasi per modum naturæ emanat & procedit exterior compositio vitæ, conuersationis & motum Religiosorum. Quia verò impossibile est, ut quis ad hunc statum interiorum perueniat, nisi ex animo ac mente sua crassam illam nebulam cogitationum atque affectuum sæculi, magna saltem ex parte excuserit, sequitur huius sanctæ Abnegationis usum, cuius proprium hoc munus est, tanti esse momenti; quanti est esse verum & sincerum Religiosum.

Hinc Saluator noster à suis discipulis hanc Abnegationem sui ipsius, tanquam conditionem ad perfectionem planè necessariam exigit, cum dixit: *qui vult venire post me, abneget semetipsum, &c. Semetipsum abneget*, inquit S. Gregorius, *qui mutatus ad meliora, incipit esse, quod non erat, & desinit esse, quod erat; Quia licet homo, quoad substantiam suam, maneat idem qui ante; quoad animi*

D. Grego.
super E-
zech.

tamen qualitatem oportet ut mutetur, & alius fiat homo, qui serio Christum in Religiosæ vitæ statu sequatur. Idcirco sanctissimus Abbas Benedictus inter præcipua spiritalis perfectionis instrumenta, *Abnegare quemq; se ipsum sibi*, in Regulis suæ religionis posuit. Hoc idem Glossa supra Lucam confirmat, dum docet, fieri non posse, ut homo ad tam amabilem Dei cognitionem perueniat, in qua vera nostra perfectio consistit, nisi à sui ipsius amore separetur. Sic enim ait: *Nisi quis à semetipso deficiat ad Deum, qui supra se est, non appropinquat.*

Sed obstare videtur amor ille, quo, ut vult Richardus, omnis homo naturaliter seipsum amat & approbat; qui amor, ut magnarum est virium, ita nostro proposito quam maximè officit. Accedit deinde consuetudo, quæ facillè à nostris trahimur appetitionibus, quæ consuetudo, cum sit plerunque longo temporis spatio, ac frequentibus actibus corroborata; obtinuit in nobis quandam quasi præscriptionem, imò legem quodammodo naturalem inducit, quæ infirmitatem nostram ad vitiorum illecebras pertrahit, ut bene notat Cassianus, cum, inquit, *usus ac frequentia delinquendi, veluti lux efficitur naturalis, quæ membris humane infirmitatis inserta affectus animæ nec dum plenis virtutum studijs eruditæ,*

In Regula S. Benedicti. cap. 4.

Richard. de S. Victoris super mysterium Statu e Danielis.

Cass. collat. 23. cap. 13.

98 DE MORTIFICAT.

S. Augu.
li. 8. Confess. cap. 5.
ditæ. sed adhuc rudis ac tenera captiuos rapit ad vitia. Id ipsum significat D. Augustinus, cum ait: Lex peccati est violentia consuetudinis, qua trahitur & tenetur etiam inuitus animus.

ROM. 7.
 Hæc itaque amoris naturalis erga nos, prauæque consuetudinis vincula, quibus ita nobis ipsis hæremus illigati, non possumus in nobis, etiam vi abnegationis, abrumpere sine magna violentia, & sine illa contradictione & repugnãtia, quam sensit D. Paulus, cum ex vna parte diceret: *Condelector legi Dei secundum interiorem hominem.* Ex altera verò parte: *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati.* Verum sicuti Apostolus tunc pressus hoc onere exclamauit: *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? moxq; diuinæ gratiæ auxilium sentiens subiunxit: Gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum: ita & quilibet Christi miles, ex vna parte, tam graui iugo pressus, toto cordis affectu suspiret & gemat; ex altera autem benigna Dei manu confusus, animum resumat inceptam semel viam alacriter prosequendi, sibi que persuadeat, quemadmodum illi qui in pugna suis facile cedunt ad adversarijs, eos reddunt audaciores; contra verò, qui iniuriæ statim intrepide resistunt, eorumque inso-*

lea.

DE MORTIFICAT. 99

Mentiam contundunt, breui eos debiles & pauore consternatos efficiunt; Ita & hic idē euenire, proinde qui viriliter pugnat, maiorem indes de hostibus victoriam reportabit, ac tandem ad illam pacem & quietem perueniet, quam B. Dorotheus huiusmodi bellatoribus his verbis promittit: *Qui principio sibi vim fecerit, atque restiterit, & paulatim pugnare perrexerit, proficiet sane, & deinceps pacem & quietem consequetur.*

*Dorotheus.
serm. 10.*

CAPVT X.

De Abnegatione appetituum carnis & illustre ac fallacia quadam quæ in illa accideri solet.

Objectum, quod sibi quisque in prædicta Abnegationis exercitatioe proponere debet, est ipse homo: *Abneget semetipsum*, monet Christus. Quia verò homo duabus constat partibus, corpore scilicet & animo, passionesq; naturales & habitus habet: necesse est, vt hæc nostra Abnegatio ad vtramq; partem se extendat, id est, vt Dei seruus tam corpori, quã animæ suæ indefinenter denegat omnia, quæ contra legem diuinam ac rationis rectitudinem postulant. Ducto igitur initio à corporis siue carnis abnegatione, affirmo

*Cass. li. 5.
Inst. c. 16.*

cū Cassiano, *post rerum externarum renun-*

E 2

ciatio.

ciationem. Illud esse cunctorum luctaminum
 veluti quoddam solidissimum fundamentum,
 vt primitus carnalium desideriorum incenti-
 ua perimantur. Nam nullus, carne propria
 non deuicta, legitimè poterit decertare. Et hoc
 duplici de causa. Primò: quia cum caro sit
 quoddam spiritus instrumentum; nisi hæc
 per Abnegationem accommodetur &
 aptetur ad illius obsequium & imperium;
 fieri non poterit, vt homo eam domet,
 & ad propositū finem dirigat: Altera cau-
 sa est, quia primi insultus, quibus hostis
 infernalis Dei seruum inuadit; sunt in car-
 ne; quia cū ipse hostis sit bellator exer-
 citatus simul ac superbus; vt exercitatus,
 inuadit nos ea parte, quam nouit in nobis
 esse debilissimam; vt superbus, dedigna-
 tur maioribus tormentis eum inuadere &
 oppugnare, quē minoribus expugnari no-
 uit. *Nec bellis robustioribus, inquit Cassia-*
nius, attētari dignum est eum, qui potest deici
leuiori conflictu. Et paulò post. Non merebi-
mur, mentis robore cōquisito, grauiores pugnas
nequitiarū celestīū experiri, qui carnem fragi-
lem spiritui nostro subugare nequiuimus. Ita
secum pugnabat Apostolus, qui de se ipso:
Castigo, inquit, corpus meum, & in seruitutē
redigo. Idemq; ab alijs volebat fieri, cū scri-
bēs ad Romanos ait: fratres, debitores sumus
non carni, vt secundam carnem viuamus. Si

Cassian.

li. 5. Inst.

cap. 13.

Rom. 8.

enim

DE MORTIFICAT. 161

enim secundum carnem vixeritis, moriemini. Imò verò Christi imitatores ad hoc obligatos esse, testatur cum dicit: *Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs suis.* Et B. Nilus Abbas, docēs nos, quomodo sit aduersus carnem præliandum; *Pabulum*, inquit, est ei detrahendum; cupiditatum vitiorumque pabulum sunt species & imagines rerum secularium sensibilibium, quæ cupiditates & vitia nutriunt, armantque aduersus animam.

Quæ doctrina licet Religiosis omnibus sit vtilissima; Nouitijs tamē præ ceteris est maximè necessaria, ob rationes, quas idem S. Abbas Nilus affert, cum ait: *Consulendum est ijs, qui nuper à mundi tumultu discesserunt, vt quietè & silentiū colant, caueantque, ne frequentius in publicum prodeundo vulnera per sensus accepta cogitationes renouent, nè ve antiquis peccatorum similitudinibus alias formas adiungant: mens enim eorū, qui nuper à militia discesserunt, similis est corpori ex diuturno morbo conualescere incipienti, quod, nondum viribus confirmatis, quælibet affectio grauiorem in morbum appellit.* Vnde S. Bernardus hac eadem de re loquens: *Omnis, inquit, noua conuersio adhuc pristina vitæ habet permissionem. Quare cum isti Aegypti farina sint adhuc aspersi, meritò cautiore & prudētiores esse debebunt, ne in*

Gal. 5.

Bern. ser. 6. ad sororem.

eadem desideria, & affectus earum rerum recidant, quas semel in mundo reliquerunt.

Sed vt ad Abnegationem carnis, vnde sumus digressi, redeamus, de qua hoc capite agere instituimus, animaduertendum est, vt indiscretio & imprudentia in macerandâ carne meritò reprehenditur propter impedimenta, quæ rerum maioris momenti exercitationibus afferre solet; ita nimia prudentia & discretio in hac parte vituperatur; hæc enim multos in manifestâ sæpè conicit pericula, qui sub boni alicuius prætextu incurrunt damnum planè irreparabile. Huiusmodi fortasse posset esse illud, cū quis ad conservandam corporis valetudinē, anxie cōmoditatibus ac relaxationibus quibusdā inhiat, quæ non solū suæ professionis statui cōsentaneæ nō sunt, sed & corporis valetudini, quâ tāto studio procurat, obsunt; & ipsi etiam spirituali mentis sanitati, quæ omnibus aliis rebus præferenda est, non leue damnum afferunt. Hinc experimento discimus, non reperiri homines magis ægrōs, quàm eos, qui vt ægritudinem vitent, sub titulo & prætextu inualetudinis, suorum se commodorum & appetituum seruituti tradunt. *Etiamsi noceat, dicit, S. Augustinus, prodesse credunt, quod delectat.*

*D Augu.
in Reg.
sep. 23.*

Illud

Illud præterea hoc loco obseruandū est, nos corpori nostro non nisi duo debere, vitam nimirum & valetudinem; illa necessaria, hæc autem conueniens est: necessaria illa est, propter obligationem, qua tenemur corpori nostro subministrare ea, quæ ad vitam sunt necessaria. Altera verò est conueniens; sanitas enim corporis ad conseruationem ipsius vite, multarumque rerum ad Dei gloriam & cultum spectantium executionem & effectum plurimum iuuat. Tota difficultas in eo versatur, quod tam in iis, quæ ad vitam necessaria sunt, procurandis, quàm in corporis nostri valetudine conseruanda, irrepit plerumque nescio quæ delectatio sensualis. Vnde sæpe fit, vt sub prætextu conseruandæ aut recuperandæ valetudinis corporalis, ea ipsa, quæ valetudini valdè obsunt, auide appetamus. Quare quod ad vitæ necessitatē attinet, ita nos S. Basilius instituit: *illud diligentur animaduerti debet, ne per causam necessitatis corporis, eò impingamus, vt voluptatibus seruiamus.*

S. Basil. in
Constit.
Monast.
cap. 4.

Quod autem ad corporis valetudinem spectat, similem quoque detegit fraudem Bernardus. cum ait: *Sunt omnia bona corporis, quæ ei solummodo debeamus, sanitas. Sed hæc triplex fovea est, quæ nolo vos lateat. Insidiatur enim bonorum voluptas sanitati, et tã subtili malignitate pro-*

D. Bern.
serm. de
triplici
bonorum
genere.

104 DE MORTIFICAT.

sequitur, vt vix eam quis vel possit cauere, vel nouerit Quia si voluptati seruitur, non sanitati, hoc iam de natura nō est, sed sub natura, quæ morti manus dat, cum mag. Strā constituit voluptatem Hæc S. Bernardi verba meo iudicio tāti sunt ponderis, vt nesciam, an huic rei, quam tractamus, vel vtilius quidquā, vel conuenientius addi possit.

His ergo contentus caput hoc concludam, si hoc tantum addidero, quemadmodum, meā quidē sententiā, maior calamitas non est, quā si homo naturā liber, seipsum spontē tam crudeli tyranno in seruitutem tradat, quā est caro nostrā; ita vicissim maximæ puto esse felicitatis, qua quis in hac vita frui potest; excutere semel totis viribus à ceruice intolerabile hoc iugum carnis, suarumq; passionū, ita vt ordinariē nō secundū peruersas carnis leges, sed secundū rationem ac spiritum gubernetur, & viuat. Quod & Plato licet gentilis intellexisse videtur in Phædone, & Plutarchus cum ait: *Beatum esse à seruitute carnis liberari, & à passionibus eam comitantibus.* Quia verò de hac materia, capite tertio, titulo de mortificatione exteriori disseruimus, simulq; varia aduersus hanc & alias fraudes, quæ circa Abnegationem carnis occurrunt, remedia præscripsimus, huic capiti finem imponam, cunctos quæ
pos.

possum maximè rogans, vt eò diligentius huius rei studio sese dedât, quò magis hoc tam præclarum opus est necessarium.

CAPVT XI.

De abnegatione animæ, & in specie voluntatis nostræ, vt principalis illius potentiæ.

QUæquam carnis & passionum eius abnegatio, vt dictum est, magni sit momenti, animæ tamen abnegatio tantò est ea superior, quantò hæc ipsa pars hominis corpore nobilior ac præstantior est. Quemadmodum enim equus, quamuis indomitus & effrænis, si tamen strenuù ac peritum hæbeat equitem sibi insidentè, nemini nocet: sic etiam corporis viuacitas, vt ait S. Basilius, non adeò perniciosa illi esse solet, qui ad eam refrændam prompto est animo ac vigilantia, vt decet. Contrà verò sicuti patre familias peregrè abeunte, mox canes domestici hæc illac insolenter vagantur, importunis latratibus omnia complent, & moribus quouis obuios aggrediuntur: ita, cum animamattis familias munus sustinens, foras euagatur, & negligit ea, quæ sunt sui munus. *S. Basil.* neris, mox veluti proterui atq; importuni canes, in Connes, inquit, S. Basilius, ex diuersis partibus libit. *Mo-* bidines corporis foras se dant, & vehemèter in nast. ipsum

ipsum oblatrant, ac varijs modis dilacerare conantur.

*Isaias, in
serm. de
abrenun-
ciatione
mundi.*

Hinc magnus ille Abbas Isaias affirmare solebat, illos difficulter ad trā quietatē animi peruenire posse, quæ ad consequendam perfectionem requiritur, qui solum corporis Mortificationi vacantes: *Non vacant, inquit, homini interiori & proprias amputant voluntates.* Hæc itaque Abnegatio animæ pro obiecto suo præcipuo duas præcipuas eius potentias habet, nempe voluntatem & intellectum, seu iudicium nostrum proprium, à quibus quasi duobus fontibus deriuantur omnes alij animæ nostræ affectus. Quocirca sicut obturatis fontibus præcipuis aquæ largiter fluentis, mox omnes etiam riui ab illis promanantes exsiccantur: Ita quoque ex Abnegatione volūtatis ac iudicij proprii; abnegatio omniū aliarum passionum & affectuum in anima nostra regnantium procedere solet. Hinc S. Bernardus tanto pere exaggerat damnum (quod leprā nominat) quod ex immortificatione harum duarum potentiarum in nos redundat, cum inquit, *In corde duplex est lepra, propria voluntas, & proprium consilium; lepra vitæque nimis pessima, eoque perniciosior, quò magis interior.* Quamobrem tractaturi de Abnegatione singularium potentiarum in

*Bern. ser.
3. de Re-
surrect.*

spe.

specie, initium faciemus à propriæ voluntatis Abnegatione, breuiterque explicabimus quid sit voluntas propria. Item quam perniciofa: deinde quidnam in ea sit abnegandum, & quomodo.

Diuus itaque Bernardus sermone supradicto, voluntatem propriam appellat eam quæ non est communis & conformis voluntati Dei, hominumque sanctorum, si diuina nostra solùm & propria. Quâdo, verbi gratia, id quod volumus, non ad honorẽ Dei, neque ad utilitatẽ proximi, sed propter nosmet ipsos facimus, non intendentes voluntate illa aut Deo placere, aut prodesse alijs, sed satisfacere proprijs motibus animorũ. Exaggeras deinde idẽ S. Bernardus grauius huius voluntatis peruersitatẽ dicit eã charitati esse directè contrariã, quæ, vt inquit D. Paulus, non querit, quæ sua sunt, sed quæ Iesu Christi: illamq; assiduè contra Deũ bellum gerere, atq; ideo tantoperè Deo exosam inuisamq; esse, & ab illo grauissimis pœnis affici. *Quid enim, dicit ille, odit aut punit Deus præter propriã voluntatẽ; cesset voluntas propria, & infernus nõ erit.* Ea meritò quidem; tãta est enim eius malignitas, vt quocunq; se extenderit, virus suũ effundat, omnemq; pietatem ac rectitudinem rationis auertat. Quod & S. Basilus innuisse videtur, cùm ait: *Si propria voluntate arbitriõne, alienum*

Basil. Rẽgul. breuior. 123.

Bafil. Re.
gul. bre-
uior. 138.

esse à ratione. Et alibi testatur : *Quidquid quisque ex propriae voluntatis arbitrio facit, id, cum facientis proprium sit, alienum esse à cultu pietatis.* Deniq; alio in loco demonstrat, talem tanquam suæ propriæ voluntatis mancipium, nullo dignum esse merito: *Qui ea que facit, inquit, commodi sui causa facit, licet, quod fiat, ex mandato sit.*

Bafil. Re.
gul. bre-
uior. 54.

Et in hoc errore versatur quædam sæx hominum, Reipublicæ perniciosissima, qui ordinariè priata sua commoda bono communi præferunt, nec quidquã de Reipublice incolumitate, in qua viuunt, solliciti sunt, dummodo cuncta ex sententia cedat, vel cum maximo etiam Reipublicæ detrimento. Verum vt isti suas cogitationes nulla vel rationis vel Christianæ charitatis lege metiuntur; Sic iusto Dei iudicio, brutorum suorum affectuum pondere pressi, plerumque in multarum confusionum abyssum præcipientes aguntur, in iustissimam huius scelexis pœnam, aliorumque exemplum. Vnde merito dicit B. Ephrem : *Nihil esse grauius, quam à propria voluntate superari;* eorumque infelicitatem deplorat, qui cum mundum, & omnia quæ in illo bona possidebant, tanta animi magnitudine reliquerint; instar Samsonis Philistæos expugnantis, tam turpiter postea ab importunis suæ impudicæ Dalilæ, id est,

pro-

propriae voluntatis blanditijs, superantur; maximo tum suarum animarum, tum communis boni detrimento. Quapropter B. *S. Dorothei* Dorotheus Religiosum quemlibet hortatur, vt totis viribus, se quam primum à seruitute propriae suae voluntatis liberare conerit, huicque Abnegationi sui ipsius dominus fieri, & perpetua pace ac quiete frui desideret: *Coge te ipsum*, inquit, *in cunctis, & vince, & voluntatem tuam in primis abscinde. si enim consueueris voluntatem tuam amputare, habitum indues, Christi gratiam & misericordiam, quo omnia sine molestia aut repugnantiâ perficies, teque perfectè in libertatem afferes.*

Et hæc erat potissima cura antiquorum Patrum in instituendo Nouitio: *Vt doceat eum senior*, inquit *Cassianus*, *primitus suas vincere voluntates, quem studiosè in his ac diligenter exercens, hæc illi semper imperare curabit, quæ senserit animo eius esse contraria: Alioqui*, inquit, *non solum non acquireret virtutes Religiosas necessarias; Sed ne in Cœnobio quidè diuini perdurare eum affirmabant, qui prius voluntates suas non didicerit superare.* Et meritò certè hi Patres noxiam hanc herbam tempestiuè ex animis euellendam censebant; intelligebant enim optimè, quanti esset momenti, quantique referret, positâ morâ huic studio sese de-

110 DE MORTIFICAT.

dere, eiusque sine dilatione fundamenta iacere, tum vt via diuini seruitij fieret in posterum tempus facilior, tum vt securior. Declarabat hoc ipsum B. Dorotheus exemplo cupressorum, quæ cum adhuc teneræ & paruæ sūt, facile euelluntur, vbi verò succreuerunt, non modò absque multorū ope nō euelli, sed nec moueri possunt, ita planè euenire solet in tarda aut fera nimis extirpatione propriæ voluntatis nostræ. *Aliud est enim*, inquit B. Dorotheus, *euellere parnam herbam & teneram, quæ statim extirpatur; & aliud, magnam arborem eradicare.*

Sed quæret hîc fortasse aliquis, quibusnam in rebus debeamus abnegare voluntatem nostram; satis enim exploratam esse eius necessitatem. Respondeo, in omnibus omnino, quæ ex propria voluntate appetuntur, siue spirituales illæ sint, siue temporales. Nam vt præclare D. Basilius ait: *Quidquid ex propria voluntate concupiscitur, id alienum est à pietatis cultoribus.* Et ratio in pròptu est; quia cū propria nostra voluntas, quatenus talis, nō sit cōformis diuinæ, vt ex D. Bernardo supra probauimus, necessariò sequitur, id quod ex tali voluntate appetitur, à voluntate Dei esse diuersum, & consequenter damnosum & perniciosum. Ex quo etiam colligitur, quàm necessarium sit, reformare atque abne-

S: Dorot.
serm. 11.

Basil. Re-
gul. bre-
uior. 74.

DE MORTIFICAT. 111

abnegare omnino hanc propriam nostrā voluntatem, si in electione & executione omnium actionum nostrarum non velimus decipi.

Vt autem hunc finem consequamur, nihil aliud requiritur, quàm vt demamus à voluntate nostra id quod nostrum est, eamque vi abnegationis redigamus ad cōformitatem diuinæ illius voluntatis, quā Christus Dominus verbis & factis manifestè nobis declarauit, eo tempore, quo factus in agonia prolixus orabat in horto, cū hinc voluntas patris vrgeret, vt amarum passionis calicem, qui sibi imminebat, biberet: inde verò voluntatis naturalis appetitus ac sensus abhorreret, mox ipse abnegādo hanc suam voluntatem, & diuinam toto animo acceptando: dixit: vt est apud S. Lu. *Luc. 22.*
Non mea voluntas, sed tua fiat.

Ne verò voluntatem Christi certis tantum in rebus cum diuina conuenire existimarem, non autem in omnibus absolute: eodem in loco Patrem æternum orans, hoc, quod Marcus refert, adiecit: *Marc. 14.*
Non quod ego volo, sed quod tu. Sed quoniam in modo etiam patiendi, aliquid propriæ voluntatis poterat immisceri, hac itidem ex parte suam abnegauit voluntatem, quando addidit: vt S. Matthæus narrat: *Matt. 26.*
ego volo, sed sicut tu. Atque ita sciungens à volun-

112 DE MORTIFICAT.

voluntate sua, quidquid secundum inferiorem partem sensus potuisset esse proprium; reddidit eam omni ex parte diuinæ penitus conformem tam in voluntate ipsa, quam in modo eandem exequendi. Habuit ergo Christi voluntas eminentissimè tres illas conditiones, quas S. Paulus ad Romanos recenset, his verbis: *Vt probetis, que sit voluntas Dei bona, benè placens & perfecta.* Et in hac re dedit nobis absolutissimum perfectissimæ negationis exemplum. Quemadmodum igitur se Christus Dominus in hoc negotio erga Patrem æternum gessit: ita & nos quantum humana fragilitas patitur, erga superiores nostros gerere conuenit, vt voluntati nostræ quidquid proprietatis inest, adimamus, eamque Superiorum voluntati conformem efficiamus. Admirabilem enim inde consequemur fructum, eum videlicet, de quo

S. Doroth. Dorothæus scribit, vt cum aliam voluntatem non habeamus, quam nostrorum Superiorum, faciendo & exequendo illorum voluntatem, faciamus nostram semper, & hac via perueniemus ad tantam pacis ac tranquillitatis fructuionem, quæ quadantenus similis sit illi, qua beati gaudent & fruuntur in cælo, quam vt finem in omnibus actionibus spectat abnegatio propriæ voluntatis; qua obligatione Deo nulla gratior

Rom. 12.

*S. Doroth.
serm. 19.*

tior offerri potest, vt Ludouicus Blosius
 docet, cum ait: *Nihil Deo gratius offerri po- Blos. lib.
 test, abnegatione propriae voluntatis, quia ho de Instit.
 mini nihil est charius ipsa voluntate & arbi- spirituali.
 trij libertate. Et adiungit hanc abnegatio- cap. 2.
 nem Deo longè esse gratiorem, quàm re-
 suscitationem multorum mortuorum.
 Quando quis, inquit, propter Deum sensualitati
 voluntatiq; propriae, etiam in rebus minimis
 reluctatur ac se mortificat, rem ipsi Deo magis
 gratam facit, quàm si multos mortuos ad vitã
 reuocaret.*

Ratio est, quia licet Deus in hũc finem,
 excitandi nempe mortuos, plerumque ho-
 minum, virtute & meritis illustrium ope-
 rá vtatur, opus tamen hoc ex sua natura
 tale est, vt potius omnipotentia diuinæ
 magnitudinem, quàm illius hominis inte-
 gritatem & excellentiam declaret, per quẽ
 mortuo vitam restituit. In Abnegatione
 autem continua propriae nostræ volunta-
 tis, præter peculiare Dei auxiliũ, quod in
 cunctis actionibus nostris necessarium est,
 præsupponitur ex parte nostra quædam
 generositas & magnitudo animi planè
 heroica, quæ se naturali instinctui atque
 illi inclinationi opponat, qua quisque in
 obsequium propriae voluntatis propèdet.
 Vnde tandem euenit, vt homo diuinæ gra-
 tiæ fauore ita eleuatus, fiat seipso supe-
 rior,

114 DE MORTIFICAT.

rior & certo quodā modo plus quā homo. Nam vt B. Climachus ait: *Ille profectō sanctus est, qui voluntati suæ abrenunciavit.*

*Climac.
de Auar.
grad. 16.*

Verū cum in hoc negotio perseverātia eō sit gloriosior, quō maiores sunt difficultates, quæ solent occurrere, vt huic tandem capiti finem imponam, omnes Christi athletas vehementer rogo, vt huic abnegationi constanter insistant, neque prius ab ea, quā ab ipsa mortali vita abfistant. Nam bene cōpisse nil proderit (inquit apud Cassianum Abbas Pynuphius) *nec pleno seruore renunciationis arripuisse principia, si hæc congruus etiam finis similiter non cōmendauerit atque concluderit.*

*Cass. li. 1.
Institut.
sap. 37.*

CAPVT XII.

De Abnegatione proprij Iudicij & Intellectus.

SIcuti propria voluntas, vt ex D. Bernar:
do supra dictum est, ea est, quæ nec Deo, nec hominibus communis est, sed nobis tantū propria: sic dicere licet, iudicium proprium esse illud, quod nec Dei, nec prudentum virorum iudicio conforme est, sed nobis proprium. Quando, verbi gratia, intellectus noster iudicat de aliqua re, non perspicuē sibi cognita, nec satis liquidō explorata, non secundū commune iudicium pruden-

DE MORTIFICAT. 115

dentum hominumque virtute præditorū;
 sed præcisè, ex proprii iudicij præscripto
 & moderamine, cumque hoc suo iudicio
 neque Deo placere, neque alijs prodes-
 se instituit, eo vnico contentus, vt suum
 iudicium sequatur & expleat. Abnegare
 ergo hoc iudicium proprium nihil est al-
 liud, quàm mortificare intellectum no-
 strum, ne singularis sit & tenax sui iudi-
 cij, sed vt illud potius, tractabile, docile, ac
 communi iudicio & sententiæ suorum su-
 periorum, vel aliorum prudentia ac virtu-
 tibus insignium vitorum conforme fiat:
Quoniam, vt S. Basilus docet, sicut in vniuer-
sum vti propria voluntate arbitrioue, alienum
est à rectâ ratione: Sic maioris partis iudicio nõ
stare, est contumaciæ & pernicitiæ periculum
incurrere.

S. Basil.
 Reg. bre-
 uior. 112.

Et vnde quæso tot hæreses discordiæ
 ac errores quàm plurimi, qui in tot ho-
 die regnis, Rebus publicis ac familiis
 grassantur, quæ ex immortificatione no-
 stri iudicij? Quare sicut S. Bernardus de
 propria voluntate rectè dixit: *Cesset volun-*
tas propria & infernus non erit: Ita de pro-
 prio iudicio dicere possumus. *Cesset illud,*
& Infernus non erit: non enim essent in
 mundo vlli errores & vitia, quæ propria
 sunt inferni, vt cõtentiones, discordiæ, per-
 uinaciæ, sectæ, & huius generis cõfusiones,
 quæ

quæ mundum perturbant vniuersum.

Et certè nimis longum esset, hîc de grauissimis præcipitijs ac ruinis narrationem texere, quibus multi perierunt, qui in reb⁹ suis proprijs proprio suo nimium fidebāt iudicio, quorum multa adfert exempla Cassianus, præsertim senis cuiusdam Heronis, qui cum multos iam annos inter Monachos Scithi incredibili integritate & Religiosa obseruantia vixisset, iudicio tamen suo tantum tribuebat, *ut maluerit, inquit Cassianus, suis desinitionibus regi quàm consilijs vel collationibus fratrum atque institutis maiorum obedire; cumque superioribus suis certam quandam illusionem diabolicam nollet aperire, nec aliorum regi iudicio, ad eò in ipso præualuit hostis infernalis (qui, ut benè dicit Climachus: In hîs, qui sibi credunt, sepe Propheta fit) ut falsis eius promissis & persuasionibus illect⁹, sese spontè in profundissimum puteū coniecerit, ac non multò post vitam suam tanta sanctitatis & meritorum opinione inchoatam, multosque ibidem annos peractam, miserrimo sine coneluserit. Quamobrem Cassianus tractans de hac materia Collat. 16. cap. 11. Capiti illi talem præposuit titulum: Quod impossibile sit quemquam, qui proprio fudit iudicio, diaboli illusionem non decipi.*

Cass. coll.

2. cap. 5.

*Clim. de
Somnijs,
grad. 3.*

DE MORTIFICAT. 117

Et meritò certè: Quia sicut, *Nullatenus* *Cass. colla*
decipi poterit quisquam, si non suo iudicio, sed *2. c. 10.*
maiorum viuat exemplo: vt Abbas Moses

asserit; ita è contrario, cùm Religiosus ni-
 mium suo fidit iudicio, atque in hoc à cõ-
 muni iudicio & sententia superiorum suo-
 rum discedit, mille illusionum atque erro-
 rum voraginibus sese obnoxium reddit.

Quare sicuti magnæ humilitatis signum
 est, si quis, vt idem ait Abbas, non solum
 ea quæ facit, sed & ea, quoque quæ in ani-
 mo habet, suorum superiorũ iudicio sub-
 mittit; ita vt sibi ipsi minimè fidens in o-
 mnibus se eorum sententiæ accommo-
 det: ita intolerabilis superbiæ indicium est,
 si quis in ijs, quæ ad propriam suam perso-
 nam aut gubernationem; aliorumque di-
 rectionem spectant, suum audeat ceteris
 omnibus numero & conditione maiorib⁹
 præferre iudicium: *Quousque vos sapientes es-*
stis in oculis vestris? inquit S. Bernardus de *Bern. ser.*
his; Deus se mortalibus credit & subdit, & *20. super*
vos in vijs vestris adhuc ambulat? *cant.*

Nec grauioribus verbis hic eorum error
 exaggerari potest, quàm eiusdem S. Ber-
 nardi, cùm alio in loco ait: *Et que maior su-*
perbia, quàm vt vnus homo toti congregationi
iudicium suum præferat, tanquàm ipse solus ha-
beat spiritum Dei? Idololatriæ scelus est, non
acquiescere; & quasi peccatum ariolandi, repu-
gnare. *Quo*

Bern. ser.
3 de resur

Quo loco non tantum ostendit S. Bernardus maximam esse arrogantiam, ut unus homo iudicium suum communi aliorum iudicio cum pertinacia præferat; sed non adquiescere quoque, aut repugnare communi alicuius Religiosæ congregationis iudicio, esse quasi peccatum ariolandi aut idololatriæ, quæ quidem scelera inter maxima numerantur.

Et quamvis hic error quibuslibet in rebus sit, ut dictum est, maximus, in rebus tamen, quæ ad doctrinam & ingenium pertinent, communiter tanto grauior est, quanto plus contagiosus est, & pronior in eum lapsus. Cum enim homo naturaliter scire desideret, vehementiori quoque impetu fertur in ea, quæ scienda, quam in ea quæ agenda sunt: Ex quo fit, ut quemadmodum matri cupiam proprius infans, licet turpissimus, plus placere solet, quam alij aliarum matrum filij, quantumuis formosissimi: ita homines sæpe naturali ducantur & abripiantur affectu, quem habent erga certas opiniones & proprias, adeo ut quantumcumque sint monstrosæ, & informes (quod plerumque solet accidere) ipsis tamen videantur præstantissimæ, & idcirco omnibus alijs præferendæ. Et hinc orta est, & oritur quotidie tanta doctrinæ nouitas & singularitas, & cum ipsa tā-

DE MORTIFICAT. 119

ta confusio perniciosissimorum errorum, quantam in omnes orbis partes diffusam hodie videmus & dolemus.

Quare ut in aurifodinis, ne mica quidem auri reperitur, cui non magna terræ copia sit admixta, ita in sciētijs vix veritatem aliquam reperire licet, sine errorum admisione. Cū enim intellectus nostri acies angustis sit circumscripta terminis, atque ordinariē amoris proprii nebula obfuscari solet, mirum non est, si maiori facilitate incurrat in errores, quorum multi sunt, quàm veritatem attingat, quæ in propositionibus ad doctrinam pertinentibus nō nisi vna esse solet. Quocirca multò plures sunt errores, qui sciuntur, quàm veritates; maiorem item habemus causam ignorantiaē nos ipsos accusandi, quàm aliquem sapientiaē gradum nobis arrogandi. Dubitare etiā potius debemus in sciētijs de nostro iudicio, quàm in rebus practicis. Et quia experientia ipsa in omnibus rebus fida magistra esse solet; ex varijs erroribus, in quos nostro nimium fidentes iudicio prolapsumus: oportuisset tandem nos factos esse cautissimos: ut enim æger aliquis, aut qui causam in foro habuit, posteaquam in sua infirmitate aut lite iudicio alicuius Medici aut Aduocati nimium fuis, tandē se deceptum, ac in vitæ

aut

aut bonorum suorum discrimen adductū esse sentit, illorum deinceps consilia merito respuit; ita cum à iudicio nostro multis in rebus, ijsque grauissimis deceptos nos cum propria salutis periculo; & notabili multorum bonorum damno didicerim⁹, deberemus tandem non solum nostro nō amplius fidere iudicio, sed ob hoc ipsum, quia nostrum est, & de rebus nostris; suspēctum habere: desiderantes summo perē certiori aliqua norma, quā ipsum sit in omnibus duci ac dirigi. Quod si secundū ius Ciuile ac Canonicum, nullus in amicorum aut propinquorum causa Iudex esse potest, nec immeritō, quia naturalis erga illos amor iudicium eorum facillē peruerteret; cur te in tua causa Iudicem constituis? Quod si culpam amici in tuo iudicio, amor illius (inquit S. Bernardus) aut minuit, aut prorsus abscondit, quāto magis amor tuum contra te iudicium falleret?

S. Bernar.
tract. de
grad. hu-
mil.

Quemadmodum igitur prædictæ leges sapientissimè sanxerunt, ne quis in causa amicorum aut propinquorum, vt dictum est, sit Iudex; ita vnusquisque apud se statuere debet, se non debere in suis rebus suū esse Iudicem; nisi grauiter velit errare. Quamuis enim accidere quandoque possit, vt cuiusdam proprio fidenti iudicio, res aliqua feliciter eueniat, ille ipse tamē pro-

sper euentus, non euenit sine magno peri-
 culo contrarij; quod satis est, vt in hoc et-
 iam negotio errasse dici queat, idque eò
 magis, quod approbare felicem euentum
 bonum, qui ex proprio iudicio fortefor-
 tuna consecutus est, propriè loquendo ni-
 hil sit aliud, quàm dupliciter errare. Si er-
 go ab huiusmodi erroribus liberari, & ma-
 iori cum securitate in diuino seruitio pro-
 cedere velimus, duo nobis documenta B. *S. Dorot.*
 Dorothei valde erunt notanda: Alterum, *serm. 4.*
 quod ipse felici rerum successu vsurpare
 solebat; est, in rebus suis aliorum libenter
 consulere iudicia: Alterum, quod omni-
 bus vchementè inculcat, est, vt serio in-
 telligamus: *Nihil esse deterius, quàm de se*
ipso nimium præsumere.

Ad confirmationem huius, ponam in
 fine huius capituli sententiã quandam D.
 Bernardi breuem quidè verbis, sed in qua
 omnia ea continentur, quæ de damno di-
 ci possunt, quod sibi alijsque inferunt illi,
 qui de proprio suo iudicio, ac de seipsis ni-
 mium præsumunt, *Hi sunt, inquit, vnitatis Bern ser.*
diuisores, inimici pacis, charitatis expertes, va- 3. de Re-
nitate tumentes, placètes sibi, & magni in ocu- surrect.
lis suis; ignorantes Dei iustitiam, & suam vo-
lentes statuere. Quæ sententia ex tanti viri,
 mortificatione & lumine diuino præstan-
 tis ore prolata; satis esse deberet, vt indu-
 F cere-

ceremur ad efficacius remedium tanto malo adhibendum.

CAPVT XIII.

De Resignatione.

Resignatio, id est, *Rei assignatio*, est actus quidam, quo homo homini aliquid idcirco assignat, ut disponat de eo absolute siue cum conditione, prout inter se conuenerint Resignatio uero, ut de ea spirituales Magistri loqui solent, nihil aliud est, quam præstantissimus quidam actus nostri liberi arbitrii, quo Dei seruus, longâ experienciâ, sanctorumque exëplis consilijsq; edoctus de periculo, cui se exponit unusquisque, qui in uita spirituali se ipsum regere præsumit in rebus suis proprijs, iudicium, sensumq; suum, exuens seipsum, suaque omnia liberè in manus Dei, eorumq;, quos loco Dei in terris ueneratur, resignat, ut de se disponant in omnibus, prout ipsi iudicauerint magis expedire tum ad gloriam & cultum Dei, tum ad proprium profectum. Eo planè modo, quo beatissima Virgo, Dei Mater, intellecta Dei uoluntate ab Archangelo, modoque hanc uoluntatem exequèdi; mox se in manus Dei resignauit, dicens; *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum uerbum tuum.* Quo item B. Apostolus, à Domino uocatus,

LAC. I.

rus,

tus, seipsum resignauit, *Domine*, inquit, *At. 9.*
quid me vis facere? Et eo, quo B. Augustin^o. *S. Aug.*
 quando eodem modo dispositus, Deum *soliloq.*
 alloquebatur: *Da Domine quod iubes, & in cap. 18.*
be quod vis: Eo deniq; modo, quo Magnus
 Isidorus Alexandrinus, de quo refert B.
 Climachus, quod cum fuisset in seculo ex *Climac.*
 primoribus Alexandriae, ac Religio- *de obed.*
 nem ingressus in suo modo agendi nescio *grad. 4.*
 quam grauitatem & fastum secularem re-
 tineret; illiusq; Monasterij Abbas animadu-
 uerteret, cum necdum omnino seipsum
 atque affectus seculares exuisse; dixit illi
 quadam die: *Isidore, si reuera Christi iugum*
sollere decreuisti, volo vt ante omnia te obe-
dientiae laboribus exerceas. Quibus verbis in-
 tellexit Isidorus, si seriuo progredi, & in Dei
 seruitio profectu aliquē facere vellet; resi-
 gnationē sui omnimodā in manus prelati
 faciendā esse; mox itaque respondit: *Sicut*
fabro ferrum subiectum est, ita & ego, o pater,
me ipsum obedientiae expono. Quasi diceret.
 Iam, o pater, me ipsum totum non se-
 cus ac ferrum fabri manibus, posthac ver-
 sandum offero ac trado, vt tu ipse dispo-
 nas arbitrato tuo, eamque mihi formam
 imprimas, quam iudicaueris impri-
 mendam, ad omnia, iuuante Deo, reperies
 me quam promptissimum: qui postea
 magna animi promptitudine Abbatis
 sui

fui mandatis obtemperans in omnibus; breui ad tantam peruenit perfectionem, vt cum paulò post ex hac vita migraret ad alteram; euidentia dederit signa, se in beatorum numerum esse à Deo ascriptum.

2. Cor. 8.

Clim. de
obed.

grad. 4.

Hinc meritò S. Paulus eos laudat, Qui, vt ipse ait, *Semeipfos dederunt primùm Domino, deinde nobis per voluntatem Dei.* Et B. Climachus, *Beatus* inquit, *qui Voluntatem suam ad finem vsque mortificauit, sui que ipsius curam omnem atque diligentiam spiritali magistro permisit.* Quemadmodum enim aliquis nauiculâ solus in mari magno, & vndique procellis agitato, nauigans, prudenter faceret, si nauiculam fluctuantem, & vicinam periculo submergendi triremi casu transeunti alligaret, vt felici huius cursu non solum præsens vitæ discrimen eaderet, sed ipsum quoque, quem petit portum, subiret; ita prudentissimè agit ille qui in hoc spiritualis vitæ mari procellis & tempestatibus obnoxio; voluntatem suam spiritali patri penitus resignare decreuit, vt eius ductu, quasi fune quodam, ab ipso dirigatur, multoque facilius, & minori periculo ad illum finem perducatur, quem sibi in diuino seruitio proposuit. Atque hoc est, quod Climachus significare voluit, cū loquens de Religiosis, qui se ad hunc modum resignant, ait, eos esse: *Qui sarcinam*

Climac.
de obed.
grad. 4.

omnibus;
tionem,
igraret ad
se in bea-
scriptum.
t, Qui, vt
n Domino,
Et B. Cli-
tatem suam
e ipsius cu-
riuali ma-
enim ali-
no, & vn-
ns, prudē-
ntem, &
iremi ca-
huius cur-
rimen eua-
petit por-
git ille qui
cellis & tē-
suam spi-
creuit, vt
ab ipso di-
minori pe-
r, quem si-
Atque hoc
voluit, cū
hunc mo-
u sarcinam

suā alterius collo imponunt, & aliorū manibus
subleuati, natantes mare hoc magnū traiciunt.

Et certè, sicut inter maxima Dei flagel-
la numeramus, hominem sibi ipsi relin-
qui; ita inter maxima Dei beneficia repo-
nēda est illa gratia, qua homo seipsum ex-
uit, vt à Diuina Maiestate in suis Ministris
gubernetur ac possideatur: quibus, cū se-
mel animam suā liberè tradidit gubernan-
dam, tanquam ijs, qui exactissimam de illa
sunt reddituri Deo rationem, illis postea
in reliquo fidat oportet. Etenim cui animas
nostras gubernandas commisimus tanquā Deo,
inquit S. Basilius, de ijs rationem reddituro,
profsus absurdissimè facimus, si huic fidem in
rebus contemptissimis abrogamus, Et, vt idem
alibi dicit, Culpam suam cognoscere debet, qui
huiusmodi est, vt ipse sua sponte constituere ali-
quid ausus fuerit, cuiuscunq; generis illud fue-
rit: neq; enim ipsa etiā, que suo genere bona sūt,
ex proprio arbitrio geri conuenit. Et ratio est
manifesta Qui enim seipsum, inquit D. Basi-
lius, abnegauit, seseque voluntatibus omnibus
spoliari, is non quod vult faciet, sed quod do-
cetur. Neque verò ratio permittit eum sibi ipsi,
quod expediat, eligere, qui gubernationem sui
alijs tradiderit.

Vnde meritò S. Bernardus, quosdam Re-
ligiosos reprehendens, qui in hunc occur-
rerant errorem, qui vestri, inquit, curam

S. Basil.
Reg. fus.
disp. 48.
D. Basil.
Reg. bre.
69.

D. Basil.
Reg. fus.
disp. 41.

S. Bern.
serm. 19.
sup. cant.

semel nobis credidistis, quid rursus de vobis vos introuertit? Neque video profectò, cur Religiosus, postquã se Deo, suisque superioribus integrè resignauit, denuò se velit suisque rerumque suarũ dispositioni immiscere, manifesto indicio exiguæ suæ erga Deum fiduciæ, vel potius argumento iudicij temerarij, quo Prælatum, vt minus idoneum, parumque de rebus suis sollicitum, condemnat. Quam cogitationem vt planè iniquam condemnans B. Climachus, ita cum Religiosis loquitur: *Cum tibi cogitatio suggererit, vt Prælatum tuum aut diiudices, aut damnes, ab eanon secum quàm à fornicatione resili; neque prorsus hinc serpenti requiem præstes, non locum, non ingressum, nõ initium. Loquere ad huiusmodi Draconem, atque his verbis laceesse; & malignissime seductor, non ego ducem meum diiudicandum suscepi, sed ille me: non ego illius, sed ille mei iudex est.*

Neque hoc valde difficilè erit ei, qui Christũ Dominũ, cui obedit, quemque reueretur, in Prælato suo assueuerit intueri: hæc enim cogitatio tantũ in mentibus ipsorum quoque Ethnicorum effecit, vt honorè & obedientiã cuidam detulerint, quem alioqui & hac & illo indignũ reputabant. Narrat Herodotus, author celebris, exemplum ad hanc rem explicandam valdè opportunum, de Rege quodam.

*Climac. de
obed.
grad. 4.*

*Herodo.
l. 2. hist.*

DE MORTIFICAT. 127

cam Aegypti Amasis nomine . quem inter initia contemnebant Aegyptij, nec vilius momenti ducebant, vt quod plebeius fuisset, nec insigni familia ortus : Sed hos Amasis ad se solertia, non asperitate, perduxit. Erant ei cum alia bona infinita, tum verò peluis aurea, in qua tam ipse, quàm omnes cõiuuæ semper pedes abluebant: hanc ille cõfregit, ex eaque Idoli statuam fecit, & in appositissimo vrbis loco statuit . Aegyptij simulacrum adeuntes, magnoperè venerabantur. Id Amasis fieri à popularibus edoctus, conuocatis Aegyptijs aperit, ex illa pelui, in quã primò Aegyptij euomere, & in qua pedes abluerè consuissent, factum esse simulacrum, quod tunc tantoperè venerarentur. Itaque se aiebat perindè atque peluim esse factũ. qui si antehac fuisset plebeius, in præsentiarum tamen esset rex, eoque iubere; vt sibi honor haberetur atque reuerentia. Hunc in modũ ad se traduxit Aegyptios, ita vt æquum censerent, ei seruire. Hæc Herodotus.

Quod si vnus hominis barbari ratio populis, moribus & ritu infidelibus, allata euentu tam felici accepta est: quid apud Christianos & Religiosos efficere debet, qui intelligunt & credũt id, quod Christus Dominus ad hoc propositum significare

F 4

voluit.

Luc 10.

Rom. 3.

voluit, cum dixit; *Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit & quodq;* Apostolus Paulus, cum ait: *Non est potestas nisi à Deo, & qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit;* certū est, hanc unicā rationē in illo Religioso plus effecisse, quā aliam quācumq; qui, ut narrat B. Climachus in Monasterio quodā Alexādrīe Monachis quā plurimis in culina ministrabat solus, coci officium gerens, atque in hac administratione officij tanti laboris tantarumque distractionum, tantam semper retinebat pacem & deuotionem, quasi perpetuò vacarat orationi, cuius rei causam rogatus à Climacho, inter alia respondit: *Nunquam me hominibus seruire arbitratum sum, sed Deo.* Hac ipsa ratione persuasus quidam sanctus Monachus Laurentius dictus, annos habens octuaginta, in Religione verò quadraginta octo, qui publicum quoddam & arduum opus à suo Abbate sibi impositum executus est: qui postea à B. Climacho tunc præsente interrogatus, an tūc, dum id exsequeretur, aliquam sensisset contra Abbatem cogitationem sinistra: respondit, se non solum nihil huiusmodi sensisse, sed potius repræsentedo sibi in persona sui Prælati, Christi imaginem, sibi penitus persuasisse, hoc præceptū non à terreno aliquo homine, sed ab ipso Deo fuisse

B. Clim.
de obed.
grad. 4.

fuisse profectum. Quo responso non solum tunc Climacho satisfactum abunde est, sed & nos apertissime intelligimus, quantam habeat efficaciam consideratio personæ Christi in nostris superioribus, quæ sola sufficeret ad remouendam ex animis nostris omnem cogitationem alienam ab illa obedientia & veneratione, quæ illis debemus.

Neque vlllo modo negandum est, quin Deus singularē omniū habeat protectionem & curam eorū, qui tanto amoris affectu, tantaque reuerētia seipsum in superiorum manus resignant. Si enim Deus tantam suscepit protectionem & custodiam Iacob Patriarchæ, vt integrum Angelorum exercitum in illius miserit tutelā, vt ipse quodam cordis iubilo diceret: *Castra Gen. 22.*
Dei sunt hæc, eò quòd reliquisset domum soceri sui Laban: quid faciet seruo suo, qui non solum parentes aut alias quasdā res externas, sed seipsum quoque Dei amore, reliquit, & se purè ab eo per Ministros suos dirigi & gubernari permittit? Hoc videtur Propheta David in seipso non sine interiori quodā gaudio sensisse, cum vanam peccatorū fiduciam damnans diceret: *Ego autem mendicium sum & pauper, Psal. 36.*
Dominus sollicitus est mei; adiutor meus & protector meus tu es, Deus meus. Quali dice-

postquam ego in conspectu Dei me ipsum humiliavi, omnibusq; mūdānis me priuavi subsidijs amore Dei, ipse mei suscepit curā, de me cogitat, meque singulari quadam sollicitudine defendit. Quæ verba eo magis Dei seruus vsurpare potest, quo magis se, non solū Dei amore, omni exteriorū rerū dominio sancta hac resignatione abdicauit, sed & seipsum quoque, ita, vt iam in seipso nullū aliud velit agnoscere dominiū, quā quod à suis superioribus conformiter diuinæ voluntati sibi exequendum cognouerit. Quare merito poterit de singulari hac Dei in se protectione gloriari, & ingenti animi voluptate sæpè prædicta Dauidis verba vsurpare: *Ego autem mendicus sum & pauper, Dominus sollicitus est mei, adiutor meus & protector meus tu es, Deus meus.*

CAPVT XIV.

De Indifferentia.

Quamuis homo, facta in superiorum manus sui ipsi⁹ resignatione, eo modo, quo suprā dictū, nequaquā ad libitū valeat de se suisq; rebus disponere, sed iā obligatus sit ab eorū voluntate dependere: fieri tamen potest, & sepe, quæ nostra miseria est, sit, vt prædicta resignatione non obstante, peculiari aliquo affectu ductus, magis se sentiat propendere & trahi,
ad

DE MORTIFICAT. 23

ad vnum quoddam exercitationis genus, gradum, aut locum, quàm ad alium, ita vobis vim huius inclinationis non possit animum ad contrariam applicare sine aliqua notabili violentia; & consequenter neque sine quadam etiam perturbatione & inquietudine animi: quò fit, vt sanctum hoc iugum Christi, naturam suam suauem, reddatur graue, penitusque molestum. Visum est ergo & huic quoque infirmitati remedium aliquod adhibere, quo hominem suauiter ad talem statum reducat, vt extra omne periculum inquietudinis constitutus, nec quærat, nec velit, nec ad aliud inclinetur, quàm quod Dominus noster ministerio superiorum ab ipso requirit. Ultra prædicta igitur exercitia Renunciationis, Abnegationis, & Resignationis, addemus & quartum, Indifferentiam, de qua hoc capite.

Vt autem ab ipsa definitione incipiamus: Indifferentia propriè loquendo nihil aliud est, quàm animi quædam dispositio, diuturna Mortificationis exercitatione & vsu acquisita, qua homo, postquam sibi finem perfectionis spiritualis stabiliter præfixit, vt ad eum contendat; in præsentatione mediocri, ad hunc suum finem pertinenti, statuit æqualiter se promptum exhibere ad, vtrumlibet, vt vel amplectatur

vel relinquat media, quæcunque, quocun-
que tempore aut modo sibi à suis superiori-
bus significata ac præscripta.

Sed vt melius intelligatur id, quod in
ista descriptione continetur, notandum
est, quæadmodum nauta aliquis nauigatu-
rus, & iam nauim ingressus, perpetuò a-
spirare solet ad portum, quò tendit, &
quodam motus desiderio eò perueniendi,
singulis horis computat itineris spatium,
quod perfecit, quantumque sibi adhuc
superfit emetiendum, reliquas tamen curas
omnes Nauarcho relinquit, ita vt nec
manum remis admoueat, aut amoueat,
neque vela expandat aut contrahat, nec
vllam demùm rem gerendam suscipiat,
nisi ex mente & præscripto Nauarchi: Ita
& Religiosus, postquam nauem Religiosi
status ascendit, potest quidè & debet inte-
gra volūtatis suæ determinatione ac intè-
tione aspirare ad finem sui status, qui est
perfectio, neq; illi licitum est esse vllò mo-
do indifferentem: in medijs verò, id est, vt
hoc aut illud agat, ad hunc vel illum gradū
euehatur, in hoc vel illo loco maneat; o-
portet illum, esse omnino indifferentem
& indeterminatum, adeò, vt æquali prom-
ptitudine & tranquillitate animi acceptet
& exequatur, tempore ac modo præscri-
pto, quidquid ad acquirendum hunc suum
finem

finem sibi fuerit à superioribus suis iniunctum.

Hinc duo possumus colligere documenta, quæ non parùm conducent ad pleniorum eorum intelligentiam, quæ de hac materia dicta sunt. Alterum est, quod sicuti electio nostra in rebus agendis non est finis, sed mediorum, quæ ad finem assequendum requiruntur, ut Angelicus Doctor docet; *intentio est inquit, finis, sed electio mediorum*: ita Indifferentia alicuius serui Dei non debet esse circa finem illius perfectionis spiritualis, ad quem ipse obligatus est aspirare, sed circa media tantum, quibus, iuxta instituti sui rationem, uti debet. Alterum est, quod neq; circa omnis generis media indifferentes esse debet, quæ in hoc negotio possunt occurrere, sed necesse est, ut determinatè velit illa sola, quæ certò & determinatè nouit voluntati diuinæ esse conformia, ut sunt omnia illa, quæ sibi à lege diuina, ab Ecclesia Catholica, atque à statutis suæ Religionis præscribuntur, & è contrà determinatè nolit, imò abhorreat ab omnibus quæ determinatè nouit à voluntate diuina esse aliena: ut sunt omnia quæ ab ipso Deo in lege diuina, à SS. Catholica Ecclesia, atq; ab ipsis Religionis suæ statutis pari modo sùt prohibita. Ex quo mani-

124 DE MORTIFICAT.

festè colligitur, hanc nostrā Indifferentiā propriè non habere locū, nisi in rebus dubijs & indifferentibus inter quas in æquilibrio standum est. Et sicut bilancem iustam esse dicimus & perfectam in suo genere, quando ex se non plus pendet ad vnā, quàm ad alteram partem, sed est disposita & prompta, vt sese inclinet subito versus illam partem, cui cuiuscunque rei pondus aliquod, imponitur: ita dicendum est de seruo Dei, illum scilicet reuera tunc in hac virtute indifferentiæ esse perfectum, quando in prædictis rebus non plus propendet ad vnā, quàm ad alteram partem, sed quod ad se attinet, remanens in vtrumque paratus, sicut tantum ad illam inclinat partem, ad quam pondere voluntatis superiorum suorum sese trahi videt. Atque hoc est quod D. Bernardus significare voluit, cum in quodam sermone ita loquitur: *Rogo vos fratres, diligenter attendite, quia nihil mihi occurrit, quod vtilius possit audiri, vobis certa est Dei voluntas, omnino nostra sequatur, in his videlicet, de quibus certum aliquid in scripturis inuenimus, aut ipse spiritus manifestè clamat in cordibus nostris, quid sentiendum sit: vt est Charitas, humilitas, castitas, obediētia, hæc approbamus indubitanter & appetimus, quæ Deo placere scimus indubitāter, ad ea omnimodis adisse.*

*D. Bern.
sermon.
Quomodo
voluntas
triplici
ter subijci
debeat.*

DE MORTIFICAT.

125

odisse debemus, de quibus certum est, quod oderit ea Deus, vt est *Apostasia*, &c. In his verò rebus, de quibus nihil certum possumus inuenire, nihil certum voluntas nostra definiat; pendeat inter vtrumq; , aut saltem neutri parti nimis adhaereat, cogitans semper, ne fortè altera pars Deo magis placeat, & parati simus voluntatè eius sequi, in quamcunque pariem eam cognouimus inclinari. Atq; in his dubijs, inquit idem S. Bernardus paulò post, benè facit Dei seruus, si voluntatè suam suspensam tenuerit, donec *Prelatum* interroget, & ab eo querat *Domini voluntatem*, cui vice ipsius obedit. Vbi manifestè ad viuum describitur, ab hoc S. Patre, ipsa indifferentia, de qua hìc agimus, ipsarumque rerum, conditiones, circa quas nos exercere debemus.

Quia verò omnia iam dicta possunt vniuersim ad quatuor capita reduci, nèpè, circa loca in quibus Religioso commorandum est; circa gradum, in quo Deo seruiendum; circa officia aut ministeria obeûda; & circa personas denique, quibuscum in Religione plus aut minus est agendum; nõ erit, credo, inutile, de singulis breuiter aliquid dicere; & in specie declarare, quid ex sententia & consilio quorundam sanctorum Doctorum de his obseruandũ & senticndum sit.

CAPVT

De Indifferentia circa nostra domicilia.

PRimum itaque dico, Religiosum circa loca in quibus ei fuerit commorandū, tum ob ipsius bonum, tum ab aliorum exemplum indifferentem omnino esse debere. Si enim sincerè originem defectus huius indifferentiæ inuestigare velimus, inueniemus eam ordinariè aut ab infirmitate animi, aut corporis, aut vtriusque provenire. Ab infirmitate animi quidem: quia facile accidere potest, vt si quis sentiat aliquam animi inquietudinem, ex quadã sua immortificatione & miseria ortam, amore proprio nondum sufficienter in se mortificato persuasus, huius inquietudinis originem non vt deberet, cognoscat, nec suis attribuat passionibus, sed causis quibusdam externis loci illius, vbi habitat, aut etiam personarum quibuscum habitat: Quapropter cum hanc suã infirmitatem vsu mortificationis curare deberet, locorum mutatione importunè à superioribus flagitata, sanare tentat. Et sicut homo ad curandum grauem stomachi dolorem, quem patitur mutando sæpè locum aut lectum, frustra laboraret: Ita iste, cum secum, quocumque vadit, causam suã inquietudinis, quæ est passionum immortificatio, circum-

cumferat, poterit quidem ex loci nouitate aliquod sentire leuamen, minimè tamen diuturnum: quia vera causa morbi, quam in seipso habet, non est ablata, sed pristinas vires retinet. Quo fit, vt eadem de causa, qua prius, nouam rursus loci mutationem postulare compellatur, quæ si non fuerit concessa, intolerabilis euadit: si verò & hæc fuerit concessa, perpetuo, & magno tum ipsius quietis quam quærit, & locorum etiam, vbi morabitur, præiudicio, circumibit vagabundus.

De his S. Basilius diuinè scribit his ver- *D. Basil.*
bis: Illi deuitandi sunt, qui instabiles idem *in Consti.*
tidem locum demutant: & modò ad hos, modò *tut. Mo-*
ad illos fratres se conferunt, & irrequieto acti *nastr. c. 8.*
impetu, se in circumlustrandis assidue Mona-
sterijs occupant. Horum volucris animus con-
tinenter stabris veluti quibusdam pulsatur, ho-
rum consilia similia vespertilionum volatibus
sunt. Quippe qui in directum nunquam ferun-
tur, sed tortuoso, & incerto maxime volatu
huc, illucque temerè pererrant ac circumuagã-
tur. Hæc S. Basilius.

Beatus item Climachus in eandem sen- *D. Clim.*
tentiam de istis loquens, ita scribit: Qui *de obed.*
proni ac faciles ad migrationem, mutationem- *grad. 4.*
que locorum sunt, improbi omnino indicantur,
nihil que ita boni operis fructus consuevit obti-
dere,

deve, vt locorum crebra mutatio. Et merito quidem, quando cunque enim non ex obedientiæ iussu, sed propria voluntate tales mutationes frequentantur, non sine graui dispendio fructus nostrorum bonorum operum, manifesto autem indicio exiguæ virtutis, fiunt. Talis enim homo, qui pedem certo loco figere non consuevit, inconstantis etiam animi præbet argumentum, Et quemadmodum, vt D. Basilius ait: *Animi sedatio virtutis est argumentum certissimum*, ita haud temerè dici potest, animi inquietudinem è contrario esse virtutis tenuis argumentum certissimum. Et quod peius est, tales exiguam valde præbent spem emendationis, dum in hoc errore versantur; quo inquietudinis causam alijs tribuunt, quæ plerumque in ipsis residet. Dum enim in alias, inquit Cassianus, *erroris nostri veritatis causas, nunquam ad patientiæ ac perfectionis calcem valebimus peruenire*. Idecirco idem Cassianus caput insequens ita concludit: *Summa igitur emendationis ac tranquillitatis nostræ non est in alterius arbitrio collocanda, quod nequaquam nostræ subiaceret potestati, sed in nostra potius ditione consistit*. Radix ergo & origo ipsa huius morbi curanda est, quæ est immortificatio, & animi inconstantia, si tranquillitate & quiete Religioso homini

D. Basilius
in Constit.
tut. Mo-
nast. c. 7.

Cassianus
de Instit.
l. 8. c. 15.

DE MORTIFICAT. 139

mini summè necessaria gaudere velimus.

*Amplectenda nobis igitur quies est, ait, S. Basil. in Consti-
tut. c. 7.
tum loco, fortiter perdurandum, qui videlicet, hoc ipso animi sui stabilitatem testatam faciat.*

Si verò hæc locorum mutatio, quæ præ-
tenditur, ex infirmitate corporis proueniret, cui non rarò, cœli mutatione medicina fieri consuevit; tamen hoc etiam casu plurimi solent interuenire errores & illusiones. Nam si ad talem mutationem naturali quodam & priuato moueamur affectu, inclinatione videlicet illa naturali, quam habemus ad conseruationem nostram: dico, mutationem talem, cum anxietate quadam ac nimia solitudine procuretur, vt facillè fieri potest, rarò aut ferè nunquam sine culpa aliqua, & manifesto indicio proprij amoris fieri posse: *Sui ipsius causa sollicitum esse, inquit S. Basil. Reg. breuior. 292.
Basilius, hoc crimen est hominis seipsum amantis. Tuncque potissimum, quando eò usque ventum est, vt Religiosus iam non sit contentus propter valetudinem, vnum aut alterum vnus provincie mutare locum, sed ad prouinciarum, regnorumque remotorum mutationem aspiret, vt tandem aërem suo sensui conuenientem inuicere possit, nihil interim curans*

expe-

expensas quæ fiunt, aut deuotionem & spiritum, qui per huiusmodi vagationes facile amittitur, ac deperditur. Et, quod sine rubore dici non potest, quod multi ac potentes principes & proceres non faciunt, ad conseruationem vitæ, à qua integra Imperia & maximi principatus pendent, hoc Religiosus affectat & procurat, qui paupertatem proficitur, qui que ex obligatione, qua tenetur aspirare ad perfectionem, magno animi sensu dicere perpetuò cum S. Paulo deberet. *Mibi viuere Christus est, & mori lucrum.*

Dixerit fortasse aliquis se, non moueri ad eiusmodi locorum mutationem, affectu quodam particulari, sed solo zelo boni communis, cui multum prodesse posset, si hoc modo suam recuperaret sanitatem. Huic respondeo, curam communis boni, earumque rerum, quæ ad ipsius valetudinem faciunt, spectare ad superiores, quibus ipse licite quidem proponere potest id, quod ad maius Dei seruitium, ac valetudinem suam tam corporalem quam spiritualem conseruandam, sibi iudicat conuenire: sed si hoc, magno suo merito, ac sine periculo maioris mali facere velit, magna id humilitate faciat, tali que indifferentia, vt promptè cupiat acceptare, magna animi tranquillitate, tanquam de manu Dei,
omne

omne id, quod sibi à superioribus fuerit constitutum.

Et in tali casu deberet superior id agere, quod S. Basilius monet, cum ait: *Ipse etiam Antistes reliquorum fratrum, veluti charissimorum filiorum curam suscipiens, diligenter, quid eorum singulis opus sit, considerabit, & quæ conuenire visa fuerint remedia, curatio- nesque, quantum potuerit, adhibebit: Id verò tali cum affectu ac sollicitudine Prælatus præstare debet, vt ipse suos subditos præue- niat, prospiciendo illorum necessitatibus, præcipuam verò eorū habeat curam, qui de seipsis minus sunt solliciti, tã in ijs quæ ad necessitates quietis spiritualis, quàm in ijs, quæ ad valetudinem corporalem spe- ctant, ita, vt ipsi hoc modo, in sinum pa- ternæ suæ charitatis omnem harum rerū sollicitudinem proiicientes, solummodo ea curent, quæ ipsis ad acquirendam spiri- tualem perfectionem sunt necessaria.*

*Quia verò contrariorum eadem est discipli- na, vt inquit Philosophus, aduertendū est, quod sicut reprehensione non caret, in Religioso, defectus Indifferentiæ, circa lo- ca suorum domiciliorum, ob frequentem mutationem, quam indiscretè præterdere & procurare posset, vt iam dictum est: ita eandem ob causam reprehendendus esset in Religioso defectus contrarius Indiff-
rentiæ.*

D. Basilius
in Consti-
tut. c. 28.

rentiæ, si, verbi gratia, vni loco ita esset affixus, vt non eandem sentiret facilitatem & promptitudinem, si superiorum mandato, aliò migrandùm esset, posset enim in tanta incommoda & pericula incidere, quanta in contrario defectu Indifferentiæ comprehendi diximus. Vt igitur hoc caput absoluam, precor omnes Religiosos, vt in hac sancta Indifferentia acquirenda ita elaborent, quemadmodum rei ipsius necessitas postulat.

CAPVT XVI.

De Indifferentia circa exercitia, & Ministeria Religionis.

Indifferens prætere aesse debet Dei seruus circa omnia Religionis exercitia ac ministeria, eaq; acceptare & exercere magna animi præritudine & alacritate, quæ sibi fuerint iniuncta, non lucrum vllum aut proprium gustum, sed solum Dei seruitium, bonumque commune spectando aut quærendo, memor dicti S. Basilij, cùm ait: *Quidquid quisque ex propria voluntatis arbitrio facit, id cùm facientis proprium sit, alienum est à cultu pietatis.* Et alio loco: *Amantem sui ipsius se esse quis agnoscet, si, quæ facit, commodi sui causa facit, licet quod fiat, ex mandato sit.*

*S. Basilij.
Reg. bre-
uior 138.
Idem Re-
gul. bre-
uior. 54.*

Quapropter quanto minus de nostro
in cle-

In electione ministeriorum & exercitiorum, quæ nobis mandatur, interuenit; rãto plus apud Deũ nostrũ meriti cõsequemur, eiusque cõmunitatis, in qua uiuimus, administrationem reddemus faciliorem. Nihil est enim quod tam superiorem in rerum administratione molestet, subditosque perturbet, & inquietudinis damniq̃ spiritualis occasionem suppeditet, quàm si religiosus pertinaciter illa ministeria affectet, ad quæ non est aptus: aut recuset, vel inuitus suscipiat ea, quæ tanquam sibi magis cõuenientia & consentanea à superioribus imponuntur.

Pro hac re tanti ponderis confirmanda nescio, quodnam euidentius argumentum, adduci possit, ipsam et experientiã grauisimorum damnorum inde quotidie emergentium; & eo, quod D. Basilius, huius rei experientissimus, diuersis in locis indicat. Interrogat enim quo morbo laboret ille, & an tolerandus sit, qui quotidiana exercitia sibi à superioribus imposita, exercere recusat, his verbis respondit: *Qui huiusmodi est, is est contumax, & sibi metipso placens, & infidelis est.*

Interrogatus idem, an Religioso ministeriũ sibi à superioribus assignatum recusare, atque aliud postulare licitum sit, ita

D. Basilius.
Reg. bre-
uior. 117.

ita respondit: *Cum obedientia vsque ad mortem seruari debeat, qui, quod sibi assignatum est, recusat, & aliud ab eo diuersum exquirat, primum hic omnino obedientiam violat, & aperte declarat, nequaquam seipsum abnegasse, tum etiam aliorum complurium malorum cum sibi, tum alijs auctor existit.*

Cassian.
lib. 4. In
vit. c. 14

Huic S. Basilij sententiæ adiungi potest illud Cassiani, quod refert de SS. Patribus religiosi Scithi: *Inter quos, inquit, nunquam peculiare opus, non dicam affectu, sed nec cogitatione quidem ab aliquo penitus affectabatur.* Hinc manifestè colligitur, quanti semper habita fuerit apud antiquos Patres, hæc sancta Indifferentia, & quàm procul absint, quamque parum obligationi sui professionis satisfaciunt illi, qui in electione exercitiorum non se superiorum, vt decet, voluntati accommodant, sed illam quasi vi quadam in suam trahunt voluntatem, contra omnem rationem ac regulam boni regiminis. Quoniam autem eorum auctorum, quos pro nostra sententia adduximus, tanta est auctoritas, vt absque alijs rationibus cuius prudenti, atque a contumacia alieno satis persuadere possit huius indifferentiæ præstantiam, vt eam toto cordis affectu amplectatur; in illa pluribus commendanda diutius hic non immorabor.

CAPVT XVII.

De Indifferentia circa officia honorifica & gradus.

QUOD præterea Dei seruus circa officia honorifica & gradus, qui in Religione ad Dei obsequium & Religionis bonum, ab ipsa Religione conferri solent, indifferens esse debeat, tam certū est, vt sine periculo erroris negari non possit. *Caueat omni ratione pietatis cultor, inquit S. D. Basl. Basilius, ne honores consecretur, ceterisque se in Constit. præponi velit. Huius rationem adfert alibi tut. Monast. cap. his verbis: Reddere quidem honorem iussi sumus, quærere autem honorem vetiti. Ostendēs 24. verò quàm graui salutis periculo exponatur, qui ambitionis vitio miserè seruiunt, hæc grauissimè scribit. Sine dubio, qui in huius vitij potestate est, is eodem planè cum diabolo malo laborat. Nam, vt paulò infra Ibid. c. 9. testatur; hæc quoque animi pestis est grauissima, & rerum bonarum exterminatio.*

Idcirco inuenimus multos sanctos viros non solum hæc honorifica officia non ambiuisse, sed summo studio etiam, cum ad ea fuissent electi, recusasse. Et vt alia omitteremus exempla, satis sit, illud adduxisse, quod refert Cassianus de Magno Abbat. Cass. l. 4. Pynuphio his verbis: *Vidimus Abbatem Instit. Pynuphium, qui cum esset immanis Cenobij cap. 20. presby.*

presbyter, quod est in Aegypto, & pro ipsa uerètia vel vita sua, vel etatis, vel Sacerdotij cunctis honorabilis ac uenerandus existeret, &c. Alam fugiens de Cænobio, secessit in Thebaidi ultimas partes, ibiq; deposito habitu Monachorum, assumpta seculari veste, Cænobium Tabbenstotarum expetiit, quod sciebat cunctis esse districtius, & in quo se credidit, vel pro longitudine regionis ignorandam, vel pro magnitudine Monasterij, ac multitudine fratrum, facile posse celari, ubi diuissimè pro forib⁹ perseverans, cūctorum fratrum genibus prouolutus, & susciperetur summis precibus exorabat, cumque multo despectu tandè fuisset admissus, quod scilicet decrepitu senex, & qui omnem suam peruixisset etatem, ingredi Cænobium postularet, quo tempore iam ne deseruire quidem sui voluptatibus praeualeret; ac ne hoc quidè ipsum causa Religionis eum expetere asserent, sed famis & inopie necessitate constrictū, ut seni, nullique operi penitus apto, horti cura, diligentiaq; mandatur, quā sub alio fratre ianiore exercēs, sic eidē subdebat, ut non solū ea, quae ad horti diligentiam pertinebant, verum etiam uniuersa officia, quae cunctis erant aspera vel indigna tota quotidie sedulitate completeret, cumque ibidē triennio delitescens, dispersis per uersam Aegyptum ubique fratribus, quareretur, à quodam eadem, qui de Aegyptii partibus commigrat, vix potuit pro humilitate habitum

fui, ac vilitate officij, quod gerebat, agnosci. A quo vniuersi fratres prioris ignorantie ventam postulantes, inuitam ac silentem ad proprium Cenobium reduxerunt: Vbi cum fuisset modico tempore dimoratus, eodem rursus humilitatis desiderio atque ardore successus, ita diffugit, ut iam non vicinam prouinciã, sed ignotas & alienas longeque distitas regiones expeteret. Nam conscendens nauem in Palestine partes comere festinauit; ubi per modico tempore delitescens, diutius abscondi non potuit: Nam continuo quidam fratrum, qui ad loca sancta de Aegypti partibus, orationis causa, conuenerant; agnitum eum summa vi precum ad suum Cenobium reuocarunt Hæc Cassianus de Pynuphio.

In quo exemplo expressè obseruatum esse videtur id, quod S. Basilus ab vnoquoque Religioso requirebat his verbis: Non modò honores vltro ipse sectari non debet; sed ne oblatos quidem admittere, potius que recusare atque reijcere, ne consequentis vitæ gloriam, presentis honor imminuat.

D. Basil, in const. cap. 24.

Vellem quoque cuius Dei seruo firmiter persuasum esse, serio, cumque intimo humilitatis affectu huiusmodi speciosa officia repudiare (Si nulla acceptandi obligatio à superioribus profecta urgeat) non vergere in præiudicium Indifferentiæ, de qua disputamus: Sed potius hac affectione ipsam indifferentiam, & plures

alias virtutes mirum in modum augeti,
magnique esse meriti, quemadmodum
multi sancti viri, de quorum iudicio ac
perfectione dubitari nec potest nec de-
bet, senserunt, suisque exemplis testati
sunt.

Posset verò alicui in mentem venire
rationibus prædictis Religiosum nequa-
quam prohiberi, quò minus ad nonnul-
los gradus in Religione aspiraret, ad il-
los nimirum, qui ipsum ad maiorem cum
Deo & Religione ipsa coniunctionem
iuuent, eumque ad grauiora Dei obsequia
aptum reddant; vel saltem vt nescio quam
notam, quæ ex diuturniori vita sine his
gradibus traducta sibi inuri posset, eua-
dat.

Cui respondeo, vt proprium est seruo-
rum Dei *emulari charismata meliora*, vt ait
Apostolus, ita potentissimum telum est
(quod vt plurimum diabolus in Religio-
sos vibrare solet) ipsis persuadere, ad ob-
sequium Dei bonumque commune per-
tinere, quod proprius amor, gustusque
noster priuatus nobis suggerit. Hæc enim
passio velata quasi pannis quibusdam, vt
operis, ita & coloris pretiosi simul & re-
ligiosi, teneriores agit radices in animis
nostris, eoque impellit hominem, vt ma-
iori importunitate & audacia, ea quæ sug-
gerit,

gerit, procuret: Ex quo ordinariè sequitur, vt cum hoc modo ad gradus altiores aspiramus, amittamus illius gustum, in quo versamur; & quia neque in hoc gradu quietem inuenire, neque alterum, què illicitè quærimus, adipisci valemus; nos ipsos in omnis inquietudinis ac melancholix abyssum sponte præcipitamus, vt maximo nostro dãmno, aliorumque scandalo illud ipsum in nobis verè experiamur, quod D. Augustinus significat, quando *S. Augu-* ita cum Deo loquitur: *Iussisti Domine, & li. 1. con-* sic est, vt pœna sua sibi sit omnis inordinatus a- *seß. c. 12.* *nimum.*

Considerare quoque deberent isti, nulla re magis hominem decipi, quàm proprio rerum suarum iudicio, præsertim cum circa materiam propriæ existimationis versatur. *Nihil est facilius, quàm seipsum fallere,* ait S. Basilus, *quod quisque S. B. fl. in* sibi ipsi beneuolus est Iudex, & *quæ iucunda Constit.* sunt, vitia indicat. Imò hoc ipso, quod quis *cap. 21.* non nimium fidit iudicio ac meritis, seq; gradu huiusmodi idcirco dignū reputat, in conspectu Dei atque hominum seipsum reddit indignissimum.

Quod si cui fortè veniret suspicio, se alijs postponi, ac negligi, neq; cum alijs suo tempore promoueri, (quæ tamē ab hominibus sani iudicij pròcul abesse debet) ea ipsa.

ipsa potius illi stimulus esse deberet viuendi in religione ob amorem Christi, quàm alicuius causa tristitiæ; & incitamentum hoc, vt omnes defectus, qui fortè in ipso animaduertuntur, exuat, morūque ac vitæ integritati comparandæ indices alacrius insittat, sequè tum hac, tum alijs consolationibus indices magis dignū efficiat.

S. Basl.
in const:
cap. 27.

Sed vt ex his inuolucris verè emergemus, omnino tenendum est id quod S. Basilius dicit, quemadmodum potestatem sui ipsi ne ad punctum quidem temporis habere Monachus debet: ita ne cogitando quidem quicquam de se, vel de rebus ad se spectantibus disponere, sed se sicut instrumentum artificis habere debet, quod loco non mouetur, quo positum est, nisi quando & quomodo artifex voluerit. Pari modo cum Religiosus sit quasi instrumentum suæ Religionis, debet ipse, quantum in se est, in illo loco & gradu manere, in quo collocatus est, neque aliam mutationem aut promotionem expetere nisi quando, quomodo & vbi videbitur religioni suæ, ipsèque, qui eam gubernant, in Domino conuenire; quibus deinde incumbit obseruare, quod illis S. Basilius inculcat, cum ait: *Qui in familia ceteris præest, & viuens, que facere illos oporteat,*

S. Basl.
Reg. bre.
uior. 303.

descri

T.

beret vi-
Christi,
& incita-
, qui for-
at, morū
andæ in-
hac, tum
gis dignū

re emer-
d quod S.
statem sus-
is habere
quidem
se spectā-
rumen-
mod loco
si quan-
it. Pari-
strumē-
quantum
manere,
m muta-
cere nisi
bitur re-
nant, in
inde in-
Basilii
teris pre-
oporteat,
describ

DE MORTIFICAT.

describit, maiore quadam cum animaduersione administrare munus debet, sollicitęque, & ut par est, in singulis aduigilet, quo pacto videlicet conuenienter voluntati Dei & accommodatę ad naturam facultatemque vniuscuiusque, habita communis boni ratione, munera singulis describat, imperetue. Atq; hoc modo occlusa manebit illa porta, quā nonnunquā inquietudo magna in Religionem irrepere solet; & contra verò omnes, qua par est, pace ac deuotione Deo famulabuntur.

CAPVT XVIII.

De Indifferentia in Conuersatione.

Quoniam sancta hęc Indifferentia, de qua agimus, etiam in communi personarum conuersatione, quibuscumque viuimus, locū habere potest, quādo videlicet cū ipsis indifferenter ac sine vlla nota particularis alicuius affectus cōuersamur, visum est mihi huic tractatui adiungere, ea quę S. Basilii de hac materia diuersis in locis scripta reliquit. Ita ergo quodam loco loquitur. *Quoniam autem equali inter se vicissim charitate amplecti omnes debet, iustitia violatur, quotiescumq; in communi cōuentu priuata aliqua coitiones reperiuntur, aut sodalitates; Qui enim vnum aliquem magis quàm ceteros diligit, is quod nō perfectē ceteros diligit, de se ipso indicio est. Quocirca similiter ex*

S. Basilii
serm. de
Institut.
Monach.

conuentu reiicienda sunt & turpis contentio, & amor ipse singularis, siquidē ex contentione odium, ex amore autem singulari, sodalitate que suspiciones, inuidiæ que oriuntur. Quibus verbis S. Basilius apertè declarat, hanc singularitatem affectus & conuersationis in communitate aliqua religiosa, esse contra communem charitatem & iusticiam; atque idēo sine graui charitatis, concordia, ac boni communis illius loci præiudicio, tolerari non posse.

*Basil. in
constit.
cap. 29.*

Alibi verò ita dicit S. Basilius: Charitatem quidem habere inter se mutuam fratres debent, non ita tamē, vt duo tresue seorsum à ceteris sodalitatem inter se coeant, quandoquidem hoc non charitas est, sed distinctio. & disidiū, & eorum qui sic coeunt improprietatis indicium; Si enim communis decem discipline charum haberent, qui tales sunt; sine dubio communem, æqualemque aduersus omnes charitatem tenerent. Hæc S. Basilius.

*Bona. in
speculo
discipl.
cap. 6.*

Idē S. Bonauentura docet, cū inquit: Eſſo omnibus benignus, nemini blandus, paucis familiaris, omnibus æquus; Indicans autem qualēs esse debeant ij, quibus prædicta familiaritas, permitti possit, paulò post adiūgit; Si familiarem admittis, sit, quem et as, mores, discretio & honestas insignit. Beatus itē Laurentius Iustinianus tractans de disciplina religiosa, ita in hūc finem scribit. *Socialis*

*Iustina.
de discip.
Monast.
cap. 22.*

cialis natura cum sit homo, & socialiter viuere gratuletur, ita prudenter regenda est, vt & natura subsidium, & spiritus non patiatur detrimentum.

Verum quamuis fieri possit, vt quis cum alijs familiariter conuersetur ex quadam Sympathia, quam habet erga ipsos; aut bona etiam intentione & zelo, quod maiorem fructum spiritualem & consolationem ab his, quam ab alijs, ex tali conuersatione soleat percipere, atque idcirco non facile repudianda videatur esse hæc singularitas in conuersando; cum in prædictis casibus fructuosè, aut saltem non admodum infructuosè retineri & usurpari possit: Nihilominus respondeo; duo hæc vocabula *Sympathiam* & *Antipathiam*, vt significant certos affectus naturales carnis & sanguinis; ordinariè non bene sonare in ore illorum, qui vitam profiterentur spiritualem, neque aliter in nobis locum habere debere, nisi quatenus cum rectitudine rationis ac spiritu religioso conueniunt. Quia verò hæc singularitas conuersationis cum certis personis, ferè nunquam rectitudini rationis ac spiritui reuera Religioso conformis esse scilicet; sequitur titulo hoc *Sympathie* in casu prædicto nos excusari non posse: imò potius perspicuum est, nos nimis cuiusdam

iudam indulgentiæ erga appetitus carnis
& sanguinis condemnari. *Qui enim*, inquit
D. Basilius, *in rebus huiusmodi naturam se-*
quitur, is planè declarat se ipsum nondum ex-
toto à natura recessisse, sed adhuc sub corporis
dominatione remanere.

S. Basil.
Serm. de
Institut.
Monach.

Neque singularitas conuersationis ex
bona mente & zelo excusationem admit-
tit, quando talis, cum animaduertit ex hac
sua singularitate se alijs esse offensionis
& scandalo; nihilominus in ea perseue-
rat, neque ab ea se deduci patitur, sicut
prudenter à quibusdam Religiosis sui
temporis factum esse Climachus affirmat;
Vidi iuvenes, inquit, *se inuicem castissimo*
amore, ac secundum Deum diligentes, qui ta-
men, dum aliorum conscientiam inde lædi con-
spicerent, conuenit inter eos, ut se ab inuicem
ad tempus elongarent. Et rectè quidem. Quia,
ut ait S. Bernardus, sepe dum mutatur locus,
mutatur & mentis affectus.

Climac.
de discr.
grad. 6.

Bern. ser.
6. ad soro-
rem.

Neque mihi persuadere possum, talem
zelum bonum esse, & secundum charita-
tem, qui hominem ad proprium suum
commodum cum notabili offensione mul-
torum inducit: Deinde, licet zelus hic
non esset malus, neque ipsa conuersatio
reprehendenda; satis tamen alicui esse debo-
ret, ad hanc familiaritatem deferendam;
cum videt eam sine detrimento commu-

DE MORTIFICAT. 155

nis ædificationis continuari non posse. Quod & Beatus Iustinianus satis apertè significat, quando de hac materia loquens, ita concludit; Proinde intercidenda est *af-
fdua & privata conuersatio in Collegijs ser-
uorum Christi, quæ quanquam in nullo alio
reprehensibilis sit, sine proximorum tamen
scandalo fieri nequit. Et hoc eò citius fieri
debet, quò sæpius contingit, effectum hûc
singulatè, qui in principio merè spiritua-
lis videbatur, in icu oculi in sensualem
transmutari, cum nescio qua mentis ob-
fuscatione & extinctione spiritus. Quod
damaû nobis S. Basilius grauissimis ver-
bis ob oculos ponit. Iuuenis, inquit, siue
etate, siue animo fueris, æqualium tuorum con-
suetudinem defugito, ab illisq; te non secum atq;
ab ardentissima flamma procul abducito, quan-
doquidem illorum opera vsus aduersarium, ple-
rosque olim incendio dedit, & sempiterno igni
cremandos addixit, ac spiritualis videlicet pri-
mò charitatis vana quadam specie illectos, in
teterrimam postea Pentapolitarum voraginem
precipites deturbanit.*

Quod si sancti isti viri suis temporibus, quibus Religiosè discipline rigor, sanctaque simplicitas, tantum florebat, ad eò periculosam censebant hanc affectus singularitatem, vt ex prædictis eorum sententijs grauissimis, apparet. quantò ma-

*I. Iustinianus
lib. de de-
scip. Mo-
nast. c. 20.*

*S. Basil.
serm. de
abdicat.
rerû hu-
mânâ vitæ.*

gis nobis, corrupto hoc seculo, à damnis huius abusus cauendum est, occurrendumque tempestiuè discreta quadam charitate, & matura prudentia. Id tamen interim animaduètere oportet, ne nimia cautela simplicium mentes offendantur, neque è cōtrario nimia securitate illis incommodis locus detur, quæ inde prouenire possent.

CAPVT XIX.

De differentiâ prædictorum quatuor exercitiorum.

CVM sit proprium Mortificationis officium, omne à nobis perfectionis impedimentum amouere, vt superius dictum est, nō est dubium, quin prædicta quatuor exercitia *Renunciationis*, *Abnegationis*, *Resignationis* & *Indifferentiæ*, sint quædam ipsius Mortificationis instrumenta, quibus illa ad finis ac propositi sui executionem vtatur, cum singula eò spectent, quod ex eorum explicatione constat, vt Dei seruum ab omnibus tam interioribus, quàm exterioribus liberent impedimentis, quibus fortassis retardari posset. Desideranti tamen exactius, ac magis speciatim scire horum quatuor exercitiorum differentiam, in quonam videlicet consistat; hoc do responsum, facile hanc differentiam

ex

DE MORTIFICAT: 157

ex fine, quem singula spectant, posse desumi. Renunciatio enim eò spectat, vt hominem à rerum exteriorum, vt diuitiarum, ac patriæ, parentum, amicorum ac similibus inuolucris expediat, quæ, vt ait D. Gregorius spinarum instar mentem nostram dilacerant, & ea quiete interiori priuant, quæ ad consecutionem deuotionis est necessaria.

Abnegationis officium est, ab impedimentis interioribus, vt sunt concupiscentia carnis, & animi affectus inordinati, nos liberare, à quibus eò maiora nobis imminent pericula, quò insolentiores sunt, minusque ab illis seiungi possumus.

Resignatio nihil aliud spectat, quàm Dei seruum superioribus suis ita subdere, vt nihil ille velit, quod non cum ipsorum voluntate, ad maius Dei obsequium & sui ipsius commodum spirituale, prorsus concordet. Quia verò hæc Resignatio promptitudo quædam est, & bonæ voluntatis atque intellectus nostri dispositio, facillè potest contingere, vt non obstante tali resignatione communi, quando venitur ad executionem particularem eorum, quæ à nostris superioribus sunt iniuncta, sensus, per quem executio fieri debet, repugnet, atque ita recalcitret, vt

158 DE MORTIFICAT.

aliquando experiatur quis illud, quod Apostolus Paulus in se ipso sentiebat cum diceret: *Non quod volo bonum hoc facio, sed quod nolo malum, hoc ago*: Idcirco ponitur Indifferentia, quartum & vltimum exercitium, cuius officium est hominem ita afficere, vt sine vlla differentia aut difficultate re ipsa amplectatur & exequatur id, quod Deum Dominumque nostrum, suosque superiores ab ipso, quomodocunque ac quandocunque, velle intelligit.

Itaque, vt vno verbo concludamus, horum exercitiorum differentia ex diuersis eorum finibus, vt dictum est, colligitur; Primum, respicit exteriora. Secundum, interiora. Tertium, disponit & ordinat hominem erga suum superiorem. Quartum, reddit hominem erga ea, quæ à superioribus mandantur, indifferentem. Et hæc sunt, quæ de his quatuor exercitijs, eorumque differentia tradere volumus.

CAPVT XX.

De insigni quodam interioris Mortificationis effectu, compositione scilicet hominis exterioris, eiusque decoro.

Quando aliquem vocamus *humilem*, nihil aliud hac voce significare volumus, quàm in ipso esse virtutem *humilitatis*.

DE MORTIFICAT. 159

militatis : quando *patientem*, in ipso itidem dicimus esse *patientiae* virtutē. Quando verò aliquem vocamus *Mortificatum*: tacitè significamus huiusmodi non solū esse humilem & patientem, sed sobriū etiam, castū, obedientem, mansuetū, temperantem, & vt paucis dicam, omnibus quasi virtutibus moralibus præditū. Quia cum Mortificationis propriū sit officium, omnes inordinatas passiones, habitusque vitiosos ex animis nostris extirpare, sequitur necessariò, hominem verè mortificatum, habere animum à vitijs cunctisq; passionibus, quæ virtutibus sunt contrariæ, purgatum. Eadem enim mortificatione, vt docent sapientes, qua vnum extirpatur vitium, contraria illi vitio virtus magna ex parte inseritur.

Ex hoc igitur virtutum apparatu atque interiori quiete, beneficio Mortificationis cōparata, resultat in exteriori homine, hoc modo mortificato, insignis quidam & effectus, qui est certa maturitas & grauitas exterior, & compositio mirabilis, quam nos communiter *modestiam* vocamus, virtutem videlicet à magnis viris semper magni habitam, summisque laudibus exornatam. Quia cum corpus nostrum naturali vinculo sit cum anima arctissimè coniunctum, naturaliter quo-

quoque secundum sui capacitatem, ab illa bonum malumque participat, quod sapiens manifestè significauit, cum ait: *Eccles. 13. hominis immutat faciem illius siue in bona, siue in mala.*

Quemadmodum enim post vniuersalem Resurrectionem mortuorū, ex interna gloria animarum beatarum in cælo, splendor quidam externus in ipsum corpus manabit, vt & aliæ quoque qualitates gloriosæ; ita proportionem quadam ex compositione & quiete interiore animæ nostræ in hac vita; sancta quædam compositio & modèstia per modum sequelæ in ipsa corporis nostri exteriora redundare solet; quæ tanquam virtus ad proximorum ædificationem valde conducens, meo iudicio, magni faciendæ, ac studiosè procuranda est. *Studiosè dico*: quamuis enim inter grauissimos semper errores numerauerim, & adhuc numerem, cum quis de exteriori sui ipsius compositione nimiam habet curam; ac superfluè sollicitus est, ob finem aliquem sinistrum & vitiosum, vt Scribæ & Pharisei tempore Christi faciebant: mihi tamen semper persuasi, magni esse momenti, valdeque laudabile, vt personæ Religiosæ & Ecclesiasticæ præ cæteris in exteriori compositione studeant tales videri, quales eos esse vitæ

DE MORTIFICAT. 161

vita status postulat, ad maiorem Dei gloriam, & communem eorum, quibuscum versantur ædificationem.

Quemadmodū enim vel minima quæque labecula in facie, maiorem adfert deformitatem, quàm magnæ cicatrices in alijs corporis partibus; ita quoque in personis Ecclesiasticis ac Religiosis, quæ sunt quasi facies Ecclesiæ Dei, vel minima exterioris compositionis labecula & defectus, plus offensionis damni quæ affert proximis, quàm excessus aliorum membrorum inferiorum Ecclesiæ, vt secularium ac mundanorum, quantumuis enormes.

Nec est, quod quis falsa hac opinione seducatur, non multum curandum esse, quid de extrema nostra compositione homines iudicent, dummodo mens nostra & conscientia benè cum Deo conueniat, iuxta illud: *Non iuxta intuitum hominis ego iudico. . Homo enim videt ea, quæ parent: Dominus autem intuetur cor.* Quia licet verum sit Deum non secundum iudicia hominum iudicare; qui tantum vident ea, quæ parent, cum ipse intima cordis nostri penetret: Semper tamen bonam nostram compositionem exteriorem approbat, præsertim quando hæc ab interiori procedit, & in bonum finem refertur, vt nos in

nos in hac materia supponimus.

Imò ob hoc ipsum, quod homines solum exteriora intuentur, & secundum hæc sua ferunt iudicia, par est, vt exterior noster homo ad maius Dei obsequium, proximique vtilitatem benè & non malè fit compositus. Hoc autem diuinæ voluntati esse conforme perspicuum est Nā

Eccle. 17.

cùm, vt scriptura testatur: *Vnicuique mandauit Deus de proximo suo; non potest Deus non approbare ea, quæ in se nō sunt mala; sed ad hunc finē multum conducūt.*

Ipsa quoque quotidiana docet experientia, exteriorem compositionem personarum præsertim Ecclesiasticarum ac Religiosarum, in maiorem diuinæ Maiestatis gloriam proximique ædificationem ac emolumentum redundare. Sequitur ergo hanc compositionem non solum approbandam, sed studiosè quoque esse procurandam. Et si æterna sapientia verbi incarnati, quæ in sua dispositione falli non potest, præcipit & vult, vt luceat

Matth. 5.

lux nostra coram hominibus, vt videant opera nostra, & glorificent patrem nostrum, qui in caelis est: quis dubitat, illum hanc lucem externam & decorum personarum nostrarū velle ac desiderare, vt luceat in sancta sua Ecclesia coram hominibus? quandoquidē tantus inde prouenit fructus ac materia

lau.

laudandi & glorificandi nomen sanctum suum.

Quare quemadmodum teste D. Bona-
uentura, in magnam alicuius Domini
gloriam & honorem cedit, cum vniuersa
illius familia modestè, composità, gra-
uiterque sese gerit; ita ex modestia, com-
positione, exteriorique nostro decoro,
qui in familia & domo Dei versamur, ip-
sius Christi veri Patrissimilis laus &
gloria resultat; neque alia de causa S. Pau-
lus Romanos exhortatur, vt *prouideam* bo-
na non tantum coram Deo, sed etiam coram
hominibus. Hanc item ob causam sancti
quidam Religionum fundatores, Re-
gulas quasdam modestiæ atque exteri-
oris compositionis tradiderunt Religio-
sis suis obseruandas. Alij verò hanc com-
positionem regulis suis communibus gra-
uissimis verbis inseruerunt, vt S. Be-
nedictus, qui iubet vt Religiosus *In O-*
ratorio, in monasterio, & in horto, in via
in agro, vel vbicunque sedens, ambulans vel
stans, inclinato semper sit capite & defixis in
terram aspectibus. S. Augustinus in suis Re-
gulis ita habet: *In incessu, statu, & in omni-*
bus motibus vestris, nihil fiat, quod cuiusquam
offendat aspectum, sed quod vestram deceat
sanctitatem. Sanctus quoque Franciscus
singulari quadam verborum vi idem suis
fratri-

S. Bona-
uent. lib.
de infor.
Nouit.

R. m. 12.

S. Bened.
in Reg.
cap. de
Humil.
grad. 13.

S. Augu.
in Reg.
cap. 17.

D. Fran. fratribus inculcat: *Consulo, inquit, moneo*
cis. in Re- & *exhortor fratres meos in Domino Iesu*
gul. c. 3. *Christo, vt quando vadunt per mundum, non*

Dorothe. *litigent, neque contendant verbis aut alios in-*
ferm. 24. *dicent, sed sint mites, pacifici, & modesti man-*
sueti & humiles. Beatus Dorotheus: Hæc est
modestia, & grata compositio: primum non cir-
cumferre huc & illuc oculos, sed quæ ante te
sunt, solum intueri, neque vana & ociosa loqui,
sed tantum necessaria.

S. Basil. Sanctus denique Basilus describens
ferm. de veri Religiosi conditiones quoad exte-
cultu pie- rem compositionem, inquit; *Monachum*
tat. & oportet corpus quietum, habitum modestum,
vita Mo- vocem moderatam, & sermonem composi-
nast. tum habere. Et alibi prohibet idem sanctus

Eccles. 21. Monachis suis risum immoderatum, tan-
 quam animi incontinentis indicium, &
 vult, vt tam in hoc, quàm in reliquis ex-
 teriori sua modestia, fidem faciât, interio-
 rum suarum virtutum & continentia: ad-
 ducitque ad hoc, quod sapiens ait: *Fatus*
in risu exaltat vocem suam: vir autem sapiens,
vix tacitè ridebit.

Vnde manifestè patet, quanti hi sancti
 Patres semper fecerint in suis Religiosis
 modestiam hanc exteriorem nunquam
 satis laudatam, quandoquidem illis eam
 toties, & tam grauibus verbis inculcant &
 commendant, vt rem ad Dei seruitium,
 proxi-

DE MORTIFICAT. 165

proximorumque ædificationem valde necessariam. Nec immeritò certè; Si enim imagini cuiquam in muro, aut alibi variis coloribus depictæ, tanta vis inest, vt in intuentium animis illum ipsum, quem refert, affectum possit imprimere, vt si sit hilares, hilarem; si grauis & pia, grauem & piū: Quænam, quæso, vis inerit seruo Dei (cuius ipse viua est imago) ad imprimenda illorum animis, qui ipsum aspiciunt, aut cum ipso conuersantur viua & efficacia desideria sanctitatis & pietatis cum exteriori sua persona, eam ipsam sanctitatem & deuotionem ex intimo corde repræsentet, quam in alijs desiderat? Hinc est quod S. Franciscus eundo per plateas, silentio & sanctitate, quæ ex vultu totiusque corporis constitutione emicabat maiorem ferebat fructū, quàm nunc Concionatores clamantes in cathedris, sua eloquentia ac doctrina referant.

Narrant D. Gregorius de quodam Dei seruo, Isaac nomine, qui cum plurimis, ijsque insignibus à Deo virtutibus ornatus esset, vnum tamen, quod in ipso reprehensione dignum videretur, reliquū habebat: nimiam scilicet lætitiā, quæ licet illi, vt ex verbis S. Gregorij colligitur, exiguum damnum afferret, cum non ex inordinato aliquo

S. Greg.
lib. 3. Di-
alog. c. 14

aliquo affectu, sed ex naturali potius constitutione procederet, vehementer tamen illum affligebat, quod eam crederet officere proximorum ædificationi, qui plerumque externa compositione duci solent. Quærenti autem Petro causam huius imperfectionis, ita respōdet D. Gregorius: *Magna est Petre, omnipotens Dei dispensatio, & plerumque contingit, ut quibus maiora bona præstat, quedam minora non tribuat, ut semper eorum animus habeat, unde se ipse reprehendat, quatenus dum appetunt perfecti esse, nec possunt, & laborant in hoc, quod non acceperunt, nec tamen elaborando prævalent, in his que accepta habēt, se minimè extollūt, sed discant, quia ex semetipsis maiora bona non habent, qui in semetipsis vincere parua vitia & externa non possunt.*

Quibus verbis manifestè fatetur S. Gregorius, lætitiā illā in Isaac fuisse imperfectionem, non quidem quasi ipse aliquid damni inde acceperit, cum potius ob dictas causas ei multum profuerit, sed quod partem eius fructus impediret, quem absque hoc impedimento ex operā proximis nauata retulisset. Hinc perspicuum fit, quā necessaria sit seruo Dei hæc exterior compositio & modestia. Quia sicut ex fructibus arborem, ita ex hac modestia,

DE MORTIFICAT. 167

destia, quæ ut vult S. Paulus, *fructus est spiritus*, deuotionem & spiritum serui Dei, facile colligere licet. Huc etiam spectat, quod ait Sapiens: *Ex visu cognoscitur vir & ex occurso faciei cognoscitur sensatus, amictus corporis, & risus dentium, & ingressus hominis annunciant de illo.*

Quare quemadmodum in horologio rotas & alia instrumenta, tunc bene moueri iudicamus, cum exterius eiusdem index ac sonus certa via & ratione procedunt; ita quoque probabiliter iudicare possumus, statum interni hominis, quoad Mortificationem & compressionem, passionum, bene se habere; si externa eiusdem compositio atque habitudo talis sit, qualem esse decet. *De exterioris hominis motu*, inquit Cassianus, *interioris statum cognoscitur.* Atque ita finem huic capiti impono, sanctam hanc exterioris hominis compositionem omnibus Religiosis etiam atque etiam commendans,

CAPVT XXI.

De quodam alio insigni Mortificationis effectu, videlicet, actionum que nostrarum exemplo.

QUæ admodum in fonte, qui casu quodam turbatus est, si subsidentibus deinde sordibus ad pristinam redeat puritatem, omnis

Gal. 5.

Eccle. 19.

Cass. lib. 12. Instit. cap. 29.

omnis etiam aqua inde profluens clara ac limpida apparet; sic animus nostrus mortificatione passionū ac potentiārum sedatus; facit, vt omnes actiones ex eo precedentes, claræ atque illustres videantur. Cum enim potentiæ animæ nostræ à natura ad actionem destinentur, oportet, vt his pacatis, & in ordinem redactis, mox in operibus nostris nescio quis splendor & decor virtute plenus eluceat.

Hoc Christus Dominus significasse videtur, cum in persona suorum discipulorum verum seruum & imitorem sui describere vellet: *Sint lumbi vestri precincti*, inquit, & *lucernæ ardentes in manibus vestris*: Per restrictionem lumborum significans Mortificationem potentiārum sensitiuarum, quæ in carne sedem & nutrimentum habent. Declarans deinde quomodo ex hac mortificatione, gratiæ auxilio, boni exempli splendor in operibus eluceat subiungit: *Et lucernæ ardentes in manibus vestris*. Quæ verba S. Gregorius explicans ait: *Incernas quippe ardentes in manibus tenemus, cum per bona opera proximis lucis exempla monstramus*.

Hoc etiā in insigni illo militum Gedeonis facta sacræ literæ significare videntur, quando in Madianitarum obsidione, con fractis magno fragore lagenis fistulis,

S. Greg.
Hom. 13.

Iudic.
Cap. 7.

bus, de
feren
confr
corpor
passion
splend
virtute
nē vict
tatur, q
armis,

Pom
nostrat
proxim
fecto e
dus ait
peris est
ditur, d
Nam se
non sp
in praef
non fat
nes, me
necessa
hanc, r
admou
arte pra
tatione
arte De
rat, nec
ad ha

bus, derepente lampades accensas manibus ferentes prodiere victores. Sic quoque ex confectione vasorum fictilium, nempe corporum nostrorum per Mortificationem passionum ac potentiaram sensitiuarum, splendor quidam vitæ, actionumque ad virtutem prælucentium resultat; gloriosa hæc victoria à capitali nostro hoste reportatur, qui nos nullis sæpius, quàm his ipsis armis, oppugnare atque offendere solet.

Porro quantum hoc vitæ actionumque nostratum exemplum ad Dei gloriam, & proximorum salutem cõferat; verbis profecto explicari nequit. Nam vt B. Bernardus ait: *Sermo vnius est efficax exemplum operis est, plurimum faciens suassibile quod auditur, dum monstrat factibile, quod suadetur.*

S. Bern.
serm. de
S. Bened.
dicto.

Nam scientia Deo seruiendi, practica est, non speculativa: Quemadmodum enim in præstantem pictorem euadere volenti, non satis est memoria tenere proportiones, mensuras, & colorum qualitates; sed necesse est, vt manum etiam operi, modò hanc, modò illam figuram adumbrando admoueat, sibi que multorum pingendi arte præstantium ideas & exempla ad imitationem proponat: Sic ei qui in sancta hac arte Deo seruiendi excellens fieri desiderat, nequaquam sufficit, si omnia documẽta ad hanc artem spectantia accuratè me-

170 DE MORTIFICAT.

moriter calleat, sed requiritur, vt ea opere & vsu quotidiano exerceat, potissimum autem conducent ad hoc, sanctorum aliorumque in hac arte exercitatorum exempla, vt in ea oculos assiduè defigens vitam quoq; & actiones suas ad eorum similitudinem instituere & informare possit. Idcirco cum præpotens Deus sciret, negotiū hoc ad obsequium suum, hominumque emolumentum quàm maximè valere, multa ac varia varij status & conditionis hominum, in omni virtutum genere præstantium, exempla in Ecclesia sua nunquam deesse voluit, quamuis non sine magno eorum labore ac sudore.

Diuersis quoque sacrarum literarum figuris adumbravit, quanta exemplorum ad virtutem prælucentium sit utilitas; vt vtrinque, exemplis scilicet ac figuris, animati, feruentius & alacrius in Dei seruitio progredieremur. Et vt alias figuras omittamus, quæ in sacra Scriptura passim occurrunt, quid sibi quæso, specula illa voluerunt, quæ labro æneo, quod erat in atrio, circumcirca erant annexa, in quorum isto sacerdotes abluere in illis autem vultus suos contemplari debebant, vt puriores magisque compositi ante cõspectum Dei apparerent? Ecclesia scilicet militans instar atrij se habet, quâ trans-

cundus

ad. 38.

und
ueni
pient
Sacr
esset
moru
purita
impun
& insp
tander
Eccles
Dei po
immun
Ide
uerfice
canalib
greges
in earu
que d
Sic De
tum v
uerfice
rietas
dextris
nostra
illustri
deria,
produ
Et l
spõsi d

DE MORTIFICAT. 171

undum est cuicumq; ad triumphantē perueniri volentis. In hac diuina sapientia sapientissimè disposuit, vt præter lauacrum Sacramentorū, magnus quoq; speculorū esset numerus, hominum videlicet vita & morum exemplis illustrium, vt dum eorū puritatem ac perfectionem inspicimus, impuritatem imperfectionemque nostrā & inspiciamus & emendemus, digneque tandem inter beatos triumphantis illius Ecclesiæ ciues comparere ante conspectū Dei possimus, quò, vt scriptum est, *nihil immundum aut coinquinatum intrabit.*

Idem præfiguratum est in virgis illis diuersicoloribus, quas Patriarcha Iacob in *Gen. 30.* canalibus posuit, vt venientes ad potum greges, ante oculos haberent virgas, & in earum aspectu conciperent, eiusdemque deinde coloris fœtus producerent: Sic Deus perpetuò in Ecclesia sua variorum virtutum exempla tanquam virgas versicolores proponit: Et hæc est illa varietas, qua circumdata Ecclesia *assistit à dextris sponsi sui celestis*, vt dum nos mentis nostræ oculos in eorum virtutes factaque illustria defigimus, & concipiamus desideria, & opera etiam similia felicissimè producamus.

Et hoc est quod Salomon in persona sponsi dicit: *Quā pulchri sunt gressus tui in cal-* *Cant. 7.*

teamentis filia Principi? *Quæ sunt calceamenta Ecclesie*, inquit S. Bernardus, nisi exempla sanctorum Patrum, quibus in vita huius seculi munitur. Denique hoc idem Deus in Aaron, summo sacerdote, adubrauit, cui præcepit, ut duodecim Patriarcharum nomina semper in pectore sculpta gestaret, quod D. Gregorius explicans ait: *Ascriptos patres semper in pectore ferre est antiquorum vitam sine intermissione cogitare. Nam tunc sacerdos irreprehensibiliter graditur, cum exempla Patrum precedentium indefinenter intuetur: cum sanctorum vestigia sine cessatione considerat.*

S. August.
lib. de cō-
fess. c. 2.

Huius finis causa S. Augustinus sanctorum exempla in memoria velut in sinu suo circumferrebat, ut ipse testatur: *Exempla, inquit, seruorum tuorum, quos de nigro lucidos, & de mortuis viuos feceras, cōgesta in sinum cogitationis nostræ vrebant & absorbent, grauem torporem, ne in ima vergeremus, & accendebant nos valde.*

Idem S. Dominicus, & post illum Angelicus Doctor Thomas factitabant, quibus moris fuit Acta SS. Patrum assidue in manibus & pectore ferre, ut ex eorum frequenti lectione & recordatione accenderentur, semperque ad gloriosam hanc militiam armati & prompti inuenirentur. Hanc denique eandem ob causam tot sanctorum festa quotidie propemodum ab
Eccle-

D
Ecclesi
pigeat,
gustina
Sed
mum
Deū in
Pictore
enim in
habent
leant;
tatus e
ciat, pr
alteriu
sta con
pus tex
tot san
tis orb
fuita
argent
mutila
arum
tis exer
Sic per
na nec
locaul
piē ve
tico c
mi: D
dio su
lumni

DE MORTIFICAT. 173

Ecclesia nobis proponuntur, *Vt imitari non pigeat, quod celebrare delectat*, inquit D. Augustinus. *S, August. serm. 47. de sanctis.*

Sed notandum hęc est id, quod plurimum facit ad nostram consolationem, Deū in prædictis figuris non fecisse, quod Pictores optici seu perspectiui solent; Illi enim in picturis, nihil aliud propositum habent, quàm vt intuentium oculos paciant; sed potius Phrygionem aliquē imitatus est, qui vt opus à se delineatum perficiat, pretiosissimam auri aut argenti, siue alterius materiæ telam in minutissima frustra concidit, atque inde pulcherrimum opus texit: ita Deus ipse permisit ac voluit tot sanctorum millia, vel ab ipso nascentis orbis exordio capite plecti, secari ac in frustra dissecari quasi pretiosissimas auri & argenti telas; vt hoc clarissimo laborum, mutilationum & aliarum, quas passi sunt, ærumnarum, ipsius denique eximiæ mortis exemplo sanctam ornarent Ecclesiam. Sic permisit iustum Abel impietate fraterna necari: Abrahamum charissimi filij holocausto tentari; Iosephū à fratribus impiè vendi: Moysen cū toto populo Israëlitico crudeli Pharaonis tyrannide opprimi: Dauidem implacabili Regis Saulis odio subijci: Susannam impudicorum calumnijs exponi: Prophetam Isaiam mediū

secari. Danielem obijci leonibus. Job & Tobiam tam in corpore quàm in bonis externis grauissimè affligi, quorum afflictionis causam sacra Scriptura expressè posuit; cum dicit: *Hanc tentationem* (loquitur autem de Tobia) *ideo permisit DEVS uenire illi, vt posteris daretur exemplum patientia eius, sicut & sancti Job.*

Tob. 2.

Sed quid dico de seruis, cum nec filio suo proprio pepercerit, vt perfectius id quod sibi proposuerat, consequeretur: mitens enim eum in mundum ad redimentum genus humanum: *Posuit eum*, inquit Hieremias, *quasi signum ad sagittam*: permissens illum à Iudaica perfidia tot tantisque, vt notum est, persecutionum telis atque ictibus peti, vt quantò maiores iniuriæ Christo fuerunt irrogatæ, quantò plura in eum iacta conuitia, quantò acerbiores plagæ inflictæ, tantò clariùs diuinarum virtutum lux ad exemplum beneficiumque mortalium coruscaret: Sicut quò maior noctis est obscuritas; eò clariiores & splendidiore stellæ in coelo apparent.

Ioan. 13.

Ioan. 8.

Quare hæc tandem verba quasi protestando protulit: *Exemplum dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.* Et alibi: *Ego sum lux mundi, qui sequi-*

tur me, non ambulat in tenebris: Ostendens
 se iuxta voluntatem æterni patris, radios
 lucis, hoc est, vitæ doctrinæque suæ
 sanctissimæ, in mundo sparsisse, quam
 homines imitarentur: cuius lucis splen-
 dore tot Martyres, quasi generosi papi-
 liones attracti, sese ingentibus animis
 ijs pœnarum ac suppliciorum flammis
 immiserunt, quas sanctus Paulus descri-
 bit, cum ait; *Alij ludibria & verbera exper-*
ti, insuper & vincula & carceres; lapidati
sunt, secti sunt, tentati sunt, in occasione gla-
dij mortui sunt, circumierunt in melotis, in pel-
libus caprinis, egentes, angustiati, afflicti, &c.
 Ac ne fortè putaremus illos tot tantaque
 tormenta ob culpam aliquam propriam,
 aut demeritum, & non potius ob glo-
 riam DEI; nostrumque exemplum per-
 pessos esse; adiungit sanctus Paulus: tantæ
 eos fuisse integritatis vitæ ac meritorum:
 vt meritò ij censeretur, *quibus dignum non e-*
rat mundus.

Heb. III

Hinc illa S. Ambrosij exclamatio, cum
 videret, quanta sollicitudine Deus homi-
 num salutem procuraret, cum tanto ni-
 mirum dispendio temporalis vitæ seruo-
 rum suorum: Ita enim exclamat. *Quanta*
est circa nos Dei nostri sollicitudo: illos exami-
nat, vt nos erudiat; illos cõterit, vt nos acqui-

S. Ambr.

serm. 14.

de S. Na-

zario &

Celfo.

rat; eorū cruciatus, nostros vult esse profectus.

Bern. ser. 16. de exemp. sanct. Chrysof. ser. 11. super Gen.

Item S. Bernardus, Propterea, inquit, posuit Deus virtutes sanctorum ad exemplum nostrum, ut per vestigia ipsorum peruenire possimus ad regna celorum. Sanctus item Chrysostomus. Propterea sanctorum omnium vitas, inquit, & conuersationem in diuinis scripturis prescriptam Spiritus sancti gratia reliquit, ut discentes, quod licet eiusdem fuerint naturae; virtutibus tamen studuerint, ne similes nos ignaui & desides in iisdem exercenda. Hinc quoque tot Summi sanctique Pontifices ut Clemens, Damasus, & Fabianus sanxerunt, ut septem perpetuo essent Notarii Apostolici in vrbe, quorum officium erat summa diligentia conquirere, summaque fide conscribere vitas & acta Sanctorum. Ipse quoque S. Gregorius fatetur in Dialogis, se suos Dialogos ob hunc finem scripsisse.

Nec dubitandum est, quin id ipsum Deus singulari sua prouidentia disposuerit, quandoquidem experientia ipsa docemur, hoc exemplorum medium esse. ex prestantissimis vnū, quo in humanis pectoribus duos summi momenti producuntur effectus: alter est, ut spiritualement nostram agnoscamus inopiam; alter verò, ut indies magis incitemur ad virtutum progressum. Nam ut Aristoteles dicit; Magnum & paruum dicuntur

dicuntur inter. molis rō cu volat absol ciffim maliu mo, q bāt, si rofi e videb gnitu multo seic, se humi onem simis Et rima luit, e ros ve agnos tes v humi diffic perlu diuin factu refut

dicuntur respectiue. Verbi gratia, columba inter obuias volucres, magnæ apparet esse molis, pernicious que volatus; comparata vero cum aquila, paruula est statura, & tarda volatu, *Equus idem*, vt ait Climachus, qui absolute consideratus videtur cursu velocissimus, respectu aliorum quorundam animalium piger iudicatur & iners. Ita & homo, qui sibi prius nescio quid non tribuebat, sibiq; in diuino obsequio instar generosi equi aut aquilæ præstantissimus esse videbatur; vbi oculos in meritorum magnitudinem ac velocitatis præstantiam multorum Sanctorum coniecerit; erubescit, seque segnem reputans & nihili faciès humiliatur; & se ipsum ad eorum imitationem, passibus quàm fieri potest incitatisimis excitat.

Et hoc est, quod B. Climachus pulcher- *Clima. in*
 rima quadam similitudine ostendere vo- *compend.*
 luit, quando dixit. *Sicut pauperes cum thesau- scapitu.*
 ros regios aspiciunt, suam paupertatem amplius grad. 26.
 agnoscunt, ita etiam magnificas Patrum virtu-
 tes vnusquisque relegens, mentem suam amplius
 humiliat. & quia, vt ait B. Ambrosius: Non
 difficile estimatur, quod iam factum aspiciamus,
 persuadentes nobis id id ipsum nos, cum
 diuina gratia, facere posse, quod ab alijs iam
 factum videmus, qui nobis similes erant,
 resumimus animum, & firmiter statuimus,

tandem aliquando ex hac animi nostri egestate emergere, atque ad altiore[m] virtutum ac merit[or]um statum aspirare; vt B. Augustino contigisse legimus, cum vt ipse refert, duorum Aulicorum Imperatoris Theodosij, cōuersionem à Pontiano, suo gentili, sibi recenseri audiret, mox enim vbi se collegit: *Quanto, inquit, ardentius amabam illos, de quibus audiebam salubres effectus, tãto execrabilius me comparatum ijs oderam.* Eo vsque autē hoc sui ipsius odium euasit, vt se amplius continere non potuerit, sed ad ito ex amicis intimo & fidelissimo Alipio, exclamauerit & dixerit: *Quid patimur? Quid est hoc? Quid audisti? Surgunt indocti & celum rapiunt, & nos cum doctrinis nostris sine corde, ecce vbi volutamus in carne & sanguine. An quia precesserunt, praedat sequi?*

Hac eadem ratione innumeri alij selsi SS. Pauli, Antonij, Hilarionis, aliorumque primorū Patrum Eremitarum, fama permoti, relinquentes mundum, vitam Monasticam in desertis Aegypti, Scithi, & Thebaidis complexi sunt: & tanto quidem numero, vt in vnico Cœnobio quinque millia Monachorum, sub vnus Abbat[is] disciplina verarentur, eaque obedientiâ & obseruantia, quam refert Cassianus, cum ait: *Non potest apud nos, inquit, vnus*

Arg. li. 8.
Confess.
cap. 7.

cas. li. 4.
Inst. c. 2.

vni
esse
ex
mife
plec
plere
rium
re v
ditur
ra de
Pe
elare
illor
etian
rata,
ficac
sing
min
stros
sit d
mou
impr
duce
quas
nec
vel p
lium
dem
sem
re, qu

DE MORTIFICAT. 179

uni vel obedire, pro modico tempore, vel præesse. Hinc S. Gregorius, quantoperè vis exemplorum ad agnoscendam propriam miseriam, meliorisquæ vitæ statum amplectendum conferat; his verbis docet: *Fit plerumque in audientis animo duplex adiutorium in exemplis Patrum; Quia amore venturæ vitæ ex præcedentium comparatione accenditur, & se esse aliquid existimat, dum meliora de alijs cognoverit, humiliatur.*

S. Greg.
Proem. l. 2.
1. Dialog.

Porro si hominum virtute meritisque clarorum exempla, lecta solû in antiquis illorum historijs, aut fama percepta, vel etiam nobis ab hominibus fide dignis narrata, tantam habent in animis nostris efficaciam, quantam experti sumus, & in singulas fermè horas experimur, quid homines viui facient, qui ante oculos nostros quotidie versantur? cum nullum sit dubium, obiectum præsens efficacius mouere, inque animis nostris validius imprimere illum effectum, quem producere aptum est. Quare quemadmodû equus, qui nec verberibus, nec calcaribus, nec ullis clamoribus adigi poterat, vt vel pedem loco moueret, vbi tamen alium videt equum præeuntem mox eundem sequitur, nemine impellente; Sic possem non pauca eorum exempla adducere, qui suis quibusdâ abusibus ad eò insue-

uerant, vt neque concionatorum clamoribus, neque calamitatum, aut morborum verberibus ab illis abduci poterint, posteaquam tamen alios sibi similes, vel ipsidem, vel etiam maioribus tricis ac pedicis se expediuisse, atque in diuino obsequio maximum fecisse progressum viderunt, & ipsi sese suis extricarunt miserijs, atque corū vestigijs seridò insistere decreuerunt.

*Perionius
in vita S.
Iustini.*

Ita legimus fecisse Iustinum Martyrē, qui exemplo Sanctorum Martyrum, quos incredibili constantia, omnia tormentorum genera sustinere videbat, permotus; abiecto infidelitatis errore, in quo longo tempore pertinaciter vixerat; tali animi feruore Christi fidem amplexus est; vt pro ea gloriosè mortem oppetere non dubitauerit. Idem sibi contigisse D. Augustinus fatetur, quando sibi in errorum suorum tenebris adhuc immerso, à Simpliciano narratum fuerat Victorinum celebrem Rhetoricæ facultatis Professorem ad Christum esse conuersum. Sed vbi mihi, inquit ille, de Victorino Simplicianus ista narrauit, exarsit ad imitandū. Idē deniq; docet D. Chrysostomus: Et gētiles, inquit, nō ita signis adducuntur, vt vita, quā nihil aliud, vt dilectio commēdat: qui enim miracula faciunt, non nunquam deceptores ab illis appellantur; vita puritas non nisi bonum arguit. Deinde ita concludit: Nihil ad eō

*S. Aug. l.
3. confes.
cap. 2.*

*Chrysof.
Hom. 17.
in cap. 13.
Ioan.*

ad eō
turb
quoc
uit; v
nator
exēpl
tium,
ita ye
sē oc
exem
tam h
dicer
hono
Rebu
sisti
bus, v
pend
tius a
veloc
Rebu
plo, a
quasi
C
alij
priu
pellā
nia, &
men
eijs &
niba

ad eò Gentiles arguit, vt virtus, nihil ad eò per-
 turbat, vt malitia. Et hoc est, quod hodie
 quoq; in Indijs Dei bonitate fieri consue-
 uit; vbi nullis sepe miraculis, nullis Cōcio-
 natorū clamoribus, sed solū vitæ, morūq;
 exēplis Religiosorum inter ipsos versan-
 tium, multi ad iugum Christi perducuntur,
 ita vt multi eorum pro Christi fide glorio-
 sè occubuerint. Quod si vitæ morumq;ue
 exempla in omnis generis hominibus tā-
 tam habent vim, vt vidimus, quid de illis
 dicendum, qui in alicuius auctoritatis ac
 honoris gradu sunt constituti? Hi enim in
 Rebus publicis tam ciuilibus quàm Ecclē-
 siasticis illos repræsentant remiges, à qui-
 bus, vtpote in puppi confidentibus, tota
 pendet remigandi ratio. Nam vt isti len-
 tius aut citius remigant, ita alij lentiùs aut
 velociùs sequuntur: Sic & illi in prædictis
 Rebus publicis, proprio vitæ ac morū exē-
 plo, alijs normam præseribunt; ita vt iisdē
 quasi passibus sua vestigia sequantur.

Quocirca horum bona vel mala, quæ
 alijs præbent exempla, propriè nō possunt
 priuata aut particularia bona vel mala ap-
 pellari, sed potius vniuersalia ac commu-
 nia, & quod hinc est consequēs, tanti mo-
 menti, vt talia exempla aliquando in iudi-
 cijs & Rerum publicarum administratio-
 nibus habeant vim legis.

2. Mach.
6.

Quæ causa fuit, ut venerā dus ille Senex Eleazarus, nonnullis amicis suillæ carnis esū sibi suadētibus, ut imminentē mortē euaderet, nullo modo acquiesceret, ne hoc suo exēplo iunioribus & infirmiorib⁹ damnū aliquod afferret: *Sed gloriosissimā mortem magis, quā odibelm vitam amplectens, voluntariē præibat ad supplicium.* Concludit deinde scriptura historiam his verbis: *Hoc modo de vita discessit, non modò inuenibus, sed & vniuersæ genti memoriam mortis suæ ad exemplum virtutis & fortitudinis derelinquens.*

Tit. 2.

Basil. reg.
fif. disp.
cap. 44.

Idē quoque D. Paulus cupiebat, cū ad Titum Gretæ Episcopū scriberet: *In omnibus, in quib⁹, te ipsum præbe exemplū bonorum operū, in doctrina, in integritate, &c.* Hoc & S. Basilius tractans de Religiosis, qui extra monasteria secularibus negotijs occupantur, docet, ob rationē supra allatā, solū ijs huiusmodi negotia assignanda esse, qui sine proprio animæ suę dispendio, proximorum autem ædificatione fructuque, in mōdo versari possunt: quod si tales fortassis non essent: *Prestabilis est, inquit, summam rerum omnium necessariarum penuriam perperit atque egestatem, etiā si propterea subeunda mors sit quā subleuandæ necessitatis corporis causa perficuum animæ detrimentam negligere.*

Nec immentō hanc rem ita S. Basilius exagge-

exa
stin
po
S. B.
qui
tis,
ben
mo
hon
stin
rum
den
cipi
Mor
laxe
tas,
rati
res p
rant
test,
in h
nim
cillit
place
cursu
inuic
num
sic al
cufar

exaggerat: nam vt affirmat B Laurent, Iu- *Iustin. H.*
 stinianus: *Nocet plurimum conuersatio incom-* *de conflic.*
posita, deducta in publicum. Hoc denique *interiori.*
 S. Bonauentura monet, vbi de Religiosis, *cap. 2.*
 qui in Religione alicuius sunt auctori- *S. Bon. a.*
 tatis, agens: dicit: tales quantumuis senes & *inqq. cir-*
 bene meritos, à quibusdam tamen com- *ca reg. ca.*
 moditatibus & priuilegijs, ipsis alioqui ob *19.*
 honestos respectus licitis ac permissis, ab-
 stinere debere, ne ipsi iuuenes præterito-
 rum ipsorum laborum ignari, dum vi-
 dent eos his exemptionibus gaudere, in-
 cipient easdem ambire: ex quo fit, vt in
 Monasterijs disciplinæ rigor paulatim re-
 laxetur. Et quamuis hæc iuuenū cupidi-
 tas, hoc casu indiscreta & sine ratione sit,
 rationi tamen consentaneum est, vt senio-
 res priuatis suis commodis bonum præfe-
 rant commune, illisque, quantum fieri po-
 test, nullam horum præbeant occasionem
 in has appetitiones incidendi: *Debemus e-*
nim nos firmiores, inquit A postolus, imbe- *Rom. 15.*
cillitates infirmiorum sustinere, & non nobis
placere. Et sicut currètes equi, ait Climachus,
cursu inuicem certant, ita & optima societas se
inuicem excitat.

Quemadmodum autem tali homi-
 num exempla ex sese sunt efficacissima,
 sic ab eis exhibendis & dandis nemo ex-
 cusandus est; nam infirmus æquè ac
 sanus.

184. DE MORTIFICAT.

sanus, indoctus æquè ac eruditus, inferior æquè atque superior ad viuendum secundum sui status conditionem & qualitatem obligatus est. Vt enim infirmus, durante infirmitate, à ieiunijs, vigilijs, alijsq; laboriosis operibus excusatus sit, à dandis tamen bonis exemplis neutiquam excusari potest aut debet: simplex item ac idiota, licet proximis suis in administratione Sacramentorum, aliorumque Ecclesiasticorum ministeriorum prodesse non possit, iuuare tamen illos bonæ suæ vitæ exemplo potest & debet. Et si fortè eruditus non valeat dicendi gratiâ, neque alijs concionando salutis viam monstrare possit, obligatur tamen ad ferendam illis opem: bene agendo: lingua enim hæc bene operandi, ab omnibus nationibus quâ tumuis remotis & barbaris intelligi potest: neque solum bonis iucunda est, sed & malè viuētibus non potest non esse grata.

Doctus verò & eloquens nouerit, si ad sonum verborum non adiungat etiã exemplum bonorum operum, vocem suam similem fore æri sonanti, aut cymbalo tintinanti, & quod hinc sequitur, vanam & inefficacem. Idcirco si verbis tuis persuadēdi vim inesse dēsideras: Dabis voci tuæ vocē virtutis, ait S. Bernardus: si quod suades, primo tibi illud cognoscere: persuasisse: validior operis quam

Bern. ser.
59. si per
Cant.

Dabis voci tuæ vocē
virtutis, ait S. Bernardus: si quod suades, primo
tibi illud cognoscere: persuasisse: validior operis
quam

quàm o
Sa
quit, li
dicent
impera
ut hor
tas fre
indice
ter vtr
& indi
tia, qu
cionat
offici
opera
nator
& ma
quam
sti, So
Luca
facit
lijs re
mus.

V
quan
omn
Relig
Crea
verb
Mal
xit: i

DE MORTIFICAT. 185

quàm oris vox est, fac, vt loqueris.

Sanctus item Gregorius: *Ille vox, inquit, libentius auditorum corda penetrat, quàm dicentis vita commendat, quia quod loquendo imperat, ostendendo adiuuat, vt fiat.* Vnde sicut horologium errare dicimus, cum multas frequenter insonat horas, paucas tamẽ indice demonstrat (necesse est enim vt inter vtrumque, campanam scilicet ad sonũ, & indicem ad ostensionem ea sit conuenientia, quæ cursui solis respondeat) Ita & Concionatorem dicemus non bene suo fungi officio, quando multum loquitur, & parum operatur: Sed tunc verus dicitur Concionator, si inter ipsius linguam in loquendo, & manus in operando ea sit conformitas, quam iuxta exemplum ac normam Christi, Solis Iustitię, obseruare tenetur, de quo Lucas scribit: *Cœpit facere & docere, & cum facit quod S. Gregorius affirmat: Tunc alij recta predicamus, si dicta rebus ostendimus.*

S. Greg.
in pastor.
p. 2. ca. 3.

Act. 1.

S. Greg.

Hom. 17.

Vt igitur huic capiti finem imponam, quanto possum maximo cordis affectu tũ omnes, tum præcipuè Ecclesiasticos ac Religiosos rogo, vt in conspectu Dei ac Creatoris nostri maturè perpendant illa verba, quæ de ipsis Spiritus sanctus per Malachiam Prophetam protulit. cum dixit: *Labia Sacerdotis custodiunt scientiam, & legem.*

Malac. 2.

legem.

186 DE MORTIFICAT.

legem requirunt ex ore eius, Quia Angelus Domini exercituum est. Quæ verba nihil aliud significare videntur, quàm Ecclesiasticorum vitam, Angelorum vitæ similem esse debere: cum illis incumbat alios docere verbis id, quod ipsis iuxta legem Dei credendum, atque opere ipso exercendum est. Neque vlllo vnquam modo committant, vt sinistra aliqua intentione aut opere rectitudo ac sanctitas eius officij profanetur, quod ipsis à Domino Deo concreditum est.

C P P V T . XXII.

De tertio Mortificationis effectu, qui est voluntarium de spiritualibus & grauius rebu sermo.

Sophon.
in prato
spirituali
cap., 143.

NARRAT B. Sophronius Hierosolymorum Episcopus de celebri quodam latronum duce Dauid nomine, qui postquam multos annos in regione Hermopolitana publicis ac maximis atrocinijs exegisset, commotus tandem diuinitus statuit mutare vitam ac Religiosum statum amplecti, atque ita relictis socijs, venit ad celebre quoddam illius loci Monasterium, habitum petens, quem, cum post multas difficultates & repulsas, tandem obtinuisset, ita ex animo se religiosæ obseruantia ac penitentia dedit, vt breui.

DE MORTIFICAT. 187

brevi, cunctis obstupescens, ad tantam peruenerit sanctitatem, ut Angeli conspectu & alloquio dignus fuerit habitus, à quo bono animo esse iussus est, non solum enim peccatorum suorum veniam, sed peculiarem etiam gratiam, magna & mira ad Dei obsequium agendi sibi à Deo concessam esse.

Cum autem Dauid Angeli verbis credere nollet, neque enim fieri posse putabat, ut tam exiguis poenitentiae operibus Deus flexus, veniam sibi tam facile enormium suorum peccatorum concessisset: Angelus similem ei sententiam protulit, quam olim Zacharias ob incredulitatem audire compulsus est: ipsum nempe ilico linguae usu priuatum iri: Quod audiens Dauid atque erroris iam poenitens in terram se mox prostrauit, & exclamans cum lachrymis dixit. Et qui ferre Domine Deus unquam possum, ut dum essem in seculo latro, linguam haberim ad offendendum te tot tantisque peccatis, nunc autem in Religione constitutus ad te laudandum ac benedicendum sim eiusdem usu destitutus? Ad hæc Angelus prolatam antea sententiam mitigans, respondit: ipsi quidem loquelam concessam esse, sed ad laudandum Deum, & psallendum in choro: ceterum in alijs
 omni-

188 DE MORTIFICAT.

omnino mutum fieri debere. Quod & factum esse in posterum David ille in omnibus, præterquam in laudibus & benedictionibus sacris, clinguis omnino fuit & mutus.

Ex hac historia hoc mihi obseruandum videtur, quod si huius temporis homines tales haberent linguas, quales iste David, ita vt nihil aliud, quam laudes Dei ac hymnos pronunciare possent, superuacaneum esset illis persuadere velle, vt inter se frequenter mutua de rebus bonis & pijs colloquia instituerent, Verum quia linguæ nostræ, vt, pro dolor, nimis perspicuum est, sunt ex se plus satis liberæ, & ex naturæ nostræ corruptione, prauaque consuetudine multò faciliores ac promptiores ad detractiones, periuria & blasphemias, quàm ad Dei laudes: cogimur necessariò mediâ quædam rationesque inuestigare, quibus doceamur, quanti sit momenti, quantæque utilitatis, vt homines, præsertim Religiosi ac spirituales, assuescant frequenter de rebus ad Dei cultum, & ad ipsorum aliorumque profectum spectantibus inter se colloqui.

Mirandum autem planè est, quod cum homines aliàs natura sua eò propendeat, vt tractent & loquantur crebrò de rebus arti ac professioni suæ consentaneis, vt
etiam

etiam
Tractat
men,
portui
enim
de rebu
scilicet
concer
studios
spiritu
que qu
berior
scum,
quò m
sentit
quoqu
libus d
maius
bur.

Ne
errore
valde
les. Ex
quem
sonan
ficiscit
positi
pertur
nostre
admo

DE MORTIFICAT. 189

etiam huic proverbio locum dederint: *Tractant fabrilia fabri*: apud Religiosos tamen, apud quos maximè id factum oportuit: id vel maximè non fiat. Quid enim religiosis conuenientius, quàm de rebus spiritualibus ac Religiosis, quæ scilicet statum & professionem eorum concernunt, tractare; idque eò libentius & studiosius ab illic præstari deberet, quò res spirituales sunt alijs præstantiores; fructusque qui ex his colloquijs colligi solent, vberiores & excellentiores. Qui enim muscum, aut alias res odoriferas manu tenet, quò magis eas tractat & versat, eò plus sentit odoris, magisque corroboratur: Ita quoque, quò frequentius de rebus spiritualibus disseritur, vtpote in se suauissimis: eò maius anima nostra haurit solatium & robur.

Neque aliunde video hunc provenire errorem, nisi ex defectu Mortificationis, valdeque exiguo affectu erga res spirituales. Ex defectu dico Mortificationis, quia quemadmodum vocum ac sonorum dissonantia ex fidibus malè temperatis proficiscitur: ita ex immortificatione & incõpositione fidium, hoc est, passionum & perturbationum animi nostri, sermonum nostrorum dissonantia procedit. Et quemadmodum mare ventis agitatum perpe-

tuum edit murmur, magnamque tum
algæ, tum aliarum sordium eiecit co-
piam: Ita animus malè compositus &
passionibus agitated communitè ex ore,
futilium & inanium verborum infinitam
copiam magno cum strepitu emittit. Nam
cum lingua sit quasi animi idea & imago:
talem quis se plerumque sermone ostēdit;
qualis est in animo. Hinc bene dixit Hu-
go de S. Victore: *Mores hominum lingua*
pandit, & qualis sermo ostēditur, talis animus
approbatur. Et sicut aqua ordinariè solet il-
lius terræ induere qualitatem, per quam
transit: Sic humanus sermo ab intellectu,
voluntate, sensuque nostro profluēs, ne-
cessariò patefaciet, utrū istæ potentia, er-
roribus, affectibus inordinatis, prauisque
passionibus sint infectæ. Hinc meritò di-
cimus: bene & ordinatè loqui, esse animi
bene compositi, ac mortificati effectum,
sicut è contrario, malè loqui, animi im-
mortificati ac malè compositi argumen-
tum.

Quod item defectus hic apud Religio-
sos, non libenter scilicet loqui de rebus
Religioso statuique spirituali conuenien-
tibus: ex modico affectu erga huiusmodi
res proueniat, manifestè ostendi potest.
Verissimum est enim illud Platonis dictū,
homines amore ipso fieri facundos & eloquey-

Hugo li.
2. de A-
anima.

DE MORTIFICAT. 191

res ad loquendum de rebus, quas amant. Unde si in nobis vigeret sanctus ille rerū diuinarum amor, essemus certè in huiusmodi colloquijs eloquentissimi. Et quemadmodum in compositis naturalibus, elementum prædominans trahit omnia alia elementa ad illum locum & centrum, quod naturaliter appetit: quod in lignis etiam maximis apparet, quæ semper aquæ supernatant ob æris elementum in eis prædominās: Ita si amor spiritus in nobis, vt par est, prædominaretur, attraheret sine dubio mentem & linguam nostram: illam, vt cogitaret: hanc, vt loqueretur assiduè de rebus spiritualibus diuinisq̃ue, quas appetit & desiderat.

Et sicuti, qui muscum aut rem odoriferam tractat, non potest, non odorem suū prodere: ita quoque in cuius corde Sanctus Dei amor residet, is hunc occultare non potest. Sicut is, qui fert aromata, inquit Climachus, etiamsi nolit, ex odore proditur: ita & qui spiritum Dei habet, ex verbis suis agnoscitur. Neque ideo hic defectus amoris aliquem excusare potest, quo minus de rebus loquatur spiritualibus, imò hoc ipso magis ad hoc obligatur, cum nulla alia sit causa, quare quis ea, quæ naturā sua bona sunt, minus amet, quàm eorum ignorantia. Nemo enim diligere potest bonum

Clim. in
compend.
recapit.
grad. 26.

S. Chryf. fup. Mat.
bonum, quod nescit, ait D. Chrysoftomus. Vt autem frequens de rebus spiritualibus sermo efficit, vt cognoscantur, ita efficiet etiam, vt amentur, quo amore spiritualis huiusmodi colloquia non solum redduntur facilia, sed etiam dulcia & iucunda, ita vt aliquando ex intimo corde cum Davide exclamaturi simus: Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel orimeo.

Pfal. 118.

S. Greg. lib. 2. Dialog. c. 35.

Quod sancta Dei famula Scholastica experta est, quando transacta cum fratre suo Benedicto in Dei laudibus, spiritualibusque collationibus integra die, tantam consolationem spiritus ac dulcedinem inde percepit, vt fratrem obnixè rogauerit, ne imminente iam nocte ad suum rediret Monasterium, sed vnâ secum in eadem exercitatione illam noctem insumeret. Cuius precibus cum ille nequaquam vellet acquiescere, quod à fratre non poterat, à Deo impetrauit. Subito enim tanta vis imbrium, licet serenissimo antea caelo, exorta est, vt ille cum sorore sua manere coactus sit. Sicque factum est, inquit S. Gregorius, vt totam noctem peruigilem ducerent, atque per sacra spiritualis vite colloquia, sese vicaria relatione satiarent.

Hoc idem S. Augustinus expertus est, qui cum quadam die de rebus spiritualibus cum matre sua S. Monica tractaret,

D
 tante m
 in vtrif
 subito h
 um m
 wine, qu
 mundan
 bu dele
 nus. Ma
 dentissi
 permou
 quantun
 in hac vi
 sim nesci
 Eunc
 illi disci
 cre Chri
 narum
 flamma
 credibil
 xerint: A
 quere tur
 nunqua
 in nobi
 sermon
 sunt, m
 tentio,
 dū qui
 quam
 tamē cr
 defactu

DE MORTIFICAT. 193

tanta mentis illuminatio, ardorq; spiritus in vtrisque, ex illo colloquio exstitit, vt illos subito huius vite, omniumque delectationum maxima nausea ceperit. *Tuscis Domine, quod in illo die, cū talia loqueremur, & mundum iste inter verba vilesceret, cum omnibus delectationibus suis,* dicebat D. Augustinus. Matrem quoque suam Monicā, ait ardentissimo quodā alterius vitæ desiderio permotā in hæc verba prorupisse: *Fili, quantum ad me astinet, nulla re iam delector in hac vita. Quid hūc faciam adhuc, & cur hūc sē nescio.*

Eundē denique effectum senserunt duo illi discipuli euntes in Emaus, cū inter sa- Luc. 24°
 cræ Christi passionis, aliarumq; rerū diuinarum colloquia, ita interius illustrati, inflammatiq; sunt, vt post eius discessum incredibili quadā admiratione commoti dixerint: *Nōne cor nostrum ardēs erat, dum loqueretur nobis in via? Quamuis autem nunquam possit contingere, vt neque vllū in nobis sentiamus gustum, ex huiusmodi sermonibus, nec quicquā eorū, quæ dicta sunt, mēte retineamus, ipsa tamen nuda attentio, suo nō carebit fructu: quemadmodū qui aquam ex flumine cribro peteret, quamuis omnis illa rursus efflueret, ipsum tamē cribrū, saltem breui eo tempore mactatum esset: Ita dico, licet nobis certō*
I
consta-

constaret, omnia dicta spiritualia altera
aure percepta per alteram, vt vulgò dici-
tur, iterum elabi, ita vt nihil eorum me-
moria retineretur, hoc ipso tamen tempus
illud non malè collocari iudicandū, cum
saltem, ex transitu quasi huius sacri liquo-
ris anima nostra ita recreari possit, vt po-
stea eorum quę Dei sunt magis capax fiat,
minusq; difficultatis in rebus diuinis sen-
tiant, tartareisq; hostium insultibus ma-
iore vi resistere possit, vt manifesta docet
experientia.

Quod quidem inter præcipuos spiritua-
lis vitę fructus, meritò numerandum est,
cui & ille fructus adiungi potest, quem il-
le ipse, qui de rebus, spiritualibus sermo-
nem facit, percipere solet, qui certè maxi-
mus est, vt ostēdit apud Cassianum Theo-
nas, qui rogatus, vt spiritualem institueret
sermonem, quod inter illos sanctos patres
valdè vsitatum erat, respondit; se illorum
petitioni libentissimè satisfacere, quando-
quidem re ipsa experiretur, quod quantò
plus de hac materia loqueretur, tantò ma-
gis sibi saperet, quodque ex mutua sermo-
num huiusmodi communicatione, auscul-
tans ditior fieret; Verba verò faciens mul-
tum inde lucrì reportaret. *Grata namque est
huius seronis occupatio, aiebat, que maiora
dum soluitur, argumenta conquirat, & non so-
lam*

Cassian.

Collat. 22.

cap. 1.

lūm p
mini
quasi
enim
verū
non m
nis ac
Ex
quida
chus
tenta
tere f
disset
quod
se ho
cum o
quipp
sancti
que n
ille, ab
spiritu
quā de
lis esse
vere.
cordi
exho
vt sta
quū v
fume
hūc c

DE MORTIFICAT. 195

lūm percipientem ditat, verumetiam nihil im-
minuit largienti. Duplices siquidem congregat
quæstus rerum spiritualium dispēsator; lucrum
enim non solum in illius, qui audit, profectu,
verumetiam in sua disputatione consequitur;
non minùs semetipsum ad desiderium perfectio-
nis accendens, dum instruit auditorem.

Experimento didicit hoc venerandus
quidam Eremita, de quo Ioannes Mona-
chus narrat, cum aliquando graui quadam
tentatione exagitatum mundum repe-
tere statuisse, hocque consilio cum se de-
disset itineri, nocte interceptum, in vicino
quodam Monasterio Monacho quæsiuis-
se hospitium, & ab illis patribus magna
cum charitate ac lætitia exceptum fuisse,
quippe ad quos iam antea de ipsius vita ac
sanctis morib. fama peruenerat. Cum ita-
que nonnihil quieuisset, petierunt, inquit
ille, ab eo Patres illi magnis precib9, vt de reb.
spiritualib. verba faceret, qui licet nihil minus,
quā de spiritualibus reb. cogitaret, ne tamen il-
lis esset scandalo, coactus est petitioni morē ge-
nere. Quid sit? inter loquēdum Dei miseri-
cordia accidit, vt quibus tunc verbis alios
exhortabatur, iisdē ipse cōmotus adeò sit,
vt statuerit ad propriā redire cellā, & anti-
quū viuendi statū maiori cum feruore re-
sumere, quod & fecit. Hinc constat, Patrē
hūc ex proprio sermone maiorē percepisse

In vitis
Patrium.

S. Bonavent. lib.
de Informat. No-
uit. c. 18.

fructum, quàm alios, qui ipsum audierāt. Idcirco S. Bonaventura suos fratres Religiosos tantoperè exhortatur: dicens: *Deo libenter loquere, & libentius audi, Quia excitat cor ad studium virtutis, & ad affectū deuotionis.*

Verū quia dæmon manifestis ac diuturnis obseruationibus verissimū esse cognouit, quod hactenus dictū est, omnibus modis atq; stratagematis, tanquā miles peritissimus, hoc exercitium tam sanctum impedire & auertere conatur. Quare quando aliter nō potest, solet, nescio quam capitū grauedinē ac somnum inmittere, vt vel omnino nō percipiantur ea, quæ dicuntur, vel saltem non debita animi attentione & affectione. Fidem huius rei nobis facit sanctus ille senex Machetes, qui cum aliquando ad quosdā Monachos spiritualē haberet sermonē, omniumque eorum oculos somno grauatos esse atq; ita frustrā se loqui cerneret: volēs illis occultas dæmonis insidias aperire, institutū reliquit sermonem, & lepidā quandā illis cœpit narrare fabulam, ad cuius narrationem cum eos confestim euigilasse, atque arrectis auribus adesse vidisset, ingemiscens ait: *Nunc vsque de spiritualibus loquebamur, & omnium vestrum oculi letali dormitatione deprimebantur, at cum otiosa fabula intermissa est, omnes*

Cass. lib.
5. de Inst.
cap: 31.

exper-

exper
cubi
collat
& qu
nuato

Ne
tatar
dendu
sianu
nomi
eibus
bus ag
mi to
verbu
num

Ex
lum S
Ephes
vestro
lum v
que al
que fa
gratia
conco
dixim
profe
laude
quā M
nullū

expergefatti torporem somni dominantis excuſimus. Vel ex hoc ergo perpendite, quiſnam collationis illius ſpiritualis fuerit impugnator, & quis huius infructuoſa atque carnalis inſinuator exiſtat.

Neq; verò tunc primum Machetes hanc tartarei inimici aſtutiam cognouiſſe credendus eſt, ſed dudū antea, vt de ipſo Caſſiano refert. *Caſſiano. lib. 5. Inſtit. c. 29.* Vidimus, inquit, ſenē Machetē nomine, hanc à Domino gratiam diuturnis precibus impetraſſe, vt quotquot diebus & noctibus agigaretur collatio ſpiritualis, nunquam ſomni torpore laxaretur iſt qui verò detractionis verbum, ſeu otioſum tentaret inferre, in ſanctum proximum concidebat.

Ex quo planum fit, Machetem non ſolum S. Pauli conſilium obſeruafſe, cū ad Ephēſios ſcribit: *Ephēſ. 4.* Omnis ſermo malus ex ore veſtro non procedat, cauendo ſcilicet, ne vllum verbum malum ſibi excideret, ſed neque ab alijs prolatum audire potuiſſe. Neque facile dixerim, quānam maior fuerit gratia, illane quæ Dauidi illi fuit à Deo conceſſa, de quo in principio huius capituli diximus, qui nullum aliud potuit verbum proferre, quā quod directè cederet in Dei laudem ac benedictionē: an verò hæc ipſa, quā Macheti contigiſſe iā dicebamus, qui nullū detractionis, vanumque & otioſum

verbum ad aures admittere potuit: Verumque enim dum sumus in hoc mundo æquè est necessarium, vt scilicet & pijs sermonibus vacemus, & à malis diligentissimè, abstinemus.

*S. Basil.
Reg. bre-
uior c. 26.*

Hinc interrogatus aliquando Sanctus Basilius, vter eorum grauiori pœna esset dignus, illene qui detrahit, an verò is, qui auscultat & tolerat: Respondit; *Exterminandi sunt ambo à societate reliquorum; detractor, quia non loquitur, quæ debet; attendens, quia audit ea, quæ non conuenit audire.* Neque verò vlli nimis rigida hæc Sancti Basilij pœna videri debet: Quia

Leuit. 3.

si Deus hanc leprosis pœnam imposuit, vt à consortio hominum segregarentur: *Omni tempore, inquit, quo quisquam leprosus est, & immundus, solum habitabit extra castra.* quanto conuenientius hæc pœna detractoribus irrogatur, cum hæc altera corporali lepra sit multo perniciosior & execrabilior, neque solum in superficie cutis hæreat, sed de corrupto quodam vitiatoque principio interiori producat, neque ipsum solum, sed & auscultantem inficiat, cumque & ei, cui detrahitur, noxia, atque ad eò Deo ipsi abominabilis sit.

Meritò igitur hæc lepra, tanquam originium malorum radix, & veræ vnionis frater

frater
tante
ria,
est E
profu
ret, n
ceret
os su
dicer
nis,
fert,
rum
que v
bus,
infici
ut ill
lingu
cere
polit
gua
gient
liaris
hunc
mur
dedi
di n
absti
detr
bere
excer

DE MORTIFICAT. 149

fraternæque charitatis extirpatrix, quæ tantoperè in omni Religione, est necessaria, à finibus nostris procul exterminanda est. Et quemadmodum Deus voluit, vt leprosus propria sua veste os suum obtegeret, ne halitus sui contagione aërem inficeret: ita oportet omnem Religiosum os suum propria sua veste obstruere; Volo dicere, vt consideratione suæ obligationis, quam Religioso suo habitu præ se fert, obturet os suum, ne inde pestiferum detractionis halitum exhalet, neque vnquam aures præbeat detractionibus, ne fortè & ipse hac exitiali lepra inficiatur; simulque intelligat, quod sicut illi, qui natiuam suam & vernaculam linguam, crassam & impolitam dediscere cupit, vt addiscat elegantiore & politiore, non modò à propria lingua abstinendum est; sed & omnes fugiendi sunt, quibus illa lingua familiaris est: Ita quicumque seriò turpem hunc loquendi modum, hoc est, murmurandi & detrahendi consuetudinem dediscere cupit, non solum ab huiusmodi murmurationibus & detractionibus abstinere, sed neque murmurantibus & detrahentibus villo modo aures præbere debet: conetur autem potius exercere se assiduè in cœlesti & gloriosa illa

L. 4. lingua.

200 DE MORTIFICAT.

lingua, quæ beati in altera vita laudant
& benedicunt dominum, & notam faciunt
filijs hominum potentiam suam,
& gloriam magnificentię regni sui
ac misericordiarum suarum.

FINIS.

lant
fa-
am,

D. HENRICI
HARPHII

DIRECTO-
RIVM AVREVM
CONTEMPLA-
TIVORVM,

MORTIFICATIONES
*duodecim in se comple-
ctens.*

COLONIAE.

Sumptibus Bernardi Gualtherij.

ANNO M. DC. IIII.

700

D. HENRICI
HARPHII THEO-
LOGI PROFVNDISSIMI
ORTHODOXAQVE PIE-
tate præstantissimi, in libellum
suum de Mortificatione

PRAEFATIO

Ratia Domini nostri Iesu
Christi, charitas patris,
& communicatio sancti
Spiritus sit cum omnibus
nobis, Amen. In Christo
dilecta filia, vt satisfaciat, secundum posse
meum, ingenti, humili ac deuoto tuo de-
siderio, quo multipliciter optasti accipe-
pere à me doctrinam breuem & instru-
ctionem, quomodo quis peruenire possit
ad veram perfectam vitam, qua aliquis
Deo simillimus, & in spiritu vnitissimus
effici possit, scias duo ad hoc principaliter
esse necessaria. Vnum est, perfecta
mortificatio & separatio ab omnib. re-
bus, qua possent aliquod impedimentum
prestare,

prestare, quò minus Deo appropinquare,
 & ipsi vniri possimus. Alterũ, quod oportet nos habere notitiã, quomodo acquirere debeamus amorosam permanẽtem vnionem inter Deum & vires anima nostra. Prosequendo ergo primũ, scias quod oportet esse in nobis perfectam mortificationem, præcipuè in duodecim. Primò, mortificationem omnium affectuum erga res temporales. Secundò, omnium affectuum propriae quaesitionis in agendo qualibet opera virtuosa, & in dimittendo mala. Tertio, omnium affectuum propriae sensualitatis. Quarto, omnium affectuum amoris sensualis, naturalis & acquisiti. Quintò, omnium affectuum erga cogitationes & imagines rerum creaturarum. Sextò, omnis cura, qua non est de iusta necessitate, propter spiritualem vilitatem, vel propter obedientiam. Septimò, omnis amaritudinis cordis. Octauò, omnium affectuum vana gloria, & propria complacentia, honoris mundani & superbia. Nondò, omnium affectuum,

oblectationum internarum, spiritualium
 vel sensualium. Decimò, omnis scrupulo-
 sitatis cordis. Vndecimò, omnis inquietu-
 dinis & impatientia cordis in omni exte-
 riori aduersitate. Duodecimò, oportet fie-
 ri mortificationem omnis propriae volun-
 tatis, in totali voluntariae resignatione ad
 omnem internam derelictionem sufferē-
 dam propter amorem Dei. Ista sunt duo-
 decim porta spiritualis paradisi cordis
 nostri, quod est paradysus deliciarū Dei,
 quemadmodum ipsemet locutus est: De-
 liciae meae sunt esse cū filiis homi-
 nū. Quae porta, sicut Ioānes in Apocalyp̄s
 ait, constructa sunt & ex singulis mar-
 garitis virtutū, quibus anima reforma-
 tur, ita vt inferiores hominis vires
 non praepe-
 diant superiores, quin
 fluere valeant ad Deum
 & in Deum.

Prov. 8.

Apoc. 12.

THEO.

DE OMNIVM RERVM
TEMPORALIVM CONTEM-
PTV, ET DE TRIBVS
paupertatis gradi-
bus.

CAPVT I.

PRIMA est mortificatio omnium affe-
ctuum rerum temporalium.] Hic que-
ri posset, vtrum ad statum perfectio-
nis sit necessarium, facere votum volunta-
riae paupertatis & resignationem rerum
temporalium, cum dominus noster dicat
in euangelio: Si vis perfectus esse, vade & *Matt. 19.*
vende omnia quae habes, & da pauperibus, &
sequere me. Ad hoc respōdet sanctus Tho-
mas de Aquino, quod perfectio non con-
sistit essentialiter in paupertate siue in tri-
bus votis, sed in sequela Christi secundum
interiores virtutes. Sed voluntaria pauper-
tas & alia vota sunt instrumenta, ad iumē-
ta & exercitia melius velociusque perue-
niendi ad perfectionem. Paupertas enim *Votareli-*
deponit impedimentum, quod in rebus *gionis.*

*Pauper-
tas quid.*

*Pauper-
tas vera
quæ.*

2. Cor. 6.

tēporalibus est, puta sollicitudinē & amorē earundē rerū, & superbiā quæ ex ipsis oritur & nascitur, sicut de pāno tinea. Veruntamē perueniri potest ad perfectionem sine his tribus votis: quia Abrahā perfectus erat, qui tamē diues erat & habebat vxorē, Similiter oēs episcopi sunt in statu perfectiori quā quicumq; religiosi, & tamē habēt bona propria: & intelligitur istud etiam de alijs votis. Ex quibus verbis duo sūt notāda: Primū est, quod qui omnia bona sua perfectē resignare valet quieto cordē in Dei beneplacitū, siue ea ab eo auferat, siue cōseruet, nec illis vti vult nisi ad suā necessitatē, & maiorē honorē Dei atq; beneplacitum eius secundū omnē suū intellectū, ac consideratis statu suo, cōditione, natura, alijsq; pūctis in hoc cōsiderādis, si sciret Deo magis placere vt omnia sua vēderet, daretque pauperibus, ad hoc paratus esset, ille habet perfectē volūtariā paupertatē. Quia Deus nō desiderat in tantū exteriorē temporalium rerū paupertatē, quātū interiorē in abstractione affectuū & occupationū: quia hæc est essentia & forma veræ paupertatis. De qua dicit Paulus. *Nihil habentes* (scilicet in affectu) & *omnia possidentes*. Et hoc fit quādo adeo liberi ob omnibus rebus tēporalibus sumus, quod si nobis (permissiōe diuina ad probandū nos) auferri ētur, volūtātē nostrā libere nihilominus valeremus conformare.

Y
volun
parū
m^o, (sc
dūmo
ratā p
mane
abstul
nomen
paup
re deb
imper
offer
regnū
peres
riorib
liquā
hoc t
in del
signē
ratiō
bis no
tatē c
sūt pe
se su
tandi
Pri
nihil
de im
exteri
quod

DE MORTIFICAT. 207

voluntati Dei. Et esto quod fragilitas nature parū in illo recalcitraret, quia homines sumus, secundū hoc tamē Deus nos nō iudicaret, dūmodo deliberata volūtas rationis se paratā prestaret ad illud, & quieta in hoc permaneret, dicēs cū Iob: *Dominus dedit, dominus abstulit, sicut domino placuit, ita factum est: sit nomen domini benedictum.* Ista est essentialis paupertas, quā omnes electi perfecte quærere debēt & appetere, quò melius cor suum imperturbatū, quietū, ac nudū Deo semper offerre valeāt: Et si huiuscemodi homines regnū possiderēt, tamē veri volūtarij pauperes esēt. Et licet quādoq; scētāt in inferiorib⁹ ac bestialib⁹ virib⁹ oblectationē aliquā in prosperis, vel tristitiā in aduersis, hoc tamē nō minuit perfectionē, dūmodo in deliberata volūtate rationis se liberē resignēt diuino beneplacito, & in superiori ratiōe quieti perseuerēt: Secundò ex his ver-

bis notādū est, quod illi qui volūtariā paupertatē cū alijs votis vouerūt, propter hoc nō sūt perfecti, sed obligauerūt se secundū posse suū tēdere ad perfectionē. Sunt autē notandi tres gradus voluntariæ paupertatis.

Primus est paupertas professionis, vt est nihil propriū possidere: quæ paupertas valde imperfecta est, quādo trahitur ad solā exterioris boni possessionē. Nam multi id quod non habēt, eò auidius affectāt, sicut super-

Iob. 1.

15

Paupertas professionis.

superfluitatem comedendi & bibendi, curiositatem vestiū, & his similia. Affectus enim paupertatis est principale voti & virtutis: propterea non sunt ipsi pauperes spiritu, hoc est, voluntate coram Deo, sed tantum coram hominibus. Consequenter id teneas pro regula, quod quocunque vtuntur, etiā in necessitate naturæ, in vestibus, pepulis & huiusmodi: si id possidēt cū affectu cordis, vt quasi vltimum finem continuāt in his rebus, ita quod si hoc ab eis per superiores suos auferretur, male contentarentur, imò & murmurarent: hoc ceram Deo cum proprietate possident, oportebitque eos de illo magnam rationem reddere.

Canon.

*Pauper-
tas vsus.*

Secundus gradus est paupertas vsus temporalium rerum, eorum scilicet, qui nihil desiderant nisi quod est eis de iusta necessitate, dolentque de superfluis, curiosis & preciosis. Isti in hoc laudabiles sunt, quod ex suis affectibus eiecerūt omnia, quæ ipsis de iusta necessitate non sunt: sed in illo defectuosi sunt, quod nimis magnum affectū habent ad res quæ sibi necessariae sunt. Quia quantacunque necessitatis esse appareat aliqua res: & si vsus illius nobis concessus sit, tamen penitus nobis interdictū est, affectionem ad illam habere, vel in ea cum affectu requiescere.

Tertius

DE MORTIFICAT. 209

Tertius gradus est paupertas affectio *Pauper-*
 nis, quando fidelis Dei seruus in tantum *tas affe-*
 trahitur ad effectum paupertatis, vt nulla *ctionis.*
 res sit in creaturis vel in rebus temporali-
 bus, ad quam cor & affectus inclinentur
 quin etiam ipsa naturæ necessaria cum tæ-
 dio & nausea suscipit in subsidiū vt vsum
 mortalis nature, vt eò melius libero ac nu-
 do affectu subuolare valeat intra nuda
 brachia crucifixi amati Iesu Christi. Om-
 nes ergo qui taliter temporalia possi-
 dent, & tam liberi sunt in affectu, ac si ea
 non possiderent, sunt voluntarij *pauperes*
spiritu. At omnes qui sic paupertatem vo-
 uerunt, vt tamen in rebus temporalibus *Matt. 6.*
 cum affectu quiescant, stant in proprietate
 coram Deo.

CAPVT II.

*De sui ipsius quæstione euellenda, & de rei-
 plici intentione.*

SECUNDA est perfecta mortificatio om-
 nium affectuum propriæ quæstionis
 in agendo quælibet opera virtuosa, &
 in dimittendo mala. Nam ista propria quæ-
 sitio ex seruili amore prouenit, quo sci-
 psos nimis amant quidam, atque in omni-
 bus ^{pluribus} suam utilitatem & commodum
 quarunt, quam beneplacitum diuinum: &
 ob hoc à Deo contemnantur eorum bona
 opera,

opera, & ipsi iuste cōdemnantur. Hic scire debes, quod amor filialis & amor seruilis omnino sunt similes in suis operibus, sicut sibi similes sunt duo pili vnius capitis, ita vt non bene possint discerni: attamen valde sunt dissimiles in intentione. Nam principalis intentio filialis amoris, in faciendo quodlibet bonum, vel dimittendo malum, est Deum placare, cognoscere, placere, laudare, gratias agere, honorare, eius beneplacitā voluntatē adimplere. Amor autem seruilis cognosci potest ex tribus. Primò, quod serui in omnibus peccatis que dimittūt, & in omnibus virtuosis operib⁹ & exercitijs quæ studēt implere, principaliter semetipsos quærunt, hoc est, vel vitare proprium incommodum puta confusionem, redargutionem, amissionem tēporalium, remotum conscientia, pœnā inferni vel purgatorij, & similia: vel cōsequi proprium cōmodum, vt laudem, honorem & gloriam humanam, temporalia bona, spiritualia bona, sensibilem gratiam, deuotionem, dulcedinē, visiones, & similia, aut etiā vitam æternā: in omnibus his amplius vtilitatē propriā quærentes quā beneplacitum Dei. Et propterea vitia cuncta dimittunt, magna quoque voluntariè, strenuè atque hilariter operantur, despiciunt mundum, carnem propriam, amicos

& affi.

& affines: agūt pœnitentiã grauem, ingre-
diuntur monasteria, strictè obseruāt regu-
lam suã, statuta, silentium, ieiunium, disci-
plinas & similia: & frustra agunt omnia, eo
quod nō norunt neq; obseruāt præceptum
dilectionis Dei. Secundò sciri possunt in
hoc quod bona opera sua & exercitia ma-
gna reputant, potius in spe & merito suo-
rum bonorum operum requiescentes, quã
in libertate filiorum Dei, quas Christus Ie-
sus suo benedicto sanguine redemit, in qua
tamen solum requiescere deberēt. Idcirco
mox vt acquirunt aliquam sensibilem gra-
tiam, deuotionem, dulcedinem vel visio-
nem, statim illis abutuntur in peccatum.
Nam cadunt in superbiam propriæ complacen-
tiæ & vanæ gloriæ, putantes se aliquid esse
cum nihil sint in veritate. Consequenter in
auaritiam cadunt, semper affectantes maio-
rem dulcedinem, deuotionem, reuelationes &
visiones. Tertio, cadunt in spirituales gu-
lositatem, prædictis scilicet fruendo in
voluptate naturæ. Vltimò in adulterium
decidunt spirituale, scilicet quod in tan-
tum se dant ad acquirenda ista à DEO,
& ad fruendam, quiescendumque in ip-
sis, vt DEI & beneplaciti ipsius peni-
tus obliuiscantur. Et istud notare pote-
teris, in hoc, quia subtracta deuotione,
sunt valde impatientes, inquieti, rædiosi,
inuē;

*Amor iste
seruilis i-
deo per-
uersus
quia dile-
ctionem
propriam
habet pro
sine.*

Rom. 8.

Apoc. 1.

Galat. 5.

Hæc vera

quando fi-

nis consi-

tuit in eis

eis quæ

dixit an-

tor.

inuoluntarij atque peruersi : & quærunt tunc solatium suum in creaturis, in actibus, verbis, affectibus, vel cogitationibus. Tertio in hoc cognosci possunt, quod nunquam tam fideliter Deo seruirent, si sciret se nullam à Deo mercedem temporalem pariter & æternam recepturos: puta sensibilem gratiam, deuotionem, consolationem, atque futuram gloriam. Istiusmodi homines valde male stant. Nam omnibus donis Dei abutuntur in suam maiorem damnationem.

*Quæsitio-
nem pro-
priam mor-
tificandi
modum.
Intentio
recta.
Rectus
quis.*

Vt ergo omnis propria quæsitio mortificetur, oportet intentionem in faciendo quodlibet bonum, & in dimittendo malum, rectificari: & hoc in tribus gradibus: Quia est aliqua intentio recta, aliqua simplex, aliqua deiformis. Intentio recta operatur quodlibet bonum, & malum dimittit principaliter propter Deum; de qua loquitur Gregorius in Moralibus: Rectus est ille, qui in aduersis non frangitur, qui ad temporalia non inclinatur, qui ad superiora totus erigitur, qui diuinæ voluntati totus subijcitur. Intentio autem ista quamuis recta sit, non tam est sufficiens ad perfectionem, quia simplex non est, sed stat in actiua vita ac multiplicitate: circa multa quoque distrahitur atque turbatur, quantum Deus omnium operum finis sit & inten-

intentio. Intentio simplex plus animam *Intentio simplex.*
 ornat, quia sine medio plus Deo appropinquat & spectat ad contemplatiuam vitam: quoniam non solum agit vel dimittit omnia principaliter ut Deo placeat, ipsum honoret, collaudet & confiteatur: sed ordinat etiam omnia opera & exercitia in Deum, hoc est, ad fruendum Deo semper presentialiter* cum omnibus suis viribus, in amoroso quodam effluxu. Et dicitur ideo simplex, quia non solum est recta, ut propter Deum virtuosus actus perficiat, sed etiam simplex ad quiescendum simpliciter in DEO, & ad deuitandam omnem multiplicatē. Nam ipsa est amorosa quædam inclinatio interni spiritus in Deum, illuminata agnitione diuina, ornata fide, spe & charitate: & est internū fundamentum vitæ spiritualis. Ista ergo intentio immediate transit in Deum, quantum potest, principaliter ad Deo placendum, ad amandum eum & honorandum: sed istud non est tantum propter Deum, nam seruat adhuc aliquid propriū, ut est, quod etiā in suo exercitio habere affectat spiritualem consolationem ac deuotionem. Et sunt nonnulli qui hoc propriè nõ requirunt: attamen non sunt tam voluntarij recipere omnem deuotionis & dulcedinis subtractionem, sicuti earundem gratiarum

* Alias,
presente.

Simplex.

tiarum affluentiam: omnem aduersitatē,
sicut prosperitatem: cōfusionem, sicut ho-
norem: & sic de alijs, nisi ad gradum ter-
tium perueniant: qui deiformis intentio
appellatur, quia hæc ad eō se Deo vniuit &
assimilauit, vt quærat duntaxat & affectet
honorem, voluntatem, gloriam & bene-
placitum Dei, tam in aduersis omnibus,
quàm in prosperis. Beatus qui hoc à Deo
adeptus est. Nam Bernardus dicit, quod ta-
liter affectum intentionis disponere, est
deificum atque deiformem fieri, & vnum
cum Deo, Deo quoque cum Deo perfrui.

CAPVT III.

*Sensualitatem tribus mortificandam modis, &
de venialium peccatorum differentia.*

*Sensuali-
tas volu-
ptatis.*

Tertia est perfecta mortificatio omniū
affectuum propriæ sensualitatis. Hæc
sensualitas consistit principaliter in
tribus. Primò in voluptate, quæ fouetur in
appetitu delicatiorum cibariorum, & po-
tuum, mollium indumentorum, lectoriū,
& similibus. Attamen prædictis vti vnum-
quemque secundum statum suum, condi-
tionem, naturam & infirmitatem, non est
prohibitum, sed vti ex appetitu sensualita-
tis, quemadmodum Paulus dicit: *Carnis cu-
ram ne feceritis in desiderijs.* Voluptas etiam
consistit in omni lasciuiâ cogitationum,
affectuū, verborū, operū, gestuū, ac varia-

Rom. 13.

DE MORTIFICAT. 255

rum cum alijs personis conuersationum ex sensuali amore. Secūdo cōsistit in vanitate appetitus mundani & humani honoris, gloriæ, laudis, fauoris, societatis: & in appetitu fruendi in omnibus vanitate sensuum, videndi pulchra, novos rumores audiendi, & huiusmodi. Tertio consistit in curiositate & aptitudine exquisita, domorum, camerarum, & omnium vtenfilium, vestium, mundorum peploꝝ, & similiter omnium rerum quæ in vsum venire possunt vel haberi, quas sensuali quidam possident affectu, ac pleno corde in eis quiescunt. Istas & omnes alias sensualitates in ridendo, fabulando, omnem etiam commoditatem & solatium naturæ, quæ ex sensuali affectu quærentur, oportet penitus mortificari: quia præpediunt ne homo in virtutib⁹ progressum habeat, sed semper amplius retrocedat. Et causa huius est quia spiritualia exercitia difficilia reddunt, & omnem deuotionem insipidam, sicut dicit Apostolus: *Animalis homo non percipit ea que sunt spiritus Dei.* Et licet huiusmodi homines aliquando videantur habere deuotionem & dilectionē Dei, tamen ficta & deceptoria est, seu naturalis quidā affect⁹ deuotionis & amoris quæadmodum videmus homines natura letos & amorosos, quocunq; se vertāt facile incēdi amorē

Sensualitas appetitus.

Sensualitas curiositatis.

1. Cor. 2.

amore & desiderio. Et quamuis spiritus sancti bonitas huiusmodi hominibus aliquando larga sua gratia condonet deuotionem, lacrymas, sensibilem amorem, & similia, uti tamen his donis utiliter, ordinatè & salubriter non norunt. Magis verò inutilia sunt eis, quam diu in sensualitate sibi ipsis mori non addiscunt: quoniam initium proficientis vitæ est mortificatio omnium affectuum venialium peccatorum.

Vite proficientis initium. Peccatorum venialium discriminè. Peccare ex infirmitate quid.

Peccare ex affectione propria.

Hic notandum, quod magna differentia est inter labi in venialia, ex propria affectione, & labi ex infirmitate vel occasione. Nam propter naturæ nostræ infirmitatem omnia venialia peccata cauere non possumus, tamen omnes affectiones venialiū in nobis mortificare bene valeamus. Illi ergo de naturæ fragilitate & occasione duntaxat delinquant, qui antè & post quādo soli & liberi apud semet ipsos sunt, non desiderant aliquid quod peccatum sit, vel sensuale, ut vaniloquium, vanam societatem, bene manducare & bibere, cōplacentiam sui ipsius & aliorum, vanā gloriam, & huiusmodi: dum tamē ad hæc aliquam occasionem acquirunt, citò ex naturæ fragilitate in venialia cadunt: sed quā cito ad se redeunt, dolent inde, & sentiunt auersionem & displicentiam eorū omnium, quæ

quæ à Deo elongare possunt: & hoc veniale paruum est, statimq; à Deo per displicentiam remittitur. Illi verò ex propria affectione delinquant, qui antè & post dum liberi ab omni peccatorum occasione existunt, desiderant occasiones habere, non propter peccatum, sed propter oblectationem, vt quod affectant habere vanam societatem ad ridendum, confabulandum, ludendum, quod affectant bene manducare, bibere, nouos rumores audire, curiosas vestes habere, & similia in centum modis. Tales quamdiu affectum venialium non mortificant, non dimittuntur ipsis peccata, licet sæpè ea confiteantur. Et quamuis nonnunquam videantur pro eis dolorem habere, tamen ille non prouenit ex vero sincero fundo cordis: neque tantus est, vt peccatorum affectiones penitus ex corde eradicare valeat. Istiusmodi etiam nunquam poterunt habere profectum in virtutibus, omnia bona opera eorum multis imperfectionibus sunt permixta, & gratia atque deuotione, quam à Deo suscipiunt, non rectè vtuntur. Ea propter, quemadmodum Caiphas prophetauit de Christo, *Expedi vt vnus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat: sic etiam expedi vt sensualitas sibi ipsi moriatur, sentiendo scilicet perfectam auersionem ab omnibus, in*

*Peccare
ex affecti-
one pro-
pria*

Ioan. 12.

quibus sensualitas affuevit quiescere, ve-
tota multitudo operum virtuosorum, pœ-
nitentiæ, misericordiæ, bonorum exerci-
tiorum, confessionis, & huiusmodi non
pereat. O si agnosceremus quàm multi
frustra absque vlla vel modica vtilitate o-
perentur magna, profectò multum mira-
remur: quia sæpe quod coram hominibus
magnum apparet, coram Deo foetet.

CAPVT IIII.

*De mortificatione omnis inordinati amoris er-
ga homines, & de varijs amorum
differencijs.*

Quarta est perfecta mortificatio o-
mnium affectuū secularis, naturalis
& acquisiti amoris. Cuius hæc est ra-
tio, quia omne quod aliquo amplectimur
amore, cor imaginibus depinget, præfer-
tim tempore quo nos ad Deum conuerte-
re voluerimus, & cor tunc distrahitur at-
que turbatur, & impurum ineptumq; red-
ditur ad Dei seruitium. Si autem solum
Deum amaauerimus, atque amore eius o-
mnibus creaturis & nobis ipsis renūciaue-
rimus, diuina imagine depingemur, eius-
que amore sursum trahemur, ac in abyssō
sui amoris absorbebimur. Vt ergo habeat
distinctio moriendi omni amori, sciē-
dum in primis, quod est amor quidam

*Amor mū-
danus.*

*mū-
danus.*

DE MORTIFICAT. 219

mundanus, qui mundo placere desiderat, & eidem timet displicere. Amor iste multa opera defectuosa & vitiosa facit ad mundo complacendum. Facit & multa bona opera magis pro mundano honore conquirendo, aut confusione vitanda, quàm ad placendum Deo. Omnia autem ista opera imperfecta sunt: Vel si huiusmodi opera propter Deum faciunt aliqui, placet tamen ipsis ut inde laudetur ac honorentur, plus propter gloriam propriam & laudem, quàm propter amorem Dei, aut ædificationem proximorum. Similiter è contrario committunt aut committere parati sunt defectus multos & peccata, virtutes quoque omittere plurimas & profectum earum, ad euitandam amissionem bonorum temporalium, honoris, fauoris, amoris, vel potius quam paterentur confusionem, irrisionem, reprehensionem atque contemptum. De omnibus istis Dauid ait: *Qui hominibus placent, confusi sunt, quoniam Deus spreuit eos.* Secundo, est amor quidam naturalis, quem gerimus ad nosipsos, ad patrem, ad matrem, ad fratres & sorores, & cæteros cõsanguineos. Amor iste à Deo prohibitus nõ est, quia ipsum in cor nostrum non sinere peruenire, naturæ nostræ non est bene possibile, sed ipsum bene regere secundum

*psal. 52.
Amor naturalis.*

rationem rectā sub diuino amore, vna est
 summarum virtutum: quia natura nostra
 subtilis est, & in omnibus quærit seipsam.
 Naturalis etiā amor ad cognatos, quantò
 magis licitus est, tantò difficilius vincitur.
 Propterea in isto probatur Abraham à
 Deo iubente, vt filium suum ob amorem
 sui immolaret. Et quia diuinus amor su-
 perabat omnem naturalem amorem (nam
 paratus erat Isaac filium suum ob amorē
 Dei necare) idcirco amicus Dei appellaba-
 tur. Si volumus ad hoc felix nomen etiam
 peruenire, oportet nos in homine nihil a-
 liud diligere quā Deū, & quod Dei est, hoc
 est, virtutes & gratiā. Similiter nihil in ipso
 odire debemus præter vitia: & hoc sine o-
 mni personarū acceptione, siue sit pater,
 siue mater, amicus, aut consanguineus, vi-
 cinus vel hostis, ita quod nullum quis ad-
 eò familiarem habeat amicum, in quo
 quemcunque amet defectum, vel cui suis
 vitijs aut defectibus applaudat, seu adule-
 tur, aut cuius præsentiam, conuersationem
 & familiarem societatem desideret, nisi in
 quantum propriæ, vel alterius vtile fuerit
 salutis. Nullum etiam tam magnum hostē
 habebit, vt in eo naturam aut virtutes o-
 diat, vel eius salutem secundum suum pos-
 se affectare, petere & cooperari refugiat
 aut attēdiatur, quamdiu spem mendatio-

Gen. 21.

*Diligen-
 dum quid
 nam in ho-
 mine.*

*Odiendū
 quid nam
 in homine*

nis habere poterit, exemplo Christi Iesu, qui cum lachrymis & valida voce pro inimicis suis coelestem patrem rogavit pro venia. Accipe generalem regulam, quod omnis amor (sit naturalis aut alius) qui homini in corde facit inquietudinem & imaginationes, praesertim tempore orationis, vel etiam anhelare facit ad videndum, ad alloquendum, vel ad habendum praesentem eum, qui diligitur & abest, nisi esset solum propter animae salutem & instructionem spiritualem, amor talis inordinatus est & defectuosus coram Deo, magnūque impedimentum generat proficienti vitae.

Canon.

Tertio, est amor quidam acquisitus: & hoc duobus modis. Primo, frequenti praesentia & conversatione in mundo habitis. Secundo, donis, seruitijs, subsidijs & amicitijs alterutrum exhibitis. Ambo isti amores liciti sunt, sed periculosi, quia faciliter ducunt homines in amorē inordinatum, per quem ad peccata vel defectuositatem pertrahuntur, vel à virtutibus aut proficiente vita retrahuntur. Quarto, est amor quidam rationalis, qui crescit & oboritur ex consideratione virtutum aliorum hominum vel sanctorum, aut certe domini nostri, ita quod ratio nos trahit & cogit amare virtutes, & earum opera, Et sic cō-

Amor acquisitus.

Amor rationalis

tingit quod aliqui ex ingenita natura, vel ex studiosa exercitationis frequentia magnos habet affectus amorphos ad summū bonū (quod est Deus) diligendū, in tantū, vt semetipsos paratos inueniant ad mortē tolerandā propter Deū: & tamē cōtingere potest, quod totū proueniat ex natura sine virtute charitatis, & sine gratia Dei. Idcirco nemo cōfidere debet in deuotione & sensibili amore, quia quantū sibiipsis propter Deum quis moritur, & præcepta eius atque consilia sequitur, tantum habet de charitate, & non plus.

CAPVT V.

De mortificatione vanarū & noxiarum cogitationum omnium, de que eandem nocumētū.

Quinta est perfecta mortificatio omnium affectuū erga cogitationes & imagines rerum creatarum, & affectuosa quædam conuersio ad omnimodam solitudinem, non tantū secundum corpus, sed multò amplius secundum cor & cogitationes, prout Seneca dicit in libro de quatuor virtutibus: *Cogitationes vagas & somno similes non recipies: quibus si animum tuum oblectaueris, cum omnia dispassueris, tristis remanebis.* Notandum quod triplices sunt cogitationes. Primæ sunt cogitationes vanæ, quæ homini in affectu non adherent, licet incident multipliciter cordi

Cogitationes vanæ.

DE MORTIFICAT. 223

cordi inſar maris fluctuantis, & auū volantiū, & ſimiliū. Et cogitationes iſtæ quāuis in ſeipſis malæ nō ſunt, nec magna peccata, tamē magnū impedimentū præſtant proficiēti vitæ: ſuntq; indicia vacui cordis, & tepidæ deuotionis. Quia vbi cor humanum plenum eſt diuino amore, ibi cedere oportet omnem vacuitatem & tepiditatem, ſicut clauus clauo pellitur.

Aliæ cogitationes nociuæ ſunt, vt cum *Cogitationes nociue.* homo trahit in cor ſuū imagines creaturarum aliquas, vel peccatorum cum ſenſuali oblectatione, licet ad mortalis peccati conſenſum non perueniat. Cogitationes iſtæ ingens in corde damnū efficiunt, quia valde diuinæ gratiæ in actionem ſiue internam operationem præpediūt, ſpiritum ſanctum contriſtant, lectulum dilecti commaculant, inſipidum omnē ſpirituale exercitium reddunt. Si tamen huiuſcemodi cogitationes & imaginationes inciderent nobis impōrtunè cōtra voluntatem noſtram, & nos diligentes reſiſteremus, earum onus pro ſpirituale martyrio tolerando, tunc ad magnum nobis meritum prouenirent, niſi occaſionem huiuſmodi cogitationibus atque tentationibus præberemus per immortalitateſ desideria ſenſualitatis, vt ſupradictum eſt. Quia iſti præfati duo modi cogitationum

*Cogitatio-
num ma-
larum cau-
sa.*

cōmuniter veniunt ex incuriā & immor-
tificatione nostra, puta quia studiosi non
sumus ad trahendū cōr nostrum violentē
ad bonas cogitationes, sed ex consuetu-
dine cōfluere permittim⁹ ad superfluas, in-
utiles & noxias cogitationes, & in negli-
gentiā tēpus bene expēdendi. Quia specia-
liter dū nobis gratia & sensibilis deuotio
subtrahitur, tēd ū habemus ad omne spi-
rituale exercitiū & ūc ab extra, solatiū re-
quirimus in vacādo, in loquendo, irriden-
do, & in omni vanitate. Cū autem iterum
nos introvertere volumus ad solitudinē,
cōtinuis cogitationib⁹ & distracti-
onibus oneratū est & occupatū, id eōq;
in virtutibus proficere non valeamus. Nam
solitudo, silentium, & arcta observatio
cordis nostri, sunt principium & funda-
mentum proficientis vitæ. Tertius cogita-
tionum modus est earum, quæ in seipsis
bonæ sunt, sed mentem inquietant, siue
sint de temporalī cura licita, siue sint de
spirituali cura, vt in scrupulosis & pusilla-
nimibus & similibus: siue sint de coelesti-
bus & æternis, sicut in curiosis & subtili-
bus perscrutationibus mysteriorum Dei
& æternæ vitæ. Homines subtilis ingenij,
& ex natura actiui, difficilius quàm alij à
cordibus suis huiusmodi cogitationes va-
lent abigere. Attamen oportet eas pe-

*Cogitatio-
nes inqui-
etantes cor.*

nitus

abyſſalis charitatis ſuæ, ex qua cūcta creauit, humanam naturam aſſumpſit, formā cunctarum virtutum dedit, amaram mortem ſuſtinuit, vitam æternam parauit, & ſeipſum totum promiſit. Et hoc modo cogitationes commutabuntur in affectiones, & cognitio in amorem perfectum: quia amor operatur mortificationem naturæ, vitam ſpiritus, operationem ſuperiorum virium, influxumque in Deum, & ſeparationem ab omni creatura.

CAPVT VI.

De cura omni nō neceſſaria reiſcienda, at que de rerum externarum adminiſtratione.

Sexta, eſt perfecta mortificatio exterioris curæ, quæ non eſt de iuſta neceſſitate propter ſpiritualem vtilitatem, vel propter obedientiam. Hic ſeiri poteſt vera differentia actiuæ vitæ, quæ fideles ſeruos Dei efficit: & contemplatiuæ, quæ familiares amicos Dei facit. Nam quidam in ſua conuerſione eligunt obedire Deo, ſanctæ eccleſiæ, & ſuis ſuperioribus: exercitantque ſe in virtutibus, in bonis moribus, in ſtatutorum & ordinationum diligenti obſeruatione, quærentes in omnibus honorem Dei, & nō ſeipſos. Sed alioſtem perfectionem conſtituunt in exercitijs vitæ actiuæ, & in orationibus vocalibus,

bus, vel in recogitando peccata sua, mortem, iudicium aut etiā passionem domini, duntaxat ad compatiendum: peruenireque non valent ad cognoscendum exercitia veræ vitæ contemplatiuæ. Ratio est, quia in actiua vita magis ipsis complacet, & videtur eis magis meritoria esse: & hæc est causa, quare in cordibus eorum magis sunt depicta opera quæ faciunt, quā DEVS ipse, propter quem illa faciunt. Idcirco in corde diuisi sunt, distracti, & instabiles: quoniam passiones naturales adhuc viuunt in eis, quibus faciliter cōmouentur, quamdiu non perueniunt ad contemplatiuam vitam, quæ emori facit omnibus passionibus naturalibus, scilicet inordinatæ lætitiæ, tristitiæ, complacentiæ, vanæ gloriæ, impatientiæ, vanæ spei, inordinatæ verecundiæ, & similibus: propter quod etiam nō possunt peruenire ad interiorem hominem & quietē, nisi prius ex toto intrinsecus recollecti, & Deo totaliter vniti sint: quia tunc primum eis reuelantur internæ, familiares, occultæ, amabiles viæ Dei, loquiturque Iesus in anima eorum: *Iam non dicam vos seruos, quia seruum nescit quid faciat dominus eius: sed dicam vos amicos, quia omnia quæcunque audiui à patre meo, nota feci vobis.* Igitur qui internā vitam habere cupit, necesse est, vt eam

Ioan. 15.

Vita interna quomodo acquiratur. feruenter desideret & petat à Deo, atque ad eam studiosè se applicet: quia Dominus noster gratiam suam & opem (siue ad opera exteriora virtutum, siue ad interiorem hominem & exercitia dilectionis) elargitur; secundùm quod vnusquisque ad huiusmodi se disposuerit, suamque diligentiam aut operam adhibuerit. Si ergo homo internus, & illuminatus Dei amicus fieri vis, oportet vt cor tuum ad eò purifices, vt nihil citra Deum in eo quiescat: &

Opera exteriora quomodo exercenda.

Sollicitudinibus superfluis ualida que.

Tentationes omnes vincendi modus.

omnia exteriora opera & occupationes, quas dictante ratione vel obedientia perficies, absque multiplicitate & sollicitudine cordis agere discas, cum eleuato intellectu atque affectu ad Deum: quia tamen si labor qui in silentio fit, valdè laudetur: tamen multiplicitas, sollicitudo & distractio cordis reprobatur: quia infrigidant affectum amoris, exponuntq; hominem multis tentationibus & insidijs inimici, natura & sensualitas potentiores fiunt, atque magis seipsas quærunt in oblectationibus, in vanitatibus & voluptatibus, ex quibus intellectus obfuscat, spiritus insensibilis efficitur, & omne spirituale exercitium insipidum.

Si igitur uolueris vincere omnes tentationes diaboli, carnis & mundi, omnes fragilitates ac imperfectiones tuiusmodi, omnesque

mnesq; naturales passiones, labora omni
 tempore gestare internum & eleuatum a-
 nimum & desiderium in Deum, semper
 magis sequendo internum amoris exerci-
 tium, quàm exteriora opera virtutum. Nā
 distractiua occupatio cordis, etiam in li-
 citis sua consuetudine quandam superin-
 ducit animi distemperantiam, vel indispo-
 sitionem & euagationem cordis, quæ am-
 putari etiam orationis tempore nequeat:
 & etiam non sinit inferiores animæ vires
 peruenire ad aliquam quietam relecti-
 onem sui. Ad istud autem nemo perfectè
 peruenire potest, nisi affectus suus liber sit
 ab omni re infra Deum existente, & ad e-
 um in Deum raptus, vt seipsum contemnere
 sciat in omnibus propter amorem Dei:
 quoniam purus amor facit spiritum purū,
 simplicem, & ab omnibus liberum, in tan-
 tum, vt sine labore semper se conuertere
 in Deum possit. Nam vbi amor, ibi est
 oculis memorię, & cordis affectus, ita vt
 tā paratum se inueniat ad suam introuersi-
 onem, quàm ad extrouersionem.

*De omni cordis amaritudine tollenda, per amo-
 ris diuini dulcedinem.*

CAPVT VII.

Septima est perfecta mortificatio o-
 mnis amaritudinis cordis. Notandū.

K. 7

quod

Amaritudinis cordis origo.

Luc. 18.

quod amaritudines istæ cordis ex quintuplici origine procedunt. Primo ex præsumptione priorum virtuosorum operum in multa penitentiâ, aut exercitijs, & alijs operibus, quæ bona coram hominibus apparerent: sed ex proprio, superbo, immortificato corde procedunt, & appellatur falsæ iustificatiões, fuerent quæ coram Deo: quia tales homines seipfos in huiusmodi exaltant, multumque proclives sunt ad aspernandum & iudicandum alios corde, vel etiã verbis, dicentes cum Phariseo: *Non sum sicut ceteri hominum, raptores, iniusti, adulteri: velut etiam hic publicanus.* Nec aliqui homines periculosius istis stant, quia de proprijs virtutibus peiores sunt, & faciles sunt ad alios indignandum, malè de eis suspicandum, falsè iudicandum, quemadmodum beatus Gregorius dicit: *Vera iustitia compassionem habet, falsa verò indignationem erga homines fragiles & peccatores.* Et istud est signum amaricatæ, elatæ & inquietæ conscientiæ, quia sanctus Ioannes Chrysostomus dicit: *Qui seuerè discutit aliena, id est, aliorum defectum, nunquam propriam reatum veniam merebitur, quamdiu scilicet se de hoc non emendauerit.* Si autem istud in consuetudinem duxerit, vix est spes habenda quod se emendabit. Secundo, amaritudo ista venit ex suis ipsius accidio-

DE MORTIFICAT. 231

acediosa immortalitate. Et hæc amaritudo maximè habetur contra prælatos siue superiores regentes, dum nolunt talium (scilicet immortalitatorum & amaricatorum hominum) desiderijs acquiescere, sed magis ipsos exercitant in his, quæ contraria sunt eorum desiderijs. Nam tunc murmurare atque susurrare incipiunt contra superiores suos, & alios etiam ad indignationem superiorum suorum trahere desiderant. Hinc certo certius scias, nihil homini damnabilius esse coram DEO murmuracione, præsertim contra prælatos & superiores. *Quia, ut sanctus Augustinus ait, in nullo populus Israel in veteri testamento Deum intantum offendit, sicut quod murmurauerunt aduersus Deum, hoc est, aduersus superiores quos Deus ordinauerat, videlicet Moysen & Aaron, quem admodum Moyses dicit in Exodo: Nec contranos est murmur vestrum, sed contra dominum. De huiusmodi hominibus etiam vix spes est quod proficient in virtutibus: quia murmuratio est vnica filia demonis infernalis, cui cuncta pascere monasteria commisit, quam isti sibi desponsarunt. O maledictum peccatum, o odibilis bestia. Nã omnia bona tu deuoras. Tu prænuncia es æternæ damnationis. Tu fomentum es ignis infernalis. Tu pauperem animam*

Exod. 16.

Murmuratio filia inferni.

Nu. 16.

mam non deiformem sed dæmoniformē
 efficit. Ob tuam odibilitatem Dathan &
 Abiron cum sua progenie oportuit viuē-
 tes descendere in infernum in corporibus
 simul & animabus . Propter te Chore
 cum ducētis quinquaginta viris* inferna-
 li igne comburebantur & occidebantur,
 ac corpore simul & anima ad inferna de-
 ducebantur. Tertio, amaritudo ista oritur
 ex inuidiā, quam aduersus alios habēt pro-
 pter aliqua sibi facta in verbis, factis, si-
 gnis vel gestib⁹. Isti grauitex excedūt Deū-
 que offendūt valde, omnia in peius inter-
 pretando & iudicādo, quamquā in se ma-
 la non sint : & hoc ipsum prouenit ex eo
 quod optāt in alio reperire, quod possint
 vituperare vel diffāmare, aut quo alteri
 nocumentum inferre valeāt. Et istud val-
 de cauendum est, quia ex odij atque inui-
 diæ fundo procedit. Quarto, amaritudo
 ista oritur ex desiderio propriæ compla-
 centiæ, quia scilicet volunt videri, amari,
 laudari, pro deuotis haberi à suis superio-
 ribus, & ab his cum quibus conuersantur,
 vel etiam à secularibus . Quando ergo vi-
 dent quod alius melius se habet, emenda-
 reque nouit, plusque amatur, exaltatur vel
 laudatur, quā ipsi Protinus ob hoc inui-
 dent illi, nitunturque ipsum minorare, &
 auferre famam eius per detractiones, &
 similia.

* Alias
 celesti.

Quia

Quintò, amaritudo hæc oritur ex propria peruersitate & malitia: & hoc duobus modis. Primò, ex mala, inquieta & amaricata conscientia, in qua ad eò redditur talis fastidiosus, vt omnibus cū quibus conuersatur, sit oneri, & efficitur yas omnibus plenum peccatis. Et quia in seipso iniquus est, eisdem oculis cæteros intuetur, ac in peius cuncta interpretatur, instar basilisci, qui omnibus hominibus quos videre potest, venenū infundit & necat. Nā tales de alijs non norūt aliter iudicare, quā quales ipsimet sunt. Secundò sciendum est, quod istiusmodi homines ex quò ipsimet ad eò iniqui & immortificati manent, inuidēt, quod diuina gratia tantas virtutes in alijs operatur, & vellēt quod alios deuotos, humiles & virtuosos homines inde retrahere possent in eandē, in qua ipsi sunt iniquitatē. Et quia id agere nequeunt, id eò derident ipsos, & persecuuntur verbis, operibus vel corde, peccantq; in spiritū sanctū.

Inuidētia diuinae gratie.

Peroratio.

Omnes has amaritudines oportet tam perfectè vinci ac consumi in suauitate diuini amoris (si aliquem virtutum profectū habituri sumus) vt nostros etiam inimicos ac persecutores amplectamur in corde tam pleno amoris affectu, ac si essent meliores amici quos habere possemus; prout etiā reuera sunt, secundū opera, licet

nō secundum suū affectum. Quia qui nos
persequuntur, ad sublimius meritum nos
perducunt, & ad altiozem gloriæ coronā.

CAPVT VIII.

*De omni vana gloria & superbia calcanda, de
que desiderio contemptus sui.*

Octaua est perfecta mortificatio affe-
ctuum vanæ gloriæ & propriæ com-
placentiæ, honoris seculi atque su-
perbiæ, in perfecta cognitione & deside-
rio omnis contemptus. In his verbis duo
sunt principaliter prosequenda Primū est,
quod oportet omni vanæ gloriæ, & com-
placentiæ, quam aliquis in seipso habere
potest de aliquo virtuoso opere, aut gratia
Dei seu dono, totaliter mori in perfecta
agnitione suæ abyssalis vilitatis. Quia ni-
hil tam nocuum homini spirituali, nec a-
liquid Deo plus displicet, quàm vana glo-
ria, & propria complacentia. Hinc legi-
mus de sancta quadam virgine nomine
Clara, quod propter exiguam tentationē
vanæ gloriæ, subtractus ei à Deo fuerit
annis quindecim influxus diuinæ dulcedi-
nis ac spiritualis illuminationis: nec prius
potuerit redire ad ipsum influxum, etiam
cū multis lacrymis, multo labore, & mul-
tis precibus. Nec hoc mirum videri debet,
cū hoc solo fideles serui ab infidelibus
fecer-

*Gloria
vanani-
bil Deo o-
dibilis.*

fecer-
testi-
facere
verit-
terio-
non
licet
eius
sibi
glori-
tanc
grati-
ad si-
salu-
scen-
gnu-
bus
ocu-
mu-
din-
tor-
de
vir-
tan-
ca-
diu-
De-
tē-
pr-
ip-

DE MORTIFICAT.

235

fecernantur. Quia sicut seruus iustus potest ieiunare, vigilare, orare, eleemosynam facere, & alia opera virtuosa perficere in veritate: ita potest & infidelis secundum exteriorē apparētiā: hoc solo excepto, quod non potest domino suo esse fidelis, ut scilicet propter eum duntaxat hæc agat, & eius gratiæ tantummodo ascribat: quia sibi ipsi ascribit ac cum oblectatione in his gloriatur, exaltando se & magnum reputando, ubi tamē se deberet humiliare: alias gratia se reddit indignum: eaque abutitur ad suam damnationem potius, quam ad salutē. Igitur satagere debet, & recognoscere sine fictione omni gratia se indignum, & peccatorum præcunctis viuentibus viliores. Et ad hoc perueniendū, tres oculi considerationis haberi debent. Primus considerabit multitudinem, turpitudinem & magnitudinem suorum peccatorum, ingentem etiam ingratitude de diuina gratia, quam accepit (in auxiliū virtutum, & auersionem à peccatis) donatam sibi à Deo. Secundus oculus considerabit quod à multis peccatis præseruatus sit sola diuina gratia, & non sua resistētia: & quod à Deo subtractæ sibi fuerint occasiones & tētationes magnorum peccatorū, in quibus præ omnibus alijs grauius cecidisset, si ipsum diuina gratia (sicut alios plurimos)

*Seruitu-
tis discer-
tio.*

*Oculus
humilita-
tis vera
triplex.*

dereli-

dereliquisset. Tertius oculos considerabit diuinæ gratiæ profluam largitatem, quam sine meritis suis accepit: & quod maximus in mundo peccator si recepisset gratiam talem, deo gratior existeret, meliusque, ipsam custodiret, & fidelius exerce-
ret in opus, quàm ipse. Etiã licet alius quilibet hodie maximus peccator existat. crastino die conuerti poterit, & viuere sanctissime, sicut Paulus, Magdalena, & ceteri. Existis punctis peruenire poterit per gratiam Dei ad cognoscendum veraciter (quantum in eo est) se maiorem totius mundi peccatorem: quia si bonus est, hoc est sola gratia Dei. Et sic poterit Deo gratus fieri ex vna parte, & humiliare seipsū ex altera.

*Laudis hu-
mana.*

Secundum est, quod omni inordinato affectui humanæ laudis, honoris, fauoris, & complacentiæ, quis perfectè moriatur, desiderando ab omnibus contemni, illudi, confundi, abijci. O quàm parum hæc virtutes quæruntur ac desiderantur, & multò minus acquiruntur. Nam etsi reperiantur, qui non concupiscant honorari vel alijs placere: attamen valde pauci sunt qui ex fundo cordis desiderant despici, cōfundi, illudi, & abijci. Et si appareat eis sepe quod seipsos contemnant ex fundo cordis, & desiderant contemni, tamen quamdiu hoc
scs.

sensibilibus experti non fuerint, puta im-
 prouisè magnam despectionem & con-
 fusionē accipiendo, & in primo ictu oculi
 illas recipiendo pleno affectu sine cordis *Despectio*
 retractione, tamdiu sibiipsis in hoc non *sui.*
 confidant. Quia si dixeris, quod talis tibi
 confusio & despectio non acciderit, ego
 tibi respondeo, quod te Deus necdum
 satis fortem & mortificatum ad hoc co-
 gnoscit. Nam ad nihil est Deus paratior,
 quàm ad mittendum verè mortificato cor-
 di omnem confusionem, despectionem,
 & exteriorem aduersitatem: quia nouit
 summa in hoc consistere merita, ad quæ
 suos charissimos amicos perducere cupit.
 Hoc Iesus in semetipso ostendit, quando
 mortem turpissimam suscepit, & in virgi-
 nea matre sua stante sub cruce, in sancto
 Ioanne Baptista, & in omnibus dilectis a-
 postolis suis.

Notandum tamen hic est, quod nemo
 propter desiderium despectionis alteri
 debet dare occasionem probabilem se cō-
 fundendi, ne sibi occasio fiat mortalium
 peccatorum. Sed si confusio aliqua vel
 despectio sibi præter sua demerita super-
 uenerit, illā amore Dei pleno corde & af-
 fectu suscipere debet: quia hæc est via cō-
 pendiosior ad magna merita, & vitam æ-
 ternam.

De mortificatione omnis inordinatæ internæ dulcedinis curiositatisque intellectus.

Nona est perfecta mortificatio omnium effectuum erga oblectationes internas spirituales vel sensuales. Notandum quod per sensuales internas oblectationes hic intelliguntur omnes sensibiles gratiæ, deuotio, dilectio, & internæ dulcedines, quæ recipiuntur, & quibus fruimur in inferioribus viribus animæ ita quod natura & sensualitas hominis participes efficiantur. Ista etiam interdum accipiunt in peccatis mortalibus existentes & permanentes: sed communiter illi suscipiunt, quos à mundo & à peccatis Deus vult retrahere. Modo sunt nonnulli, quorum omnis labor & oratio ad Deum est ad habendam sensibilem istam gratiam, deuotionem atque dulcedinem & quamdiu illam non habuerint, non libet eis aliquid boni operari: videturque eis nullius esse valoris quicquid agunt: & hoc idè, quia putant sensibilem deuotionem & amorem esse veram charitatem Dei: in quo multum errant. Nam solum est donum Dei, adiumento existens homini ad melius seipsum mortificandum & retrahendum ab omni creatura & seculari lætitiâ, ac se totaliter

reli-

*Deuotio
sensibilis
ad quid de-
tur hami-
ni.*

DE
reignar
Affecta
melius
sius diu
licitum
atque di
Sed qui
quia del
Iunt ad
grauite
quam
nalem
non est
ctation
externi
vbi aut
rursum
ne dele
scire de
bet esse
tū hab
suauita
comm
firmite
niunt,
nō qu
nosip
Et istu
tio co

resignandū in beneplacitā Dei voluntatē. Affectantibus ergo talia, vt sibiipsis eo melius in omnibus moriantur ac studiosius diuino amoris se mancipari possint, licitum est istā sensionē gratiæ, deuotionis atque dulcedinis querere, & à D. o perere. Sed qui ipsā quærunt, affectant & perunt quia delectabilis est, & quiescere in ea volunt ad fouendam oblectationem suam, grauiter contra Deum delinquent: Et quamuis propter hoc mundanam & carnalem delectationem relinquāt, hoc tamē non est alicuius valoris: quia internę delectationes externas cūctas exuperant, ita vt externis pro internis libenter velint carere, vbi autem internæ ipsis subtractæ fuerint, rursus ad externas se conuertunt, quia sine delectatione esse nolunt. Consequēter *Cur nemo sibi at- roget sanctitatem.* scire debes, quod nemo sibiipso videri debet esse alicuius sanctitatis, ex eo quod multū habeat sensualis amoris, deuotionis & suauitatis, ac sæpius sibi gratia affluat: nā communiter huiusmodi nobis propter infirmitatē nostrā & immortificationē cūniunt, vt pote qui alias Deum diligenter nō quæreremus nec seruiremus ei, neque nos ipsos totaliter à seculo abstraheremus. Et istud ex hoc notari potest, quia in initio conuersionis suæ sentit homo cōmunitate

*Instabili-
tas natu-
re.*

niter magis huiusmodi deuotionem. Etiam frequenter sunt innati appetitus naturæ: quia vsque ad annum quadragesimū est natura multum instabilis, inclinabilis & affectuosa, quærens in suo exercitio solatium interni saporis & oblectationis, ita quod exercitia quæ multi pro magnis & sanctis reputant, ex naturali affectione & dilectione veniāt duntaxat: quemadmodum intuemur quotidie, quod multum occupans se cum alio homine naturali in tantum amore inflammatur, vt sibi videatur cor suum rumpendum. Similiter isti frequenter nudam naturalem affectionem fouēt, vbi se putant magno diuino amore inflammatos, Quantum verò sibi ipsi mori discunt in duodecim mortificationibus istis, quas prosequor, tantum de diuino amore & vera sanctitate habent, & non plus. Et scire debes pro generali regula, quod omnia quæ à Deo quærere & desiderare possumus, quæ non ordinantur ad nudam mortificationem & relictionem sui propter amorem Dei, permixta sunt cum natura & propria quaesitione. Et in isto potes notare, quam citò natura se ipsam quærat, etiam in illis quæ multum diuina esse videntur. Et licet diligenter ab vna parte propellatur & contemnat, nihilominus occultè reuertitur ex

CANON.

alia

alia parte quærens seipsam, ita vt hoc perpendere vel deprehendere non valeamus, & idcirco etiam pauci sunt, qui seipsos vere cognoscant, perfectè deuincent.

Secundo, per internas spirituales oblectationes intelliguntur delectationes, quas quis in viribus intellectualibus recipit, videlicet in visionibus, imaginibus, formis & similitudinibus, vel in supereminenter Deum contemplando & cognoscendo. Hic ergo notandum est quod quidam seipsos dumtaxat exercitant in viribus intellectualibus, & non affectiuis: neque finis eorum est, vt ex hoc ardenti amore succédantur, sed vt notitiam habeant curiosam, quocumque modo sciendi fiat, puta quomodo Christus est cõceptus, natus, crucifixus: quomodo resurrexit, ascendit: & de omnibus ordinibus & gaudijs æternæ vitæ, & de distinctione sanctæ Trinitatis & similibus: in quibus internas spirituales suas oblectationes constituunt, quas vocant contemplationes, putantes hoc modo se ducere vitam contemplatiuam. Sed isti multum valde aberrant a vera vita contemplatiua, quam propriè fundari oportet in ardenti abyssali amore Dei, in quo vnusquisque cum suo amore & affectu desiderare debet, vniri & absorberi, vt in illo omnis dissimilitudo Dei subincendatur.

*Curiositas
intelle-
ctus.*

*Contem-
plationis
fundamē-
tum quod.*

*Laqueus
diaboli.*

datur in perfecta suiipsius mortificatione. Nam istiusmodi homines indagare cupiunt, & etiã à Deo adipisci multorum secretorum notitiam, puta nũc naturali ingenio comprehendere, nunc verò à Deo notitiam aliquam inde recipere in exterioribus sensibus vel in interioribus viribus animæ, siue sint inferiores, siue superiores. Exempli gratia: Affectant oculis exterioribus videre angelos, æternam vitam, infantulum in sacramento & similia, vel cantantes angelos audire, aut externam in sacramento dulcedinem sentire, & similia in omnibus sensibus. Et idẽ optant intrinsecus in omni notitia, quæ recipi potest in visionibus, in imaginibus, in formis, in similitudinibus, in spiritali intelligentia, & in supereminenti agnitione Dei. Ista autem in his suas affectiones & oblectationes constituentes, multum gratis laborant, atque in periculoso sunt statu deceptionis. Nam frequenter inimicus quando hoc notat, permittente Deo, ipsos decipit multiplici apparitione tam exterius in sensibus, quàm etiam interius, aut etiã in somno. Ipsi verò cum desiderio & oblectatione hæc suscipiunt, cū proprietate possident, glorianturq; in huiusmodi & se exaltant, magna de seipsis sentiunt, sibi sapientes fiunt, in suo sensu obstinati

DE MORTIFICAT. 243

efficiuntur, & dæmonis filij. Idcirco, qui
 securè & fructuosè se exercitare vult, o *Exercitium*
 mnia sua exercitia ordinare debet ad val- *tatum.*
 de in se excitandū amorē Dei, & nō ad ob-
 tinendā altā notitiā eorum quæ sibi necel-
 faria non sunt. Et si aliquam cognitionem
 à Deo acceperit, tamen non debet in ea re-
 quiescere, vel nimū credulus esse, nisi prius
 studuerit sapienter & humiliter super hoc
 consulere illos, qui discretionem omnium *Quies.*
 spirituum habent. In illo verò dūtaxat re-
 quiescere debet, quod propter amorē Dei
 se semper paratum inueniat ad standum, in
 omni relictione.

CAPVT X.

*De scrupulis conscientie nimis rescindendis,
 & de origine scrupulositatum.*

Decima est perfecta mortificatio o-
 mnis scrupulositatis cordis cū perfe-
 cta confidentia in Deū. Hic sciendū
 est, quod sunt aliqui, qui conscientiam
 suam quietare non valent amara cōtriti-
 one, sæpe confitendo, aut magnam pœnitē-
 tiam faciendo, quin semper permanent in
 tremebunda anxietate & timore, ac corde
 inquieti, sine vera spe & confidentia in
 Deo. Et quantumlibet magnum conscien-
 tiæ scrupulum habeant, & quālibet sæpe
 confiteantur, tamen non fideliter laborāt

emendare defectus, de quibus conscientia remorsum habeant & anxiantur. Et istud est signum, scrupulositatem hanc non ex amore iustitiae, sed ex timore diuinæ vindictae descendere.

Facit etiam ista conscientiae scrupulositas saepe aliqua esse peccata, quae in seipsis peccata non sunt: venitque ex duplici origine. Prima est inordinatus amor sui ipsius, quia ex illo venit inordinatus timor, scilicet quod aliquis nimium formidat, quicquid naturae contrarium est. Et ergo licet appareat exterius istos seruare praecipita Dei & sanctae Ecclesiae, tamen praecipuum charitatis non custodiunt: quia quicquid agunt, non ex charitate, sed timore & coactione, ne damnentur, perficiunt: ac per hoc non ex amore Dei, sed sui ipsorum id faciunt. Ea propter in Deo confidere nequeunt, quia Deo fideles non sunt: sed tota vita eorum interior pauor est & formido, labor & miseria, Et quicquid agunt in oratione, in laborando, in poenitentibus, in operibus misericordiae, totum faciunt ad expellendum istum timorem, sed nihil eos haec iuuare possunt, Nam quanto amplius se diligunt, tanto mortem, iudicium ac poenas inferni magis metuunt. Notari ex isto potest, inordinatum timorem venire ex amore sui ipsius, quo vnusquisque appetit esse beatus

Scrupulositatis origo.

Timor inordinatus vnde.

DE MORTIFICAT. 245

beatus, quamuis ei qui cum beatum facere potest, sit infidelis. Alia origo scrupulositatis est ex hoc, quod amor eorum ad Deum modicus est: quia paruus amor paruum causat confidentiam. Et solus amor Dei perducit hominem ad veram spem & confidentiam diuinæ misericordiæ, bonitatis, liberalitatis & gratiæ: quam confidentiam nulla virtus, quantumcunque magna appareat, nec vlla pœnitentia sine amore Dei potest dare. Nihil autem tam necessarium est volenti ad vitam perfectam peruenire, sicut magna spes & confidentia in Deo. O sancta spes, o beata in Deo confidentia, dummodo non pertrahat aliquem ad incuriam & acediam suæ emendationis, sed magis excitet ad digniorem gratitudinem, & ad diligentiam acquirendi perfectius diuinam gratiam & charitatem, atque ad omnem virtutum perfectionem, ad abiiciendum omne quod sensuale est, & ad prosequendum quicquid ad sui ipsius mortificationem deseruit, ad sufferendam quoque hilariter omnem aduersitatem: tunc huiusmodi spes sibi valde necessaria est & salutifera. Nam quanto plus sperat, tanto magis gratus est, seipsumque amplius commendat.

Confidentiam Deum.

CAPVT XI.

De impassibilitate in aduersis habenda, & de tribulationum utilitate.

VNdecima est perfecta mortificatio omnis inquietudinis & impatientie cordis in omni exteriori aduersitate, siue sit diffamia, derisio, detractio cū mendacio, aut damnum rerum temporalium, amicorum & affinium, siue alia qualiscūque persecutio, quæ alicui permissione diuina accedere potest. Hic scire debes, quod illi qui se ad suiipsius mortificationem dare voluat, sæpe à domino nostro multifariè tribulatione exteriori probantur, an perseuerare valeant in suo bono proposito; quemadmodum angelus dixit ad Tobiam: *Quia acceptus eras Deo, necesse fuit vt tentatio aduersitatis (exterior) probaret te.* In hunc modum etiam Iob probabatur, qui similem sibi non habebat in terra. Nam cum omnia sibi ablata, vxorque sua & amici illi fuissent contrarij, nec non & ab hoste percussus fuisset à planta pedis vsque ad verticem, nihilominus permansit quietus & patiens corde, neque peccauit labijs suis, sed dixit: *Dominus dedit, dominus abstulit: sicut domino placuit, ita factum est. Sit nomen domini benedictum.* Similiter Christus Iesus post omnem

Tobi. 12.

Iob. 1. 2.

Iob. 1.

*Matt. 26.
27.*

macm

DE MORTIFICAT. 247

mnem persecutionem Iudæorū, in capti- *Marc. 15.*
 uando, in percutiendo, in illudēdo, in fal- *Luc. 23.*
 sos testes producendo, in flagellando, in
 crucifigendo, quieto corde & amoroso af-
 fectu in cruce pendens, clamore valido &
 abundantibus lachrymis pro suis inimicis
 rogabat, dicens: *Pater ignosce illis, quia ne-
 sciunt quid faciunt.* Nec poterant illi tot pœ-
 nas & contumelias inferre, quin affecta-
 ret multo plura pati propter amorem pa-
 tris sui & omnium hominum salutem. Om-
 nibus etiā quos dominus noster trahere
 disponit ad supremum statum merito-
 rum, multa vult toleranda transmittere. O-
 si sciremus ex quanta charitate afflictionē
 mittat dominus noster quocunque etiam
 modo veniat, multum eam affectuose pe-
 teremus & expectaremus, amoroseq; sus-
 ciperemus. Nā afflictiones sunt dona cha- *Aduersi*
 rissima, quæ Deus secretis seu familiaribus *tas donis*
 amicis suis tribuit ad ornandas animas *Dei.*
 eorum, & perducendas ad veram Dei si-
 militudinem. Quia nunquam tam subtilis
 imaginum sculptor extitit, qui tanta dili-
 gentia ac sollicitudine lineamenta imagi-
 nis ad exemplaris (secundum quod eam
 formabat) perfectionem trahere elabo-
 rauerit, quemadmodum Deus omnipoten-
 tens ab æterno sua sapientia immensa præ-
 iudicavit atq; præordinavit de secretis amicis

suis, quomodo mediantibus huiusmodi
 afflictionibus ipsos perduceret ad perfe-
 ctissimam similitudinem Christi Iesu, Pro-
 pterea dicit Augu. super Psalterium: Cum
 ceperit homo Christianus cogitare & dispo-
 nere ut perfectè proficiat in virtutibus & sui
 ipsius mortificatione, statim incipit pati lan-
 guas aduersantium. Quicumque illas nondum
 passus est, nondum profecit. Quicumque illas
 patitur, necdum conatur proficere. Notandū
 est autem tres esse patientiæ gradus. Infi-
 mus horum est, compefcere seipsum à vin-
 dicta inferenda manibus vel desideranda
 corde, qui gradus valde imperfectus est,
 quia sæpe ibi remanet cor amaritatum:
 de quo consurgunt murmuraciones, sus-
 surraciones, detractiones, inuidiæ, sus-
 piciones malæ, & similia. Ista sunt si-
 gna immortificati cordis arque inordi-
 nati amoris ad seipsum: quia omnis inor-
 dinata anxietas, tristitia, & inquietudo, ex
 ordinato oritur amore. Propterea dicit
 Gregor. Qui equanimiter aliena mala & per-
 secutionem non tolerat, ipse sibi per impa-
 tientiam testis est, quia à boni plenitudine, id est,
 virtutum & gratiarum perfectione longè de-
 stat. Medius gradus est, cum aliquis nō so-
 lum manus & desideria à vindicta cohi-
 bet, verum etiam cor suum purificat &
 mundat ab omni amaritudine & inuidia.

Et quama-

DE MORTIFICAT. 249

Et quamuis desideranter non patitur, tamen tolerat humiliter recognoscendo se dignum illud (imò etiam multo plura) pati: & paulatim percipiens vbertatem gratiæ, quæ per hoc acquiritur, voluntatem suam parat ad patienter suffrendam omnem futuram aduersitatem: & hoc modo incipit sibi ipsa tolerantia fieri valde meritoria. Supremus gradus est patientia affectionis, quæ vt conformis efficiatur dominicæ passioni, & omnibus quæ in ipsa contigerunt, omne contrarium quod sibi obuiare potest, cum magno desiderio suscipit, & plura semper pati desiderat, dicendo cum Dauid: *Improperium expectauit* Psal. 68. *(scilicet cum desiderio) cor meum & miseriam.* Et istiusmodi homines sentiunt magnam abundantiam amoris Dei & dulcedinis, quæ ex ipsa tolerantia exprimitur, fluens per omnes vires animæ, per quam in tantum inebriantur in Deo, vt nullum videatur externum cõuitium, damnum vel pœnam sentire. Nam omnem persecutionem quâ patitur, reputat pro adiutorio veniendi ad dilectum; & oēs persecutores diligunt tanquã veros adiutores ad vitã æternã. O felix anima, quæ ad istud peruenit, quia eternaliter in brachijs Iesu Christi requiescit.

De perfecta propriæ voluntatis abnegatione, atque de obedientie gradibus.

Dodecima est perfecta mortificatio
 omnis proprię volūtatis in totali vo-
 luntariaque resignatione, ad omnem
 internam derelictionem suffereendam pro-
 pter amorem Dei. Notandum quod nobil-
 lissimum eorum quę Deus homini contu-
 lit, est liberum arbitrium, per quod solum
 peccata committit, aut virtutes perficit. Et
 ideo nihil homini tam nocium est, quā
 perfrui sua vitiata propria voluntate. Nā
 ipsa est quasi fundamētum, super quod om-
 nis inordinatio peccatorum congrega-
 tur & quiescit: sed si euertimus hoc fun-
 damentum, *corruent omnes muri Iericho*
 id est, omnis vitiosę affectionis. Atta-
 men istud non sic intelligas; quasi necessa-
 rium sit homini obedientiam vouere, vt
 ad perfectionem valeat peruenire: sed si-
 cut supra dictum est de voluntaria pau-
 pertate, sic etiam hęc dico, quia illis ne-
 cessarium est sub obedientia stare, qui ex-
 exercitari ab alijs indigent, vt ad perfectionē
 perueniant, eō quod seipsos non bene va-
 leant vincere, & mori propter modicum
 amorem Dei & tractum, quem in se de-
 bilem adhuc sentiunt, & magnum tra-
 ctū in mortificationis & irresignationis,
 quem adhuc habent. Itaque quādo huius-
 cecodi

*Liberi ar-
 bitrij no-
 bilitas.*

*Voluntas
 propria.*

Iosue 6.

*Obedien-
 tia quibus
 necessa-
 ria.*

cem
 se est,
 teris e
 bellio
 suā se
 relinc
 ad huc
 tu De
 tur, v
 tati pr
 ab int
 luntat
 obedi
 bedien
 dum, &
 mine e
 Verun
 perfec
 luntat
 si scire
 ea qui
 non p
 litatis,
 bertat
 quius
 omni
 lauda
 poter
 tur lib
 mat in

DE MORTIFICAT. 253

remodi homo bonæ voluntatis est, necesse est, ut ad obedientiam se obliget, ut cæteris quoque temporibus dum iterum rebellionem & immortificationem naturæ suæ senserit, ab alijs compellatur se ipsum relinquere. Sed qui perfecti sunt, aut si adhuc perfecti non sunt, tamen spiritû Dei & gratia eius atque amore sic aguntur, ut oporteat eos totaliter mori voluntati propriæ, tamque relinquere, & sequi ab intra tractum ac placitissimam Dei voluntatem: istis non est necessarium sub obedientia stare & regi, quia sub diuina obedientia stant ad semetipsos relinquendum, & voluntatem domini secundum omnem eorum nosse in omnibus sequendum. Veruntamen necessarium est eis (scilicet perfectis prædictis) habere præptam voluntatem standi sub obedientia aliorum, si scirent Deo id magis placere. Propter ea qui extra religionis statum remanet, non propter libertatem naturæ & sensualitatis, sed solummodo ob resuscitandam libertatem spiritus ad die noctuque propinquius meliusque cõiungendum se Deo in omnibus exercitijs spiritualibus, in hoc laudandus est, & non vituperandus: sed oportet ipsum diligenter cauere, ne abutatur libertate suâ, sed Dei obedientiam assumat in omnibus modis, uti iâ prosequar.

Obediencia voti.

Obediencia conformitatis.

Tres itaque sunt obedientiæ gradus. Primus est obedientia voti, quod factum est in professione. Sed multi inveniuntur, qui quamvis operibus ab extra votum obedientiæ impleant, tamen ostendunt multis signis se ad hoc inuoluntarios: nec superioris voluntatem perficere cupiunt, sed ut superior iuxta voluntatem eorum iubeat, exoptant: alioqui rebelles sunt, & murmurant atque se excusant. Et istis esset multò melius obedientiam non vouisse, eo quòd votum ipsis laqueus damnationis factum sit: quia Bernardus dicit, *quod qui occultè vel apertè suagit, ut quod ipse vult, hoc ei prelatum iniungat, ipse se seducit. & frustra sibi blanditur de obedientia prelatorum. Non enim in ea re ipse prelato, sed magis ei prelatus obedit.* Secundus gradus est obedientiæ conformitas, cum quis non tantum operibus foris obedit, sed etiam voluntatem suam perfectè sui superioris voluntati conformat, in nullo se inuoluntarium ostendendo vel excusando, vel querulando sibi esse nimis graue vel durum factu, etiam si quandoque appareat contrarium esse sensibus & naturæ. Istos tamen oportet diligenter aduertere, quòd obedientia talis, licet in operibus perfecta sit, in intentione tamen frequenter imperfecta est, ut cum ex timore obediunt, ne

repre-

reprehendantur, confundantur, non amē-
tur, vel ne indignationem superiorum in-
currant, Aut è contra obediunt, vt supe-
rioribus placeant, ab ipsis caripendantur,
laudentur, exalcentur, vel amētur, ita quod
purè Deus solus finis eorum non est, sed
quiddam humanum in illo quærunt; de
quibus Deus locutus est: *Amen dico vobis,*
receperunt mercedem suam. Et ob hoc sata-
git inimicus intentionem deprauare, dum
opus bonū non potest impedire, vt ipsum
per intentionem malam valeat possidere,
quia dicit Gregorius: *si autem semel cor in-*
ordinatione prauæ intentionis inficitur, sequen-
tis operis medietas. & terminus. ab hoste calli-
do securè possidetur. Quoniam totam sibi
arborem fructus ferre conspicit, quam ve-
nienti dente in radice prauæ intentionis
vitiauit. Igitur omnia obedientiæ opera
quisque ad hoc perficere solummodo de-
bet vt perueniat ad maiorem misericor-
diam, complacentiam, gratiam, & fami-
liarem vel secretam dilectionem Dei. Et
cum totum posse suum fecerit, nihilomi-
nus semper debet velle contemni & abij-
ci à suis superioribus, & omnibus cū qui-
bus conuersatur: quia hoc est signum ve-
rax, quod propter Deum duntaxat omnia
agat.

Tertius gradus est obedientia vnionis,

Mat. 7.

*Obedien-
tiæ opera
quatenus
exercen-
da.*

*Obediētia
vniōis.*

*Resigna-
tionis
gradus.*

hoc est: Vt aliquis non solum obediēs ex-
stat opere & volūtate, verū etiam omnis
modus & causa volūtatis suę vnitus sit vo-
luntati præcipientis aut desiderantis. Ista
obediētia propriè duntaxat ad Deum est,
quia hæc illi à charioribus, familiariori-
bus seu secretioribus amicis suis exhibe-
tur: quorum voluntas tam perfectè re-
signatur & vnitur voluntati Dei in o-
mnibus modis, vt vna volūtas sit facta, ita
quod quicquid circa eos Deus fieri per-
mittit, totum ex ordinatione abyssalis a-
moris & misericordiæ Dei prouenire fatē-
tur, & summo affectu suscipiunt, quan-
tamcunq; etiam cōfusum, damnosum,
rædiosum vel pœnosum sit. Notandū est
tamen, in hac resignatione voluntatis ac
relixiōe, multos esse gradus: quia re-
periuntur qui parati sunt suscipere quic-
quid circa eos Deus forinfecus fieri per-
mitterit, dummodo interna gratia, sensibi-
li amore, & spiritus dulcedine frui eos per-
mittat, quo solatio interno, facile onem
sufferre possunt aduersitatem. Isti adhuc
sunt infirmi milites in amore Dei. Breui-
tatis gratia cæteris gradibus omissis, scias
quod supremus gradus resignationis vo-
luntatis in placitissimam voluntatē Dei,
est quod voluntatis libertas perfectè mo-
diatur propter amorem Dei omni proprie
affectio-

D
affectio
fecte d
mnibus
pore vo
bra seq
est sum
uina vo
ipsam
factus
tingere
ni cruce
pter an
ctione
sas: ff
nedum
ter om
tractio
moris
dum c
norum
tati vn
hemer
diuini
exopta
omni
nudo e
relixiō
possib
intern
bet spi

affectionis sentimento, & tam cito & perfectè diuinam voluntatem sequatur in omnibus, quæ sibi cuenire possunt in tempore vel in æternitate, quemadmodū umbra sequitur mediū vnde causatur. Et ista est summa libertas rationalis creaturæ, diuina voluntate perfrui duntaxat: quia per ipsam est homo æternus & immutabilis factus in omni quod citra Deum contingere potest, etiam si solus omnes inferni cruciatus ferre deberet, parat⁹ esset propter amorem Dei sine omni cordis retractione. Insuper, per multiplices amorosas affectiones in Deum, inuenit se paratū nedum ad suscipiendum à Deo tam hilariter omnem internā derelictionem aut subtractionem sensibus gratiæ, deuotionis, amoris, atque dulcedinis, sicut ad suscipiendum omnem affluentiam eorundem donorum Dei, vt eius placitissimæ voluntati vnitus esse possit: verum etiam tam vehementer accensus est ardore essentialis diuini amoris, quòd ex intimo cordis sui exoptat stare toto tempore vitæ suæ sine omni sensibili amore & gratia, cum solo nudo essentiali amore in omni interna derelictione & cordis angustia sibi cuenire possibilibus, nō affectando quamcunque internam consolationem de Deo, quamlibet spiritualis existat: quia super omnia

*Libert⁹
Suprema
rationalis
creaturæ.*

desi-

Mat. 26.
Luc. 22.

desiderat in derelictione Iesum imitari, qui est status perfectissimus. Sic enim Iesus dum maximam perfectionem opere adimplere deberet, a deo derelictus erat ab illo tempore quo in horto orabat antequam caperetur, vsque ad mortem suam, ab omni affluentia sensibilis amoris, gratiæ atque dulcedinis (stans dūtaxat in nudo essentiali amore) ac si non amicus, sed inimicus Dei fuisset. & hoc ideo, vt sua poena & opera maiora essent, & essentialis suus amor magis probatus. Nam istud est excellentissimum virtutis opus, quod in terris Christus ostendit, & quod possit aliquis homo imitari. Ea propter nimis sunt inconsiderati, qui se a deo inuoluntarios ac tædiosos exhibent & contristantur valde, cum ipsis subtrahitur internus diuinus influxus: quia lætanter hoc propter Dei amorem suffere, signum est puri amoris, & est sola via, quæ ad veram perducit perfectionem. O felix anima, quæ hoc modo moritur sibi ipsi, o quam nuda ab affectionibus efficitur peregrinis, quam quæta corde, quam pura à peccatis, quam libera à poenis, quam aliena ab omni timore, ornata omni virtute, clarificata in intellectu, eleuata in spiritu, vnita Deo, & æternaliter beatificata.

Hæc.

DE MORTIFICAT. 257

Hactenus de primo, qualiter scilicet fieri oporteat perfectam mortificationem omnium, quæ aliquod impedimentum possent præstare, quo minus Deo appropinquare, & cum eo uniri possemus, dictum sufficiat.

D. HENRICI HARPHII,
PIISSIMI ERVDITISSI-
MIQVE THEOLOGI DE
præparatione & ornatu vi-
tæ actiuae.

CAPVT XIII.

De amorosa animæ ad Deum conuersione.

Secundum nunc prosequendum, est instructio quomodo acquirere valeamus perseverantem amorosam unionem, absque vilo modo inter Deum & animæ nostræ vires. Licet autem hoc ex parte docuerimus in illis mortificationibus quas supra diximus (nam quemadmodum naturale est lapidi deorsum cadere, sic naturale est animæ mortificatæ & viuificatæ per gratiam ab omnibus inordinationibus, & liberæ existenti sine medio in Deum fluere & eleuari in ipsum: quia Deus est naturalis locus animæ, ad quem creata est ad æternaliter requiescendum & fruendum.

dum beatitudine) nihilominus necessariū nobis est alia quoque agnoscere. Nam quemadmodum oportet nos mori nobis ipsis, si in Deo viuere debem⁹ ita oportet nos etiā paulatim discere in Deo viuere & requiescere per practicū effluxum amoris Dei, qui nos Deo vniat, vt possimus vere discere mori nobis ipsis, atque ita oportet nos vnum adipisci cum altero. Et quantò iā vno plus profecerimus, tātò etiam in altero amplius proficiemus: quia vnum sine altero veraciter & utiliter habere non possumus. Nam duo sunt termini: Vnus, est Deus, alter sumus nos, & voluntas nostra in medio stat. Si ergo se voluntas per amorem ad Deum conuertit, per amorem se à nobis auertit: & quantò amplius se ad Deum conuertit, tantò plus à nobis se auertit, adeo vt tandem se tam perfectè ad Deum conuertat, vt etiam totaliter se à nobis auertat per contemptum perfectum nostri ipsorum. Et similiter è contra, dum se voluntas per amorem ad nos ipsos conuertit, auertit se à Deo, ita quod ipsa conuersio ad nos ipsos, tandem tam magna efficitur, vt Deū omnino cōtemnat. Sic ergo auersio ab omni creatura & nobis ipsis, & conuersio ad Deū, in vna pariter actione complerur, licet nos voluerimus in duob⁹ pūctis proficere nos voluerimus in duob⁹ pūctis proficere,

DE MORTIFICAT. 259

qui, vt melius intelligeretur Prosequēdo i-
gitur secundū, sciēdū quod Deus est origo
ex qua omnia creata effluerūt, sed singu-
lari modo rationalis creatura: ipse quoq;
Deus est propter quē omnia creata sunt, &
postremo etiam finis ad quē omnia crea-
ta sunt, scilicet vt reuertantur in suam
originem, vnaquæque creatura vt sibi cō-
petit. Nam cæteræ creaturæ omnes ad
hominis indigentiam ordinatæ sunt, vt
diuersis modis sint in adminiculū & exer-
citiū hominem conuertendi ac perdu-
cendi ad Deum, puta ad corpus pascendū,
vestiendū, castigandū, vel ad hominē
instruendū varijs modis, & dandam de
Deo notitiam in ipsarum creatione, vi-
delicet de eius infinita magnitudine, sa-
pientia, pulchritudine, dulcedine, subtili-
tate, bonitate, & similibus innumerabili-
bus, in quibus natura & exteriores sensus,
ac etiam ratio interior exercitari possunt.
Consequenter sensus exteriores ordina-
ti sunt, vt seruiant & subiecti sint vitibus
interioribus: similiter animæ vires & po-
tentia inferiores, vt seruiant & subiectæ
sint superioribus: superiores verò, vt
semper amorosè in Deum fluant. Nam
quemadmodū solares radios semper vni-
tos soli esse oportet, atq; in sole iugiter pē-
dere inseparabiliter, si in esse permanere
debe-

Deus

*Creaturæ
quare fa-
ctæ sūt.*

*Sensus
externi
potentia.*

debeant: ita etiam nobilis anima essentialiter dependet in sua origine, hoc est, in Deo. Propterea si peruenire debet ad statum perfectum, oportet eam discere similiter in Deum fluere, & dependere in ipso cum tribus suis potentijs per medium gratiæ Dei & nostri amoris. Et istud est propriè quod volo hic docere, quomodo ad hoc peruenire possimus.

CAPVT XIII.

De triplici vita hic tractanda, & quis ad vitam contemplatiuam aptus.

Gene. 29. **S**ciendum quod triplex est vita, scilicet actiua, per Liam designata, quæ lippos habebat oculos: spiritualis contemplatiua, in Rahele figurata, quæ pulchra erat sed infœcunda: & supereminens contemplatiua, in Maria Magdalena signata, quæ optimam partem elegerat. In qualibet autem istarum trium, oportet nos facere præparationem, ornatum, & profectum, si eas perfectè possidere & Deo salubriter offerre volumus. Primo oportet vt nos præparemus ad vitam actiuam, si fideles serui inueniri volumus, sicut vni dicitur in Euangelio: *Euge serue bone & fidelis, intra in gaudium domini tui* Sciendū quod ille dicitur bonus & seruus, qui eligit in omnibus obedire præceptis Dei & sanctæ ecclesiæ.

*Vita affi-
ua.*
Matt. 25.
*Seruus
bonus.*

exc.

DE MORTIFICAT. 261

exercitare se in operibus bonis, sanctis moribus, in virtutibus & exercitijs actiuæ vitæ, in nullo seipsum quærendo, sed honorem & voluntatem Dei dumtaxat, aut proximorum emendationem & salutem: & propter ista dicuntur huiusmodi homines, boni. Sed quia omnē suam perfectionem in exercitijs actiuæ vitæ constituunt, & dominus huiusmodi introrsum nō trahit, sed foris stare permittit in exercitijs actiuæ vitæ, ideo adhuc serui Dei & non amici appellantur. Nam familiares esse oportet & Dei secreta cognoscere, qui Dei amici vocari debent, quemadmodum suis apostolis dominus loquebatur: *Iam non dicam vos seruos, quia omnia quecunque audiui a patre meo, nota feci vobis.* Hic tamen sciendum est, quod Deus gratiam suam, opem atque subsidium elargitur cuique secundū quod seipsum præparauerit & exercitauerit, siue ad exteriora exercitia actiuæ vitæ in exterioribus virtutum operibus, siue ad exercitium internum amoris. Et ad istud multū facit conditio naturæ, tametsi non sufficiat, quia graues, amari, aut melancholici ex natura, seu etiam scrupulosi vel inflati, valde difficulter ad internam spiritualem vitam peruenire possunt. Et qui læti, amorosi vel compassiui sunt, vel compungibiles corde, multas habent dis-

Ioan. 15.

Vite interne quibus
nam a-
prioribus.

spoli.

*Vita in-
berne qui
nam opti-
ores.*

positiones ad internam contemplatiuam vitam, si tamen discere voluerint mori sibiipsis & obseruare gratiam Dei, atque omnes res creatas totaliter contemnere: quia nemo ad internum exercitium veraciter peruenire potest, nisi prius cuncta despexerit, etiam seipsum, & ita totus Deo cum omnibus viribus & affectibus fuerit applicatus. Alioqui corde diuisus semper permanet instabilis & inquietus: quia in desideria frequenter extrahitur, & dis-temperatus efficitur in passionibus naturalibus, quæ adhuc in eo viuunt. Et idcirco intrinsecus minime illuminatur, nec quid sit internum exercitium agnoscit, sed in eo contentus est, quod scit & sentit se Deum querere & intendere non fictè, videnturque sibi externa exercitia esse multo vtiliora qualibet exercitatione interna. Et quia magis exceret opera exteriora propter Deum, quàm colat eum interiori affluuio dilectionis, propterea in corde eius magis depicta sunt opera, quæ propter Deum perficit, quàm ipse Deus propter quem agit.

CAPVT XV.

De preparatione vite actiue per veram penitentiam, atque de spe diuine misericordie.

Nunc ergo vt se homo præparet ad vitam felicem actiuam vitam, quæ tandem

DE MORTIFICAT. 263

de ipsum ad contemplatiuā perducere valeat, assumere sibi debet illū Psalterij versiculū. *Miser cordia & veritas procedent facie tuam, beatus populus qui scit iubilationē.* Duo enim in actiua vita necesse est exercitari, vt ad contemplatiuam perueniatur: Primum est veritas, puta veram habere de peccatis suis recognitionem, contritionē, confessionem, non tantum in sacramentali confessione, verum etiam in sua et mendationis initio ire debet quotidie in sua exercitatione (cum abyssali humilitate, sui ipsius contemptu & voluntate prompta ad omne bonum faciendum, & malum dimittendum & tolerandum) ad tribunal Dei, & recogitare confitendo illi maiora peccata sua præterita cum contritione & lachrymis ante ipsum magnis gemitibus suam malitiam accusando, & Dei bonitatem extollendo & laudando cum deprecatione veniæ. Et ad hoc ordinare debet oratiunculas breues cum ignitis suspirijs, & desiderijs, quæ ipsum excitare valeant ad contritionem, amorem & sensibilem deuotionem. Quia sicut lima operatur in ferro, & qualibet confractione aliquid rubiginis aufert: ita quodlibet affectuosum cordis suspirium vel gemitus, aliquid absomit rubiginis peccatorū, & paulatim purgat animā, intelligentiæ

Psal. 83.

Vita actiua necesse est exercitari.

Suspiria amoris & contritionis.

*Contritio
ordinata.*

gentiæ oculum clarificando, voluntatem que excitando ad amorem Dei & sui ipsius contemptum atque ad desiderium emendationis. Attamen cauere debet, ne carnalia peccata quotidie recolat, nisi in generali, ne huiusmodi rememorationem trahat hostis in carnalem delectationem & tentationem. Contritionem suorum delictorum taliter ordinare debet, vt scilicet magis defleat quod Deum contempsit & offendit, quàm quod seipsum perdidit & condemnauit.

*Beneficia
Dei.*

Secundum est misericordia Dei, circa quã exercitare se debet in vita actiua hoc modo: Congerere debet in vnum & contere in mortario memoriã suam malitiã, & Dei immensam bonitatẽ suã ingratitudinem, & Dei immensam benignitatẽ & largitatẽ suam studiositatem ad propriam damnationem, & diuinam diligentiam ad suam æternam saluationem. Tunc consequenter percurret beneficia Dei in creatione, quod condidit nos ad imaginẽ & similitudinem suam: in assumpta humanitate, qua seipsum dedit in imagine & similitudine nostra: & omnia quæ in mortali natura gessit & passus est: considerando ex his immensam charitatem, bonitatem ac clementiam, & ex hoc concipiet veram perfectamque confidentiam ad Deum

DE MORTIFICAT. 265

Deum, Deinde excitabit seipsum ad faciendam vindictam coram Deo de peccatis proprijs in perfecta scortione & odio peccatorum, in vera confessione & pœnitentia: excitabit etiam seipsum ad abstrahendum se ab omnibus peccatis & creaturis, conuertendumque se ad omnes virtutes & ad totaliter se offerendum diuino beneplacito, cum effluxu quodam amorofo & gratiarum actrone ad Deum. Et hoc modo spiritualiter regenerabitur in nouum quendam statum gratiæ, Deoque vnietur in vinculo amoris: & ex hoc propriè consurget ad veram spem & confidentiam ad Deum. Nam solus amor Dei perducit hominem ad veram spem & confidentiam diuinæ misericordiæ, bonitatis, largitatis & familiaris amicitiae, ad quæ nulla virtus seu virtuosum opus misericordie vel pœnitentiæ, quantumcunque magnū, sed neque passio quantumlibet grauis, perfectè & veraciter hominem perducere potest. O sancta spes & beata confidentia, dummodo non prouocet hominem ad ignauiam, & acediā, sed ad gratitudinem, ad amorem, ad studiositatem omnium virtutum, ad asperitatem pœnitentiæ, & voluntariam suipsius mortificationem.

*Amor
Dei.*

Confidentia.

*Meditationum varietas & efficacia, & de
sex gradibus earundem.*

M

CAPVT

*Medita-
tion.s.*

Consequenter, ad discernendum inter exercitia actiuæ vitæ est sciendū, quod meditationes exercitiorum duos fines habent, timorem videlicet & amorem: siue timorem seruilem, metuentem poenam purgatorij aut inferni atque vindictam: & timorem filialem, qui formidat Deum offendere aut ingratus esse. Meditationes ergo, quanto seruili timori magis approximant, tanto minoris sunt meriti: & quanto filiali timori seu amori propinquiores extiterint, tanto Deo acceptiores sunt & meriti maioris, purificantque animam per amplius à peccatis, & ad proficientem vitam magis adiuuant. Ideoque meditationes illæ minores reputantur in merito, quæ timorem solum incutiunt vt sunt meditationes de morte, iudicio, purgatorio, inferno, & huiusmodi. Sunt tamen nobis necessariæ pro excitemento feruoris contra vitia. Ideo sanctis olim eremitis solebant esse valde familiares. Post has sunt meditationes de vita æterna, quia meditationes eternæ vitæ in homine incipiente plus quærunt sui ipsius commodum & vtilitatem, quàm diuinum honorem ac beneplacitum, Exercitium vero æternæ vitæ in homine proficiente & perfecto, multò nobilius est & vtilius in
gratia

DE MORTIFICAT. 267

gratia & meritis. Supra has sunt meditationes de contritione & pœnitentia peccatorum, de pudore coram Deo, de auersione à peccatis & à mundo, quæ præveniunt ex præteritorum peccatorum recollectione cum amaritudine cordis, quæ admodum rex ezechias dicebat: *Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee*. In hac autem contritione & amaritudine plus homo ponderare debet peccatorum deformitatem, indignationem Dei, amissionem gratiæ & gloriæ, quam dispendium proprium, confusionem, periculum, amissionem temporalium, & similia. Ultra has in quarto gradu meditationum sunt exercitia passionis dominicæ ad habendum compassionem. Bernardus namque in sermone feriæ quartæ post Palmarum, ponit tres gradus exercitandi se circa passionem domini, quos appellat opus, modum & causam. Primus gradus est, ut recogitemus opus passionis ad habendam compassionem, ut participes efficiamur passionis eius & gloriæ: & istud spectat ad homines actiuos & incipientes, Secundus gradus est, recogitare passionis suæ modum, videlicet qua humilitate abysali, patientia, mansuetudine & desidio passus sit, ita quod in eius passione inuenire poterimus perfectionem omnium

Eze. 38.

Meditandi passionem Christi gra. dum.

Opus.

modus.

causa.

virtutum, quas ad imitandum in ipsa
 cōsiderare debemus, & istud respicit pro-
 ficientes. Et iste est quintus gradus medi-
 tationum, exercitare scilicet virtutes ad ab-
 sumendum ipsas & imitandum. Tertius
 gradus est, recogitare causam propter
 quam Christus passus est, hoc est immen-
 sam charitatem, quam in hoc nobis vo-
 luit demonstrare: & hanc meditari debe-
 mus, vt vice versa eius amore vehementer
 inflammemur, quod propriè pertinet ad
 perfectos. Attamen hunc amorem in o-
 mnibus exercitationum gradibus exerci-
 tari oportet, si in bona vita quis profice-
 re voluerit. Iste autem gradus in passione
 domini se exercitandi, inclusus est in secun-
 do & supremo meditationum gradu, qui
 est, meditatio seipsum in Dei amore exer-
 cere, quāuis sint adhuc alia sublimiora ex-
 ercitia nudi amoris, vti postea audiemus.

CAPVT XVII.

*Spiritualium exercitorum practica, qui-
 bus proficiendum.*

Prosequendo igitur materiam nostrā,
 postquam se quis exercitauit tribus
 mensibus, aut sex, aut anno vno, de-
 nec se serpiat desiderium mortificatio-
 nis suspensus, mundi contemptum, carnalis
 subiugationem, inflammationem spirituum
 ad Deum, & ad virtutes vniuersas, si tunc

DE MORTIFICAT. 269

vult progredi in actiua vita, ad perueniendum in contemplatiuam, tria debet assumere. Primum est quod non occupet se nimis, neque deiciat in pusillanimitatem, nec se etiã nimis perurbet, vetera sua peccata recogitando, neque etiã quotidianos suos defectus discutiendo, desiendo, confitendo: sed omnes retractationes vel discussiones peccatorum, quibus miscetur vitiosa delectatio, aut formidolosa desperatio & pusillanimitas, vel conscientie scrupulositas, rescindendæ sunt confestim, alioqui impedimento sunt in vita proficiente. Nam bonos affectus extinguunt, animum & libertatem cordis depriment, atque familiaritatem Dei elongant, veram confidentiam extinguunt, animamque a vita contemplatiua reuocant. Succinctam igitur faciet recogitationem & confessionem de peccatis tantummodo notabilioribus: reliqua vero projiciet in abyssalem Dei bonitatem & amorem, vbi consumentur velut vna gutta aquæ in magno igne. Cæterum, contritionem, displicentiam & pœnitudinem peccatorum exercebit cum conuersione ad ipsa & rememoratione, vt dictum est. Sed præsertim cum quadam plenaria amorosa confidentia & conuersione ad Deum, & præcipue in diuinum amorem. In qua conuer-

*Exercitiũ
actiua vi-
ta.*

*Confessio
succincta.*

*Pœnitu-
do pecca-
torũ quo-
modo ex-
ercenda.*

sione homo displicentiam habet de omni
 eo, quod medium & impedimentum
 facit, ne affectiones suæ fluant in Deum
 & quietentur. Hoc autem certum habeas,
 venialia peccata multo efficacius & ple-
 nius deleri amorosa quadam & vigoro-
 sa conversione in DEVM, quàm sola
 conversione ad ipsa peccata per contri-
 tionem. Sed hoc est occultum quoddam
 exercitium, quod à paucis inuenitur. Se-
 cundum est, quod sit multum sollicitus in
 omniuis peccatis venialibus, mori affe-
 ctibus eorundem peccatorum: quia ista est
 emendationis semita & via compendio-
 sa Deo gratissima. Hic est sciendum quod
 multum interest inter labi in venialia pec-
 cata ex infirmitate & occasione, & ca-
 dere ex affectionibus fixè in venialibus
 stantibus. Sed quia de ista mortificatione
 dixi in prima parte libri huius, idcirco nunc
 prosequi omitto. Tertium est, quod
 homo incipere debet eleuare cor suum, a-
 nimam, affectus & vires suas, cõtinuis af-
 fectuosis aspirationibus in diuinum amo-
 rem & vnionem, quemadmodum postea
 latius audiemus. Nam sicut in sumptuo-
 sis structuris, videmus, si fieri debeat ædi-
 ficium arcuatū aut lapidea testudo oportet
 supponere arcus ligneos, super quos la-
 pideus arcus superædificetur: & cū factus
 fuerit

*Venialia
 peccata
 quomodo
 abluantur.*

DE MORTIFICAT. 271

fuerit, subtrahuntur lignei arcus, & per se
 subsistit: ita etiam est in edificio spirituali,
 in quo oportet fieri arcum diuini amoris,
 qui totum contemplationis opus portet:
 & quia homo primo imperfectus est in
 Dei amore, si hunc amoris arcum construere
 debeat, oportet ut in primis potissimum
 se exercitet in talibus meditationibus, quæ
 cor suum ad desiderium Dei accendere
 valeant, ut arcum istum amoris super-
 ædificare possit. Cum autem sic se inflam-
 matum inuenerit in affectu, excitare de-
 bet seipsum in ardorem amoris & vniti-
 nis Dei magis aspiratiuis desiderijs, quam
 meditationibus, Et cum se hoc modo cõ-
 tinuis exercitijs & aspiratiuis desiderijs
 frequenter compulerit in amorem Dei
 (vniuersas animæ vires coadunantem) af-
 fectus hominis adeo vigorosi in ipso ef-
 ficenter visitatione ignearum exercitati-
 onum huiuscemodi amoris (hominem
 cum Deo vnientis) quod se momento
 submersum inuenit in abyssali amore Dei,
 & separatam ab omnibus creatis, mox
 ut per præfatum exercitium se ad Deum
 conuerterit. Et istud propriè est origo,
 fundamentum & instrumentum vitæ con-
 templatiuæ, quod quicumque in actiua vi-
 ta inuenire potuerit, cito proficere va-
 lebit in virtutibus & suis ipsius mortifica-

*Funda-
 mentum
 vitæ con-
 templa-
 tiuæ.*

tionem, ac peruenire ad vitam contemplatiuam. Et vocatur istud instrumentum, gratia operās, de qua adhuc multa audiemus. Cæterum, quid intelligi debeat per verba illa, aspirare ad amorem vniuersi, in cōsequentiis declarabo in vita contemplatiua. In ijs autē quæ dicta sunt, habetur plena præparatio ad vitam actiuam, & originem vitæ contemplatiuæ.

CAPVT XVIII.

De mercenarijs & seruis infidelibus.

EST tamen hic notanda vna regula generalis deseruiens cuilibet ex his tribus statibus, scilicet quod tria sunt quæ homines in diuino seruitio faciunt seruos nō fideles, sed mercenarios, dignos à Deo contemni & condemnari. Primum est, quod quis in omni exercitio quærit seipsum & propriam vtilitatem consequi, puta sensibilem gratiam, deuotionem, meritum & gloriā, vel etiā incommodū, proprium euitare, puta temporale damnum, confusionem, pœnam vel plagam, purgatorium, infernum & similia. Imo est inuenire nonnullos, qui contemnunt omnia & strictam religionem aut pœnitentiam assumant, omniemque gaudenter sustineant aduersitatem, ad acquirendam vitam æternam vel euadendam pœnam æter-

DE MORTIFICAT. 279

æternam, & tamen nō stant in gratia, nec
 etiam in charitate Dei. Nam taliter egit
 Platonis discipulus, qui audiens Platonem
 disputantem de futura felicitate, illam que
 desiderans, se præcipitem dedit & fregit
 cervicem, vt peruenire posset ad felici-
 tatem quam audierat commendari, & ta-
 men condemnatus fuit, quia ipse & Plato
 ambo erant infideles. Pariformiter Iudæi
 atque hæretici voluntariè suscipiūt mor-
 tem pro sua fide in spe vitæ æternæ. Secun-
 dum est, quod opera sua & exercitia val-
 dum est, quod opera sua & exercitia val-
 de magna reputat, & inde complacen-
 tiam habet plus in seipso quam in Deo.
 Ecū ista fiducia quiescit magis in ope-
 ribus suis, exercitijs atque virtutibus, quā
 in libertate filiorum DEI, quam dul-
 cis Iesus suo precioso sanguine multum
 amorosè mercatus est. Tertium est, quod
 nunquam tam fideliter Deo famulare-
 tur, nisi speraret bonum præmium se in-
 de recepturum, vel si sciret non esse in-
 fernum, purgatorium vel iudicium extre-
 mum: quia talia plus metuit, quam Deum
 offendere. Istiusmodi homines sunt mer-
 cenarij, nec digni peruenire ad vi-
 tam æternam, aut percipi-
 re gratiam & amo-
 rem Dei.

De ornatu vitæ actiue, per virtutes morales.

PRO secundo considerandum est, qualiter homo ornari debeat ad congruam vitam actiuam agendam. Sciendum itaque, quod ornatus vitæ actiue proprie consistit in virtutibus moralibus, quas tamen aliquis possidere potest extra & sine gratia gratum faciente, quemadmodum legimus philosophos gentiles adeo mortificatos fuisse naturalibus passionibus, & ornatos naturalibus virtutibus, vt in aliquibus, & aliquando vix inferiores fuerint multis sanctis, prout notare possumus, quo ad contemptum honorum temporalium & desiderium paupertatis in Diogene ostensis, quando sedebat in dolo, & abiecit scutellam suam, considerans quod manu sua haurire aquam posset. Simili modo etiam in patientia philosophi Sabbon, & ita de cæteris virtutibus moralibus. Quamuis autem nulla virtus moralis sine gratia Dei sit salubris, aut conferre possit ad beatitudinem, tamen nemo potest salubriter vti diuina gratia sine moralibus virtutibus: & ideo oportet hominem in principio emendationis sue laborare pro virtutibus moralibus adimplendis, ipsasque Deo acceptas efficere per
 impo

*Virtutes
 morales.*

DE MORTIFICAT. 275

Impetrationem gratiæ Dei. Idcirco in his
tribus statib⁹ præcipue satagere debet pro
ipsis virtutibus semper plenius obtinendis:
ad quod peruenire non poterit, nisi cum
magno labore, diligentia & orationibus.
Nec mirum, cum virtutes quid nobilissi-
mum circa Deum sint, & similes nos Deo
efficiant, imo faciant homines deos, hoc
est, deiformes: & ipsæ solæ, quantum
est ex nostra parte, Deo sine medio nos v-
niant, hîc in gratia, & postmodum in glo-
ria. Primo ergo locare debemus verum
fundamentum humilitatis, ex quo omnes
virtutes sument originem, si Deo gratiæ
esse debent.

CAPVT XX.

*De tribus mansionibus, quas in contemplati-
uo exornari oportet.*

PRO ampliori tamen intellectu de isto
habendo, sciendum quod in homine
sunt tres mansiones, quas possideri &
ornari oportet triplici vnitæ, si in ipsis
ornari debeat Deo habitatio. Infima man-
sio est in corde, quod est origo, principium
& radix totius vitæ & sensualitatis ho-
minis: & ideo omnes potentiæ sensiti-
uæ (quibus anima cõiuncta est corpori, ut
ipsi viuere & sentire tribuat) colliguntur &
coadunantur in corde ut in sua origine. Si

*Mansio ho-
minis in-
fima Cor.*

ergo in ista mansione reperiri debeat vera
 requies, pax & vnitas sensitiuarum poten-
 tiarum, oportet hoc fieri per adquisitio-
 nem virtutum moralium, quibus homo
 discit mori omnibus naturalibus passio-
 nibus & inordinatis desiderijs vel affecti-
 bus. Et istud erat pro quo multum labo-
 rabant gentiles philosophi, vt perueni-
 rent scilicet ad veram & iugem stabili-
 tatem, quietem, vnitatem, pacem & liber-
 tatem cordis, per quæ ad veram sapien-
 tiam cõsequenter peruenire possent. Hoc
 igitur modo oportet nos eniti ad acqui-
 rendum in actiua vita morales virtutes, vt
 possidere possimus mansionem cordis in
 vera quiete & pace per mortificationem
 virium sensitiuarum, si volumus domina-
 congruum parare thalamum ad quiescen-
 dum in eo.

*Mansio
 hominis
 media
 mens.*

*Anima
 spiritus.*

Media mansio est mens hominis, quæ
 est naturalis origo virium intellectualium,
 ex qua ipse vires intellectuales oriuntur:
 hoc est, memoria, intellectus & voluntas,
 quibus omnes actiones spirituales perfici-
 ciuntur, vt postea plenius declarabimus.
 Secundum istas tres vires appellatur ani-
 ma, spiritus: quia istæ vires sunt separa-
 tæ & impermixtæ ac liberæ ab omni or-
 gano corporis, ipsi quæ efficitur homo si-
 milis suæ origin. hoc est, ipsi Deo, & me-
 mora

DE MORTIFICAT. 277

moratur, agnoscit ac diligit eum, ita quod istæ vires totaliter in Deo suspensæ manent, vnusque spiritus cum spiritu Dei efficiuntur. Ideoque sicut Deus vocatur spiritus, ita & istæ tres vires animæ superiores spiritus nominantur; quia propriè ordinatæ sunt vt Deo vniantur, ipsoque in gloria æternaliter fruantur. Istam ergo mansionem oportet nos præparare in vita contemplatiua, vt possideamus ipsam in vnitate spiritus. Et istud fit per plenam acquisitionem gratiæ Dei & donorum spiritus sancti, quæ perficiunt, nobilitant & eleuant omnes virtutes morales, quæ in actiua vita acquiruntur: & ergo dona spiritus sancti sunt ornatus vitæ contemplatiuæ, prout postea melius audiemus. Suprema mansio est nuda animæ

1. Cor. 6.

1oan. 4.

*Mansio
hominis
suprema
essentia
anime.*

essentia. Quomodo autem illam in vnitate possidere debeamus, hoc excedit omnem capacitatem humani intellectus: quia spectat ad tertium statum hominum, hoc est, ad supereminentem contemplatiuam vitam, de qua in fine secundum posse nostrum loquemur.

CAPVT XXI.

De virtutibus moralibus, humilitate, obedientia, patientia, mititate, benignitate, strenuitate, sobrietate, castitate, &c.

M 7

Pro-

Prosequendo igitur ornatum actiue vite per virtutes morales, volumus inchoare à fundamētō humilitatis. Humilitas ista est profunda cordis in cōspēctū diuinæ maiestatis inclinatio. Quod vt obtineatur, diligenter considerabit humilis amator Dei, quàm fideliter & humiliter immensa maiestas, altitudo, sapientia, diuitiæ & bonitas Dei in extrema paupertate tam vili pauperique homuncioni seruerit in assumpta humanitate. Quæ consideratione continuata, tanta excreset in eo reuerentia erga diuinam maiestatem, quod nō poterit plenè manifestari verbis aut signis. In tantum quoque efficietur esuriens, sitiens & cupidus eduerso domino seruendi & exhibendi honorem, atque despiciendi, subijciendi & humiliandi seipsum, quod non poterit in huiusmodi vnquam satiari. Proponet namque sibi omni tempore hoc suaue verbū Christi. *Discite à me, quia mitis sum & humilis corde.* Et per istā humilitatē subijciet se perfectè Deo & præceptis eius, atque omni creaturæ propter amorem eius, reputando se peccatorem vilissimū totius mundi & velat puluërem terræ, qui pedibus calcatur, se æstimando, dicet cum Dauid in persona Christi. *Egō autem sum vermis, & non homo, opprobrium*

Humilitas.

Matt. II.

Psal. 21.

*brium
venit
lunta
volum
mner
perfe
litas
ne o
dicen
men
auter
tis &
nunq
tem l
spiriu
amor
confe
Ista o
seque
fentia
gnat
berib
men
se ap
dam
renun
est (q
renun
bedic
tioac*

briam hominum, & abiectio plebis. Existit
 venit quod homo ad nutum subijcitur vo-
 luntati Dei. Quia autem beneplacita Dei
 voluntas est, sapientiam mundi conte-
 mnere, & Dei sapientiam imitari in omni
 perfectione virtutum, ideo parit humi-
 litas primogenitam filiam suam nomi-
 ne obedientiam, quia solum per obe-
 dientiam perfectam humilitas vera com-
 mendatur atque probatur. Obedientia
 autem est flexibilitas submissæ volunta-
 tis & promptitudo ad omne bonum, quæ
 nunquam fatigatur exequendo volunta-
 tem DEI, subijcitque carnem spiritui, &
 spiritum Deo, & omni creaturæ propter
 amorem DEI, dummodo hoc rationi
 consonum esse constiterit & virtuosum.
 Ista obedientia compellit hominem con-
 sequenter renunciare propriæ voluntati &
 sentimento, & nemo perfecte potest resi-
 gnare propriam voluntatem, nisi prius v-
 beribus obedientiæ sit educatus. Potest ta-
 men bene de foris in exterioribus actibus
 se applicare ad voluntatem alterius faci-
 endam, & intus propriæ voluntati non
 renunciare. Multo namque sublimius
 est (quo ad perfectionem) ab intus propriæ
 renunciare voluntati, quam de foris o-
 bedientem esse vel apparere. Per abnega-
 tionem propriæ voluntatis, habet volūtas
 Dei

*Obedien-
tia.*

*Abnega-
tio volun-
tatis pro-
priæ.*

Dei plenum dominium in nobis, & voluntas hominis a deo in voluntatem Dei attrahitur vel transfunditur, vt contrarium velle vel optare nequeat, ita vt ex ipsa profluat voluntaria tolerantia omnium poenarum, & tristitiarum, quæ homini possunt accidere. Spiritus enim domini, spiritum humilis hominis contingens attrahit & intrahit ipsum, & totum ita in se consumit, quod tam plene renunciat propriæ voluntati in voluntatem Dei, vt sibi videatur non aliâ se voluntatem habere

Rom. 8.

aut vti quàm Dei. Et tunc reddit spiritus Dei testimonium spiritui eius quod filius Dei sit, coniungunturque tunc in homine illo summa libertas & summa obedientia, summa securitas & summa humilitas. Ista abdicatio propriæ voluntatis, generat

Patentia

filiam quæ patientia dicta est, & hæc tolerat omne quod sibi accidere potest. Nam vere patientem non contristat quicquid ei infra Deum acciderit: quin potius omni tempore se totum proicit in placitissimam voluntatem Dei, qui hæc omnia permittit super eum. Et per istam virtutem misericiter decoratur & acceptus Deo efficitur, quia voluntaria patientia in poenis cum benevolentia ad eos qui ipsas inferunt, fuit vestis nuptialis Christi, in qua sponsam suam, id est, sanctam Ecclesiam, in cru-

Matt. 20.

in cru-

DE MORTIFICAT. 281

in cruce desponsauit. Patientia consequenter generat filiã quæ appellatur mititas, quæ possessori suo pacem de omnibus pollicetur, quia *mansueti hereditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis*, sicut dicit Propheta. Mititas autem est in patientia tranquillitas, per quam vis irascibilis quasi silentio quodam immobilitatur, & concupiscibilis in virtutibus sublimatur: quod rationalis aduertens lætatur, & conscientia tantæ dulcedinis gustu pace mirifica tranquillitatur. Poena enim est torcular, vnde profluit vinũ dulce spiritualis consolationis: & tunc cum læticia sustinet homo dura verba, duriora verbera & durissimam mortis pœnã. Mititas etiam gignit filiam quæ vocatur benignitas, & hoc ex amore Dei, quia solus mitis, benignus esse potest. Benignitas iracunda corda dulci affabilitate, verbis blandis & pijs actibus emollire nititur, vbi spẽ habet virtutibus præualendi. Anima benignitate dotata, est quasi lampas oleo plena, errantibus lucens bonis exemplis, desolatos vngens blandis alloquijs, iracundos medicans pijs obsequijs, & virtutibus pingues accendens ardore diuini amoris, Benignitas ista amabilis parit etiam filiam, nomine compassionem, quia benignitas amorosa quadam compassio-

Psal. 36.

Mititas

Benignitas.

ne se participem facit paupertatis, necessi-
tatis & afflictionis omnium hominum.

Compassio.

Compassio enim est, ad omnem affli-
ctionem, & necessitatem aliorum homi-
num pia cordis commotio. Principaliter
autem verum Dei seruum domino suo
compati facit, qui tam amaram & igno-
miniosam mortem passus est in cruce, im-
primitque menti eius tam necessariam mor-
tis causam, piam & promptam patendi vo-
luntatem, quorum recordatio pium cor
cum Christo spiritualiter, & etiam sensi-
biliter crucifigit cruce amorosae compas-
sionis. Secundo compassio diligenter at-
tendere facit propriam negligentiam, pro-
prias culpas, & vitia; item, teporem,
pigritiam, preciosi temporis amissionem,
& tantam in omnibus virtutibus, virtuo-
sisque operibus pauperiem. Tertio suadet
proximorum erratus multiplices perpen-
dere, propriae salutis parumpensionem, &
beneficiorum Dei tantam ingratitudinem,
quorum intuitu compungitur compassione
in condolendo, & affectuoso ardore sa-
lutis omnium inflammatur. Quarto et-
iam considerare facit corporalem necessi-
tatem, infirmitatem, culpam & vitia & mi-
seriam aliorum, & per hoc cor hominis
crucifigit in compatiendo. Compassio hanc
consequenter filiam parit, vocatam largitatem
vel

Largitas.

vel

vel libe
cordi
solus
largus
favore
person
ineffab
cessuam
largita
mirand
cit, quo
passion
rentian
& oper
priam
titudin
que pat
tatem &
sum aff
gitati, &
fert qui
quid ip
in patie
proxim
largita
dit: & p
nae bon
stremo
necessit
vaucio

DE MORTIFICAT. 283

vel liberalitatem, quæ est liberalis effusio
 cordis charitatiua cōpassione permoti. Et
 solus cōpassione misericors, propriè etiam
 largus vocatur, in cōmuni quodã ardenti
 fauore charitatis ad omnes homines sine
 personarū acceptione. Considerans enim
 ineffabilia beneficia bonitatis Dei, & ex-
 cessiuā pœnam passionis Christi, tanta se
 largitate pro qualicunq; vicissitudine tam
 mirandæ charitatis Dei submittit ac dei-
 cit, quod pro singulis articulis tam amaræ
 passionis Deo laudem, honorem & e-
 rentiam impêdere desiderat corde, verbis
 & operibus. Recolens consequenter pro-
 priam miseriam, negligentiam, ingra-
 titudinem & repiditatē ex vna: diuinam
 que patientiam, clementiam, longanimi-
 tatem & fidelitatem ex altera parte, sur-
 sum assurgit in spiritu obuiam diuinæ lar-
 gitati, & volūtate perpetua liberaliter of-
 fert quicquid habet & potest: imò qui-
 quid ipsemet est, in agendo, dimittendo &
 in patiendo. Deinde considerans errores
 proximorum innumeros, riuulum suæ
 largitatis ad locum vnde profluxit, refun-
 dit: & pijs clamoribus benignitatem diui-
 næ bonitatis interpellat pro omnibus. Po-
 stremo attendens multiplicem corporalē
 necessitatem & indigentiam in proximis,
 vnicuique iuxta omne posse suū & facul-
 tatem

*Opera mi-
sericor-
diæ.*

tatem subuenire quærit. Et fluunt ex ea se-
ptem misericordiæ opera, quæ à diuiti-
bus & fortibus implentur cum tempora-
libus bonis & obsequijs: à pauperibus ve-
ro & impotentibus, implentur pijs fauori-
bus & bona voluntate. Per hæc etiam vir-
tutem largitatis præcipuè multiplicantur
virtutes, & animæ vires decorantur: quia
qui corde largus est, communiter etiam
latus est & insollicitus, bonis affectibus
abundans, & in omnibus pijs operibus com-
muni amore beneficus.

*Strenui-
tas.*

Largitas hæc filiam parit, quæ vocatur
diligentia seu strenuitas in bonis operibus,
exercitijs & virtutibus. Est autem strenui-
tas ista, stimulatua quædam cordis dili-
gentia ad omne bonum, & vestigiorum
Christi impigra æmulatrix, oprans cot-
pus & animam esse & viuere, vires & o-
pes expendere ad potissimum honorem &
laudem Dei. Per istam strenuitatem ani-
mæ vires ad susceptionem diuinæ influ-
entiæ late expanduntur & vegetantur, hoc
est, vigorem recipiunt ad omnes virtutes,
quantumcunque sublimes sint & nobiles.
Ab ista etiam strenuitate exhilaratur con-
scientia, augmentatur gratia, virtutes de-
lectabilius & iucundius exercentur, & o-
pera exteriora decorosius venustantur.

*Tempe-
stantia.*

Strenuitas ista generat filiam nomine
sobrietatis.

DI
sobrietatis
tus om
les & co
perfluit
lectu n
Ipsa nō
nec rar
dei, scri
suum se
nam Ch
gere. Ex
modo t
& hæc
libus. &
stiales
per in
concup
in omni
silentijs
sentien
sensu
turit, ap
nimæ,
qui sob
stitatis
ris, qua
dis seu
tibus &
luxuria
assimil

sobrietatem vel temperantiam: quæ virtus omnes potentias intellectuales, animales & corporales coercet, & a bonni superfluitate restringit, ita vt etiam in intellectu nolit scire vel sapere quæ non licent. Ipsa nõ vult curiosè indagare secreta Dei, nec ratione comprehendere articulos fidei, scripturas non quærit detorquere ad suum sensum, sed iuxta vitam & doctrinam Christi & sanctorum fideliter intelligere. Ex scripturis etiam creaturisque solùmmodo trahit id quod ad salutem deseruit: & hæc est sobrietas in viribus intellectualibus. Simili modo ponit sensitiuas ac bestiales vires sub ratione, ne extra vagentur per inordinatas passiones irascibilis aut concupiscibilis. Hæc sobrietas seruanda est in omnibus verbis, actibus, locutionibus, silentijs, auditu, odoratu, gustu, tactu, in sentiendo, & in omni quod per corpus & sensus exercebitur. Sobrietas filiam par-
Castitas.
 turit, appellatam castitatem corporis & animæ, quam veraciter nemo possidet, nisi qui sobrius est. Sunt autem tres gradus castitatis. Primus gradus est castitas corporis, quæ docet diligenter cauere ab immundis seu lasciuis actibus, verbis, gestibus, nutibus & attactibus, quæ quouis modo ad luxuriã prouocare possent. Hæc castitas
Corporis.
 assimilatur cand. do lilio propter angelicã
Cordis.
 puri-

puritatē, & etiā rubicundæ rosæ, quia di-
 gnitati martyrij assimilatur propter la-
 boriosam resistētiam, quā quotidie fieri o-
 portet. Secundus gradus castitatis consistit
 in corde, dum scilicet homo in tētationi-
 bus & naturalibus motibus carnis suæ
 statim sine mora, integra voluntate ca-
 stitatis, exercit vigorosam conuersionem
 ad Deum, in nullo penitus moram facien-
 do in tentatione. Et tunc tentatio est
 valde utilis, quia promeretur augmen-
 tum gratiæ qua omnes virtutes stabilian-
 tur, extollantur, exornentur & nobilit-
 tentur. Ista castitas gubernat, custodit,
 & stabilizat omnes sensus exteriores, ipsa
 castigat & restringit appetitus bestiales,
 ipsa efficit ut homo nullum medium per-
 mittat inter Deum & se, quatumcunque
 spirituale hoc esse videatur. Verbi gra-
 tia: Non vult habere priuatum amorem
 & amicitiam etiam cum spiritualibus per-
 sonis, nec vult à quocunque singulari
 favore, amore vel amicitia coli: quia ta-
 lia nullo modo retrahunt à via Dei pu-
 ra, in qua gloria, honor & beneplacitum
 Dei dumtaxat quæri debent. Tertius gra-
 dus castitatis est in mente hominis, hoc
 est, intimo animæ, & collocat hominē su-
 pra sensum, supra intellectum, & supra
 omnia dona quæ anima à Deo recipere
 potest,

Mentis.

potest, possessoremque suum sine medio Deo conglutinat. Ipsa pertransire nititur quicquid creatura comprehendere potest, & solum in comprehensibili bono requiescere, quia impurius spiritus est, qui adhuc requiem quærit in quibuscunque donis Dei, quantumlibet sublimia, nobilia, arcana vel appetibilia sint, prout latius postea declarabo. Ista castitas ad sacramentum corporis Christi non accedit, ut fruatur delectabili spirituali sapore ut satisfaciatur spirituali desiderio, aut etiam ut habeat inde fomentum pacis & quietis, vel propter aliam aliquam causam, sed solum propter honorem, gloriam & beneplacitum Dei, & ut fecundum profectum virtutum & mortificationis sui ipsius possit obtinere. Hæc est nobilis illa castitas, quæ animam ab omni quod Deus non est, liberam reddit: & continuo sursum effluxu amorosi affectus in creatum bonum animam salubriter deiformem efficit, hic in gratia, & postmodum in gloria. Et in hoc succinctè explicatum est, qualiter homo in actiua vita satagere debeat se virtutibus ornare, si felicem profectum in ipsa habere voluerit, & accessum ad contemplatiuam.

*De profectu vel consurrectione actiua vite
per fidem, dilectionem & spem.*

Capit. 3.

*Vian-
tica.*

Tertio principaliter ostendendum est, qualiter homo proficere debeat in actiua vita, & consurgere in perfectione obuiam Deo, dicendo cum sponsa: *Surgam & circumibo ciuitatem, per vicos & plateas quaram, quem diligit anima mea.* Hic est sciendum, quod huius consurrectionis duplex est modus. Primus est mysticus & occultus, vocaturque à Dionysio mystica theologia, quia est occultissima sapientia quam immediate solus Deus in spiritu hominem docet: aliæ autem scientiæ à mortalibus magistris docentur. Hæc sapientia tantum in corde scribitur diuina illuminatione & celesti influxu. Et quantum non possit propter suam excellentem nobilitatem ab vilo hominum perfecte tradi & doceri, quilibet tamen quantumcunque simplex fuerit & indoctus, si fideliter frequentauerit scholam diuinam, hoc est, virtutum, & virtuosarum exercitationum, hanc nobilem sapientiam à Deo immediate recipere poterit supra omnem intellectum per amerosos affectus atque influxus in Deum. Et hic est vnus modus consurrectionis per vim concupiscibilem, de quo

de quo parum tetigi in præcedentibus, sed
 latius postea prosequar. Hæc mystica
 theologia in omni gradu proficientis vi-
 tæ exercitari debet: sed quanto altius a-
 scenditur, tanto magis exercitatur. Se-
 cundus modus consurrectionis est scho-
 lasticus secundum humanam cruditio-
 nem, & de illo nunc loqui intendimus,
 quia communiter exercetur in vita acti-
 ua. Est ergo sciendum, quod sicut in æter-
 na, vita anima Deo, spiritali connubio,
 coniungitur per tria dona, quæ à Deo re-
 cipit & possidet tanquam dotes, hoc est,
 visione clara, dilectione pura, & fructio-
 ne secunda: sic in huius vitæ via, per gra-
 tiam æternæ beatitudinis, gloriam præli-
 bantes, appropinquamus Deo exercitijs
 trium virtutum theologiarum, tribus a-
 nimæ dotibus correspondentium. Et per
 istas tres virtutes meretur homo præfatas
 tres dotes animæ recipere in gloria: per
 ipsas etiam in tempore isto coniungimur
 Deo in actiua vita pariter & contempla-
 tiua, sed multum differenter, prout po-
 stea audiemus.

*Via scho-
 lastica.*

CAPVT XXIII.

*De intentione triplici, recta simplici &
 deiformi, de que oratione
 vocali.*

N

In acti-

*Intentio
recta.*

In activa vita, de qua nunc loquimur, confargimus ac Deo cōiungimur, primo recta intentione fidei lumine illustrata: quod fit quando homo in cunctis quæ agit vel patitur, cupit aut vitat, simplicem intentionis oculum habet ad Deū duntaxat, quærendo scilicet in omnibus purè ipsius honorem, gloriam, dilectionem ac beneplacitum ex charitate, & nihil aliud habet in intentione. Hæc intentio maxime attendenda est in omnibus: quia quantumlibet bonum sit opus, aliena intentio facit ipsum vanum & sine fructu: & e contrario, intentio bona, opus quod in se nec bonum est nec malum, fructuosum efficit & acceptum. Et quia pauci valde homines puram intentionem habent, & salus nostra & profectus consistit in intentione, idcirco notandum est tres esse gradus intentionis bonæ. Primus est intentio recta, quæ ordinat omnia ad Deū, & propter Deum. Ista intentio procedit ex voluntate affectuosa, æstu divini amoris calefacta. Quæ voluntas sic amore æstuans, intentionem ad consecutionem æterni finis desiderati operando impellit, nec hominem quiescere nisi in æterno bono sinit. Hic ergo secernuntur filij adoptionis à filiis reprobationis: quia omnes qui in exercitijs suis & operibus virtuosis perficiendis

*Gradus
intentio-
nis bonæ.*

i ds r
impe
sunt.
curu
qui
lenq
natur
rente
virtu
rem,
verus
lum
ritas
ueher
ipfis
Et qu
terior
ti, vt
inten
ritas
ro ac
sicut
do in
lice
cont
Dei c
taten
stam
ria:it
tural

DE MORTIFICAT. 291

ides non attrahuntur amore diuino, sed
 impelluntur aliunde, Deo vniri non pos-
 sunt. Causa huius est, quia cum natura re- *Naturæ*
 curua vel inclinata sit ad seipsam, ideo *recurrunt*
 qui diuinum, gratuitum, supernatura- *ad seipsam*
 lemque non habent amorem, in omnibus
 naturali amore ad sese reflectuntur, quæ-
 rentes seipsos, & affectantes in exercitijs
 virtuosorum operum sensibilem amo-
 rem, spiritualem dulcedinē, & similia. Sed
 verus amator seipsum contemnit, & so-
 lum Deum quærit in omnibus, quia cha-
 ritas nexus est amoris, nos in Deo trans-
 uehens, per quam vnimur DEO, nobis
 ipsis renunciantes, & Deus vnitur nobis.
 Et quamuis naturalis amor in actibus ex-
 terioribus tam similis sit diuinæ charita-
 ti, vt non facile valeant secerni, tamen in
 intentione valde dissimiles sunt: quia cha-
 ritas in nullo seipsam quærit, naturalis ve-
 ro amor seipsum in omnibus quærit. Et
 sicut Adam in paradiso seipsum quæren- *Gen. 3*
 do in quatuor prolabeatur peccata, vide-
 licet in superbiam, quia mandatum Dei
 contempsit: in auaritiā, quia sapientiā
 Dei concupiuit: consequenter in gulosi-
 tatem, quia quæsiuit illiciti saporis dele-
 ctamentū: & post hæc accendebatur luxu-
 ria: ita etiā qui ad exercitium trahitur na-
 turali amore duntaxat, quantumcunq; al-

*Questio
priata.*

Galat. 6.

tum & nobile illud esse videatur, etiam si hominem in mentis excessum faciat peruenire, licet etiam magna videre & visiones habere sibi videatur, tamen totum est ad suam damnationem, quia cadit etiam in prædicta quatuor peccata. Primo in propriam complacentiam & inanem gloriam, putans se aliquid esse, cum nihil sit. Secundo in cupiditatem, quia ex curiositate inardescit ad recipiendum à Deo notitiam in spiritualibus, & illuminationem per reuelationes, visiones & intellectum internum. Tertio in gulam, quia per desiderium voluptatis quærit in affectu sensualium experimentales & sensuales saporibus ac dulcedinem ad quiescendum in ipsis, & eisdem fruendum: & ad hunc finem ordinat omnia sua exercitia & studium deuotionis. Postquam autem hæc adeptus fuerit, cadit in spirituale adulterium: quia in huiusmodi sensuali oblectatione & voluptate ponit finem suæ deuotionis, & illic requiescit. Ex isto potes aduertere, multos esse in actiua vita pariter & contemplatiua, quibus apparet quod ad magna exercitia & sanctitatem peruenerint, & tamen per amorem naturalem miserabiliter decepti manent & suffocati, ignorantibus & non aduertentibus hæc spiritualia peccata. Idcirco debet homo quærere sanctitatem

DE MORTIFICAT. 293

tatē nō in sensibili deuotione, nec in frequēti exercitatione, sed in contemptu & mortificatione suiipsius, sicut supra edocui, & etiam in recta intentione, quæ sola discernit inter veros & falsos Dei ministros. Signum intentionis rectificatæ est spiritualis lætitia in aduersis, sicut dicit Origenes super cantica: *Non inueni verum signum boni hominis, quàm si inter arumnas & aduersa fert dulcedinem mentis ex frequentia sobriæ exultationis & lætitiæ.* Hoc enim signum denotat immobilitatem mentis in aduersis & prosperis: quæ immobilitas est signum intrinsecum rectæ intentionis, quæ in nullo seipsam quærit, sed tantum Deum: & tam bene (imo magis) inuenitur in aduersis, quàm in prosperis. Vnde beatus Gregorius dicit super illud verbum Iob, *Erat vir simplex & rectus: Rectus est ille, qui in aduersis non frangitur, qui ad temporalia non inclinatur, qui ad superiora totus erigitur, qui diuine voluntati totus subijcitur.* At ista intentio licet rectificata sit, ad perfectum tamen decorem nondum peruenit: quia adhuc in actiua vita consistit, & circa multa est occupata, quamuis solum propter Deum. De quo Bernardus super Cantica dicit, *quod in aliud tendere quàm in Deum, & tamen propter Deum, non est*

*Sanctitas
vbi querenda.*

Iob. 1.

*Rectus
quis.*

Luc. 10.

ocium Mariae, sed Marthe negotium. Absit autem ut quæ huiusmodi est, quicquam illam dixerim habere deforme, nec tamen ad perfectum affirmaverim venisse decorem, quippe quæ adhuc sollicita est, & turbatur erga plurima, & non potest terrenorum actuum vel teavi pulvere non respargi: quem tamen cito, facileq; deterget vel in hora sanctæ * deuotionis casta intentio & bonæ conscientiæ interrogatio in Deum. Secundus gradus dicitur intentio simplex, quæ est Deo magis unita sine medio, & dulcius allicitur & trahitur odore boni increati. Et spectat ad hominem contemplatiuum, procedens ex actiua voluntate per experimentalem gustum spiritus: quia experimentalis gustus vel odor æterni boni facit hominem cuncta contemneré, nec in aliquo alio intètionem eius quiescere finit, præterquam in solo Deo sine medio: quoniam in tali experientia intentio non ambulat, sed currit. Dicit autem Bernardus libro de Præcepto & dispensatione, quod ad hoc ut intentio sit simplex, duo requiruntur, scilicet amor boni in intentione, & veritas in electione. Et ratio huius est, quia charitas dirigit intètionem ad omnia quæ deseruiunt ad desideratum finem, qui est Deus ipse, & illi actius unitur, cum in omnibus vnum finem intēdit.

*Alias dicitur
mitronis.
Intentio
simplex.*

*Intentio
ni simplici
duo neces
saria.*

dit, ad vnum finem tendit, & omnia quantum potest, cum illo vnire quærit. Veritas autem in electione, non sinit hominem errare in quærendo hunc finem: alias (prout inquit Bernardus) quomodo oculus intentionis esset simplex cum ignorantia veritatis, cum qui bonum diligit, malum nescius agit? Quando verò ista duo simul sunt, amor boni & cognitio veri, tunc est intentio simplex: quia veritas non sinit hominem extra viam errare, & charitas non sinit eum quiescere, antequam seipsum & omnia eleuauerit (per intentionem) in finem qui Deus est. Hæc intentio est oculus ille simplex, qui totum corpus bonorum operum lucidum reddit. Ipsa est amorosa inclinatio spiritus in Deum, illuminata diuino lumine, in se retinens tres virtutes Theologicas, fundamentum internum existens totius vitæ spiritualis, distractas animæ vires omnes recolligens in vnitatem spiritus, & spiritum Deo vnies in vnitatem amorosi influxus. Hæc est differentia inter intentionem rectam & simplicem, quia recta intentio omnia facit propter Deum, sed non * quærit in omnibus Deum, hoc est, eius exercitium magis est externum in exterioribus virtuosis operibus, quam internum tendens in DEVM, quamuis propter

Matth. 6.

* Alias
tendit in
Deum.

pter cum omnia facit : idcirco in corde
 ipsius magis impressæ sunt imagines ope-
 rum, quam Deus, propter quæ ipsa facit.
 Intentio verò simplex quærit etiam in ex-
 terioribus operibus simplicitatem cordis,
 puta habere semper, sine imaginatione
 operum, simplicem amorosum influxum
 in Deum, supra omnem multiplicatam,
 distractionem & inquietudinem. Et i-
 stud contingit in exterioribus pariter &
 interioribus exercitijs. Exempli gratia, de
 interiori exercitio, in quo quia subtilius
 est, difficilius istud notari vel intelligi po-
 test: Sint duo homines, vnus in actiua vi-
 ta cum recta intentione, alter in contem-
 platiua vita cum simplici intentione, & o-
 rent ambo pro amicis, cognatis, viuis &
 defunctis, & pro tota sancta ecclesia: Ille
 qui est in vita actiua, cum intentione re-
 cta, inter orandum non valebit se perfe-
 ctè nudare ab omnib⁹ ab imaginibus, præ-
 sertim illorum, pro quibus orat: sed ille
 qui est in contemplatiua vita cum simpli-
 ci intentione, amicos, cognatos, viuos, de-
 functos & totum corpus sanctæ ecclesiæ
 vnico simplici intuitu amorosè in cor suū
 trahet, & quasi vnico contuitu mille mil-
 lia hominum in momento comprehen-
 det: & hoc ideo, ne sensus sui dispergan-
 tur, aut ad extraneas cogitationes tra-
 hantur.

hantur. Quo factō, statim eundem oculū simplicem diriget in Deum tanquam in diuinum speculum, in quo omnes homines contemplantur, vt in origine vnde effluerunt: & hoc modo orabit pro eis, quia tunc creaturæ nullum medium inter Deum & animam efficient, præsertim si anima didicerit & exercitata sit in amoroſa illa aspiratione, de qua infra loquar.

Hic est etiam sciendum, quod orationes *Oratio vocalis quomodo fiat.* vocales quæ magis frequentantur in actiua vita, effundi debent vigoroso affectu Deum laudandi, confitendi, gratias agendi, honorificandi, & petendi virtuosa queque pro se & cæteris hominibus, quousque ignis amoris accendatur in vi concupiscibili, & tunc oratio vocalis est relinquenda, ratio nudanda ab omni multiplicitate, ne impediat spiritualem ascensum, & spiritus continuis spiritualibus sursum actionibus in Deum est eleuandus. Quia sicut triticum cū palea in vno acervo pariter cōgregantur, quousque triticum trituratione purgetur, & palea proijciatur in pabulum iumentorum: ita oratio vocalis reputata est vt palea, & tā diu seruari debet, quousque vera deuotio instar tritici excutiat: quo factō proijcienda est pro indigentia & in pabulum vitium nostrarum bestialium. Vltimo est etiam notandum,

dum, quod quamuis Deus sit finis intentionis simplicis in omnibus, & ultra hoc tendat in dominū solum immediate quantum potest, & hoc propter ipsum, attamen Deus non est totaliter finis eius, sed etiam propter seipsam facit, quærens spiritualiter consolari multis modis, quamuis Deus sit principalis intentio. Et si fortè quidam sint qui videantur istud non quærere, paucissimi tamen tam voluntarij sunt ad derelictionem, hoc est, ad diuinæ consolationis & internæ sensationis subtractionem, sicut ad affluentiam earundem gratiarum: quia nondum plenè sibiipsis mortui sunt ad perferenda quæcunque aduersa, nisi consurgant ad perfectiorem intentionis gradum.

*Intentio
deiformis*

Tertius gradus vocatur intentio deificata: quia totaliter est amore finis æterni attracta, absorpta & deiformis effecta. Et hæc propriè est beatorum in gloria, & elicetur à voluntate affectata deiformiter. Quidam tamen in statu viæ in tantum amore inebriantur in spiritu, quod totis precordijs intentionem hanc attingere cupiunt, & elaborare non cessant, vt in hac lachrymatum valle felicem hæc deificationem seu deiformitatem assequi mereantur, de qua dicit Bernardus libro de diligendo Deum: Deificatio, id est, amor vel intentio
homi-

homi
facien
xum
tioner
cata, i
eo cen
propr
colua
est qu
est. Se
ri, in a
omne
quoda
metip
penitu
quide
ma, al
quom
secun
de hon

De ve

S
Eci
vri
rit
quis i
tioner
rem i

DE MORTIFICAT. 299

hominem deificans, hoc est, deiformem faciens, nihil relinquit in voluntate admixtum vel proprium, sed totum per intentionem dirigit in Deum. O pura & * deificata, id est, deiformis, intentio voluntatis, eo certè defecator & purior, quo in ea de proprio iam nihil admixtum relinquitur: eo suavior ac dulcior, quo totum diuinum est quod sentitur: sic enim affici, deificari est. Sed hæc deificatio hic poterit inchoari, in aeterna verò vita perficietur, ubi sic omnem in sanctis humanam affectionem quodam ineffabili modo necesse erit à semetipsa liquefcere & deficere, atque in Dei penitus transfundi voluntatem. Manebit quidem propria substantia, sed in alia forma, alia gloria, aliaque potentia. Alioqui quomodo omnia in omnibus erit Deus, secundum, quod Paulus dicit, *si in homine 1. Cor. 13. de homine quicquam supererit?*

* Alias defecata.

CAPUT XXIIII.

De vera dilectione, qua Deo per tres gradus in actiua vita unimur.

Secundò principaliter consurgimus & unimur Deo dilectione præcipua, charitatis igne inflammata. Quod fit, cum quis in omnibus actibus suis rectam intentionem habens, seipsum totaliter per amorem inclinatur super pectus domini. Vnde S.

Cap. 4.

*Amor
quid.**Amoris
gradus
nouem.**Amor in
compara-
bilis.*

Dionysius in libro de diuinis nominibus dicit: *Vnus est amor increatus, qui sua super substantiali & vniuersali appetitione ingignit amorem creatum omnibus rebus: qui amor creatus, est quedam inclinatio & coordinatio amantis ad bonum amatum.* Est enim amor connexio & vinculum, quo Deus & spiritus amsā ineffabili amicitia, insolubiliq̄ue vnione copulantur. Cū igitur amorem nominamus, siue diuinum, siue angelicum, siue intellectualem, siue animale, siue naturalem, designamus nomine amoris quandam virtutem vnitiuam & communicatiuā, mouentem superiora ad prouidentiam & curam inferiorum, & inferiora ad conuersionem superiorum, & facientem ordinatam quandam eorum mutuam habitudinem vel communicationem. Iste amor nouem gradus habet, quia non patitur vllum remanere medium inter Deum & se, sed omnia vult penetrare, donec perueniat ad dilectum: & ergo oportet ipsum hos gradus ascendere, quorum tres inferiores pertinent ad consurrectionem vitæ actiue. Primus gradus est amor incomparabilis, quo in tantum homo Deum diligit, quod nullus amor cuiuscunq; rei infra Deum, in eo, amori Dei comparetur, non amor patris, non matris, non vxoris, non

nō filiorū, nec suipſius: imò nō solū quælibet creaturæ infra Deum sunt amandæ, verum etiam amor ipsarum ordinandus est in Deum, scilicet vt vel ipsas in Deum reducere possimus: & hoc modo homines diligere debemus: vel quia cooperantur & adiuuāt nos ad Deum, vel quia per creaturas homo dirigitur & adducitur ad Deum, per earum scilicet consideratam pulchritudinem, dulcedinem, subtilitatem & similia, & sic alias creaturas poterimus diligere. Iste amor docet hominem, vt non patiatur se abstrahi à Deo propter aliquod infra Deum existens, aut contingens, sicut Paulus ait: *Quis nos separabit à charitate Christi? Tribulatio? an angustia? an persecutio? an fames? an periculum? an gladium?* Et per hunc amorem anima Deo desponsatur, quia dicit Richardus, *quod Deus verus sponsus est anime.* Quem tunc nobis veraciter vnimus, quando vero amore eidem adhæremus: & tunc nos sibi vnit, quando interna mercatura dandi & exigendi ad suum amorem nos strictius ligat: & tunc incipimus valde diligere eum, quem prius valde consueuimus pertimescere. Secundus gradus est amor ardens, de quo dicit Gregorius. Operatur enim magna* vbi est: si vero operari renuit aut non operatur, amor non est. Iste amor est sapi-

Rom. 8.

Amor ardens.

* Alias, si-

sapidus appetitus cordis, ad Deum fluens
 tanquam in summum bonum, in quo om-
 ne bonum inclusum est. Hic amor valefa-
 cit omnibus creaturis, ne earum abusu fo-
 ueat sensuales appetitus: & facillè contem-
 nit omnia, vt acquirat quod diligit: quia
 proprium opus huius amoris, est semper
 pugnare contra inordinata desideria &
 naturales passiones. Et ideo etiam appel-
 latur amor incontaminatus, eo quod ho-
 minem per desiderium à mundana conuer-
 satione & occupatione abstrahat, ne cor-
 suum nimis occupetur per venialia pecca-
 ta, aut maculetur affectibus eorundem, &
 per hoc ardor amoris ab opere suo impe-
 diatur, aut etiam naturalibus passionibus
 conculcetur. Et tunc peruenit consequen-
 ter ad hoc, vt super omnia diligat quietem
 solitudinis, abstrahendo se ab omni socie-
 tate nedum per affectum, verùm etiam cū
 effectu. Ratio huius est, quia amor iste sat-
 agit separare ab amante omne dissimile a-
 mato, ita vt amans ab amato abstrahatur
 in solitudinem quandam ab amore omni-
 um creaturarum (sicut acus trahitur à ma-
 gnete) vt spiritali dulcedine ipse sa-
 mator repleatur. Tertius gradus est, & dicitur a-
 mor incessabilis vel infatigabilis, hoc est,
 amor qui non cessat seipsum augmentare:
 quia sicut ignis nullum modum ponit in

* Alias
 affectum
 hominis.

Amor in-
 fatigabi-
 lis.

sua actione, sed semper ad augmentum tendit, quamdiu materiam inuenit, in qua valeat se multiplicare, ita etiam se habet natura huius amoris. Et quia quæ diuina sunt, sine mensura diligibilia sunt, ideo semper inuenit amor in Deum fusus, materiam se extendendi, & amor Dei, eiusque profectus modum non habet nec finem. Quia ergo opus istius amoris propriè est, hominem perurgere ad proficientem vitam, propterea semper pugnat contra accediosam tepiditatem.

CAPVT XXV.

De amore, deuotione que sensibili.

NOtandum tamen est hic, sicut dicit Richardus super Cantica, quod est dilectio quædam affectuosa, quæ interdum minus diligentem & minus perfectum plus afficit. Non enim tantum quisque diligit, quantum hanc sentit, & quantum in illo statu sibi diligere videtur, sed quantum in virtutibus & charitate fundatus fuerit, & in seruandis mandatis fidelis habetur. Dulcis in Deum affectus, quodammodo * sensualis est fallax, & humanitatis interdum potius quam gratiæ, cordis quam spiritus, sensualitatis quam rationis, ita ut magis accendatur aliquando ad minus bonum, & minus ad maius, & ad ali.

* *Alias carnalis.*

aliquid quod amplius sapit, quàm quod expedit. Hoc affectu discipuli errabant, & carnaliter Deum diligebant, cuius presentia carere nolebant. Vnde etiam non diligere arguebātur, qui quod delectaret magis, quàm quod expediret, amplectebātur.

Ioan. 14.

Si diligeritis me, inquit, *gauderetis utique, quia vado ad patrem*. Sic etiam non rectè sapiunt, qui tam inordinatum impulsus habent accedendi ad venerabile sacramentū, frequentandi deuotionem, & similia. Sic affectuosè interdum carnalis aliquis & imperfectus ad Deum afficitur, non quòd valde diligat, sed quia dulcedinem gratiæ degustat. Quæ quantum durat, tantum iuuat: quamdiu enim durat dulcedo, durat & dilectio: sed non agnoscetur in bonis iste amicus; quia interdum hanc sensibilem dilectionem vel dulcedinem gratiæ, magis sentit, leuis corde & inops gratiæ, quàm verus amator. Facilius enim mouetur, qui leuior corde fuerit, & expers gratiæ, delectabilius oblatam recipit. Huius enim dulcis affectus causa, interdum est non gratiæ copia, sed mentis inopia: exigua enim lætificat pauperem, sicut est haustus vini, quo non lætificaretur ebrius.

* *Alias
consolati-
onis.*

Quando igitur Deus vocat per affluentiam gratiæ, debet homo viuus esse ad respon-

respondendum per impletionem diuinæ voluntatis, iuxta illud Iob: *Vocabis me, & ego respondebo tibi*. Quia vocatio neminē perfectum facit, sed bene obligat ad perfectionem, eum præcipuæ, qui ingratus inueniri refugit: sed responsio per impletionem diuinæ voluntatis iustificat hominē, & ad perfectionem perducit. Fit etiam aliquoties dulcis iste affectus à maligno spiritu, vt ad debilitatē corporis homo perducatur, dum per spirituales gulam in illa voluptate * nimis confidit, requiescit, & indiscreta exercitatione profecquitur, vel vt per illius occupationem ab vtiliori opere reuocetur: & item vt eius abundantia fretus, perfectum se aliquis credat, & ad profectum minus exerceatur & exerceatur virtutum: Vel etiam vt principaliter in exercitijs intentio feratur ad habendam sensibilem deuotionem, vel abusiue fruendum hac defectuosa voluptate, & ita à iudice iustitiæ (qui corda omnia nouit & intentiones) æternaliter condemnetur.

Nunc vero restat inquirere, vbi verum amorem debeamus inuenire. Verus amor iacet occultatus in fundo virtutum, & manifestat se in omni aduersitate. Exempli gratia, Fundamentum humilitatis est desiderare contemni: & si habuerimus hoc desiderium propriè vel purè propter amorē
Dei,

Gratie diuinæ quomodo nos præparemus. Iob. 4.

*Gula spiritualis. * Alias, dū nimis ei creditur, ei que dum valde delectat, inhaeret.*

3. Reg. 8.

Amor verus vbi querendum.

Dei, scilicet vt illi placeamus, accepti & chari efficiamur, tunc amor est verus. Similiter fundamentum patientiæ est desiderium patiendi propter Deū omne, quod possibile est hominem sustinere: similiter est videre de fundamentis aliarum virtutum. Et tunc iste amor se manifestat, quando homo in actuali tolerantia seu passione requiem inuenit, & hoc propter Deum, sicut Laurentius super prunas iacens, dicebat: *Isti carbones mihi refrigerium præstant.* Ardor enim amoris patiendi pro Christo magnus erat in corde ipsius, & refrigerabatur per præsentem tolerantiam, in hoc quod desiderium suum adeptus fuerat, hoc est, pati pro Deo.

CAPVT XXVI.

De adhesionis quietâ, qua Deo vnimur per spem.

Tertio confurgimus, & Deo vnimur per adhesionem quietam, solidatam anchora spei, vt scilicet quis omnes tam moralis quã spiritualis exercitij motus, omnemque internæ suauitatis (etiam diuinitus infusæ) sensibilem saporem, velocitate intentionis & dilectionis penetrabili acumine transcendat, & in Deo tanquam in motus sui finali termino immobiliter quiescat. Nam quando homo se-

leuat
et ip
in di
nima
ris ce
ergo
sistit
mora
iam e
sta o
& in
rit h
etuo
supr
cend
ad
i

DE MORTIFICAT. 307

leuat supra omnem creaturam, supra semetipsum, & supra omnia dona Dei, & ita in dilecto amore viuifico requiescit, illic anima in Deo, & Deus in ea manet, & amoris complexu vicario requiescunt. In his ergo præfatis tribus punctis propriè consistit cōsurrectio vitæ actiuæ, quia omnes morales virtutes & virtuosa opera, & etiam exercitia exteriora & interiora, per ista ordinantur, purgantur, nobilitantur, & in merito augentur. Cum ergo peruenerit homo ad rectam intentionem, ad actiuosam impellentem amorem, & valet se supra omnia eleuare, in solo Deo requiescendo, ornatus moralibus virtutibus, tunc ad veram vitam actiuam peruenit. Hæc igitur est præcipua pars de spirituali profectu ad laudem

Dei.

F I N I S.

INDEX CAPITVM
IN LIBRVM R. P. IV-
LII FATII SOCIETA-
tis Iesu.

Præfatio Auctoris.

Quid sit Mortificatio. Cap. I.
De fine & proprio Mortificationis of-
ficio, & de duobus eius generi-
bus. II.

In Mortificationibus, præsertim exterioribus,
mensuram & regulam esse tenendam; &
quænam illa sit. III.

De necessitate Mortificationis, quæ cuius ho-
mini in suo statu incumbit. IV.

Quàm necessarium atque utile sit Religiosis
sanctum Mortificationis exercitium. V.

Considerationes quedam magis particulares
circa potentiarum animæ nostræ, passionis
amoris proprii, & sensuum corporis Morti-
ficationem. VI.

Quomodo ad praxin reducenda sit Mortificatio,
ut victoriam de potentijs ac passionibus
nostris referamus. VII.

De quatuor exercitijs tanquam instrumentis
Mortificationis, Renunciationis, Abnegati-
onis, Resignationis & Indifferentiæ, &
primum de Renunciatione. VIII.

De Ab-

I N D E X.

- De Abnegatione sui ipsius in genere. IX.
 De Abnegatione appetituum carnis, & illustro-
 ne ac fallacia quadam, quæ in illa accidere
 solet. X.
 De Abnegatione animæ, & in specie volunta-
 tis nostræ, vt principalis illius potētia. XI.
 De Abnegatione proprii Iudicij & Intelle-
 ctus. XII.
 De Resignatione. XIII.
 De Indifferentia. XIV.
 De Indifferentia circa nostra domicilia. XV.
 De Indifferentia circa exercitia, & Ministe-
 ria Religionis. XVI.
 De Indifferentia circa officia honorifica &
 gradus. XVII.
 De Indifferentia in Conuersatione. XVIII.
 De differentia quatuor prædictorum exercitio-
 rum. XIX.
 De insigni quodam interioris Mortificationis
 effectu, compositione scilicet hominis exte-
 rioris, eiusque decoro. XX.
 De quodam insigni Mortificationis effectu, vi-
 tæ scilicet, actionumque nostrarum exem-
 plo. XXI.
 De tertio Mortificationis effectu, qui est vo-
 luntarius de spiritualibus & grauibus re-
 bus sermo. XXII.

INDEX

INDEX CAPITVM IN
LIBELLVM D. HENRICI
Harphij.

DE omnium rerum temporalium con-
temptu & de tribus paupertatis gra-
dibus. Cap. I.

De sui ipsius quaestione euellenda, & de tri-
plici intentione. II.

Sensualitatem tribus mortificandam modis, &
de venialium peccatorum differentia.
III.

De mortificatione omnis inordinati amoris et
ga homines, & de varijs amorum differen-
tijs. IV.

De mortificatione vanarum & noxiarum co-
gitationum omnium, deque earundem no-
cumentis. V.

De cura omni necessaria reijcienda, atque de
rerum externarum administratione. VI.

De omni cordis amaritudine tollenda, per amo-
ris diuini dulcedinem. VII.

De omni vana gloria & superbia calcanda, de-
que desiderio contemptus sui. VIII.

De mortificatione omnis inordinata inter-
nae dulcedinis curiositatisque intellectu.
IX.

De scrupulis conscientiae nimij rescindendis
& de origine scrupulorum. X.

De in-

I N D E X.

- De impossibilitate in aduersis habenda, & de
tribulationum utilitate. XI.
- De perfecta propria voluntatis abnegatione,
atque de obediencie gradibus. XII.
- De amorosa anime ad Deum conuersione.
XIII.
- De triplici uita hęc tractanda, & quę
ad uitam contemplatiuam aptus. XIV.
- De preparatione uite actiue per ueram pe-
nitentiam, atque de spe diuine misericor-
dię. XV.
- Meditationum uarietas & efficacia, & de sex
gradibus earundem. XVI.
- Spiritualium exercitiorum practica, quibus
profiendum. XVII.
- De mercenarijs & seruis infidelibus. XVIII.
- De ornatu uite actiue per uirtutes morales.
XIX.
- De tribus mansionibus, quas in contemplatiuo
exornari oportet. XX.
- De uirtutibus moralibus, humilitate, &
bedientia, patientia, mititate, benignita-
te, strenuitate, sobrietate, castitate, &c.
XXI.
- De profectu uel consurrectione actiue uite
per fidem, dilectionem & spem. XXII.
- De intentione triplici, recta, simplici & dei-
formi, de quę oratione uocali. XXIII.

De uo-

I N D E X.

De vera dilectione, qua Deo per tres gradus in
actiua vita unimur. XXIII.

De amore, deuotioneque sensibili. XXV.

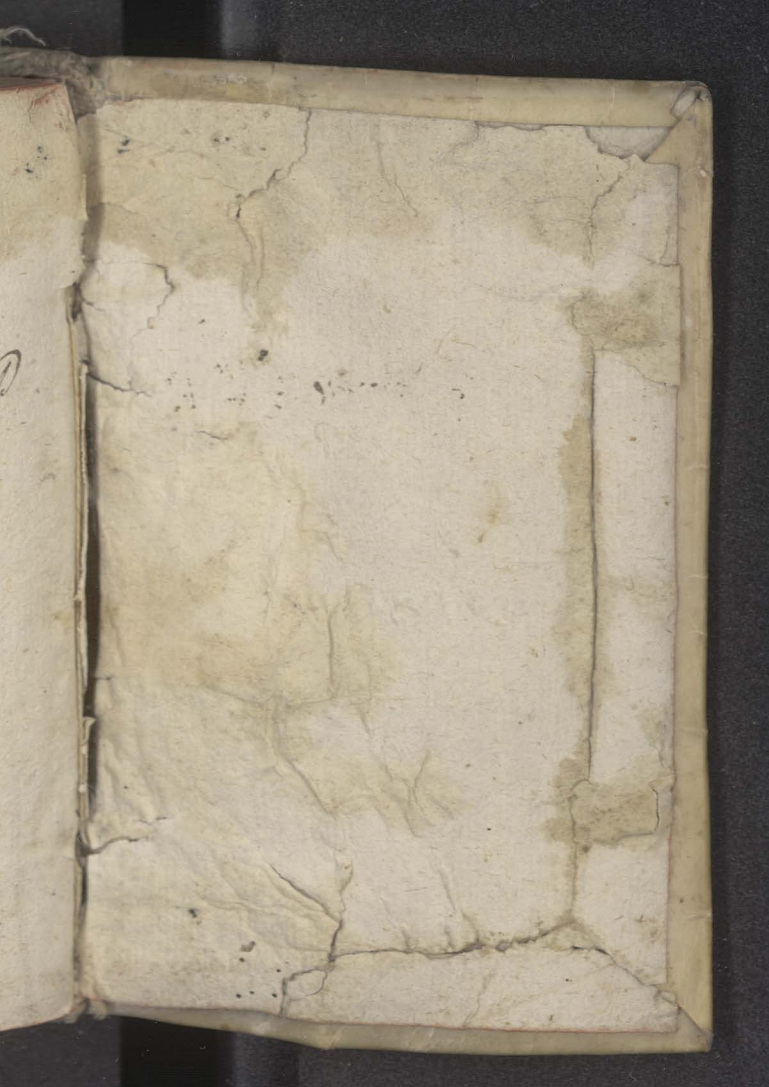
De adhesionē quieta qua Deo unimur per sp̄.
XXVI.

F I N I S.

adms in
VIII.
XXV.
er p̄.

In nomine D. P. P.

W. 7
S. 6

